

Reservationer:

1:o) vid § 12 under berättelsen angående *Arméförvaltningen*: *Litt. A.*
af Herr *Pantzerhielm*:

»Då jag anser det i allmänhet icke vara öfverensstämmande med statens sociala och ekonomiska intressen, att staten i egna anläggningar bedrifver fabriksverksamhet;

då antagas bör, att Generalfälttygmästaren, sin pligt likmätigt, nu och äfven för framtiden tillser, att anskaffningen af krut för arméns behof sker på ett ändamålsenligt och för statens säkerhet betryggande sätt;

då den för kruttillverkningen vid Åkers krutbruk erforderliga kvantiteten bomullskrut numera erhålles från inhemsk fabrik, och det visat sig, att den från denna fabrik levererade råvaran är af god beskaffenhet och för kruttillverkningen vid Åker i alla afseenden fullt tillfredsställande;

då det icke blifvit ådagalagdt, att vid en nyanlagd bomullskrutfabrik vid Åker, bomullskrutet kunde der tillverkas billigare eller af för kruttillverkningen mera passande beskaffenhet;

samt då staten dessutom genom afslutande af leveranskontrakt för någon längre tid eller genom uppläggande af ett ständigt förlag af bomullskrut — exempelvis hela behofvet för ett år — kan försäkra sig mot hvarje tillfällig prisstegring eller på krigiska förvecklingar beroende osäkerhet i marknaden; så har jag ansett, att Revisorerne saknat giltig anledning att uttala sig, på sätt som nu egt rum, angående behofvet af en bomullskrutfabrik vid Åker.»

2:o) vid § 14 under berättelsen angående *Arméförvaltningen*: *Litt. B.*

af Herr *Grundberg*, som ansett, att den del af paragrafen, som berör chefläkarens bostad och medikamentsförsäljningen, ej bort i paragrafen ingå;

3:o) vid § 1 under berättelsen angående *Marinförvaltningen*: *Litt. C.*
af Herr *Ulf* emot vissa delar af motiveringen;

4:o) vid § 2 under berättelsen angående *Marinförvaltningen*: *Litt. D.*
af Herr *Ehrenborg*;

5:o) vid § 3 under berättelsen angående *Stockholms stads kronoräkn-skaper och länens landsböcker*: *Litt. E.*
af Herrar *C. Persson*, *D. Persson* och *Göransson*;

6:o) vid § 2 under berättelsen angående *Alnarps landbruksinstitut*:
Litt. F.

af Herrar *Berg, Grundberg, Pettersson, Ulff*, Grefve *Posse* och *Pantzarhielm*, hvilka ansett, att paragrafen icke bort i berättelsen inflyta;

7:o) vid § 2 under berättelsen angående *Stuteriöfverstyrelsen och stuterierna*:
Litt. G.

af Herrar *Berg, Pettersson*, Grefve *Posse*, Friherre *von Knorring* och *Pantzarhielm*, hvilka ansett, att första stycket i paragrafen, som börjar med orden »Vid den af Revisorerna» och slutar med orden »mellan hingstdepoterna», icke bort i berättelsen inflyta;

af Herrar *Berg, Grundberg* och Grefve *Posse*, hvilka yrkat, att den del af paragrafen, som börjar med orden »Enligt hvad räkenskaperna» och slutar med orden »hästegares hingstar» måtte ur paragrafen utgå;

samt af Herr *D. Persson*:

»Jag kan ej dela den af Revisorerna uttalade åsigt, att såsom vilkor för utstationerande af hingst bestämmelser skulle utfärdas derom, att vederbörande skulle garantera, att ett bestämdt minimiantal, exempelvis 20 stycken, ston skulle komma att betäckas, ty derigenom skulle, enligt mitt förmenande, ändamålet med hingstdepoternas inrättande i väsentlig mån komma att förfelas; emedan de lokala förhållandena i skilda delar af landet äro så olika, att hvad som kan vara lämpligt på ett ställe kan vara mindre passande på ett annat.

Om man också i detta fall vill fasthålla den principen, att statens institutioner böra skötas så, att staten deraf drager största möjliga vinst, så torde dock böra bemärkas, att afsigten med hingstdepoternas inrättande icke varit att bereda staten inkomst utan fastmer att söka upphjelpa och förbättra hästafveln i landet. Men den af Revisorerna föreslagna åtgärden skulle utan tvifvel komma att motverka sistnämnda önskemål och måhända äfven ofördelaktigt inverka på det ekonomiska resultatet. Ty så afsevärda svårigheter kunna förefinnas att på förhand garantera ett visst antal ston, att man, derest bestämmelser derom utfärdades, hellre komme att afstå ifrån att i sin vård mottaga hingst till betäckning.

Vill man på detta område undvika förluster och uppnå det afsedda ändamålet, så torde bästa sättet vara att på glest bebodda trakter en kortare tid bestämmas för hingstens stationerande på samma plats. Derigenom kunde också depoternas hingstar hinna att användas på ett större antal ställen än hittills.»

Riksmarskalksembetets

underdåniga utlåtande i anledning af
Riksdagens Revisorers anmärkningar
rörande Gripsholms och Strömsholms
slott.

Till Konungen.

Genom nådig remiss den 7 December nästlidet år har Eders Kongl. Maj:t till Riksmarskalksembetet öfverlemnadt transsumt af Riksdagens senast församlade Revisorers berättelse, innehållande af Revisorerna framställda anmärkningar rörande Gripsholms och Strömsholms slott, samt anbefalt Riksmarskalksembetet att i anledning af berörda framställningar afgifva underdånigt utlåtande. Riksmarskalksembetet, som häröfver inhemtat yttranden af Ståthållarne å nämnda slott, får med öfverlemnande af berörda yttranden samt under åberopande af hvad vederbörande Ståthållare i desamma anført, för egen del underdånigst anföra följande.

Den af Revisorerne framställda anmärkningen rörande inventarieförteckningarna å Gripsholms slott gäller i första rummet det enligt Revisorernes åsigt olämpliga förhållandet, att redogörelsen för de särskilda inventarienumrens fördelning mellan slottets olika rum blifvit upprättad å lösa blad, enär derigenom luckor i redogörelsen skulle kunna uppstå. Ståthållaren har med hänsyn dertill anført, att vid den tidpunkt, då ifrågavarande särskilda förteckningar upprättades, påginge betydande omflyttningar af möblerna inom slottet, hvarvid äfven åtskilliga möbler från andra håll öfverfördes till Gripsholm, medan åter andra från Gripsholm förflyttades till hufvudstaden; och anser Ståthållaren, att under sådana förhållanden det mest praktiska och ändamålsenliga sättet att ständigt hafva till hands tydliga och fullständiga förteckningar öfver möblernas placering i de olika rummen varit just det använda med särskilda lösa blad för hvarje rum, enär sådana blad utan svårighet kunde förnyas så ofta det påfordrades, en uppfattning, hvari Riksmarskalksembetet för sin del måste instämma, under erinran att jemväl i slottets hufvudinventarium anteckningar finnas vid de särskilda inventariepersedlarna rörande de åt allmänheten upplåtna rum, i hvilka de äro placerade. Emellertid möter naturligtvis intet hinder för att, sedan ommöbleringen i slottet blifvit afslutad, framdeles, på sätt Revisorerne önskat, sammanföra de på lösa blad skrifna rumförteckningarna till en ny sammanhängande sådan, hvarigenom en beqvämare öfversigt

af möbelpaceringen skulle vinnas; och är det Riksmarskalksemetets afsigt att efter Ståthållarens hörande härom gå i författning.

Rörande det af Revisorerna anmärkta förhållandet att täcken och sängkläder icke finnas upptagna bland inventarierna å Gripsholms slott, får Riksmarskalksemet underdånigst hänvisa till hvad Ståthållaren i detta afseende yttrat.

Vidkommande den af Revisorerna vidrörda frågan om ny inventering och omordnande af porträttsamlingen å Gripsholm, tillåter sig Riksmarskalksemet endast underdånigst åberopa sig på det af Revisorerna omnämnda meddelandet i ämnet, som af Riksmarskalksemet den 31 sistlidne Oktober till Revisorerna ingafs, och till hvilket Riksmarskalksemet nu icke har något att tillägga.

Hvad slutligen angår det af Revisorerna anmärkta förhållandet, att ett ej obetydligt antal möbler och andra inventarier å Strömsholms slott i den mån de ej användes till möblering af de å nedra botten belägna rummen, förvarades i garderober å slottet, hvilka lokaler Revisorerna ej ansågo lämpliga såsom förvaringsplatser för ifrågavarande dyrbara inventarier, så får Riksmarskalksemet underdånigst meddela, att ifrågavarande möbler, enligt till Riksmarskalksemet inkommen anmälan från Hans Maj:t Konungens Hofmarskalksemet, numera blifvit flyttade till Husgerådskammaren i Stockholm.

Stockholm den 12 Januari 1901.

Underdånigst:

F. v. ESSEN.

A. F. Stjernstedt.

Ståthållarens å Gripsholm slott

yttrande.

Till Riksmarskalksemet.

Anmodad att inkomma med yttrande i anledning af Riksdagens senast församlade Revisors berättelse rörande Gripsholms slott, får jag härmed vördsamt meddela följande:

Uti Gripsholms slottsarkiv förvaras tvenne inventarier, det ena af år 1866 innehållande, förutom möbler, äfven sängkläder och täcken samt linneförrådet. Det andra inventariet upprättadt år 1878 upptager deremot endast Kongl. Husgerådskammaren tillhörande möbler m. m.

Linne, sängkläder och täcken uteslötos ur detta inventarium såsom stående mera direkt under Intendenten för husgerådskammaren.

Den inventering, som Hofauditören F. Hjortzberg, på förordnande af Riksmarskalksemetet, verkstälde vid Gripsholms slott år 1897, afsåg detta senare inventarium eller de vid Gripsholms slott befintliga, husgerådskammaren tillhörande möbler m. m. Enligt den af hofauditören F. Hjortzberg, efter inventeringens afslutande, till Riksmarskalksemetet aflåtna skrifvelse upplyses, »att vid inventeringen icke något af större värde saknats bland slottets i Kongl. husgerådskammarens inventarium upptagna tillhörigheter, samt att beträffande de möbler och effekter, hvilka nu äro uppställda i de åt allmänheten till beseende upplåtna rummen inom slottet, i dess inventarium *antecknats för hvarje särskild persedel i hvilket rum den har sin plats.*»

»Derjemte får jag anmäla», säger Hofauditören, »att jag, efter samråd med Ståthållaren å slottet, Herr Öfversten m. m. H. Ankarcrona verkställt ny numrering af rummen inom slottet, samt i sådant afseende öfverlemna dels en beskrifning öfver rummens nya nummer och dels af mig uppgjorda *särskilda förteckningar öfver de Kongl. husgerådskammaren tillhöriga möbler och effekter, som finnas i hvar och ett af de åt allmänheten till beseende upplåtna rum inom slottet.*»

Hofauditören Hjortzbergs åtgörande att efter slutad inventering uppgöra särskilda förteckningar (lösa blad) en förteckning för hvarje rum i slottet, anser jag för välbetänkt, i synnerhet om man tager i betraktande de förhållanden, under hvilka inventeringen verkställdes.

Slottets ommöblering var då långt ifrån afslutad, utan ständiga omflyttningar egde rum; och har senast under detta och förlidit år hela den s. k. Hedvig Eleonoras våning undergått total ommöblering med till större delen från Strömsholms slott öfverförda möbler, under det att den förra möbleringen, såsom tillhörande en senare tid, inrekvirerats till hufvudstaden.

Man har nu att vid förändring af ett rums möblering endast utbyta det rummets förteckning mot en ny, på hvilken den ändrade möbleringen blifvit införd.

Hade samtidigt med inventeringen ett inbundet inventarium, utvisande möblernas placering inom slottet, upprättats, så hade detsamma redan nu varit så fullklåtradt genom alla dessa omflyttningar och ändringar, att det varit svårt att få någon reda på hela möbelplaceringen. För öfrigt är det meningen att, sedan nu ommöbleringen med detta års utgång väl får anses fullbordad, uppsätta rumförteckningar på någon mindre bemärkt plats i de rum de tillhöra.

Något annat inventarium öfver sängkläder och täcken än det, som upprättades år 1866, finnes ej; och någon inventering af dessa persedlar har svårligen låtit sig göra under de senaste åtta åren, enär slottet stått under restaurering samt en stor del af slottets sängar under tiden varit beröfvade sina sängkläder, hvilka magasinerats; och för att ett inventarium skall vara fullständigt, fordras ju äfven uppgift, i hvilka rum de olika persedlarne äro placerade.

Sedan nu slottets möblering med detta års utgång kan anses vara afslutad, ämnar jag hos Riksmarskalksemetet göra hemställan, att inventering af så väl linneförrådet som sängkläder och täcken må under nästkommande års sommar få ega rum och detta så mycket hellre, som ombyte af Oldfru, under hvars uppsigt dessa inventariepersedlar närmast stå, kommer att ega rum med 1901 års ingång.

Gripsholms slott den 28 December 1900.

Henric Ankarcrona.

Ståthållare.

Ståthållaresemetets vid Strömsholms
slott

yttrande.

Till Riksmarskalksemetet.

Med anledning af i Riksmarskalksemetets skrifvelse den 12 dennes infordradt yttrande, öfver hosgående remisshandling rörande Riksdagens Revisorers anmärkning emot förvarandet af en del, Kongl. husgerådskammaren tillhöriga, vid Strömsholms slott befintlige, möbler, får jag vördsammast anföra:

att omförmälde möbler, bestående mestadels af gamla taburetter, på grund af bristande utrymme i slottsrummen, förvarats uti 2:ne större, dertill afsedde, garderober, hvarest de med största ordning varit inlagde, och enär möblerna ett par gånger hvarje år, genomsetts och vädrats, har ej ringaste skada vederfarits dem, på grund af nämnde förvaringssätt.

Ifrågavarande möbler skola, enligt Hofmarskalksemetets order, med snaraste uppsändas till Kongl. Husgerådskammaren.

Strömsholm den 14 December 1900.

C. A. SIWERS

t. f. Ståthållare.

Th. Lingmark.

Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes i Skaraborgs län

underdåniga utlåtande i anledning af Riksdagens Revisorerers anmärkning vid landtränteriets räkning öfver fångforslingskostnader under år 1899.

Till Konungen.

Med förmälan att vid granskning af Skaraborgs läns landtränteris räkning öfver fångforslingskostnader under år 1899, bland annat, inhemtats, att vid beräkning af fångforslingskostnaderna mellan Tidaholm och Mariestad kostnaderna för transport å landsväg, som vid många tillfällen godtgjorts fångförare med tjugu kronor, angifvits vara billigare än transport å jernväg, som beräknats uppgå till tjugutvå kronor 21 öre, i hvilken sistnämnda kostnad emellertid då inberäknats ersättning för transport af reseffekter vid Stenstorps och Moholms jernvägsstationer med sammanlagdt tre kronor, hafva Riksdagens Revisorer anmärkt, att dylik ersättning vid sistnämnda stationer jemlikt § 8 i resereglementet af den 11 Februari 1881, sådan denna § lyder enligt Kongl. Kungörelsen den 20 December 1889, icke skolat beräknas, hvadan alltså transportrande af fångar å landsväg i sjelfva verket medfört större kostnad än om de forslats å jernväg; och hafva Revisorerne i sammanhang härmed erinrat, att sådan uppgörelse om fångars forslande å landsväg, som den nu anmärkta, borde undvikas, samt att fångar städse borde, såvidt möjligt vore, och derest ej allt för stora kostnader deraf föranleddes, transporteras å jernväg, så mycket hellre, som Kongl. Fångvårdsstyrelsen, enligt hvad Revisorerne inhemtat, ingått aftal om fångforsling å nästan alla enskilda jernvägar.

Eders Kongl. Maj:t har enligt remissresolution den 10 innevarande månad anbefalt Sin Befallningshafvande i Skaraborgs län att i anledning af hvad Riksdagens Revisorer sålunda anfört inkomma med underdånigt utlåtande.

Till åttlydnad af berörda nådiga föreskrift får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande underdånigst tillkännagifva, det Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, som efter förutgången skriftvexling med Kongl. Fångvårdsstyrelsen träffat aftal med samtliga enskilde jernvägsbolag inom länet angående transport af fångar i särskild afdelning af en tredje klassens personvagn, när helst sådant af vederbörligen beordrad fångförare hos stationsbefälhafvare påkallas, städse, då omständigheterna sådant medgifva, låter med jernväg transportera fångar, som af vederbörande domhafvande utrequireras för undergående af ransakning å

vederbörande tingsställe, men att detta transportsätt understundom i de delar af länet, der tingsställena icke äro belägna i omedelbar närhet af jernvägsstation och då svårighet möter för häktade personers ändamålsenliga förvarande vid jernvägsstationerna, till dess skjuts kan anskaffas för deras vidare framforslande till tingsstället, förorsakar så stora olägenheter, att Konungens Befallningshafvande funnit sig föranlåten att i dylika undantagsfall föranstalta om fångarnes forslande på landsväg från Mariestad ända fram till tingsstället.

Hvad beträffar det af Revisorerna anmärkta förhållandet med fångforslingen mellan Tidaholm och Mariestad tillåter sig Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande underdånigst erinra, att något aftal om samtrafik vare sig mellan statsbanorna och de enskilde jernvägarne inom länet eller mellan dessa senare angående transport af fångar icke kunnat träffas samt att till följd häraf vid transport af fångar från Tidaholm till Mariestad »ny biljett måste utlösas» såväl vid Stenstorps som Moholms jernvägsstationer.

Med stöd af ofvan åberopade § i nådiga resereglementet den 11 Februari 1881, sådan denna § lyder enligt Kongl. Kungörelsen den 20 December 1889, har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande därför vid beräkning af kostnaden för transport af fångar å jernväg från Tidaholm till Mariestad ansett sig böra inberäkna ifrågavarande vederbörande fångförare författningsenligt tillkommande godtgörelse för transport af reseffekter vid Stenstorps och Moholms jernvägsstationer.

Vidkommande slutligen den af Revisorerna uttalade mening att fångar städse böra, såvidt möjligt är och derest ej allt för stora kostnader deraf föranledas, transporteras på jernväg, så får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande underdånigst tillkännagifva, att Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke blott hyser samma uppfattning utan äfven på det lifligaste framhåller önskvärdheten af att nådig föreskrift utfärdas derom att vid fångforsling skall begagnas jernväg, då sådan uteslutande kan användas, men att, då skjuts jemväl måste anlitas, forslingen likväl bör ske å jernväg i alla de fall, då sammanlagda kostnaden för landsvägs- och jernvägstransporter understiger eller är lika med de utgifter, som, oberoende af frivillig nedsättning, enligt gällande bestämmelser äro förenade med det förra befordringssättet ensamt.

Mariestad, i Landskansliet, den 31 December 1900.

Underdånigst:

C. A. SJÖCRONA.

N. Sunnerholm.

Fångvårdsstyrelsens

underdåniga utlåtande i anledning af
Riksdagens Revisorers anmärkningar
rörande fångvården.

Till Konungen.

Genom särskilda nådiga remisser den 10 nästlidne December har Eders Kongl. Maj:t infordrat Fångvårdsstyrelsens underdåniga utlåtande i anledning af de anmärkningar, som i nedannämnda punkter rörande fångvårdsförvaltningen blifvit af Riksdagens senast församlade Revisorer gjorda i deras berättelse om verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1899; och får Styrelsen till fullgörande af denna nådiga befallning härmed afgifva sitt yttrande.

I § 2 hafva Revisorerne beträffande *länsfängelset i Stockholm* anmärkt, hurusom detsamma blifvit så förlägd, att man från kringliggande byggnader och bland dem en stor folkskola kunde skåda in på fängelsets tomt och de der befintliga promenadgårdarna, en olägenhet, som med afseende å den lifliga byggnadsverksamheten i den trakt, der fängelset uppförts, kunde antagas komma att alltmer göra sig gällande.

I anledning af denna anmärkning tillåter Styrelsen sig erinra följande.

Då frågan om uppförande af nytt centralfängelse för qvinnor och nytt cellfängelse för Stockholms län i stället för de å tomten N:o 17 i kvarteret Barnhuset i Stockholm belägna fångvårdsinrättningar först förelåg, angaf Styrelsen såsom lämplig plats för dem i främsta rummet ett Karlbergs Kungsgård tillhörigt af krigsskolan disponeradt område vester om slottet, eller, om detta område ej kunde erhållas, en del af egendomen Bellevue eller af Djurgården invid Albano, hvilka samtliga platser vore belägna fritt utanför staden och dessutom vid vatten, således erbjudande tillfälle att sysselsätta qvinnorna i det afsedda centralfängelset med tvätt, eller slutligen någon af kronolägenheterna Stenbrottet och Ingenting utanför Norrtull, hvilka emellertid ej lågo vid vatten. Styrelsen hemställde på anförda skäl att ettdera af områdena vid Karlberg, Bellevue eller Albano måtte för ändamålet upplätas; men denna hemställan vann icke Eders Kongl. Maj:ts gillande. Styrelsen föreslog då, att för fängelsernas uppförande måtte få tagas i användning lägenheten Stenbrottet, gränsande i vester till Karlbergs Kungsgård och i öster till Stockholms stads område med kvarteret Rundelen,

och framhölls, hurusom denna lägenhet erbjöde godt utrymme för fängelsernas och dertill hörande byggnaders placering på det fördelaktigaste sätt och så att fängelserna i framtiden icke kunde röna något menligt inflytande af de byggnader, som inom angränsande qvarter kunde komma att uppföras, hvarjemte erinrades, hurusom den olägenhet, som för länsstyrelsen skulle kunna anses ligga i länsfängelsets afstånd från sagda myndighets embetslokaler i högst väsendtlig mån förringades af den omständigheten att fängelset komme att ligga blott några minuters väg skildt från den i närheten af Norrtull å Värtabanan befintliga station. Med gillande af detta Styrelsens förslag framlade Eders Kongl. Maj:t till 1892 års Riksdag nådig proposition om de nya fängelsernas förläggande till lägenheten Stenbrottet; men blef denna proposition icke bifallen af Riksdagen, som i skrifvelse den 20 Maj sagda år i förevarande afseende anförde, hurusom Riksdagen funnit olämpligt, att Stockholms länsfängelse blefve förlagdt utom hufvudstaden på ej obetydligt afstånd från länsstyrelsens embetslokaler.

Riksdagen hade genom detta uttalande bundit hvarje nytt förslag i frågan på sådant sätt att någon plats inom hufvudstaden ej för långt ifrån länsstyrelsens vid Drottninggatan belägna lokaler måste för ändamålet uppsökas; och då Direktionen för Barnhusinrättningen på vissa villkor erbjöd sig att till plats för länsfängelset lemna den tomt i qvarteret Domherren, hvarå fängelset nu är uppbyggdt, syntes denna vara så förmånlig som möjligt under de af Riksdagen uppställda betingelserna, i det att tomten vore »omsluten på alla sidor af 18 meter breda gator, erbjudande trygghet mot eldfara, och oberörd af de menliga inflytelser, som byggnader inom samma qvarter alltid medföra.» Med skäl kan frågas, hvarest inom staden ej för långt från länsstyrelsens lokaler en plats skulle stå att finna, som nu vore och för framtiden blefve mera isolerad än den nuvarande. Enligt skrifvelse till Eders Kongl. Maj:t den 27 Mars 1895 har ock Riksdagen godkänt det sagda år af Eders Kongl. Maj:t framlagda förslaget om det nya länsfängelsets uppförande å den nu af Revisorerne klandrade tomten.

Att de af Revisorerne anmärkta, nu ifrågavarande olägenheter förefinnas är en oundviklig följd af den fordran, Riksdagen uppställt å platsen för fängelset, och kunna af Styrelsen endast beklagas. Vid byggnadens uppförande och anordnande har dock uppmärksamheten varit riktad på att så mycket som möjligt minska sagda olägenheter. I sådant syfte har fängelset förlagts på tomtens högsta del, hvilken i samma plan som Östermalmsgatan skjuter betydligt upp öfver de under anläggning varande öfriga gator, som omgifva tomten. Sedan bergen

vid dessa gator nedsprängts och i tomtens nordvestra hörn, deröfver nu inblicken till fänggårdarna är mera fri, hunnit uppföras det bostadshus för bevakningen, hvartill anslag af Riksdagen under sistlidne året beviljats, blir utsigten från omgifningarna mot fängelset i väsendtlig grad mera stängd. Och så mycket tror Styrelsen härmed vara ernådt, att några allvarligt störande inflytelser för fängelset, så vidt hittills vunna erfarenheter gifva vid handen, icke må vara att befara af det läge, fängelset af förberörd anledning erhållit.

I fråga härefter om Revisorernes anmärkning, att *ventilationsförhållandena* i den inom fängelset inrymda domstolslokal vore otillfredsställande samt att utrymmet derstädes för åhörande allmänhet vore för knappt tilltaget, får Styrelsen meddela att, enligt hvad dess biträdande arkitekt i afgifvet utlåtande framhållit, värmelednings- och ventilationssystemet utförts enligt ritningar, beräkningar och föreskrifter från en af vårt lands erfarnaste och skickligaste specialister på detta område, ingenjören H. Theorell, som bland annat utfört värme- och ventilationssystemen i alla de nya hospitalen och lasaretten i riket; och har Theorell jemväl öfvervakat det riktiga utförandet af anläggningen i länsfängelset. Mot ventilationssystemets effektivitet och funktionsförmåga finnes ej heller orsak till anmärkning; och torde anledningen till möjliga klagomål snarare få sökas deruti, att vederbörande under den korta tid, hvarunder systemet varit i verksamhet, ej lärt sig nöjaktigt moderera detsamma verkan genom inställning af därför afsedda ventiler, hvadan domstolssalen blifvit utkyld genom för stark ventilation.

Det torde således bero på handhafvandet, ej på beskaffenheten af systemet, om detsamma ej fungerar till belåtenhet.

I öfrigt tillåter sig Styrelsen framhålla, att domstolslokalen, som är afsedd allenast för ransakningar inför häradsrätterna i Södra Roslags och Södertörns domsagor, tvifvelsutän, med sitt ytinnehåll af 588 kvadratfot, gifver tillräckligt utrymme för den allmänhet, som från nämnda domsagor kan ega verklig anledning att öfvervara ransakningarna och att det måste räknas till en ren fördel om på grund af bristande utrymme tillträde ej kan medgifvas åt en större krets af hufvudstadens sysslolösa ungdom och den lösa befolkning i öfrigt, som kan tillströmma af anledningar, hvilkas tillgodoseende icke tillhöra rättsskipningens uppgifter.

Ransakningslokalernas sammanbyggande med ett fängelse, ehuru af bekvämlighets och andra skäl af stor fördel, verkar på grund af

allmänhetens tillströmmande alltid i viss mån skadligt för stillheten, ordningen och bevakningstjenstgöringen inom fängelset; skäl torde ej vara att göra denna olägenhet större än nödvändigt.

I fråga om Revisorernes anmärkning att en i källarvåningen inom *kronohäktet å Långholmen* befintlig, till förvaring af vildsinta fångar, som störa ordningen inom häktet, inrättad så kallad isoleringscell i brist af annan lämpligare plats understundom användes äfven till förvaringsrum för så kallade kriminaldårar, får Styrelsen meddela, att nämnda cell anordnats såsom straffcell, i hvilken den uppstudsige och våldsamme fången i och för bestraffning någon kortare tid inneslutes, samt att cellen blifvit förlagd på sätt Revisorerne anmärkt för att ej mindre hindra den der inneslutne att genom skrik och oljud störa tystnaden och lugnet i det öfriga fängelset än ock bereda bevakningen möjligaste grad af säkerhet mot öfvervåld och lömska anfall.

Enligt hvad häktets direktör och bevakningsbefälhafvare i infordrad förklaring anført, har cellen i två fall under åren 1899 och 1900 efter fängelseläkarens hörande användts för sinnessjuka fångar, enär de varit våldsamma och svårhandterliga, samt dessförinnan vid några tillfällen tagits i bruk för fångar, hos hvilka fyllerigalenskap utbrutit; men har i hvarje fall fången, hvilken noga observerats, åter uppförts i vanlig cell, så snart han syntts lugnare. Ingen kriminaldåre har under flera månader i sträck i källarcellen förvarats, ehuru visserligen i det omnämnda fallet år 1899 inträffade, att fången, som var både våldsam och synnerligt orenlig, derstädes tillbringade en sammanlagd tid af ett par månader.

Under de senare åren hafva därceller blifvit vid de större af länens fängelser inrättade i den mån sådant för tillgängliga medel kunnat ske. Styrelsen har afsett att inrätta dylik cell äfven vid kronohäktet å Långholmen; men då sådan funnits vid det nära intill belägna centralfängelset å Långholmen och i händelse af behof kunnat användas äfven för kronohäktets fångar, har Styrelsen ansett anordnandet vid häktet af särskild därcell kunnat anstå till dess det mera trängande behovet deraf vid andra fängelser tillgodosetts.

Befintligheten af därcell utesluter dock icke nödvändigheten att i undantagsfall för vildsinta kriminaldårar använda isoleringscell i källaren. Det kan nemligen hända och har nyligen vid centralfängelset å Långholmen inträffat, att en sådan individ visat sig till den grad våldsam, att de vanliga därcellernas dyrbara madrassering och öfriga inredning icke kunnat motstå hans, om ock endast med tänder och naglar, utöfvade angrepp; och då finnes intet annat val än att anlita

källarcellen. Oemotsägligt torde ock vara att det missförhållande, som i ett sådant valtvång kan sägas ega rum, ligger icke deri att fängelsemyndigheterna mot den sinnessjuka, som måste å fängelset qvarhållas, vidtaga nödiga mått och steg för bibehållande af ordning och lugn inom fängelset, utan deri att den sjuka måste vid straffanstalten qvarstanna under månader, innan plats kan för honom beredas vid något hospital.

Om än dunklet i källarcellen för den, som der vistats någon längre stund, ej lärer te sig på samma sätt som för den utifrån inträdande, har Styrelsen dock för insläppande af mera dager gått i författning om gallerväggens framflyttande nära intill den yttre cellens fönster och i öfrigt träffat anordningar, som torde aflägsna hvarje grund till berättigad anmärkning.

Till belysande af den af Revisorerne berörda frågan om uppförande af *nytt kronohäkte i Eskilstuna* får Styrelsen meddela, att sedan stadsfullmäktige derstädes i skrifvelse den 9 Juni 1898 framhållit häktets otillräcklighet för dess dåvarande ändamål äfvensom dess otidsenliga beskaffenhet samt Styrelsen derpå anmodat Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Södermanlands län att till Styrelsen inkomma med den utredning och det yttrande i ärendet, som kunde af den väckta frågans vikt påkallas, bemålde Befallningshafvande efter hörande af samtliga vederbörande, bland hvilka Vester- och Öster Rekarne Häradsbor förklarar sig icke vilja för häktets nybyggande vidkännas någon ökning i den kostnad, häraderna dittills årligen burit för befrielse från skyldigheten att vid tingsstället hålla ransakningshäkte, i skrifvelse den 12 Januari 1899 framhållit önskvärdheten af nytt häktes uppförande å annan plats än den, hvarå det nuvarande häktet är beläget, men samtidigt hemställt om förändrad anordning i fråga om fördelningen af fångar mellan kronohäktet i Eskilstuna och länsfängelset i Nyköping, hvarigenom häktets otillräcklighet skulle omedelbart kunna afhjelpas. Styrelsen meddelade härefter det af Revisorerne omnämnda förordnande, att i häktet icke vidare skulle förvaras straffarbetsfångar och sådana, som dömts till omedelbart fängelse; och enär det syntes Styrelsen uppenbart, att stadsfullmäktige väckt frågan om häktets nybyggande i hufvudsakligt intresse att komma i besittning af dess nuvarande för gaturegleringar behöfliga tomt, hvarför ock staden borde till nybyggnaden bidra i mån af den fördel, staden skulle deraf skörda, anhöll Styrelsen om förslag i sådant hänseende från stadens sida under framhållande att, ehuru berättigade anmärkningar kunde göras mot fängelsebyggnadens belägenhet och soliditet, mot dess

expeditionslokal, mot bevakningsbefälhafvarens bostadsförhållanden med mera, dessa omständigheter, hvilka redan under lång tid egt rum, icke i och för sig, då häktet numera bjöde tillräckligt utrymme för fångpersonalen, gjorde det för Styrelsen oafvisligt att utdöma häktet och ådraga kronan kostnaden för dess nybyggande.

Stadsfullmäktige funno emellertid fördelarna för staden af häktets flyttande icke vara så stora, att de kunde uppväga den penninguppostring, som häktets uppförande på stadens bekostnad skulle komma att medföra.

Om ock något bidrag från staden vore att förvänta, måste således i allt fall kronans medel till betydande belopp anlitas för åstadkommande af nytt häkte. Vid sådant förhållande och då frågan om ett bättre tillgodogörande af fångarnes arbetskraft för statens räkning drager med sig såsom oundviklig förutsättning förslag till ny reglering af fängelsedistriktet samt tillika uppstått fråga om skärpande af förvandlingsstraffen för böter, hvarigenom bötesfångarnas antal kunde väntas nedgå, och det i följd häraf icke låter sig nu göra att beräkna, huru stort ett nytt häkte i Eskilstuna lämpligen bör tilltagas eller ens i hvad mån ett sådant må blifva behöfligt, har Styrelsen ansett sig icke med tillvaratagande af kronans intresse kunna under nuvarande förhållanden framlägga förslag till nybyggnad af ett häkte, till hvars utdömande omedelbar nödvändighet icke föreligger. För att, intill dess sådant förslag kan på säkra grunder göras och genomföras, dock afhjelpa en del af bristerna vid det nuvarande häktet, har Styrelsen under nästlidna sommar ingått i underhandling med staden om förhyrande af de med häktet sammanbyggda, nu oanvända gamla rådhuslokalerna i ändamål att provisoriskt ordna dessa, så att ej blott bevakningsbefälhafvaren utan äfven den ordinarie vaktkonstapeln kan erhålla beqväm bostad på platsen och derigenom ökad säkerhet ernås så väl i fråga om fängelsets bevakning som ock i händelse af inträffande eldsolycka.

I § 3 hafva Revisorerna framhållit, att *formulär till journal* öfver extra judiciella bestraffningar vid länsfängelserna och kronohäkterna böra gifvas af Fångvårdsstyrelsen och icke såsom nu af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, äfvensom att Styrelsen bör bestämma dylika formulär jemväl för de centrala straff- och arbetsanstalterna; och anmärka Revisorerna i sammanhang härmed, hurusom vid länsfängelset i Falun emot gällande föreskrifter bestraffningarna ådömas af fängelseförestån-

daren och träda i verkställighet samt först derefter af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande genom anteckning i straffjournalen fastställas.

Enligt 3 § 6 momentet i Eders Kongl. Maj:ts nådiga reglemente för läns- och kronocellfängelserna i riket tillkommer det Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att bestämma straff för de förseelser mot ordningen, som fångar i nämnda straffanstalter begå. Då Fångvårdsstyrelsen alltså är stäld alldeles utom hvarje befattning med dessa fångars extra judiciella bestraffande, synes det icke heller kunna tillkomma Styrelsen att lemna föreskrifter rörande de former, som vid bestraffningarnas ådömande och antecknande böra iakttagas. Om Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande skulle finna af Styrelsen gifna formulär brista i öfverensstämmelse med den vid det särskilda fängelset följda praxis för bestraffningarnas ådömande eller stå i strid med Befallningshafvandens tolkning af författningarna, skulle formulären för nämnda myndighet hvarken ega någon som helst förbindande kraft eller kunna utjemna olikheterna mellan olika länsstyrelser tillvägagående eller medföra ändrad tillämpning af författningarna, utan skulle en hvar af sagda myndigheter vara fullt oförhindrad å formulären göra de ändringar och tillägg, denna myndighet funne lämpliga.

Den af Revisorerne i nämnda hänseende uttalade mening kan således under nuvarande förhållanden icke gerna af Styrelsen följas. Åtgärden vore dessutom, enligt Styrelsens mening, af ringa betydelse såsom hvarken bidragande till ökad öfverskådlighet eller till underlätande af kontrollen i fråga om ådömda bestraffningar. Styrelsen är emellertid den första att önska undanröjdandet af hindren för en likartad ordnings införande vid fängelserna i alla hänseenden, som ega verklig innebörd, något som förutsätter, att bestämmanderätten i fråga om fängelsernas ledning i större omfattning än för närvarande blifver lagd i centralstyrelsens hand. Förslag i detta syfte är, efter hörande af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, under behandling inom Styrelsen.

Någon olägenhet har icke försports deraf att bestämmelser om förande af journaler öfver de extra judiciella bestraffningarna vid rikets centrala straff- och arbetsanstalter icke finnas gifna. Vid dessa anstalter iakttages, att innan sådan bestraffning ålägges och tillämpas, behörig undersökning sker och protokoll deröfver föres. Straffjournaler finnas derjemte allestädes upplagda, och deras uppställning är af sig sjelft i allt väsentligt gifven, då i dem naturligtvis måste antecknas fångens namn, förseelsens art, bestraffningen samt tiden för densammas åläggande och verkställande. Någon vigt torde svårigen kunna ligga

derå att alldeles lika formulär för journalerna på alla håll följas. Då för öfrigt bestraffningarna antecknas i stamrullorna, för hvilka formulär finnas gifna, anser Styrelsen fullgod ordning vara i denna angelägenhet rådande och vidare åtgärd derutinnan ej erfordras.

Beträffande den särskilda anmärkningen rörande förfaringssättet vid länsfängelset i Falun i fråga om *extra judiciela bestraffningars åläggande* har Styrelsen inhemtat yttrande från Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Kopparbergs län. I skrifvelse den 27 nästlidne December meddelar Länsstyrelsen, att den praxis, som i berörda hänseende utbildat sig vid fängelset, öfverensstämmer med det förfarande, som efter hvad Länsstyrelsen har sig bekant, råder vid flera andra länsfängelser; men då Länsstyrelsen, ehuru detta förfaringssätt icke öfverensstämmer med ordalagen i den af Revisorerna åberopade författningen, likväl i fullt förtroende till fängelsedirektören låtit denne verkställa dylika bestraffningar, hvilka derefter anmälas till fastställelse, har sådant skett af det skäl, att bestraffningen ansetts verka bättre om, efter en begången förseelse, fången omedelbart underkastas extra judiciel bestraffning, utan att med straffets verkställande skall behöfva anstå minst en dag. Då nu emellertid anmärkning förekommit emot detta, efter Länsstyrelsens förmenande, för ändamålet dock särdeles lämpliga förfaringssätt, säger sig Länsstyrelsen hafva förståndigat fängelsedirektören att för framtiden iakttaga, att extra judiciela bestraffningar icke må gå i verkställighet förrän Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande derom förordnat i öfverensstämmelse med § 3 moment 6 i nådiga reglementet för läns- och kronocellfängelserna i riket.

För egen del kan Styrelsen, som på sätt ofvan framhållits icke fått åt sig ombetrodt att i fråga om dessa bestraffningar något bestämma och således icke heller har att skaffa med anmärkta förhållandet, dock icke underlåta att uttala sitt fulla instämmande i Länsstyrelsens mening om det särdeles lämpliga i det vid fängelset anmärkta förfaringssättet, hvilket väl förtjente att af Eders Kongl. Maj:t stadgas i utbyte emot nu gällande bestämmelse, hvilken i väsendtlig grad nedsätter fängelseföreståndarens auktoritet gent emot fångarna och genom bestraffningens fördröjande bereder dessa tillfälle att under en följd af timmar ohejdadt fortsätta det beteende, för hvilket bestraffningen afser att sätta en gräns.

Angående Revisorernes anmärkning i fråga om *användandet af prygel* såsom bestraffning i ordningsmål tillåter sig Styrelsen erinra, att nämnda bestraffningsart allmänt och i stor utsträckning tillämpades för disciplinens upprätthållande inom rikets fängelser, så länge dessa voro baserade på gemensamhetssystemet. I den mån deremot cell-

systemet vann ökad användning, aftog behovet att vid fånges öfverträdande af faststæld ordning eller andra hans för bevakning eller medfångar farliga tilltag, tillgripa prygel; och då Kongl. Maj:t den 28 Maj 1867 utfärdade nådigt reglemente för läns- och kronocellfängelserna, uteslöts nämnda bestraffningsart från de extra judiciela påföljder, som enligt reglementet finge i dessa fängelser komma i användning.

De under Fångvårdsstyrelsens omedelbara ledning ställda straff- och arbetsanstalterna voro fortfarande och äro delvis ännu gemensamhetsinrättningar, der pryglens hot och kraftiga ingrepp icke utan fara skulle kunna undvaras för fångarnas hållande i tukt och hörsamhet. Eders Kongl. Maj:t har icke heller vid utfärdandet af instruktionen för embets- och tjenstemännen vid rikets straff- och arbetsfängelser den 11 December 1860 eller eljest funnit anledning att inskränka den extra judiciela bestraffningsrätt, som sedan gammalt vid nämnda fängelser utöfvats. Enligt de nådiga instruktionerna för Fångvårdsstyrelsen den 16 December 1859 och den 22 November 1877 skola de äldre bestämmelserna i fråga om extra judiciela bestraffningars åläggande tjena till efterrättelse till dess annorlunda förordnas, och har Styrelsen således varit fullt befogad att medgifva prygelstraffets fortsatta användande vid de stora straff- och arbetsanstalterna, ehuru det icke vidare är vid läns- och kronohäktena tillåtet.

Vid ett par tillfällen har inträffat, att Styrelsen på derom af vederbörande länsstyrelse gjord framställning låtit någon styfsint och oregerlig fånge öfverflyttas från länsfängelse till central straffanstalt för att möjliggöra hans ställande under hotet af prygel såsom den enda straffpåföljd, som synts kunna påverka honom; och Styrelsen har sig sålunda af erfarenheten bekant, att äfven vid läns- och kronocellfängelserna kunna inträffa fall, då rättigheten att der använda nämnda bestraffningsart vore af behovet påkallad, hvilket ock af länsmyndighet vitsordats.

Då emellertid Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, som enligt hvad Styrelsen ofvan framhållit, hafva bestraffningsrätten i ordningsmål inom länens fängelser sig anförtrodd, icke väckt fråga om prygelstraffets införande i dessa fängelser, har Styrelsen saknat anledning att derom yttra sig.

Revisorernes uttalade mening, att bestämmandet huruvida ifrågasvarande straffart må tillämpas inom rikets fångvårdsanstalter, bör ske i den ordning, som gäller i afseende å stiftande af allmän lag, föranleder Styrelsen att häremot erinra, hurusom då ifrågasvarande bestraffningsrätt afser upprätthållandet af ordningen inom en allmän inrättning och således rör rikets allmänna styrelse och hushållning, reglerandet

af denna rätt ovilkorligen måste vara att hänföra till de ärenden, hvilka nämnas i 89 § Regerings-Formen, och icke, såsom Revisorerna med sitt uttalande synas hålla före, 87 § Regerings-Formen, hvilken bestämmer tillvägagåendet vid stiftande af allmän civil- och kriminallag.

Hvad Revisorerna under § 4 anmärkt derom att jemte Kongl. Maj:ts nådiga instruktioner och reglementen för fångvården *en talrik mängd olikartade föreskrifter och bestämmelser* derinom finnas gälla, eger sin fulla riktighet. Sådant torde vara fullkomligt oundvikligt för så vidt icke sagda instruktioner och reglementen skulle alltför mycket ingå i enskildheter. För fångvårdspersonalen, som genom en långvarig tjänstgöring inöfvas i sina åligganden och sålunda äfven praktiskt inhemtar kunskapen om gällande förordningar, har emellertid någon svårighet att sammanhålla dessa under senare åren icke visat sig. Styrelsen har nämligen med Eders Kongl. Maj:ts tillstånd föranstaltat om en år 1892 af trycket utgifven och sedermera kompletterad »Samling af författningar och föreskrifter rörande svenska fångvården», i hvilken samling de olika ämnena finnas systematiskt ordnade och med ledning af ett utförligt register lätt återfinnas. Ett förbiseende af en gifven bestämmelse kan naturligtvis inträffa; men Styrelsen anser sig böra vitsorda, att sedan nämnda samling kommit till stånd, de vid fängelserna anställda befattningshafvande visat sig besitta en synnerligt god kännedom om gällande föreskrifter.

Styrelsen har icke härmed velat säga, att ej en del bestämmelser lämpligen skulle kunna sammanföras samt reglementen och instruktioner fullständigas. Tvärtom har Styrelsen redan för flera år tillbaka upptagit denna fråga till behandling. Men ett sedan sagda tid alltjemt pågående reformarbete inom fångvården har omöjliggjort denna frågas samtidiga fullföljd; och såsom Styrelsen i annat sammanhang redan framhållit, pågår för närvarande inom Styrelsen ett fortsatt arbete i denna riktning, afseende förslag till en af 1892 års lag om utsträckning af enrumsstraffet framkallad ny organisation af de särskilda fängelsernas olika uppgifter, hvilket måste i högsta grad inverka på de omnämnda föreskrifternas innehåll och affattning. Att nu vidtaga det ifrågasatta författningsarbetet skulle således icke kunna vara välbetäckt.

Beträffande arbetena inom länsfängelserna och kronohäktena meddela Revisorerna till en början en tabell, lit. c., innefattande sammandrag af

uppgifter angående arbetsinkomsten och dess fördelning vid sagda straffanstalter, dervid jemväl ifrågasättes, huruvida icke motsvarande uppgifter lämpligen borde inflyta i Fångvårdsstyrelsens årsberättelser; och då Revisorerne funnit ifrågavarande tabell vara af stort intresse vid bedömandet af hithörande frågor, har Styrelsen för sin del ingenting emot att tillmötesgå Revisorernes sålunda framställda önskan.

Hvad vidare angår inkomsten af fångarnes arbeten vid förberörda fängelser, uttala Revisorerne den mening, att ingen del deraf bör tillfalla fångvårdspersonalen, hvars penningintresse i fångarbetet, såsom Andra Kammarens tredje tillfälliga utskott vid 1896 års Riksdag i då afgifvet betänkande förklarat, vore förkastligt, enär dels vore olämpligt, att fångar arbetade ihop penningar åt sina väktare, och dels det skulle kunna misstänkas att hellre för dessa inbringande än för fångpersonalens utdanning och framtida utkomst ändamålsenligt arbete anskaffades.

Fångvårdsstyrelsen delar i detta afseende fullkomligt Statsrevisorerne uppfattning, för hvars befogenhet ännu flera och tungt vägande skäl skulle kunna anföras. På grund af Styrelsens underdåniga framställning den 30 September 1889 bestämde ock Eders Kongl. Maj:t i nådiga kungörelsen den 30 Maj 1890 att vaktbetjente vid länsfängelser och kronohäkten skulle för åtnjutande af de löneförmåner, som genom ny lönestat från och med 1891 komme dem till del, vara skyldige underkasta sig den reglering *eller indragning* af dem för närvarande tillkommande andel af arbetsinkomsten vid sagda fängelser, som framdeles kunde varda beslutad. Den stegring i priset å lefnadsförnödenheter, som vid samma tid började göra sig känbar och som i hög grad yttrade sig särskildt med hänsyn till bostadshyror, gjorde dock för Styrelsen omöjligt att föreslå den afsedda indragningens verkställande utan i sammanhang med än ytterligare förbättrade aflöningsvilkor för ifrågavarande betjente; och då derjemte var ovisst huruvida icke den inträdda prisstegringen kunde vara af mera tillfällig natur, fann sig Styrelsen böra låta med det tillärnade förslaget tillsvidare anstå. Men då erfarenheten tyckts visa att någon återgång till förut rådande förhållanden icke vore att förvänta, har Styrelsen i den 28 September detta år afgifvet löneregleringsförslag hos Eders Kongl. Maj:t hemställt om förbättring af bevakningspersonalens aflöningsförmåner, dervid Styrelsen ock föreslagit att i sammanhang härmed den andel i fångarnes arbetsinkomst, som vid länsfängelser och kronohäkten tillfaller der anstälde vaktbetjente, skulle sedan deras aflöning höjts, alldeles indragas.

Hvad åter beträffar fängelseföreståndarnes andel af samma arbetsinkomst, har Styrelsen redan i sitt den 24 April 1889 aflåtna under-

dåniga betänkande rörande utsträckning af tiden för straffarbets verkställande i enrum, påpekat behöfligheten af nya anordningar för fångarbetet i de länsfängelser, der enrumsstraff för någon längre tid skulle komma att aftjenas, likasom Styrelsen ock i ofvanberörda underdåniga skrifvelse den 30 September 1889 tillkännagifver sin afsigt att sedan frågan om enrumsstraffets utsträckning blifvit afgjord, underdånigst föreslå en väsentlig förändring i nu gällande anordning för fångarbetet i dessa fängelser, afseende att äfven der lägga arbetsdriften i statens hand och såmedelst fullfölja afskaffandet af det i allo olämpliga system, som med fångarnes arbete förknippar fängelsebefälets aflöningsförmåner. Sedan enrumsstraffets åsyftade utsträckning med 1893 års ingång vunnit tillämpning, har ock Styrelsen genom bestämmelser af 1893 och 1895 satt sig i stånd att vinna någon erfarenhet af de verkningar, hvilka skulle vara att förvänta, derest nya grunder för fångfördelningen å ifrågavarande slags fängelser skulle komma att fastställas; och då sagda erfarenhet visat sig fullt betryggande, har Styrelsen ock under sistlidna året upptagit arbetet för fullföljd af sin förberörda afsigt. Så fort öfriga, Styrelsen åliggande göromål medgifva det, ärnar Styrelsen således till Eders Kongl. Maj:t inkomma med underdånigt förslag i det magtpåliggande ärendet, hvilket icke blott, såsom Statsrevisorerna erinra, måste inbegripa förslag om ändrad lönestat utan jemväl, såsom i en föregående punkt antydts, måste omfatta förslag till ändringar i de administrativa förhållanden, hvilka med de nya arbetsanordningarna icke låta sig förena.

Såsom särskildt beaktansvärda syftemål vid fångarbetets ordnande fastslå Revisorerna: att det må i högsta möjliga grad afse att underlätta fångarnes framtida utkomst såsom frie arbetare; att det, utan åsidosättande af straffets ändamål, göres så inkomstbringande som möjligt, att det må i långt högre grad än nu tagas i anspråk för statens räkning; att det må i så ringa grad som möjligt genom konkurrens skada det fria arbetet; samt att, hvad särskildt beträffade tvångsarbetsfångar, desse måtte användas till jordbruksarbeten såsom väganläggningar, utdikning och uppodling af mossar och dylikt.

Hvad angår de fyra första af sålunda angifna grundsatser finner Styrelsen dem i allo välbetänkta och fullt öfverensstämmande med Styrelsens egna önskemål. Men med hänsyn till den sist anförda tillåter sig Styrelsen anmärka, att den icke blott, teoretiskt taget, svagt sammanhänger med de tre först anförda grundsatserna, utan ock, praktiskt tillämpad, skulle i de särskilda fallen med dem komma i bestämd strid.

Om det vore så att flertalet af tvångsarbetsfångarne förut varit jordbruksarbetare skulle ju med allt skäl kunna sägas att deras framtida utkomst borde »i högsta möjliga grad» underlättas derigenom att man under tvångsarbetstiden sysselsatte dem med det arbete, i hvilket de förut inlärts. Men det är icke så. Af de 1,322 män, som under år 1900 för lösdrifveri hållits till arbete i rikets tvångsarbetsanstalter, befinnas blott 24 upptagna såsom jordbruksarbetare, hvarjemte 21, hvilka uppgifvas hafva förut varit »tjenstehjon», säga sig tidtals hafva egnat sig åt jordbruksarbeten. Det öfvervägande antalet af de för lösdrifveri dömda utgöres af grofarbetare från städerna samt yrkesarbetare, äfven de företrädesvis från våra städer.

Det kan möjligen förefalla Statsrevisorerna påtagligt att äfven dessas framtida utkomst skulle »i högsta möjliga grad» underlättas genom deras invänjande vid jordbruksarbeten; men erfarenheten inom fångvården har visat att den förre stadsarbetaren sällan stannar vid ett honom efter frigifningen anskaffadt arbete å landet, hvadan ock torde kunna slutas, att den vid jordbruksarbete sysselsatte tvångsarbetaren från stad, så fort tvånget tagit slut, också lemnar det arbetet, hvilket sannolikt icke blifvit honom kärare därför att han till detsamma tvingats, ehuru det i de flesta fall för honom fallit sig tungt och främmande. Från pedagogisk synpunkt sedt, måste det ock vara mera ändamålsenligt att införa den lösdrifvande lättingen i ett arbete, som kan utöfvas året om, än i ett, som under en stor del af året måste hvilas; ingen yrkesarbetareklass rekryterar tvångsarbetskåren så talrikt som just den, hvilken är sysselsatt vid byggnadsindustrien, som ju blott under viss tid af året pågår och sedan för åtskilliga månader afbrytes. Slutligen måste ock tagas i betraktande att det arbete, till hvilket lösdrifvaren skall hållas, icke får vara af den art, att hans vanligen redan ganska illa medfarna helsokraft deraf knäckes. I så fall blir följden af hans tvångsarbete blott den, att han sedermera med laglig rätt till försörjning för lifstiden faller vederbörande kommun till last.

Men allra kraftigast måste betonas att med den af Statsrevisorerna tillrätta tvångsarbetsdriften med nödvändighet måste följa en återgång till det gamla gemensamhetssystem, hvilket Sverige sedan sextio år tillbaka stadigt sträfvat att i möjligaste mån ur fångvården aflägsna. Den i 9 § af gällande lag angående lösdrifvares behandling (den 12 Juni 1885) fastställda föreskrift att »tvångsarbete skall förrättas i allmän tvångsarbetsanstalt», låter sig ej förlika med Statsrevisorernes anvisning, då det ju måste vara omöjligt att vid hvarje plats, der en mossafdikning, en väganläggning eller annat jordbruksarbete skulle med tvångs-

arbetsfångar utföras, upprätta en anstalt, så beskaffad som i sagda paragraf bestämmes. Den vid sådana företag använda tvångsarbetsstyrkan måste tydligen i de flesta fall inhysas i skjul, lador eller andra lätt åtkomliga lägenheter, der sjelfsväld, råhet, liderlighet och last skola ohejdadt florera och den från gemensamhetssystemet oskiljaktiga erfarenheten upprepas, att de i den samlade flocken djupast sjunkne taga befälet och nedtvinga de mindre förderfvade till samma grad af förfall, de sjelfve nått. Om Statsrevisorerna tro att det för desse skulle efter frigifningen bli möjligt hos enskilde arbetsgifvare vinna anställning, vittnar detta om märklig obekantskap med hittills inom vårt land vunna erfarenheter. Dessa visa tvärtom att man på detta sätt blott skapar en stående lösdrifvarstam, hvars skilda nummer vid hvarje ny tvångsarbetsdom återkomma till anstalterna med den ganska sanningsenliga förklaringen att de, äfven om de velat, dock icke skulle lyckats hos enskilde erhålla stadigvarande arbete. Styrelsen är ock öfvertygad derom att ett insläende å den af Statsrevisorerna anvisade vägen så långt ifrån skulle komma att för tvångsarbetarne »i högsta möjliga mån underlätta deras framtida utkomst såsom frie arbetare», att det tvärtom skulle i de flesta fall omöjliggöra den.

Statsrevisorernes *andra* grundsats i fråga om fångarbetet är, att det bör göras så inbringande som möjligt. Af hvad Styrelsen redan antydt torde framgå, att den satsen svårligen kan bringas till öfverensstämmelse med anvisningen om tvångsarbetsfångarnes sysselsättande. Vårt lands klimat omöjliggör fullföljandet af arbeten med mossafdikningar, väganläggningar och andra jordbruksarbeten året om; för så vidt icke lagen skulle förbjuda ådömandet af tvångsarbete under vintertid, måste således ändå alltid fasta anstalter finnas för upptagande och sysselsättande af de under sådan tid för lösdrifveri dömda. *Utöfver* den kostnad, häraf skulle föranledas, tillkomme sedan ej blott hvad för de vid de anvisade jordbruksarbetena använda tvångsarbetarnes kring-sändande skulle åtgå, utan derjemte de vida större utgifter, som, derest ofvan antydda erfarenheter skola åtminstone i någon mån undvikas, skulle ådragas statsverket för ej mindre anordnande af bostäder, sjukvårds- och arrestlokaler åt hvarje sådan arbetsstyrka än äfven dess bevakande; och vill Styrelsen med hänsyn till detta senare erinra, att första villkoret för att något skall uträttas genom ett arbete, till hvilket icke den egna viljan drifver, är att det utföres under sträng tillsyn samt att möjlighet gifves för bestraffande af visad lättja, uppstudsighet eller annan olydnad. Skall tillbörligt arbetsresultat kunna ernås, skola rymningar och myterier kunna förekommas, utan att bevakningen af

hänsyn till egen säkerhet må tvingas att gentemot en med kraftiga arbetsredskap beväpnad arbetsstyrka se genom fingrarna med hvad som helst, måste denna bevakning utgöras af utvaldt folk och vara så manstark att den icke blott i revolverar, hvilken den blott med tvekan skall våga använda och hvilka vid ett anfall kunna densamma frånryckas, ser sitt skydd mot de ofta hätska och hänsynslösa viljor, den är satt att öfvervaka. Det torde under sådana förhållanden icke kunna varda tal om någon annan inkomst af här ifrågavarande arbeten än det resultat, arbetet möjligen åvägabrägt; men tvifvelsutän skulle sådant hafva kunnat vinnas för vida mindre kostnad, om för dess åstadkommande lemnats ett direkt statsanslag.

Statsrevisorernes *tredje* grundsats rör krafvet att fångarbetet må tagas i anspråk för statens räkning. Styrelsen torde kunna på goda grunder förklara: att skola tvångsarbetarne användas på sätt Revisorerne föreslagit, lärer knappast vara att vänta det någon annan än staten själf skall känna sig villig för sagda ändamål anlita dem. Ej mindre kostnaden än äfven motviljan att ådraga hemtrakten de olägenheter, som med eller utan skäl anses medfölja en arbetsstyrka af denna beskaffenhet, lärer antagligen så påverka enskilde arbetsgifvare att de icke gerna kunna beräknas tillströmma i det antal, som skulle erfordras för upprätthållandet af det anbefalda systemet.

Styrelsen tillåter sig ock erinra att detta hos oss hvarken är nytt eller opröfvadt. Den tankegång, som tydligen ledt Statsrevisorerne vid deras förordande deraf, är alldeles densamma som en gång gjorde sig gällande vid upprättandet af vår gamla kronoarbetafskår. Då fångvårdsanstalterna under 1830-talet och ännu vid början af påföljande decenniet icke räckte till för det alltjemt stigande fångantalet, föreslog dåvarande Styrelsen öfver fängelser och arbetsinrättningar i riket i underdånig skrifvelse den 27 Maj 1841 att det borde inrättas kronoarbeitskompanier, disponibla till verkställande af större arbeten såväl för kronans som för särskilda bolags äfvensom för privata personers räkning, af hvilka kompanier staten sannolikt skulle kunna påräkna dels under fredstid en gifven tillgång på arbetare vid förefallande större arbetsföretag, egande både arbetsvana och arbetsfärdighet, dels ock i krigstid vana arbetare för kronans varf och verkstäder samt lämpade för användning vid arméens tross. »Obestridligen vore det en fördel», heter det i sagda skrifvelse, »att de vid arbetskompagnierna anstälde personer kunde der förvärfva skicklighet till sådana arbeten som ofta och allmänligen förefalla samt sålunda sattes i tillfälle att efter återvunnen frihet försörja sig medelst egen omtanke och arbetsamhet, hvaremot

de arbeten, med hvilka fångarne inom korrektionsinrättningarne nu måste till stor del sysselsättas, vore af den beskaffenhet att fångarne af sin der förvärfvade skicklighet ej kunde draga någon synnerlig vinst utan snarare afvandes från det mödosamma lif, en vanlig arbetare måste föra, hvarförutom det stillasittande och mekaniska arbetet jemväl verkade mera ofördelaktigt på lynne och sinnelag än arbeten i fria luften, hvilka senare visat sig kraftigare tygla onda böjelser.» Genom nådiga brefvet den 8 Augusti 1842 blef ock den sålunda förordade arbetskåren upprättad och, i enlighet med rikets ständers i skrifvelse den 19 Maj 1841 framställda anhållan, indelad till arbete vid rikets fästningsbyggnader, hvarjemte ett mindre antal förlades i Falun och Linköping för att användas vid fängelsebyggnaderna derstädes. Men att kronoarbeitskårens historia icke förverkligade de ljusa förväntningar, under hvilka den bildades, borde ännu icke hafva förgätits; den blef blott ännu ett bevis på riktigheten af den allestädes gjorda erfarenheten att man genom att med hvarandra sammanföra vilsekomna, mer eller mindre förderfvade personer icke förbättrar utan blott ytterligare förderfvar dem. Efter att under svårigheter af allehanda slag hafva anlitats vid olika arbetsföretag, inskränkte sig slutligen dess användning till stenhuggning vid Borghamn för kronans och å Tjurkö för enskild firmas, Wolff & C:os, räkning samt till arbete vid Vaxholm—Oscar Fredrikborgs försvarsområde. Från detta senare blef dervarande afdelning efter af Landtförsvarsdepartementet den 10 Februari 1887 skedd uppsägning, 1891 förflyttad till Svartsjö, likasom, efter skedd uppsägning från firman Wolff & C:o, afdelningen å Tjurkö förflyttades 1894 till Karlskrona, dit jemväl Borghamnsafdelningen samtidigt öfverfördes. Och härmed hade i sjelfva verket för utvecklingen af Sveriges fångvård ett det viktigaste steg tagits. Styrelsen vill icke ingå i någon redogörelse för det sedliga tillståndet bland de å nyssberörda kronoarbeitsstationer intagna tvångsarbetarne; de tillbragte qvällar och nätter i gemensamma logement, och från hvad de der erforo kunde till och med rätt djupt urartade bland de diddömde, åtminstone innan de ännu tillräckligt förhärdats, med häpnad vända bort sina blickar. Men Styrelsen bör icke underlåta att påminna om de erfarenheter, som tid efter annan åtföljde Tjurköbefälets försök att till det bättre reformera logementslifvet; sådana besvarades med hot och våldsdåd mot vederbörande, af hvilka flera dervid tillskyndades svåra skador; och då bevakningspersonalen kände sin underlägsenhet gentemot den vida mångtaligare arbetsstyrkan blef deraf följden, att denna senare visste sig vara den magt, som i sjelfva verket bestämde gränsen för befälets myndighet. För att dels

egga tvångsarbetarnes arbetslust, dels ock förekomma att de af liknöjdhet eller ondt uppsåt förderfvade materiel, anordnade arbetsentreprenören, Fångvårdsstyrelsen ovetande och tydligtvis till kronans förfång, en privat premietariff mellan sig och tvångsarbetarne, hvilka senare efter frigifningen på detta sätt utfingo vida större medel än medgifvet och gagneligt var. Der sådan eggelse saknades, såsom på Borghamnsstationen, kunde inträffa att hela styrkan, då den ville visa sitt missnöje, dag efter dag inskränkte sitt arbete i stenbrotten till att med hackan vidröra stenväggen utan att i hugget inlägga minsta kraft; och i saknad af andra magtmedel än sex konstuplar, af hvilka åtskilliga voro nog ålderstigna, och åtta celler i en träbyggnad, måste befälet låta härvid bero, till dess vederbörandes sinne lagt sig. Ständig bränvinssmuggling och upprepade rymningar vitsordade i lika grad det otillfredsställande tillståndet inom kronoarbeitskompagniet å Vaxholm; ingensstädes lät sig göra att på önskvärdt sätt upprätthålla ordning och disciplin. Efter nära femtio års försök kunde Fångvårdsstyrelsen såsom obestriddigt fulltyga behovet af fasta tvångsarbetsanstalter, så ordnade att fångarne kunde under nätterna förvaras åtskiljde från hvarandra och under dagarne hållas efter lagens föreskrift, »till lämpligt arbete efter olika arbetsförmåga», jemte det befälet på samma gång bereddes möjlighet att utöfva den myndighet, samhällsmagten åt dem anförtrott. Så har numera skett. Och då en på fångvårdsområdet framstående utländsk auktoritet nyligen tillerkände de skandinaviska staterna, bland hvilka Sverige obestriddt intager försteget, främsta rummet bland Europas stater med hänsyn till deras penitentiära förhållanden, kan Sverige utan förhäufvelse emottaga detta erkännande icke minst på grund af det sätt, hvarå numera dess tvångsarbetsanstalter äro ordnade.

Det är emellertid detta, under det senast tilländagångna decenniet genomförda arbetet, Statsrevisorerna nu utdöma. Det är 1842 års åtgärder, de förorda till återupptagande; och detta blott fyra år efter det Eders Kongl. Maj:t på föranledande af Riksdagen upphäft disciplin-kompagniet, den gamla kronoarbeitskårens sista aflägg.

Styrelsen vågar förklara att en sådan reform icke skulle innebära utveckling utan tillbakagång. Då sagda åtgärder 1842 vidtogos, framtvungos de af öfverfyllda fångelser, inom hvilka plats icke kunde beredas för ständigt ankommande och återkommande skaror. Nu förefinnes icke det skälet. Ehuru tvångsarbetarne från både Tjurkö och Borghamn öfverflyttades till tvångsarbetsanstalten i Karlskrona, det förra straffängelset, hvilket fortfarande inrymmer alla fullt arbetsföra, förut straffade, till tvångsarbete dömda män, har någon brist på utrymme

ännu icke under tiden från 1894 derstädes låtit sig förspörja; och fastän den personal, som indelats i den för ostraffade unga lösdrifvare anordnade vestra tvångsarbetsanstalten å Nya Varfvet, från och med 1895 försändes till Svartsjö-anstalten, dit jemväl enligt fattigvårdsförordningen dömde män skola öfverlemnas, har denna hittills räckt till för alla förut ostraffade män, som för lösdrifveri ådömts tvångsarbete. Förklaringen härtill torde väl ock i någon mån vara att finna just i den för lättjan och sjelfsväldet mindre inbjudande stränga ordning och arbetstillsyn, som inom dessa anstalter låter sig tillämpa. Icke få af de lösdrifvare, för hvilka vistelsen å de forna stationerna icke inneburit något afskräckande, hafva funnit sig af den genomförda reformen obehagligt berörda; och hellre än att interneras i de nya anstalterna hafva de valt att återupptaga sin sjelfförsörjning såsom fria. Förhållandet vitsordas af de fallande siffrorna för de under åren efter reformen nykomna dömde; från 256 år 1893 sjönk antalet af förut straffade, fullt arbetsföre nykomne år 1895 till 194 och har alltjemt hållit sig lägre än under det gamla systemet. Antalet af de förut ostraffade nykomne, som tilldömts kronoarbeitskompagniet å Vaxholm, utgjorde år 1890 373, men 1892, året efter flyttningen till Svartsjö, 324, och har, efter frånräknande af de kategorier ditsände, hvilka icke tillfördes kronoarbeitskompaniet, aldrig nått så höga siffror som det vid kompaniet nykomna antalet kunde nå — och det ehuru de efter 1885 års lösdrifvarlag så ofta ådömda korta tvångsarbetstiderna kunna sägas rent af leda till tätta återfall.

En utveckling af fängvårdsförhållandena med hänsyn till lösdrifvarnes behandling kan icke vara att finna å den af Statsrevisorerna anvisade vägen, om än derför skulle åberopas exempel från klimatiskt mera gynnade länder, som nu befinna sig i samma ställning som vi på 1840-talet och derför nödgas, såsom vi då, anlita nödfallsåtgärder af alldeles samma slag. En vidare och i sanning önskvärd utveckling af denna del af rikets fängvård skulle deremot tvifvelsutan vara att vinna genom fortsatt tillämpning af den separationens idé, som ligger till grund för all verksam behandling af fångskaror, hvilka, sammanförda, blott yttermera förderfva hvarandra, men hvilka, allt mera fördelade, mista ej blott tillfälle till sin allt undergräfvande vixelundervisning utan ock i ej ringa grad sin motståndskraft. Förslag till åtgärder i denna rigtning har Fängvårdsstyrelsen i sin underdåniga skrifvelse den 16 December 1898 för Eders Kongl. Maj:t framlagt; och Styrelsen är för sin del fullt öfvertygad att genom höjning af tvångsarbetets minimi-tid, ett mera genomfördt åtskiljande af de dömde och rätt för Fång-

vårdsstyrelsen att, der skäl därför skulle yppa sig, vilkorligt frigifva och till förut vidtalade arbetsgifvare öfverlemna tvångsarbetare, en för samhället vida mer gagnande metod för fångbehandlingen i denna del skulle åstadkommas än den af Statsrevisorerna föreslagna.

De remitterade handlingarne återställas.

Stockholm den 11 Januari 1901.

Underdånigst:

SIGFRID WIESELGREN.

JOH. ROBBERT.

VIKTOR ALMQUIST.

N. Sandell.

Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes i Stockholms län

underdåniga utlåtande i anledning af
Riksdagens Revisorsers anmärkning
rörande arrestlokalerna vid åkerbruks-
kolonien Hall.

Till Konungen.

Sedan Riksdagens Revisorer i sin den 30 November 1900 afgifna berättelse om verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1899 framställt anmärkning rörande belysningsförhållandena i de vid åkerbrukskolonien Hall befintliga arrestlokaler, har Eders Kongl. Maj:t genom nådig remiss den 10 December sistlidet år anbefalt Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att, efter inhemtande af yttrande från styrelsen för föreningen till minne af Konung Oscar I och Drottning Josefina, inkomma med underdånigt utlåtande i anledning af hvad Riksdagens Revision i förenämnda hänseende anført.

Till fullgörande af denna nådiga befallning får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande härmed öfverlemna infordradt yttrande från förenämnda förenings styrelse jemte dertill hörande bilagor äfvensom för egen del anføra följande:

Belysningen af ifrågavarande arrestlokaler är anordnad, på sätt det handlingarne bilagda, af byggnadsingenjören Ing. Nilson Dag den 21 December 1900 utfärdade intyg med dertill hörande ritning utvisar. Ljuset tillföres således en hvar af de i en vindsvåning uppförda arrest-

lokalerna genom ett takfönster, anbragt i lokalens fönstersmyg eller vindskupa, en anordning, som icke läser kunna hänföras till hvad man i allmänhet kallar sekundär belysning. Visserligen erhålla lokalerna härigenom icke så mycket ljus, som anses önskvärdt eller erforderligt för ett vanligt boningsrum, men vid de flerfaldiga besök, som af under-tecknad, landshöfding, vid hållna inspektioner gjorts å stället, har dock belysningen alltid befunnits tillräckligt god för att tillåta en person med normala ögon att se både att läsa och skriva. Med afseende härå och då man tager i betraktande att längsta tiden, under hvilken arrest-besträffning eger rum, utgör fjorton dagar, äfvensom att tillfälle i allmänhet beredes elever, som hållas i arrest, att i utanför lokalerna varande större och ljusare rum någon tid på dagen hemta frisk luft, synes någon menlig påföljd af belysningsförhållandena i arrestlokalerna icke vara att befara. Då härtill kommer, att, enligt hvad handlingarne visa, styrelsen för föreningen till minne af Konung Oscar I och Drottning Josefina redan gått i författning om vidtagande af åtgärder för att göra belysningen bättre än den för närvarande är och för beredande af ökad tillfälle för arrestanterna att hemta frisk luft, anser Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i likhet med nämnda styrelse någon vidare åtgärd i anledning af Revisorernes ifrågavarande framställning icke vara erforderlig.

Den remitterade handlingen återgår.

Stockholm å Landskansliet den 9 Januari 1901.

Underdånigst:
PAUL ISBERG.

Matths Falk.

**Styrelsens för föreningen till
minne af Konung Oscar I och
Drottning Josefina**

underdåniga yttrande.

Till Konungen.

Af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Stockholms län anmodad att afgifva underdånigt yttrande med anledning af Riksdagens innevarande år församlade Revisorers erinran rörande arrestlokalerna vid åkerbrukskolonien Hall, får styrelsen för Föreningen till minne af Konung Oscar I och Drottning Josephina, med öfverlemnande af in-

fordradt yttrande i saken från direktören vid kolonien samt dervid fogadt besigtningssintyg och utlåtande från byggnadsingenjören Ingemar Nilsson Dag, i underdånighet anmäla, att styrelsen vid sammanträde denna dag beslutit, att de af koloniens direktör med stöd af bemälde byggnadsingenjörers utlåtande föreslagna förändrade anordningar för åstadkommande af förbättrad belysning af ofvannämnda arrestlokaler skola ofördröjligen utföras; varande redan åtgärder vidtagna till beredande af ökad tillfälle för arrestanterna att hemta frisk luft. Vid sådant förhållande och då alltså rättelse i det af Revisorerna angifna syfte kommer att vinnas, torde någon vidare åtgärd med anledning af Revisorernes förevarande framställning icke vara erforderlig.

Stockholm den 27 December 1900.

Underdånigst:
G. F. ÖSTBERG.

W. ODELBERG.

C. G. BERGMAN.

VIKTOR ALMQUIST.

John Stuart.

Direktörens vid Åkerbrukskolonien Hall
yttrande.

Till Styrelsen för Oscar-Josephina Föreningen.

Med anledning af en den 10 i innevarande månad afgifven nådig remiss å af Riksdagens Revisorer gjord anmärkning beträffande anordningen af arrestlokalerna vid Åkerbrukskolonien Hall får jag, med hänvisning till ett af ritaren vid riksdagshuskomiténs ritkontor, Byggnadsingenjören Ing. Nilsson Dag på min begäran afgifvet besigtningssintyg och utlåtande, härmed vördsamt hemställa, att de af Herr Dag föreslagna förändringarne i arrestlokalerna för åstadkommande af ökad belysning må under nästinstundande Januari månad verkställas; och har jag beräknat, att en sådan förändring kan utföras för 320 kronor.

Tillika anhåller jag vördsamt få meddela, att anordningar vidtagits hvarigenom de med arrest disciplinärt tillrättavisade eleverna nu mer än tillförene kunna beredas tillfälle att under viss tid dagligen vid öppna fönster vistas utom arrestlokalerna i ett större, ljus och luftigt rum beläget i samma våning.

Hall den 24 December 1900.

Fr. Fant.

Bilaga.

På anmodan af Direkören Fr. Fant har undertecknad den 19 December 1900 undersökt arrestlokalerna å vinden i elevbyggnaden n:o 4 vid åkerbrukskolonien Hall, i och för utlåtande angående åstadkommande af ökad belysning i desamma.

Arresterna, hvilka äro 2,70 meter långa, 2,42 meter breda samt 2,88 meter höga, äro anordnade, som nedanstående teckning utvisar *), och få ljus direkt genom ett fönster i en så kallad vindskupa å yttertaket.

Dagsljuset kommer genom detta fönster direkt in i arrestlokalen (sålunda ej sekundär belysning); också var det, trots besöket gjordes vid half tiotiden på förmiddagen under den mörkaste årstiden, så ljust i lokalen, att man öfver allt i densamma utan minsta svårighet kunde skrifva och läsa fin stil.

Som jämförelse får undertecknad nämna, att belysningen syntes honom lika om ej snarare större, än i bottenvåningen af ett boningshus vid t. ex. Jakobsgatan i Stockholm.

Hvarje fönster har en storlek af $0,455 \times 0,915$ meter med en glasyta af $0,37 \times 0,82$ meter lika med circa $\frac{1}{3}$ kvadratmeter, dock kan ej, som nu är anordnad, hela denna glasyta tillgodogöras, då dels glaset till halfva fönsterhöjden är måladt med oljefärg för att hindra arrestanten att kunna iakttaga, hvad som försiggår å gårdsplanen, dels att fönstersmygarna (som af föregående teckning synes) äro parallella; om därför i stället för det målade glaset reffladt sådant (hvilket gör samma tjänst men ej utestänger ljuset) anbringas, och fönstersmygen enligt nedanstående ritning *) vidgas inåt rummet, så tillgodogöres hela glasytan, och blifver lokalen jemnare upplyst.

Stockholm den 21 December 1900.

Ing. Nilson Dag.
Byggnadsingeniör.

*) Denna teckning är icke här intagen, men finnes att tillgå i de handlingar, som komma att Statsutskottet tillställas.

Arméförvaltningens å civila departementet

underdåniga utlåtande öfver Riksdagens
Revisorers anmärkningar vid de delar
af Arméförvaltningens räkenskaper för
år 1899, hvilka röra civila departe-
mentets förvaltning.

Till Konungen.

Till åtlydnad af Eders Kongl. Maj:ts genom remiss den 10 sistlidne December meddelade nådiga befallning åt Arméförvaltningen att å vederbörande departement afgifva underdånigt utlåtande öfver vidfogade transsumt af Riksdagens år 1900 församlade Revisorers berättelse om verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1899, »Fjerde Hufvudtiteln, Arméförvaltningen» §§ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13 och 14, får Arméförvaltningen å civila departementet med afseende å §§ 1, 3, 4 och 14, hvilka beröra ärenden, som falla inom departementets embetsområde — med återställande af nämnda transsumt, så vidt de afsåge sistnämnda paragrafer — i underdånighet anföra följande.

vid § 1.

Det till militärattachéen i Berlin utbetalda understöd från anslaget till »reseunderstöd åt officerare och intendenturtjenstemän» var honom tillerkänt för tiden, intill dess han kunde komma i åtnjutande af attachélön från Tredje Hufvudtiteln, genom nådiga brefvet den 17 December 1897, således innan uppmärksamheten på denna fråga första gången väcktes af de år 1898 församlade Statsrevisorerna. Understödet hade då redan åtnjutits under år 1898 och fick utgå jemväl under år 1899, men blef genom nådiga brefvet den 23 Februari 1900 från sistnämnda års början öfverflyttadt på Fjerde Hufvudtitelns anslag till extra utgifter, intill dess det upphörde vid Oktober månads ingång, då ifrågavarande attaché erhöll lön från Utrikesdepartementet. I fråga om behovet af dylikt understöd har Statsrådet och Chefen för Landtförsvarsdepartementet uttalat sig vid afgifvande af förslag till statsverkspropositionen vid nu församlade Riksdag, i hvad denna proposition rör riksstatens Fjerde Hufvudtitel, och har Eders Kongl. Maj:t på grund häraf föreslagit Riksdagen att höja anslaget till reseunderstöd åt officerare och intendenturtjenstemän med härför erforderligt belopp.

Hvad åter angår det understöd, som kommit militärattachéer till del från de å Generalstabens stat uppförda medel till »Generalstabens fältöfningar, kommunikationsafdelningens resor, resestipendier m. m.», får Arméförvaltningen öfverlämna underdånigt yttrande af Chefen för denna stab, hvilken Chef eger disponera sistnämnda anslagsmedel.

vid § 3.

Hvad först angår det af Revisorerne anmärkta förhållande, att under revisionsåret uppstått brist å tre af Fjerde Hufvudtiteln »fasta» anslag, tillåter sig Arméförvaltningen i underdånighet erinra derom, att fullständig säkerhet mot ett tillfälligt öferskridande af ett fast ordinarie anslag icke lärer stå att vinna, derest ej de utgifter, för hvilka anslaget beviljats, sjelfva jemväl äro fasta, det vill säga till siffran bestämda och således genom sin natur förebygga ett dylikt öferskridande. Sådant är emellertid icke förhållandet med de båda af ifrågavarande tre anslag, hvilka stå under civila departementets förvaltning, nemligen anslagen till »Arméförvaltningen» och till »extra utgifter».

A det förstnämnda anslaget voro visserligen utgifterna intill år 1897 fasta, enär det då endast innefattade medel för Arméförvaltningens aflöningsstat, hvilken naturligtvis ej gaf anledning till anslagets öferskridande. Annorlunda blef förhållandet, då genom den vid 1896 års Riksdag vidtagna omregleringen af Fjerde Hufvudtiteln Arméförvaltningens särskilda expensmedelsanslag indrogs och tillgångar för expensutgifterna anvisades under aflöningsanslaget. Sistnämnda utgifter äro till sin natur synnerligen växlande och med stigande tendens till följd af stegradt arbete och prisförhöjningar, och det är å denna utgiftstitel under Arméförvaltningens anslag bristen uppkommit. Till förekommande för framtiden af dylik olägenhet har emellertid Eders Kongl. Maj:t, uppå Arméförvaltningens underdåniga framställning, föreslagit nu församlade Riksdag, att, med uteslutande från anslaget till »Arméförvaltningen» af derå till expenser uppförda 12,555 kronor 60 öre, på annat sätt anvisa tillgång till täckande af embetsverkets expensmedelsbehof; och lärer vid bifall härtill något öferskridande af ifrågavarande statsanslag icke i framtiden förekomma.

Från anslaget till »extra utgifter» måste ofta bestridas kostnader, hvilkas slutsumma är vid anvisningen endast approximativt känd, och som därför, vid det förhållande att behofven å detta anslag kräfva dess anlitage till dess fulla belopp, innebära en möjlighet af ett ofrivilligt öferskridande. Då de utgifter, för hvilka detta anslag är afsedt, äro

at beskaffenhet, att hinder för deras anvisande direkt från hufvudtiteln allmänna besparingar icke möter vare sig ur konstitutionel eller förvaltningssynpunkt, har en allt för ängslig försigtighet att undgå extra utgiftsanslagets öferskridande möjligen kunnat få anses mindre behöflig, enär det i realiteten ju är detsamma, om dylika kostnader bestridas från allmänna besparingarne omedelbart genom anordning å dessa, eller medelbart genom täckande från samma besparingar af den brist, som till följd af sagda kostnaders anordnande från extra utgiftsanslaget möjligen uppkommit å detta. Som emellertid ett öferskridande af det till extra utgifter uppförda fasta statsanslaget kan anses formelt origtigt, har Eders Kongl. Maj:t, uppå Arméförvaltningens hemställan, funnit skäligt att genom nådiga brefven den 14 och 21 December 1900 öfverflytta några på extra utgiftsanslaget för år 1900 anordnade utgifter till allmänna besparingarne för att dymedels uppnå jemvigst å anslaget för sistnämnda år; lärande på liknande sätt ett öferskridande af mera-nämnda statsanslag kunna jemväl hädanefter förebyggas.

Angående öferskridandet af anslaget till »lega för hästar till artilleriets och ingenjörtruppernas exercis» lärer intendensdepartementet, under hvars förvaltning detta anslag är ställdt, komma att afgifva underdånigt utlåtande.

Men vidare hafva Revisorerne velat fästa uppmärksamheten äfven derå, att bristerna å dessa tre anslag täckts genom omföring från hufvudtiteln allmänna besparingar, utan att, så vidt af räkenskapshandlingarne framginge, Kongl. Maj:t dertill lemnat medgifvande.

Allt sedan år 1881, då tiden för Arméförvaltningens bokslut, i afsigt att sätta Riksdagens Revisorer i tillfälle att granska redan det nästföregående årets statsförvaltning — emot, såsom förut, den två år tillbaka liggande — måst afknappas till fyra månader ifrån förut medgifvet helt år, och dessutom af samma orsak Arméförvaltningens hufvudbok skolat uppgöras efter nytt för dess direkta upptagande i rikshufvudboken afsedt formulär, har ej kunnat medhinnas att före hufvudbokens afslutande begära Eders Kongl. Maj:ts uttryckliga nådiga tillstånd till fyllande, på sätt af ålder skett, af uppkomna tillfälliga brister i de allmänna (fasta) ordinarie anslagen från de allmänna besparingarne, till hvilka eventuella behållningar å dessa anslag ingå. Anslagens bokslutställning kan nemligen ej med exakta siffror fastställas förr än — efter ingång från Arméförvaltningens talrika underredogörare af års — respek-

tive sista kvartalets redogörelser och dessas derefter skedda bearbetning af departementens bokhållare — bokslutskamreraren kunnat med ledning och öfverarbetning af de från desse senare aflemnade uppgifter utarbета och afsluta de särskilda anslagens konti. Arméförvaltningen har därför i den hvarje år, efter hufvudbokens afslutande för näst förutgångna året, afgifna underdåniga framställning om anslagsställningen å fjerde hufvudtiteln under sistnämnda år lemnat uppgift om den vidtagna fyllnadsåtgärden, hvilken åtgärd då af Eders Kongl. Maj:t blifvit vare sig uttryckligen godkänd eller lemnad utan anmärkning; liksom åtgärden varit antingen i Arméförvaltningens skrifvelse uttryckligen omtalad eller stundom — såsom fallet varit under nu ifrågavarande revisionsår — endast tydligt framgående ur den öfver de allmänna besparingarne upprättade, skrifvelsen åtföljande och i den åberopade tablå. Icke heller har någon anmärkning mot Arméförvaltningens ifrågavarande bokföringsåtgärd blifvit gjord af Statskontoret, hvilket den formella kontrollen öfver Arméförvaltningens hufvudbok läser åligga. Då nu Arméförvaltningen skall i framtiden göra hvad på den kan ankomma för att erhålla Eders Kongl. Maj:ts *uttryckliga* godkännande af bokföringsåtgärder af ifrågavarande slag, när sådana kunna undantagsvis erfordras, torde den nu föreliggande framställningen till äfventyrs icke erfordra någon vidare åtgärd.

vid § 4.

I afseende å anmärkningen i denna § tillåter Arméförvaltningen sig i underdånighet hänvisa till hosföljande förklaring af kamreraren å Arméförvaltningens bokslutskontor, hvaraf framgår, att den af Revisorerne såsom lämplig ansedda ändring i beteckningssätt skall hädanefter iakttagas.

vid § 14.

Öfver de af Revisorerne i denna paragraf gjorda anmärkningar i fråga om allmänna garnisonssjukhuset i Stockholm har Arméförvaltningen hört sjukhusets chefsläkare, hvilkens underdåniga yttrande, som härjemte bifogas, Arméförvaltningen får i underdånighet åberopa, med öfverlemnande tillika af protokoll öfver en af Arméförvaltningen i afseende å de gjorda erinringarne angående den af chefsläkaren begagnade boställslägenheten föranstaltad besigtning af densamma.

För egen del har Arméförvaltningen endast att i underdånighet

tillägga, det förslag om det nuvarande sjukhusområdets försäljning och uppförande af ett nytt mera tidsenligt garnisonssjukhus redan lärt vara föremål för Eders Kongl. Maj:ts nådiga uppmärksamhet, till följd hvaraf vederbörlig förberedande utredning i ärendet blifvit anbefald och är under utförande.

Stockholm den 17 Januari 1901.

Underdånigst:

ALFRED SJÖBERG.

ERIC HOLMERTZ.

Carl Angelin.

Chefens för Generalstabens

underdåniga yttrande.

Till Konungen.

Med öfverlemnande i styrkt afskrift af till Kongl. Arméförvaltningen å Civila departementet inkommet transsumt af Riksdagens Revisorsers den 30 November 1900 afgifna berättelse om verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1899, i hvad samma berättelse rörer fjerde hufvudtiteln, § 1, har nämnda förvaltning anmodat mig att före utgången af innevarande år till förvaltningen inkomma med till Eders Kongl. Maj:ts ställdt underdånigt yttrande öfver hvad Riksdagens Revisorer i nyss angifna paragraf anmärkt, och får jag af sådan anledning i underdånighet anföra följande.

Riksdagens Revisorer hafva, med omförmälade att till militärattachéen i St. Petersburg, hvilken från det under tredje hufvudtiteln uppförda anslaget uppburit en årlig lön af 6,000 kronor, af anslaget till Generalstabens under år 1899 utbetalats, förutom honom i egenskap af kapten vid Generalstabens tillkommande aflöningsförmåner, jemväl ett belopp af 3,000 kronor, såsom särskildt arvode, hvilket utgått från det å Generalstabens stat till »Generalstabens fältöfningar, kommunikationsafdelningens resor, resestipendier m. m.» uppförda anslag, i förevarande § 1 anført: »då, såsom ofvan nämnts, ett särskildt anslag till militärattachéer uppförts å annan hufvudtitel än Generalstabens anslag, och verksamheten såsom militärattaché ej kan anses falla inom ramen

för de uppgifter, hvilka tillhöra Generalstaben och för hvilkas bekostande anslaget till Generalstaben är afsedt, har ifrågavarande utbetalning synts revisorerne ej stå i öfverensstämmelse med den för Generalstaben gällande, af Riksdagen antagna stat, helst militärattachéen i St. Petersburg, så vidt af de räkenskaperna vidfogade handlingarne framgår, under den tid, för hvilken arvodet å 3,000 kronor utgått, ej haft något särskildt uppdrag utöfver sina åligganden såsom militärattaché, att för Generalstabens räkning utföra.

Med anledning af hvad af Riksdagsns Revisorer sålunda anmärkts får jag med hänvisande till närslutna bilaga till en början framhålla, hurusom allt sedan år 1883 en summa, till storleken i allmänhet ungefärligen motsvarande den af Revisorerne här ofvan för 1899 angifna, årligen utbetalats från det å Generalstabens stat uppförda anslaget till »Generalstabens fältöfningar, kommunikationsafdelningens resor, resestipendier m. m.» till generalstabsofficerare, som varit anställda såsom militärattachéer, utan att mot de verkställda utbetalningarna några anmärkningar blifvit gjorda.

Orsakerna till att detta anslag, som ju bland annat äfven afser bestridandet af resestipendier för Generalstabens personal, kommit att anlitas äfven för generalstabsofficerare, anställda såsom militärattachéer, hafva varit flera och vid olika tillfällen olika. Sålunda har tillfälle för generalstabsofficer att för ett eller annat ändamål göra sig förtrogen med ett främmande lands krigsväsende stundom endast kunnat beredas, genom att han vid vederbörande legation anställts såsom militärattaché. Vid andra tillfällen har åter en dylik anställning kommit till stånd för att bereda den utsände officeren möjlighet att på ett mer omfattande sätt, än hvad annars kunnat blifva fallet, taga del af en främmande stats militära förhållanden. Så väl i ena som andra fallet har sålunda militärattachébefattningen varit ett medel för inhemtandet af den kännedom om främmande staters härar, hvilken i fred åligger Generalstaben, och så kan äfven sägas varit förhållandet med militärattachébefattningen i St. Petersburg.

Till innehafvaren af sistnämnda befattning, hvilken hittills i regel bestridts af generalstabsofficer, har ända sedan år 1885 i allmänhet utbetalats ett särskildt arvode från Generalstabens anslag till resestipendier m. m. bredvid hans egentliga militärattachéarvode, enär detta senare visat sig ensamt icke motsvara de med denna befattnings upprätthållande förenade kostnader, hvarför lämplig generalstabsofficer utan detta tillskott från Generalstaben icke kunnat erhållas till befattningens bestridande. Att Chefen för Generalstaben trott sig kunna förordna

om ifrågavarande arvodens från Generalstabens stat utbetalande är att söka i det förhållandet, att nämnda chef, i motsats till revisorerne, ansett äfven denna attachés verksamhet i icke ringa omfattning falla inom ramen för de uppgifter, hvilka tillhöra Generalstaben. Oafsedt det förhållandet, att ett tillfredsställande upprätthållande af denna befattning hos sin innehafvare kräfver alldeles särskilda militära förutsättningar, hvilka i allmänhet varit tillfinnandes endast bland Generalstabens personal, så har det äfven med hänsyn till Generalstabens egen verksamhet varit synnerligen önskvärdt, att denna plats kommit att upprätthållas af dess officerare, enär härigenom möjliggjorts, att åtminstone någon del af denna stabs officerare satts i tillfälle, förutom att utbilda sig i ryska språket, att genom personliga iakttagelser göra sig förtrogna med vår östra grannes militära förhållanden, hvilket åter helt naturligt kommit Generalstaben såsom institution till godo. Vid sidan af sina allmänna åligganden såsom militärattaché har sålunda denna befattnings innehafvare haft en ganska vigtig uppgift för Generalstabens egen räkning att fylla, om än detta förhållande af helt naturliga skäl icke kunnat framgå af de handlingar, hvilka varit vidfogade de af revisorerne granskade räkenskaperna.

Stockholm den 24 December 1900.

Underdånigst:
AXEL RAPPE
Chef för Generalstaben.

J. B. Sergel.

Uppgift

å det belopp, som af i staten för Generalstaben uppfördt anslag till »Generalstabens fältöfningar, kommunikationsafdelningens resor, resestipendier m. m.» har utbetalats till generalstabsofficerare, som varit anställda såsom militärattachéer från och med 1883 till och med 1899.

År 1883	Uggla	3,000: —	kronor.		
„ 1884	d:o	1,500: —	„		
„ 1885	Brändström	2,000: —	„		
„ 1886	d:o	3,000: —	„	v. Platen	350: — kronor.
„ 1887	d:o	3,000: —	„	d:o	1,400: — „
„ 1888	d:o	3,000: —	„	d:o	1,166: 67 „
„ 1889	d:o	3,000: —	„		
„ 1890	d:o	3,000: —	„	v. Arbin	600: — „
„ 1891	d:o	3,050: —	„	d:o	2,200: — „

År 1892	v. Arbin	4,200: —	kronor.
„ 1893	d:o	2,123: 75	„
„ 1894	d:o	1,935: —	„
„ 1895	d:o	1,935: —	„
„ 1896	d:o	1,935: —	„
„ 1897 Berling 750: —	kronor.	d:o 483: 75	„
„ 1898 d:o 250: —	„		
„ 1899 d:o 3,000: —	„		

**Kamrerarens å Arméförvaltningens
bokslutskontor**

förklaring.

Vördsamt utlåtande.

I anledning af den anmärkning, som Riksdagens herrar Revisorer i § 4 framställt mot Kongl. Arméförvaltningens hufvudbok för år 1899, får jag såsom förklaring vördsamt anföra följande:

Uttrycken »anslag på ordinarie stat» och »anslag på e. o. stat» hafva i det anförda exemplet alldeles icke någon dubbel betydelse, utan ange i begge fallen det å riksstat anvisade ordinarie eller e. o. anslag, hvars fullständiga benämning synes af det i hufvudboken för hvarje anslag upplagda räkenskapskonto.

Den tvetydighet, som i anmärkningen framhålles, bortfaller fullständigt, då behörig hänsyn tages till de olika rubriker, hvarunder uttrycken förekomma. Sålunda är själfklart, att då de förekomma under titel »Inkomster» dermed afses de af Riksdagen för ett visst ändamål anvisade medel. Lika påtagligt är ock, att titeln »Utgifter» anger hvad af sålunda anvisade medel under året utgifvits.

Ehuru alltså någon befogad anledning till tvekan om betydelsen i ena eller andra fallet af de sedan 1881 begagnade — och i Kongl. Marinförvaltningens hufvudbok ännu qvarstående — termerna icke synes vara för handen, skall dock uti följande hufvudböcker ändring härutinnan vidtagas.

Stockholm den 22 December 1900.

E. Westerdahl.

Chefläkarens vid Allmänna garnisonssjukhuset i Stockholm

underdåniga yttrande.

Till Konungen.

Öfver de i Riksdagens Revisorers den 30 nästlidne November afgifna berättelse om verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, i hvad samma berättelse rörer Fjerde hufvudtiteln § 14, får jag i underdånighet afgifva följande yttrande:

Revisorerne hafva till en början anmärkt, att det redan under första året af den nya, utaf Riksdagen antagna och den 10 Juni 1898 af Kongl. Maj:t fastställda statens för allmänna garnisonssjukhuset i Stockholm tillämpning visat sig, att de i staten upptagna belopp varit för dermed afsedda ändamål otillräckliga, och att jemförelsevis betydliga belopp utöfver staten blifvit för garnisonssjukhusets räkning tagna i anspråk, nemligen:

till förbättring af sjukhusdrängarnas aflöningsvilkor	kronor	600: —
för aflöning af ett maskinistbiträde under 8 månader af år 1899	”	600: —
för ytterligare förhöjning af 2 gårdsdrängars aflöning från och med den 1 Maj 1899 högst 266,67 kronor, hvaraf under revisionsåret utgått	”	160: —
för förhöjning af tvättförestånderskans och 2 tvätt-pigors aflöningsvilkor	”	216: —
för bestridande af kostnaderna vid sjukhuset under 4 kvartalet 1899	”	20,000: —
deraf under revisionsåret utbetalts 9,166 kronor 21 öre; samt till gratifikation åt regementspastorn vid Svea trängbataljon för tjenstgöring vid sjukhuset Januari—Oktober 1899	”	416: 67.

Dessutom hade omorganisationen af sjukhuset föranledt åtskilliga andra utgifter, som ej funnos omnämnda uti den Nådiga propositionen till 1898 års Riksdag. Sålunda hade anvisats:

till inköp af möbler till den för sjukhusofficeren inrättade lägenhet samt till de för qvinliga personalen afsedda rum	kronor	2,254: —
till vissa inredningsarbeten uti chefläkarens, andre läkarens och sjukhusofficerens bostäder	”	11,450: —
till gratifikationer åt förutvarande sjukhusvaktmästarna Dahlin och Nyström	”	1,200: —
samt till hyresersättning åt chefläkaren och andre läkaren under 2 och 3 kvartalen af år 1899	”	1,250: —

Från garnisonssjukhusets förvaltning under de gångna åren hade, enligt Revisorernes åsigt, god ledning kunnat hemtas för bedömande af hvilka utgifter vore för sjukhuset erforderliga. Hade så skett, torde det hafva kunnat undvikas, att aflöningen till två gårdsdrängar måst förhöjas till mera än dubbelt mot det i staten för ändamålet upptagna belopp. Likaledes hade man genom behörig hänsyn till vunnen erfarenhet bort kunna säkrare än nu skett beräkna kostnaden för aflöning åt maskinpersonalen.

Utan att vidare yttra mig härom, får jag i underdånighet erinra, att, sedan Riksdagen i skrifvelse till Eders Kongl. Maj:t den 15 Maj 1895 anhållit, att Eders Kongl. Maj:t täcktes vidtaga åtgärder för en omorganisation af allmänna garnisonssjukhuset och dervid taga under öfvervägande, huruvida icke sjukhusets förvaltning lämpligen måtte förläggas under Svea trängbataljon, Eders Kongl. Maj:t gillat det förslag till omorganisation, som framhållits i den särskilda mening, hvilken generalintendenten och chefen för intendentsdepartementets sjukvårdsbyrå uttalat afvikande från det af Arméförvaltningen i ärendet afgifna utlåtande, samt i öfverensstämmelse härmed hos Riksdagen gjort framställning, som af Riksdagen godkänts.

Otvifvelaktigt är, att de för de af Riksdagens Revisorer omförmälda beställningar beräknade löneförmåner äfvensom underhållskostnader varit otillräckliga i kanske större grad än som kan förklaras af de under senare år stegrade arbetspris. Men på grund deraf, att besparingar under den förra sjukhusförvaltningen före år 1899 funnits från tider, då såväl arbetspris som pris på förnödenheter, i synnerhet å eldningsämnen, voro afsevärdt billigare, hvilka besparingar af nämnda förvaltning kunnat anlitas till fyllnad af andra behof, har denna otillräcklighet af beräknade och anslagna medel icke märkbart framträdt förr än år 1899, då ej allenast alla besparingar åtgått, utan jemväl en brist från år 1898 genom obetalda räkningar för detta år till belopp af omkring 6,000 kronor uppkommit och måst gäldas under år 1899. Behovet af såväl den ökning i aflöning, som tillkommit sjukhusdrängarna, tvättförestånderskan och tvättpigorna som ock aflöningen till ett maskinistbiträde torde emellertid vara obestriddigt och har ej heller af Riksdagens Revisorer ifrågasatts.

Vidkommande det belopp 20,000 kronor, som genom Eders Kongl. Maj:ts Nådiga bref den 24 November 1899 beviljats till bestridande af kostnaderna vid sjukhuset under fjerde kvartalet 1899, så torde behovet af samma belopp, hvaraf dock under året ej utbetalts mer än 9,166 kronor 21 öre, delvis vara ådagalagdt genom ofvanförmälda förhållanden,

att pris på förnödenheter stegrats och att förvaltningen under år 1899 fått vidkännas utgifter för räkningar, som afse under föregående år förbrukade artiklar. Härtill kommer, att afgifter för epidemiskt sjuka, som vårdats å Stockholms stads epidemisjukhus, under år 1897 höjts till 2 kronor för hvarje man, hvarigenom, och då antalet sådana sjuka i följd af uppkommen difteriepidemi varit ovanligt stort, berörda afgifter för året uppgått till ej mindre än 9,092 kronor 50 öre eller en summa, som ungefär motsvarar det belopp 9,166 kronor 21 öre, som af beviljade 20,000 kronor användts. Återstoden af sistnämnda belopp har icke tagits och kan enligt Kongl. Brefvets lydelse icke vidare tagas i anspråk.

Vid sådana förhållanden och då derjemte tages i betraktande att för en del arbeten, af hvilka särskildt må nämnas skurning, som förut kunnat utföras af den vid sjukhuset anställda personal, måst i följd af denna personals minskning, anlitas andra personer, torde anmärkningen öfver ifrågavarande belopp anses vara mer än tillfredsställande förklarad.

I detta sammanhang torde jag få i underdånighet framhålla, att den nya sjukhusförvaltningen trots de anmärkta extra utgifterna kunnat nedbringa utgifterna å nästan alla konti, såsom framgår af följande jämförelse mellan åren 1898 och 1899. Dervid bör erinras, att verkliga antalet underhållsdagar år 1899 i följd af den ofvan anmärkta difteriepidemien varit väsentligt högre än år 1898:

Utgifter	1898	1899
Aflöningar och kosthåll	22,368 59	16,457 23
Provierantering	25,282 52	25,195 73
Medikamenter	6,014 57	5,772 38
Förbrukningsartiklar	15,298 34	7,052 23
Ved- och lyshållning	9,154 25	11,869 75
Nyanskaffning och underhåll af inventarier ...	8,960 25	2,143 59
Byggnadsunderhåll	1,251 40	925 66
Epidemisjukhusvård	— —	9,092 50
Diverse kostnader	12,307 27	8,627 80
Summa	100,637 29	87,136 88

Varande kostnaderna för epidemisjukhusvård ej under år 1898 förda å särskilda konti, men belöpte desamma till allenast omkring 1,160 kronor.

Hvad angår den till regementspastorn vid Svea trängbataljon beviljade gratifikation för tjenstgöring vid sjukhuset, så antyddes väl vid underdånig föredragning af omorganisationsförslaget, att den förutvarande sjukhusprestens göromål skulle utan kostnad kunna åläggas bemålde regementspastor. Men som han under hvarje söndag förrättat gudstjenst å garnisonssjukhuset torde särskildt i betraktande deraf att arvodet åt regementspastor vid trängbataljonen utgör allenast 400 kronor eller blott hälften af arvode för enahanda beställning vid öfriga truppförband, den ringa godtgörelse, som genom anmärkta gratifikation tillkommit honom för tjenstgöring vid sjukhuset, ej anses obillig.

De af Revisorerne anmärkta kostnader för inköp af möbler till den för sjukhusofficeren inrättade lägenhet samt till de för qvinliga personalen afsedda rum, för inredningsarbeten uti chefläkarens, andre läkarens och sjukhusofficerens bostäder samt till hyresersättning åt nämnde läkare under 2 och 3 qvartalen 1899 äro betingade af organisationsförslaget och bestämmelser i den af Riksdagen antagna och af Eders Kongl. Maj:t fastställda stat. Då nemligen ej mindre sjukhusofficeren skulle inom sjukhuset hafva tillgång till en användbar lägenhet, än äfven den qvinliga personalen i staten tillförsäkrats bostad med möbler, var anskaffandet af sådana nödvändigt och, äfven om ej uttryckligen, dock omedelbart genom organisationsförslagets och statens godkännande medgifvet. På samma grund hafva anmärkta hyresersättningar och kostnader för inredningsarbeten utgått. Förmånen af fri bostad torde nemligen anses såsom den väsentligaste delen af lönevilkoren för läkarne, och därför torde de med skäl kunnat fordra att utfå denna förmån in natura eller ersättning därför från tiden för deras beställning till dess hvar deras bostad blifvit försatt i brukbart skick, hvarför emellertid tarfvades de reparationer och inredningsarbeten, för hvilka Eders Kongl. Maj:t genom Nådiga Brefvet den 3 Februari 1899 beviljat ersättning med 11,450 kronor. Under 2 och 3 qvartalen 1899, då bostadslägenheterna å sjukhuset ej voro tillgängliga, måste läkarne å annat håll skaffa sig dem tillerkänd bostad, hvarför Eders Kongl. Maj:t den 7 Juli beviljade hyresersättning med 1,250 kronor.

Enligt organisationsförslaget, skulle jemte andra tjenester, två vaktmästarebefattningar indragas. Då innehafvarne af dessa befattningar, hvilka varit i tjenst vid sjukhuset respektive 16 och 17 år, nödgades från desamma afgå, syntes det billigt, att dem tillerkändes någon särskild godtgörelse, och fann Eders Kongl. Maj:t efter derom gjord underdånig framställning, den 6 Mars 1899 skäligt i Nader medgifva, att en gratifikation för en gång med 600 kronor till dem hvardera utbetaltes.

Utöfver hvad Revisorerne om förberörda kostnader anmärkt, hafva de funnit andra omständigheter vara af beskaffenhet att böra för Riksdagen omförmälas. Så hade befunnits, att chefläkaren vid sjukhuset till bostad och expeditiionslokal hade till sitt förfogande ej mindre än 15 å 16 rum, alltså väsentligt flera än som förutsattes uti den framställning om anslag för inredningsarbeten uti bostäderna vid garnisons-sjukhuset, som af chefläkaren till Eders Kongl. Maj:t afgifvits, eller 7 bostadsrum jemte tambur och kök samt 2 expeditiionsrum.

Såsom jag inhemtat hafva Revisorerne grundat sin berättelse i denna del på en af t. f. sjukhusintendenten A. R. Lundgren upprättad och till dem öfverlemnad förteckning öfver rummens i sjukhuset nummer och användning. I denna förteckning har under rubrik »chefläkarebostället Pl. 5» såsom chefläkarens boställsvåning upptagits rummen n:r 1—20, utan närmare uppgifter om de särskilda rummens användning. Härigenom har förteckningen blifvit vilseledande, hvilket kunnat undgåas om dessa rums användning betecknats på samma sätt som rummen i t. f. sjukhusintendentens eller sjukhuskommissariens egen boställsvåning.

Af de i berörda förteckning upptagna rum torde endast följande efter vanligt språkbruk och hvad vid hyresaftal i staden är gällande kunna anses såsom bostadsrum (se bilaga A), nemligen n:r 5 och 13 domestikrum; n:r 8 matsal; n:r 9 fruns rum; n:r 10 salong; n:r 11 sängkammare och n:r 19 chefläkarens arbetsrum eller tillhoppa det vid omförmälda underdåniga framställning uppgifna antalet sju. Af de öfriga i t. f. sjukhusintendentens förteckning uppgifna rum utgöra n:r 1, 7 och 15 förstugor som chefläkaren tillsammans med andra i byggnaden boende begagnar; n:r 2 förvarings- och klosettrum; n:r 3 matkällare; n:r 4 kök, n:r 12 och 20 trapprum af sådan litenhet att utrymme för möbler ej finnes, samt n:r 14 tambur. Rummet n:r 6, en källare, användes såsom förrådsrum för militärläkarekursen och har af chefläkaren aldrig brukats. Samma är förhållandet med rummet n:r 16. Återstående rummen n:r 17 och 18 användas såsom expeditiionsrum och inrymma dessutom sjukhusets bibliotek.

Utan att i öfrigt ingå i granskning af den utaf t. f. sjukhusintendenten aflemnade förteckning, anser jag mig likväl böra anmärka, att det i stora sjukhusbyggnaden befintliga rummet n:r 43 användes af underläkarne vid expeditiionsföring samt kemiska och bakteriologiska undersökningar, men ej, såsom t. f. sjukhusintendenten origtigt uppgifvit, såsom »medicinska läkarens expeditiionsrum».

Under erinran att sjukhuset hade eget apotek, hafva Revisorerne, efter att hafva angifvit de apoteksföreståndaren tillkommande förmåner m. m., funnit det kunna ifrågasättas, huruvida omsättningen å apoteket vore så stor, att densamma kunde ekonomiskt fördelaktigt bära förvaltningskostnaderna eller om det icke för statsverket möjligen skulle ur ekonomisk synpunkt vara lämpligare, att apoteket indroges och de för sjukhusets räkning erforderliga medicinalier anskaffades från något af hufvudstadens apotek.

Det torde vara svårt att med visshet kunna förutsäga, huruvida någon ekonomisk fördel genom apotekets indragning skulle vinnas eller icke. Men jag vill framhålla, att garnisonssjukhusets apotek har till ändamål ej allenast att tillreda och tillhandahålla medicinalier utan jemväl att vara en utbildningsanstalt i apoteksgöromål såväl för underläkarne, hvilka utgöras af blifvande militärläkare, som ock för sjukvårdssoldater, hvilka derstädes erhålla undervisning. Om denna undervisning genom apotekets indragning bortfölle, torde det möta afsevärda svårigheter att kunna bibringa den lägre sjukvårdspersonalen den kännedom och vana vid medikamenters beredning, som måste anses nödvändig vid deras tjenstgöring å mötesplatserna och ännu mera i fält.

Sedan Revisorerne väckt fråga om sjukhustomtens försäljning och sjukhusinstitutionens förflyttning, hvarom mitt yttrande ej torde erfordras, hafva de slutligen anmärkt, att de vid besök å sjukhuset funnit det samma i flere afseenden förefalla mindre tidsenligt. I den mån anmärkningen afser beskaffenheten af vissa lokaler, torde jag ej böra deröfver yttra mig. Beträffande deremot anmärkta bristfälligheter i afseende å befintliga badkar, vill jag under erkännande att hela badafdelningen är otidsenlig, meddela, att de flesta badkar äro af koppar och målade med oljefärg, som naturligtvis är föga hållbar, i synnerhet numera då badbetjeningen, sedan baderskeplatsen indragits, utgöres af sjukvårdselever, hvilka ej alltid handhafva karen med nödig aktsamhet. Förutom kopparkaren, hvilka, ehuru de kunna utan risk användas, obestriddligen äro otidsenliga, finnas emellertid jemväl några mera tidsenliga, flyttbara badkar af zink, som vid behof användas. Men äfven badkaren af zink, som är ett för litethållbart material, torde knappast kunna anses fullt lämpliga. Redan från början af min tjenstgöring som chefläkare har jag beaktat bristerna å badafdelningen; men enär de ändringar, som erfordrades för bristernas afhjelpande, jemte anskaffande af tidsenliga badkar af sten eller porslin skulle medföra betydligt ökade kostnader, för hvilka de nu för löpande utgifter tillgängliga medel ej skulle vara

tillräckliga, hafva några åtgärder i berörda afseende ej hittills ansetts kunna företagas.

Stockholm den 31 December 1900.

Underdänigst:

VINC. LUNDBERG.

Chefläkare.

Bilaga A.

Afskrift.

Nedanskrifne rum och lägenheter i chefbyggnaden vid garnisons-sjukhuset äro upplåtna till bostad åt Chefläkaren Doktor Vincent Lundberg och begagnas efter genomgången på Arméförvaltningens bekostnad utförd förändring och reparation år 1899 af nämnda boställsinnehafvare.

Bottenvåningen n:o 2. Förvarings- och klosettrum. Hvälfdt, ett fönster; väggarne oljemålade och hvalfvet limfärgadt; kakelugn flat, hvit med jernluckor. En klosett med ventilationsrör till kakelugnsventilen. En inhägnad af spjeltgaller. Golf, asfalt.

N:o 3. Matkällare. Hvälfd, ett fönster med jerngaller; en lös och en fast vägghylla; ett väggskåp med dörrar, (boställsinnehafvarens); en enkel dörr; asfaltgolf.

N:o 4. Kök. Hvälfdt. Två fönster med innanbågar utan foder. Bord med skåp under utmed fönsterväggen; vägghyllor, diskbord, plåtbekläddt med skåp under, vatten och aflöppsledning, emaljerad slasktratt; skänkskåp med dörr i gafvelmuren, mathiss, imbeklädd. Jernspisel, kakelbeklädnad och murad inkupa samt kalkstensplan. Väggar, hvalf och snickeri oljemålade. Golf af furu.

N:o 5. Jungfrukammare. Hvälfd. Två fönster med innerbågar, putsade och oljemålade, smygar, utan foder. Två enkla dörrar. Väggar nedre del panelad med perlsponsade bräder. En garderob af perlsponsade bräder med dörr, hylla och klädkrokar. Väggar, hvalf och snickeri oljemålade.

En källarskrubb under trappan. En glugg med perforerad plåt; två vägghyllor, asfaltgolf; en enkeldörr.

Våningen 1 tr. upp. Skåp i förstugan med tre dörrar och hyllinredning. Ett klaffbord å spindeln.

N:o 14. Tambur. Fönster ett med foder och innerbågar; vedlår, dörrar, ett par dubbla och en enkel, en garderobsdörr; mittelbandslist, ofvanför denna tapeter och nedanför oljemålade puts. Snickeriet olje-

måladt. Tak, limfärgadt, gipslist. Hatthylla med förnicklade ankar-krokar; galoschhylla. Kakelugn, rund, hvit med messingsluckor. Golf fernissadt. Elektrisk ringledning.

Garderob. Fönster ett, med innerbågar. Hylla med förnicklade ankarkrokar. Väggar och snickeri oljemålade, tak limfärgadt och golf fernissadt.

N:o 13. Domestikrum. Fönster 2, med innerbågar, bröstpanel och foder. Väggarna och snickeriet oljemålade, tak limfärgadt. Ett vägg-fast skåp med två dörrar och hyllinredning. Midtelbandslist. Dörrar, två enkla. Golf fernissadt. Kakelugn rund, hvit med kannhål och messingsluckor.

N:o 12. Trapprum. Fönster ett, med innerbågar. En trappa af laserad furu med garderob under, en garderobsdörr. Snickeriet för öfrigt, oljemåladt och laseradt. Väggarna oljemålade och tak limfärgadt. Kakelugn rund, hvit med kakelugnsluckor af messing; en garderob vid kakelugnen med dörr, klädhängare af trä, vatten och aflopp med porslinstratt samt oljemålade väggar.

N:o 11. Sängkammare. Fönster två med smyg och bröstpanel, foder och innerbågar. Väggarna panelade i bröstvärnshöjd och helt och hållet oljemålade, allt snickeri oljemåladt, tak limfärgadt med guldlist. Dörrar, ett par dubbeldörrar och en tapetdörr. Golfvet fernissadt, kakelugn flat, grön majolika, stort kannhål och messingsluckor. Marmorplan.

N:o 10. Salong. Fönster tre, med smyg- och bröstpanel samt foder och innerbågar. Väggarna panelade i bröstvärnshöjd, och till skydd för befintliga gamla väggmålningar, spända med väf samt tapetserade. Tak limfärgadt. Snickeriet oljemåladt. Kakelugn flat med skänk, grön majolika, messingsluckor och kalkstensplan.

N:o 9. Fruns rum. Fönster två med smyg- och bröstpanel, foder samt innerbågar; väggarna panelade till bröstvärnshöjd och därofvan tapeter. Tak, limfärgadt, kakelugn rund, hvit med messingsluckor.

N:o 8. Matsal. Fönster två, lika med föregående. Dörrar. Ett par dubbeldörrar och en enkel dörr. Väggarna lika med föregående. Taket limfärgadt med gipslist och takrosett af gips. Kakelugn, flat, färgad glasyr med lister och öfverstycke ornerade i relief och färg samt med messingsluckor. I dörrgången till n:o 9 två skänkar med dörrar och inredda med hyllor samt oljemålade. Vid kakelugnen hiss från köket, imklädd med skåp, derinvid en skänk med dörr och hyllinredning.

Våningen 2 tr. upp. En vedlår i trappförstugan.

N:o 19. Arbetsrum. Fönster, två med bröst- och smygpanel, foder och innerbågar. Bröstpanel kring väggarna och derofvan tapet.

Tak, limfärgadt. Golfvet fernissadt. En enkel dörr. Kakelugn, flat med kannhål och kakelugnsluckor.

N:o 20. *Trapprum*. Fönster, ett med smygpanel och innerbågar. Trappräcken af laserad furu. Väggar oljemålade. Golf fernissadt. Två garderobsdörrar. En klosett med ventilationsrör. En pissoir af porslin med vatten och aflopp. En garderob med hyllor. Vatten och aflopp till en lavoir (tillhörig boställsinnehafvaren).

N:o 16, 17, 18, 21 och 22 användas för sjukhusets behof.

Sälunda befunnet betyga

Stockholm den 8 November 1899.

H. T. HOLMGREN.

FRITZ ECKERT.

Ofvanstående boställsinstrument godkännes till alla delar och har jag denna dag emottagit ett lika lydande exemplar.

Stockholm den 8 November 1899.

Vincent Lundberg.

Vidimeras:

A. *Gustafsson.*

Sergeant.

Bilaga

År 1901 den 15 Januari instälde sig undertecknade vid Kongl. allmänna garnisonssjukhuset i Stockholm för att, enligt Kongl. Arméförvaltningens å civila departementet förordnande, verkställa besigtning af den till chefsläkaren vid nämnda sjukhus upplåtna boställsvåning för att deröfver afgifva beskrifning.

För förrättningsmännen voro tillgängliga dels »Ritning till Kongl. allmänna garnisonssjukhuset i Stockholm», enligt hvilken öfverfältläkarebostället, indeladt i bottenvåningen, våningarna en och två trappor upp samt vindsvåningen, omfattade 28 med nummer angifna särskilda rum, dels ett af tjänstemän i Öfverintendentsembetet den 8 November 1899 upprättadt boställsinstrument öfver de åt chefsläkaren Doktor Vincent Lundberg upplåtna rum och lägenheter, varande dessa i instrumentet betecknade med nummer, motsvarande de å förberörda ritning angifna; dels ock en den 5. November 1900 dagteknad uppgift af A. R. Lundgren angående »Allmänna garnisonssjukhuset» samt »Rummens nummer och användning», enligt hvilken uppgift de i chefsläkarebostället med N:ris 1—20 betecknade rum utgjorde chefsläkarens boställsvåning.

Vid företagen besigtning befunnos förberörda rum och lägenheter utgöra följande med nedanantecknade användning:

A. I bottenvåningen (N:ris 1—6):

N:o 1. Förstuga framför trappan, gemensam för alla i huset boende;

N:o 2. Ett hvälfdt källarrum med asfaltgolf, afdeladt med spjellgaller och inredt till klosett- samt förvaringsrum;

N:o 3. Ett hvälfdt källarrum med asfaltgolf, användt som visthusbod eller matkällare;

N:o 4. Kök;

N:o 5. Jungfrukammare med hvälfdt tak; och

N:o 6. Ett öfverhvälfdt källarrum med asfaltgolf, hvarest förvarades möbler, som enligt chefsläkarens uppgift tillhörde Kongl. Maj:t och kronan samt användes för militärläkarekursen, hvadan chefsläkaren ej deraf begagnade sig; hviken uppgift bestyrktes deraf, att rummet ej fanns upptaget i förberörda boställsinstrument.

B. I våningen en trappa upp (N:ris 7—14):

N:o 7. Gemensam förstuga med trappuppgång i samband med N:is 1;

N:o 8. Matsal;

N:o 9. Salong (fruns rum);

N:o 10. Salong;

N:o 11. Sängkammare;

N:o 12. Ett trapprum med förbindelsetrappa mellan våningarna en och två trappor upp;

N:o 13. Destikrum med väggfasta skåp och hyllinredning; samt

N:o 14. Tambur med garderob.

C. I våningen två trappor upp (N:ris 15—20):

N:o 15. Förstuga med trappa i sammanhang med N:ris 1 och 7;

N:o 16. Ett, enligt boställsinstrumentet, för sjukhusets behof användt rum, vid besigtningstillfället upptaget af möbler, på samma sätt som N:o 6, tillhörande militärläkarekursen, eljest, enligt uppgift, användt som bostadsrum för elever i kursen;

N:o 17 och N:o 18. Chefsläkarens expeditonsrum, tillika inneslutande bokskåp med böcker tillhörande sjukhuset;

N:o 19. Chefsläkarens arbetsrum, och

N:o 20. Trapprum i sammanhang med N:o 12.

Återstående rum i boställsbyggnaden, som användes N:ris 21 och 22 såsom sjukhusofficerens expeditiionsrum samt N:ris 23—28 till bostad åt andre läkaren, besigtigades icke.

Af de till chefsläkaren öfverlemnade rum och lägenheter utgjorde sålunda rummen N:ris 5, 8—11, 13 och 19 eller sju stycken bostadsrum i vanlig mening, hvartill komma chefsläkarens expeditiionsrum. Öfriga lägenheter kunna, enligt vårt förmenande, icke såsom rum beräknas, utan måste hänföras till källare, förvaringsrum eller sådana öfriga bekvämligheter, som pläga åtfölja bostadsvåningar.

På begäran af chefsläkaren besigtigades jemväl det en trappa upp i stora sjukhusbyggnaden befintliga, med N:o 43 betecknade rum, hvilket i förberörda uppgift af A. R. Lundgren angifvits vara »medicinska läkarens expeditiionsrum»; och befanns nämnda rum, som var af ringa omfattning, vara upptaget af ett mindre skrifbord, men i öfrigt af instrument och medicinalier samt syntes anlitas såsom laboratorium och undersökningsrum.

Stockholm som ofvan.

Carl Lundquist.

Kapten vid Kongl. Fortifikationen.

M. Morton

Ombudsman hos Kongl. Arméförvaltningen.

Arméförvaltningens å Fortifikationsdepartementet

underdåniga utlåtande angående Riksdagens Revisorers berättelse om verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1899.

Till Konungen.

Genom remiss den 10 innevarande månad har Arméförvaltningen anbefalts att inom förelagd tid afgifva och till Landtförsvarsdepartementet insända underdånigt utlåtande i anledning af Riksdagens Revisorers den 30 förutgågne November daterade berättelse om verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1899; och får Arméförvaltningen å Fortifikationsdepartementet, i hvad ärendet rörers detsamma, sådant utlåtande härmed i underdånighet afgifva, nemligen beträffande

§ 2.

Under förmälan, hurusom Eders Kongl. Maj:t dels genom Nådigt bref den 27 Mars 1874 förordnat, att af den invid staden Göteborg belägna mark, som sedan äldre tider disponerats af därvarande kommandant, ett visst område söder om skansen Lejonet finge till styrelsen för statens jernvägstrafik upplåtas för Göteborgs jernvägsstations behof mot lösen af trafikmedlen, dels uti Nådigt bref den 12 Februari 1875 föreskrifvit, att den för ändamålet bestämda och till Arméförvaltningens kassa inbetalda lösesumman 5,606 kronor 25 öre skulle tillsvidare förblifva under Fortifikationsdepartementets vård, med skyldighet att göra medlen fruktbärande samt att till dåvarande kommandanten i Göteborg tillsvidare utbetala räntan derå i ersättning för minskad inkomst af aflöningsjord, dels ock, uppå sedermera af Arméförvaltningen gjord underdånig hemställan, huruvida det till nämnde kommandant dittills utgående arrendet af de vid skansarne Kronan och Lejonet belägna kommandantsängarne fortfarande och efter dåvarande kommandantens afgång borde, jemte räntan å ofvan nämnde, med ett till 5,600 kronor jemnadt belopp i Jernkontoret med högsta der medgifna ränta deponeerade löseskilling, till kommandanten i Göteborg utbetalas, uti Nådigt bref den 15 Februari 1884 förklarar, att efter dåvarande kommandantens afgång såväl arrendeinkomsten från kommandantsängarne som äfven räntan å det deponerade kapitalbeloppet, hvilket framgent såsom dittills skulle förblifva under Fortifikationsdepartementets särskilda vård, borde ingå till de under detta departements vård ställda arrende-, jordskylds- och tomtöresmedlen, hvaremot blifvande innehafvare af kommandantsbefattningen i stället för arrendet af kommandantsängarne tillsvidare skulle ega att årligen uppbära ett bestämdt arvode från nyss nämnda medel,

hafva Riksdagens Revisorer, med erinran derom, att på grund af en utaf 1892 års Revisorer gjord anmärkning, för redovisningen af förenämnda 5,600 kronor ett särskildt konto under rubrik »Utlånte medel» sedermera upprättats i Arméförvaltningens hufvudbok, anmält att äfven uti hufvudboken för revisionsåret ett dylikt konto vore upplagdt samt att enligt detsamma under revisionsåret ej tillförts kontot någon som helst inkomst, liksom ej heller någon utgift derå förekommit, utan utgjordes såväl in- som utgående balansen af kapitalbeloppet 5,600 kronor, hvilket uppgåfves vara innestående å deposition i Riksbanken.

Af Revisorerna företagna närmare undersökningar hade emellertid ådagalagt, att denna uppgift vore felaktig, ty af inhämtade upplysningar å Fortifikationsdepartementets kansli hade framgått,

att ifrågavarande kapital till hela sitt ursprungliga belopp, 5,606 kronor 25 öre, varit under revisionsåret innestående å deposition hos Skandinaviska Kreditaktiebolaget;

att Arméförvaltningen den 13 Februari innevarande år lyftat ränta å beloppet från den 1 December 1898 till och med den 31 December 1899 med 294 kronor 8 öre;

att kapitalet, jemte derå upplupen ränta, 179 kronor 8 öre, den 28 sistlidne Augusti af Arméförvaltningen uttagits och att detsamma enligt Nådigt bref den 3 Mars 1899 skulle användas för inköp af två områden till reglering af situationsplan för kasernområdet i Umeå; samt

att kapitalet, i afvaktan derå, innestode i Riksbanken.

Enligt hvad Fortifikationsdepartementets räkenskaper gifva vid handen hade ifrågavarande lösesumma sedan den 26 Februari 1881 med ett till 5,600 kronor jemnadt belopp på deposition innestått hos Jernkontoret, men på grund af uppsägning å Jernkontorets sida den 15 Oktober 1894 återbetalts den 15 Februari 1895 och samma dag med lösesummans hela belopp 5,606 kronor 25 öre deponerats i Riksbanken, der det innestod till den 1 December 1898, hvarefter detsamma, af skäl att Riksbanken från och med år 1899 ej vidare erlade ränta å depositioner, samma dag insattes på deposition hos Skandinaviska Kreditaktiebolaget, der det sedermera, på sätt Revisorerna anmält, lyftades den 28 Augusti innevarande år för att användas till det genom Nådiga brefvet den 3 Mars 1899 bestämda ändamål, sedan kostnaden därför blifvit känd, och i likhet med öfrige af Arméförvaltningen disponerade statsmedels tillgångar insattes på Arméförvaltningens folioräkning i Riksbanken.

Vidkommande det af Revisorerna anmärkta förhållandet, att det konto i Arméförvaltningens hufvudbok, der beloppet 5,600 kronor sedan år 1892 funnits uppfördt under rubrik »Utlånte medel», ej under revisionsåret tillförts någon som helst inkomst samt ej heller någon utgift derå förekommit, läser,

i betraktande deraf, att under sagda revisionsår, likasom under alla de föregående revisionsåren, alltsedan kontot blef i hufvudboken upplagd, de å kapitalet årligen influtna räntemedlen enligt Nädig föreskrift ingått till och redovisats under räkenskapstiteln arrende-, jordskylds- och tomtöresmedel, om än dessa räntemedel icke å hufvudboks-

kontot »Utlånte medel» på- och afförts — den enda åtgärd, som kunnat i det med Revisorernes anmälan åsyftade ändamål vidtagas —

af denna åtgärds underlåtande, hvilket varit händelsen ej allenast under det sista revisionsåret, utan äfven under alla de föregående revisionsåren, någon olägenhet icke hafva uppkommit, då räntemedlen ändock i vederbörlig ordning genom hufvudboken redovisats.

Beträffande åter den i hufvudboken meddelade felaktiga uppgiften, att kapitalbeloppet vore innestående å deposition i Riksbanken, lär detta bero derpå, att vederbörande bokslutskamrerare vid hufvudbokens affattande saknat kännedom om kapitalets omplacering af det ofvan i underdånighet anförda skäl. Då emellertid ifrågavarande konto kommer att i 1900 års hufvudbok genom kapitalets afförande upphöra, sedan detsamma för afsedt ändamål lyftats och användts, torde den anmärkta felaktigheten ej vara af beskaffenhet att påkalla vidare åtgärd.

Berättelsetranssumtet rörande § 2 återgår härjemte.

Stockholm den 21 December 1900.

Underdånigst:

H. ELLIOT.

C. SÖDERBAUM.

Föredragande.

G. C:SON BERGMAN.

J. L. Svahn.

**Arméförvaltningens å
intendentsdepartementet**

underdåniga utlåtande angående Riksdagens Revisorers berättelse angående verkställd granskning af Statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning år 1899.

Till Konungen.

Till underdånig åtlydnad af Eders Kongl. Maj:ts den 10 December 1900 Arméförvaltningen meddelade nådiga befallning att afgifva underdånigt utlåtande med anledning af Riksdagens senast församlade Revisorers berättelse om verkställd granskning af Statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1899, i hvad den rörer Fjerde Hufvudtiteln, får Arméförvaltningen å intendentsdepartementet för dess vidkommande i underdånighet anföras följande.

§ 3.

Anledningen dertill att anslaget till lega för hästar till artilleriets och ingenjörtruppernas exercis, på sätt anmärkt blifvit, öfverskridits torde böra sökas deri att, i den mån de äldre för tidsperioder af 5 å 10 år upprättade kontrakten löpa till ända, de nya legningskontrakten, i afvaktan på framtida bestämmelser i fråga om ordnandet af fältartilleriets repetitionsöfningar i regeln afslutas att gälla under allenast ett år i sänder, vid hvilket förhållande legan för häst och dag alltid ställer sig betydligt dyrare än när, såsom tillförene egt rum, hästegaren genom kontrakt kunnat tillförsäkra sig en bestämd inkomst af sin häst under en längre följd af år. De betydliga besparingar, som beräknats att, i likhet med närmast föregående 2:ne år, uppstå under detta anslag å de för den ordinarie hästlegningen anvisade tillgångar, hafva på grund af nyss angifna förhållanden blifvit lägre än förväntats och hafva icke lemnat full tillgång till täckande af den genom nådiga brefven den 10 Mars och 19 Maj 1899 medgifna legningen af hästar för rekryternas vid 1 Svea artilleriregemente köröfningar samt af hästar utöfver vanligt antal för Wendes och 2 Göta artilleriregementens exercis. Härvid torde emellertid jemväl böra anmärkas att, till följe af de fälttjänstöfningar, som väntats komma att under året ega rum i de södra delarne af riket, legningsprisen för hästar, erforderliga för repetitionsöfningarne, vid vissa truppförband uppgjagats till belopp, som hittills aldrig förekommit.

§ 5.

Med anledning af de under denna punkt framställda anmärkningar får Arméförvaltningen i underdånighet anmäla

dels att hela det för anläggning af ifrågakomne skjutbana utgifna kostnadsbeloppet, 7,589 kronor 20 öre, blifvit i 1899 års räkenskap affördt enligt den fördelningsgrund som i revisionsberättelsen finnes angifven och som äfven af Eders Kongl. Maj:t genom beslut den 31 December 1897 för ifrågakomne kostnader i nåder godkänts, nemligen med $\frac{2}{3}$ eller kronor 5,059: 47 från anslaget till de värnpligtiges vapenöfningar och med $\frac{1}{3}$ eller kronor 2,529: 73 från anslaget till det icke garnisonerade infanteriets och det indelta kavalleriets vapenöfningar,

dels att afgälden till Sänga prestboställe för mark, som afsöndrats till utvidgning af Sängamo mötesplats, verkstälts i öfverensstämmelse

med föreskrifter lemnade i nådigt bref den 10 Maj 1872, hvilket nådiga bref, äfven åberopadt i räkenskapen, utfärdats i enlighet med Riksdagens den 24 April samma år fattade beslut.

I sammanhang härmed torde böra i underdånighet erinras att de anvisningar, som finnas meddelade i den af Revisorerna åberopade förteckning öfver anslag och fonder, ställda under intendentsdepartementets förvaltning, äro afsedda till vägledning för underordnade myndigheter vid förekommande utgifters uppdelning och bokföring endast i fråga om sådana poster, för hvilka särskilda föreskrifter icke blifvit i annan ordning lemnade.

Det anmärkta öfverskridandet af anslaget till de värnpligtiges vapenöfningar torde finna sin förklaring i de under senare åren i så hög grad stegrade priserna å varor och förnödenheter af alla slag, som skola från detta anslags tillgångar anskaffas och underhållas.

§ 6.

Det i denna anmärkningspunkt omförmälda förhållande har redan ådragit sig Arméförvaltningens uppmärksamhet, och får angående denna sak Arméförvaltningen i underdånighet anmäla, att sedan Eders Kongl. Maj:t i nådigt bref den 3 Februari 1899 behagat i nåder medgifva att beväringmän samt befäl och underbefäl, hvilka tjenstgjorde vid velocipedordonnansafdelningarne, skulle åtnjuta ersättning för sådan skada å velociped, som uppkomme under tjenstgörning, har Arméförvaltningen i skrifvelse den 24 i samma månad till samtliga arméfördelningsintendenturer samt militärbefälet på Gotland tillkännagifvit att räkningar å godtgörelse för reparation af skador å velocipeder borde för att kunna till ersättande godkännas vara försedda med attest, utfärdad af befälhafvare för vederbörande velocipedordonnansafdelning, att skadorna uppstått under sådana förhållanden, att kronan kunde anses böra dem godtgöra. Emellertid visade 1899 års räkenskaper att dessa reparationskostnader inom de särskilda arméfördelningarne uppgingo till afsevärdt olika belopp, hvadan äfven anmärkning i samma riktning som den nu föreliggande af Arméförvaltningens revision utfärdades. De afgifna förklaringarne gäfvö emellertid icke anledning till påyrkande af återbetalningsskyldighet.

Då emellertid enligt anmälan af Arméförvaltningens revision samma anledning till anmärkning vid nyss tilländalupna års räkenskaper förekommit, har Arméförvaltningen till undanrödjande för framtiden af nu ifrågakomne missförhållande, anmodat samtliga arméfördel-

ningsintendenturer och militärbefälet på Gotland att till Arméförvaltningen inkomma med förslag till de föreskrifter, som på grund af vunnen erfarenhet kunde finnas lämpliga och nödiga för att så vidt möjligt nedbringa kostnaderna för reparation af velocipedordonnans-afdelningarnes velocipeder.

§ 7.

I hvad mån det i denna anmärkningspunkt påyrkade särskiljandet af de i marketenterikassornas nu förefintliga behållningar ingående statsmedel från de i samma behållningar tilläfventyrs förefintliga tillgångar af mera enskild natur, låter sig göra, torde vara svårt att afgöra och lärers blifva beroende på den utredning, som, om sådant skulle anses nödigt, vid de särskilda truppförbanden möjligen torde kunna åtminstone i någon mån åstadkommas.

Jemte underdånig erinran att Arméförvaltningen i underdånigt utlåtande den 13 Juli 1897, i fråga om det framtida handhafvandet af dessa kassor, såsom sin uppfattning framhållit, att den kraftigaste driftfjeder till en god och ändamålsenlig förvaltning och användning af dessa kassor torde vara att finna deruti, att truppförbanden sjelfva fortfarande finge disponera kassornas tillgångar och efter hvarje truppförbands olika behof använda dem såsom sin egendom till bestridande, såsom hittills, af utgifter för hvilka, ehuru oundgängliga, medel dock icke kunde från Statsverket påräknas, får Arméförvaltningen i underdånighet anmäla att, sedan Eders Kongl. Maj:t i nådigt bref den 22 Oktober 1897 föreskrifvit att årlig redovisning för kassornas förvaltning skulle från och med 1898 till Arméförvaltningen ingifvas, Arméförvaltningen, efter den granskning af kassornas räkenskaper för sistnämnda år, som hos Arméförvaltningen egt rum, i skrifvelse den 15 December 1899 anmodat fördelningsintendenturerna att vid andra af dem verkställda inventeringar jemväl årligen granska och genomgå de vid underlydande truppförband befintliga marketenterikassors disponibla tillgångar och värdehandlingar samt att, derest mot kassornas förvaltning och allmänna användande m. m. någon erinran skulle förekomma, derom hos Arméförvaltningen göra anmälan.

Då för en del af kassorna utfärdats reglementen, hvilka innehålla föreskrifter, bland annat, om revidering vid truppförbanden af kassornas räkenskaper, då, på sätt nyss anförts, fördelningsintendenturerna erhållit föreskrift öfvervaka kassornas behöriga användande, då samma kassors räkenskaper vidare skola granskas af Arméförvaltningens revision samt

då slutligen samma räkenskaper årligen finnas tillgängliga för granskning af Riksdagens Revisorer förefaller det Arméförvaltningen obehöfligt att för kontroll öfver kassornas rätta användande betunga Kammarrättens revision med en ytterligare eller femte granskning af samma räkenskaper.

Att olika priser vid olika truppförband erhållits för skulor och köksaffall m. m. lärar hufvudsakligen bero på lokala förhållanden samt olika anordningar inom de särskilda etablissemanten äfvensom på skillnad i efterfrågan å dylika artiklar å särskilda platser, men lärar kanske till en icke oväsentlig del äfven vara beroende på det större eller mindre intresse man vid truppförbanden egnar dessa kassor och deras förkofran.

§ 8.

Enär varu- och arbetspriser å den ena orten i regeln icke äro desamma som å en annan lärar helt naturligt en arbetsprodukt å en plats komma att i regeln ställa sig högre eller lägre än å en annan. Den framställda anmärkningen synes icke heller afse annat än att framkalla en undersökning angående den afsevärda olikheten mellan brödpri- sen vid Stockholms och Karlskrona kronobagerier, hvilken olikhet varit så stor, att anledningen till densamma måste sökas i andra eller flere än de ofvan antydda, och får, utgående från denna uppfattning, Armeförvaltningen i underdånighet förebringa följande utredning angående de olika tillvägagångssätten, som för beräkandet af brödfkastningen m. m. användas vid omförmälda kronobagerier.

Enligt uppgift, som under hand erhållits från flottans station i Karlskrona, tillämpas vid dervarande kronobageri för beräkandet af den efter förbakning uppstående afkomsten af bröd ännu föreskrifterna i nådiga reglementet den 6 September 1751. På grund af bestämmelser i detta reglemente böra 100 kg. mjöl lemna en afkomst af 134,3 kg. mjukt syradt bröd och skall för kontrollerande häraf den till förbakning använda degen vägas, icke brödet. § 20 i nämnda reglemente föreskrifver nemligen, bland annat, att »till hvarje stycke mjukt bröd eller ankarstock tages 4 skålp. 20 lod deg, men om bagaren eller någon dess gesäll och arbetare i ringaste måttion dertill använder mindre deg, varder hängd», och i § 21 finnes stadgadt, att »hvarje sådant bröd som derefter blifver, svarar sedan fullt ett emot 4 skålp.:s vigt, eller hvad en karl i mjukt bröd i 3:ne dagar bestås, och behöfver fördenskull ej att vägas, utan allenast noga räknas och efter stycketalet till manskapet att utgifvas».

Äfven vid kronobageriet i Stockholm har intill den 1 Maj 1879 varit gällande bestämmelserna i ofvan åberopade nådiga reglemente den 6 September 1751, jemförda med nådiga resolutionen den 20 Juni 1821, men sedan mekanisk kraft för det större arbetets bedrifvande blifvit i härvarande kronobageri använd och det nya arbetssättet gifvit anledning dertill, att brödets beskaffenhet betydligt förbättrats, men mjölåtgången samtidigt blifvit något större än förut, har Arméförvaltningen enligt nådigt bemyndigande samt efter verkställda profbakningar, fastställt en ny åtgångsstat enligt hvilken af 1 ctr oriadt rågmjöl skulle förbakas minst 1 ctr 32 skålp. 54 ort mjukt syradt bröd.

Sedan det vid verkställda provvägningar emellertid visat sig, att i följd af vattnets afdunstning en betydlig minskning i brödets vikt efter gräddningen uppstår under brödets magasinering före dess utlemnande till truppförbanden, lät Arméförvaltningen, på det manskapet icke skulle gå förlustigt någon del af den brödquantitet detsamma enligt gällande portionsstater eger bekomma, verkställa förnyad profbakning för utrönande af huru mycket mjöl erfordrades för erhållande af ett mjukt syradt bröd som 48 timmar efter gräddningen vägde 800 gr.

Sedan den sålunda beslutade profbakningen försiggått, verkställd af 3 i hufvudstaden väl kända bageriåldkare, och protokoll öfver för rättningen till Arméförvaltningen inkommit, af hvilket protokoll framgick, att för erhållande af sådant bröd, som ofvan omförmäles, borde efter 100 kg. mjöl beräknas en brödaufkastning af minst 127 kg. 300 gr., blef denna beräkningsgrund af departementet under den 29 Mars 1895 fastställd och är fortfarande gällande. Afkomsten under år 1899 utvisar att af 100 kg. mjöl i genomsnitt erhållits 127,7 kg. mjukt bröd.

Skilnaden mellan brödprisen i Stockholm och Karlskrona synes således hufvudsakligen bero på det förhållande, att vigten af det utlemnade brödet vid kronobageriet i Stockholm bestämmes först 48 timmar sedan brödet uttagits ur ugnen, under det att i Karlskrona brödets vägande eger rum under förbakningen medan det ännu endast tagit formen af deg.

Det högre penningevärdet å brödportionen i Stockholm kan således anses fullt motsvaras af den bättre kvaliteten och den större quantitet bröd, som här bör komma vederbörande portionstagare till godo.

De olika redovisningssätten öfver kostnaderna för brödanskaffningen bero helt naturligt på det olika sätt, hvarpå bröd för trupperna vid de angifna orterna anskaffas, och torde, så länge sistnämnde olikheter kvarstå, redovisningen icke heller kunna ske efter samma formulär, men lär, om sådant skulle anses oundgängligen nödigt, beräkningar

utvisande brödportionernas penningevärden å de särskilda orterna kunna upprättas och räkenskapen bifogas.

§ 9.

Jemte underdånig anmälan att vederbörande förvaltningar enligt allmänt gällande föreskrifter ega tillse att kostnaderna för ifrågakomne skolor inskränkas till det oundgängligen nödvändiga för Arméförvaltningen, med underdånig anmälan derjemte att åtgångsstat för eldningsämnen vid infanterivolontärskolan å Karlsborg, för hvilken skola dylik stat ansetts lämpligen kunna utfärdas, blifvit af Arméförvaltningen faststeld under den 4 Augusti 1899, såsom förklaring öfver de under räkenskapsåret förekommande höga utgiftsposterna för lokalernas uppvärmning och belysning i underdånighet framhålla de under nämnda år förekommande ovanligt höga pris å eldnings- och lysningsämnen.

Då anmärkningen emellertid hufvudsakligen är riktad mot förvaltningen vid kavalleriskolan har Arméförvaltningen infordrat och får härvid åberopa närslutna yttranden från fördelningsintendenturen vid 5 arméfördelningen samt regementsförvaltningen vid Lifregementets dragoner.

§ 13.

Till besvarande af de under denna punkt förekommande anmärkningar åberopas i underdånighet närslutne till Arméförvaltningen inkomna skrifvelse från inspektören för kavalleriet och dervid fogade yttranden från cheferna för ridskolan å Strömsholm och för monteringsstyrelsen.

Anmärkningshandlingarne återställas i underdånighet.
Stockholm den 15 Januari 1901.

Underdånigst:

RICHARD BERG.

NILS, BERG.

Axel Norin.

**Fördelningsintendenturens vid V
Arméfördelningen**

yttrande.

Till Kongl. Arméförvaltningen å Intendentsdepartementet.

Med anledning af Departementets skrifvelse N:o 5,833 C af den 14 nästlidne December får fördelningsintendenturen härmed äran öfversända förvaltningens vid Kongl. Lifregementets dragoner förklaring rörande Riksdagens Revisorers anmärkning angående Kavalleriskolan å Ladugårdsgärdet, och får för egen del anföra:

Den till 9,907 kronor 4 öre upptagna kostnaden för eldning synes genom förbiseende af Revisorerna vara oriktigt angifven och böra minskas med 1,335 kronor 87 öre, då den rätteligen utgör 8,571 kronor 17 öre, hvarifrån dock bör dragas kostnaden för ångpumpens drift och för skosmedjan. I betraktande af etablissemangets vidsträckt och oändamålsenliga byggnadssätt samt den mängd bränsle, som åtgår till ridhusets uppvärmning, och med hänsyn särskildt till de höga pris, som varit rådande å kol och koks, torde kostnaden för etablissemangets uppvärmning ej kunna anses oskäligen.

Vid beräkning af handräckningspersonalens storlek böra officerarnes af dem aflönade enskilda hästskötare ej medräknas. Angående behöfligheten af 6 handräckningskarlar i stallen till bestridande af stallvakter, vård af sjuka hästar och all rengöring i stallen samt en mindre del rykt, på det eleverna måtte befrias härifrån och mera ostördt få egna sig åt skolundervisningen, vågar Fördelningsintendenturen ej ingå i pröfning, utan torde, om så anses nödigt, denna sak böra hänskjutas till utlåtande af kavalleriinspektören. — Hvad åter vidkommer öfrig handräckning, synes siffran visserligen hög, men har Fördelningsintendenturen vid undersökning om detta förhållande ansett sig icke haft skäl att bestrida förvaltningens vid Kongl. Lifregementets dragoner åsigt, att den ej kan minskas utan att handräckning från skolan måste kommanderas i en utsträckning, som ej står rätt tillsammans med möjligheten för eleverna att väl tillgodogöra sig undervisningen vid skolan under den jämförelsevis korta tid, som denna är sammandragen.

Vid öfriga punkter i regementsförvaltningens utlåtande har Fördelningsintendenturen intet att erinra.

Stockholm den 8 Januari 1901.

L. W. STJERNSTEDT.

Arméfördelningschef.

B. Tollstén.

Regementsförvaltningens vid Lifregementets dragoner

yttrande.

Till Kongl. Arméförvaltningens Intendents Departement.

Efter erhållen befallning till Departementet inkomma med förklaring öfver af Riksdagens Revisorer framställda anmärkningar rörande förvaltningen vid Kavalleriskolan å Ladugårdsgärdet, får Regementsförvaltningen till åtlydnad häraf äran anföra följande:

Kostnaden för eldning.

Här torde böra anmärkas att i denna kostnad ingå äfven utgifter för inköp af kol såväl till skosmedjan som till ångpumpen.

Vid bedömandet i öfrigt af denna kostnad torde hänsyn böra tagas ej blott till elevernas vid skolan antal, utan äfven till de flera eller färre byggnader som af skolan disponeras.

I följd af det byggnadssätt här tillämpats, måste personalen förläggas i trenne lika stora paviljonger, hvaraf en för officerare, hästskötare och officersmessens personal, en för underofficerare, volontärer, underofficersmessens och marketenteriets personal samt slutligen en för dragoner och husarer, utan att likväl två af dessa paviljongers hela utrymme tages i anspråk.

Det vid byggnadernas uppförande tillämpade korridorsystemet med endast en våning, lider utom af sin ringa inqvarteringsförmåga äfven af att vintertiden kräfva mycken eldning, så mycket nödvändigare när såsom här lägenheterna derjemte äro fuktiga.

Utöfver dessa paviljonger förfogar skolan dels öfver sjukhus, sjukstall, exercishus, ridhus och kök i förening med manskapets matsal, hvilka samtliga byggnader under den kalla årstiden kräfva uppvärmning, dels öfver skosmedja och maskinhus för ångpumpen, hvilka åter fordra en daglig åtgång af stenkol.

Af sparsamhetsskäl verkställes upphandlingen af etablissemangets vedbehof per år samtidigt för Kavalleriskolan och regementet samt liqvideras med för skolan anslagna medel, hvilka i sin ordning godtgöras för till regementet aflemnad ved. På grund häraf ligger i den af Riksdagens Revisorer angifna kostnaden år 1899 för eldning 9,907 kronor 4 öre — här såsom förut anförts inbegripet den dagliga stenkolsåtgången till skosmedja och ångpump — äfven kostnaden för Lifregementets dragoners vedbehof under samma år eller 1335 kronor

87 öre, hvilket belopp uppdebiterats i Kavalleriskolans medelsredogörelse för 2 kvartalet med 25 kronor, för 3 kvartalet med 1,130,23 kronor samt för 4 kvartalet med 180,64 kronor.

Nämnas bör äfven dels att ved- och kolprisen under ifrågavarande år varit i allmänna marknaden anmärkningsvärdt höga, dels att då ett etablissement samtidigt toges i anspråk för skilda kommenderingars räkning med olika styrkor, det knappt torde vara möjligt att *fullt* rättvist afväga och på desamma fördela kostnaden för ved, stenkol och belysning.

Förvaltningspersonalen.

Vid uppräknandet af denna personal hafva Riksdagens Revisorer bland annat medtagit 5 hästskötare, hvilka likväl såsom anstälde i tjänst hos vederbörande officerare och för dessa oundgängliga så länge de ej på annat sätt kunna få sina tjänstehästar vårdade, ej kunna hiträknas.

Maskinisten är förutom honom i öfrigt lemnade uppdrag, anställd vid ångpumpen och hvilar på denne ansvaret för att etablissementets vattenbehof blir tillgodosedt, hvadan han ej kan undvaras.

Enligt armédagorder af den 7 Maj 1887 N:o 470 har Kongl. Maj:t befallt att sex handräckningskarlar skola vid skolan anställas för att tjänstgöra såsom stallvakter och biträda vid rykten af skolans hästar, hvilka handräckningskarlar sålunda knappast torde kunna anses såsom förvaltningspersonal i egentlig mening, enär de uteslutande för stalllets räkning upptagas och sålunda ur förvaltningssynpunkt helt kunna undvaras.

Skolans egentliga förvaltningspersonal utgöres derföre af en medelsredogörare, en persedelredogörare tillika föreståndare för matinrättningen, 1 kock, 2 handräckningskarlar i köket samt 4 handräckningskarlar för vedgårdens handhafvande samt öfriga förefallande arbeten.

En extra handräckningskarls anställning under tiden 24 Juli—26 Augusti samt 6—22 September infaller nämligen ej under sjelfva skoltiden utan förorsakas af persedelredogörarens behof af biträde vid materiellens ut- och inleverering eller iståndsättande, lägenheternas iordningställande m. m., allt enligt Departementets skrifvelse af den 11 Juli 1890 Diarii N:o 3071.

Utan tvifvel bör förvaltningspersonalen förefalla den mera ytliga granskaren onödigt stor, så dock ej den sakkunnige.

Denne inser nämligen betydelsen ur sparsamhetssynpunkt, att skolans förvaltning understälts regementsförvaltningen vid Lifregemen-

tets dragoner. Härigenom och endast genom att ställa densamma under en dylik myndighet, hafva ofta och många framställningar i ekonomisk väg från vederbörande skolchefers sida, hvilka befunnits obehöfliga eller för dyrbara, kunnat afslås, men hvilka eljest måhända kräft medel, hvilkas utbetalande åtminstone ej lika lätt kunnat undvikas.

Så länge dessutom skolan förlägges inom kavallerietablisementet, hvilket står under Lifregementets dragoners uppsigt och vård samt hvarest under skoltiden äfven kontingenter ur nämnde regemente finnas förlagda, synes jemväl ur denna synpunkt lämpligt att till medels- och persedelredogörare vid skolan förordna regementsintendenten och förrådsförvaltaren vid sagde regemente.

På grund af Departementet meddeladt Nådigt förordnande hafva för dessa redogörare faststälts arvoden, hvilkas storlek alltsedan år 1887 ej undergått förändring.

Återstår nu frågan rörande handräckningspersonalen, med undantag af den vid stallet tjenstgörande.

Beträffande kökshandräckningen — en kock med två biträden för alla med tillagningen af provianten och utspisningen i öfrigt förefallande göromål, kokvedens huggning och transporterande till köket — torde mot dess storlek anmärkningen knappt kunna vara riktad, så mycket mera då måhända mot de fyra öfriga.

På dessa sistnämnda hvilar emellertid vedens (dock ej kokvedens) sågning, huggning och uppbärning, verkställandet af alla körslor, eldningens och belysningens handhafvande liksom renhållningen såväl inom som utom byggnaderna med flera handräckningsarbetens utförande.

Regementsförvaltningen som har att öfvervaka handräckningspersonalens ofta synnerligen trägna arbete, kan ingalunda anse densamma öfverflödigt talrik.

Denna personals dagspenning har genom Departementets skrifvelse af den 17 Februari 1899 Diarii N:o 1034 C bestämts att utgå med ett belopp af högst 1 krona 75 öre, hvilket belopp regementsförvaltningen likväl utbetalt endast till kocken och den såsom stallbefäl tjenstgörande handräckningskarlen i stallet.

Fråga kunde framställas huruvida ej vid skolan förekommande handräckningsgöromål kunnat på annat och för statsverket billigare sätt utföras, och torde valet i sådant fall komma att stå mellan nedan angifna förslag.

I det ena fallet kunde skolans egen personal för ändamålet användas, i det andra till skolan beordras personal ur armén att förrätta sagda göromål mot vanlig dagaflöning.

Beträffande det först nämnda fallet, möter dels det hinder att vissa göromål såsom t. ex. kockens, svårligen kunna åt skolans elever anförtras på grund af bristande yrkesskicklighet, dels att arbetsplanen härigenom förtryckes och skoltiden på grund häraf antagligen kräfde en förlängning af omkring två månader.

Med afseende på det andra fallet, eller att kommendera manskap ur armén förrätta handräckningsgöromål vid skolan, torde utom andra olägenheter endast behöfva anföras, att dylik kommendering skulle stå i uppenbar strid mot den anda som tidsenligt nog kommit till uttryck bland annat i Nådiga Brevet af den 1 Maj 1896 rörande manskaps skyldighet utgöra handräkning under pågående vapenöfning vid eget regementes förråd.

Riksdagens Revisorers jemförelse med antalet handräckningskarlar vid öfriga militära skolor, torde, då hänsyn toges till kavallerietablissemmentets stora utsträckning, många byggnader och framförallt till den hästmateriel vid kavalleriskolan tillkommer, ej ställa sig alltför ogynnsam, från sparsamhetens synpunkt sedt, för sistnämnda skola.

Renhållningskostnader.

Att denna kostnad, oaktadt den befintliga handräckningspersonalen, kunnat uppgå till så afsevärdt belopp, beror dels derpå att skurning och tvätt ej verkstälts af nämnde personal, dels derpå att med anledning af gängse sjuklighet bland manskapet, omfattande åtgärder vidtogos för hämmandet af densamma.

Äfven här torde i betraktande af i Stockholm gällande höga dagspenning, denna kostnad, i jemförelse med öfriga skolor och deras färre byggnader, ej vara i ögonen fallande hög.

Belysningskostnader.

Äfven beträffande denna kostnad torde böra hänvisas till det jemförelsevis stora antalet för skolan erforderliga byggnader och etablissemmentets i öfrigt stora omfattning.

Derjemte skall här, i olikhet med vid öfriga skolor, äfven ridhus och stallar upplysas, hvaraf de senare äfven nattetid.

Tages sådan hänsyn tror regementsförvaltningen att belysningskostnaden vid kavalleriskolan ej varit oskäligt hög.

Kostnader för spillningens bortförande.

Anmärkningen mot denna kostnads höga belopp måtte bero på ett missförstånd.

Att under ett år från etablissemnet bortföra all häst och latrin-spillning mot en ersättning af 300 kronor, och detta från en plats med för detta ändamål så ogynnsamt läge som Kavallerietablissemnet, torde ej kunna annat än anses synnerligen billigt. Regementsförvaltningen har ock, som bevis härpå, trots omfattande försök, ej lyckats förlänga nu gällande kontrakt utan afsevärd prisförhöjning.

Riksdagens Revisorer påpeka att »spillningens bortförande vid flera regementen, långt ifrån att medföra kostnad, beredt statsverket en ganska afsevärd inkomst. Så har härför t. ex. vid Lifgardet till häst influtit 940 kronor, vid 1:a Svea artilleriregemente 420 kronor, vid 2:a Svea artilleriregemente 408 kronor 54 öre och vid Svea ingenjörbataljon 350 kronor.»

Den sakkunnige granskaren märker helt visst att nu nämnda truppförband till sitt förfogande ega anspända fordon och är det dem på grund häraf möjligt, att å anvisade platser i hufvudstadens närhet, för köparens räkning aflemna hästspillningen.

I saknad af dylika transportmedel, kan Kavalleriskolan — med sin ende för andra ändamål fullt upptagne körhäst ej närmelsevis betinga sig liknande ersättning för samma spillning, hvarå i öfrigt så riklig tillgång förefinnes i hufvudstaden och dess omnejd.

Men jämförelsen ger anledning till äfven andra iakttagelser.

För latrinspillningens bortförande betalas vid nyssnämnda truppförband i medeltal omkring 1,200 kronor per år och uppgår denna kostnad enligt från Stockholms stads allmänna renhållningsverk inkommet anbud för Kavallerietablissemnet till omkring 1,300 kronor, hvarjemte fordras ny uppsättning af för hemtning afsedda kärl, enär de nuvarande ej äro enligt af nämnda verk fastställd modell.

Otvifvelaktigt hade det för regementsförvaltningen varit både angenämare och lugnare, att hafva sökt få nyss omnämnda renhållningsverks anbud antaget och sedermera, såsom vid andra truppförband, tillföra den så kallade lägerkassan den större eller mindre ersättning genom hästspillningens försäljning kunde hafva influtit, men regementsförvaltningen trodde sig handla ekonomiskt riktigare genom sitt nu anmärkta tillvägagående.

Enär emellertid utsigt ej finnes få någon entreprenör ingå på ny öfverenskommelse i frågan utan ytterligare prisstegring, torde det antagligen ej dröja länge innan såväl Kavalleriskolan som Lifregementets dragoner nödgas träffa uppgörelse beträffande spillningens bortförande, efter enahanda grunder som vid öfriga här förlagda truppförband.

Emellertid är enda anledningen till af regementsförvaltningen i

denna angelägenhet träffade uppgörelse, önskan att nedbringa kostnaden till den efter förvaltningens åsigt minsta möjliga.

Att kostnaden för Kavalleriskolan uppgår till så betydande belopp, beror bland annat på:

a) dess ekonomiskt sedt ogynnsamma läge nära hufvudstaden, med i allmänhet höga inköpspris å förnödenheter.

b) att fourageartiklar och halm ej, i brist på vid Kavallerietablissemmentet befintliga körhästar och fordon, kunna vid jernvägsstation eller sjöstrand mottagas.

c) att veden, af enahanda skäl som det nyss nämnda, ej kan vid etablissemmentets lastbrygga mottagas eller från annan upplagsplats afhemtas.

d) Kavallerietablissemmentets stora utsträckning, många byggnader och, hvad paviljongerna angår, mindre lämpliga byggnadssätt — paviljongsystem med endast en våning — samt användandet dervid af tegel, som förorsakar fukt och såmedelst kräfver mera eldning.

e) Kavalleriskolans allt för ringa styrka i förhållande till de lägenheter som af densamma på grund af byggnadssättet behöfva tagas i anspråk och hvilka åter i sin ordning kräfva mera eldning, mera belysning samt bidra till behovet af en större förvaltningspersonal än eljest måhända vore nödvändig.

f) Regementskontingenternas stora transportkostnader vid färder till och från skolan.

Och torde beträffande 1899 års utgifter dessutom böra anmärkas, att bland dessa förekomma en del dyrbara extra arbeten och materielanskaffningar, hvilka i den närmaste framtiden ej torde återkomma, såsom inredning af gymnastiken, uppsättning af ny ångpump, äfvensom inköp af brandredskap, samt att på grund af ofta förekommen sjuklighet bland hästarne, ovanligt dyrbara ändrings- och reparationsarbeten i stallet under nämnda år kommit till utförande.

Sammanfattas det ofvan anförda, tror sig regementsförvaltningen genom detsamma såsom sin åsigt hafva uttalat, att den på intet sätt kunnat godkänna af Riksdagens revisorer mot skolans förvaltning år 1899 framställda anmärkningar.

Sluligen torde det tillåtas regementsförvaltningen i detta sammanhang såsom sin bestämda åsigt uttala, att de kostnader som blifvit på Kavalleriskolan nedlagda, kunna och böra, huru höga de än äro, anses

väl använda, då blicken riktas å hvad som genom desamma åstadkommits och härtill vågar regementsförvaltningen tro, att äfven skolans förvaltning, om än i ytterst ringa mån, bidragit.

Stockholm den 2 Januari 1901.

G. F. GYLDENSTOLPE.

Sekundchef.

J. Lagercrantz.

Inspektörens för Kavalleriet
yttrande.

Till Kongl. Arméförvaltningens intendentsdepartement.

Till svar å Kongl. Arméförvaltningens å intendentsdepartementet skrifvelse den 14 sistlidna December, N:o 5,833 C., angående anmärkningar i Riksdagens Revisorers berättelse får jag äran härmed öfverlemna infordrade yttranden rörande nämnda anmärkningar från såväl Chefen för ridskolan som från Chefen för remonteringsstyrelsen och dertill för egen del foga, att jag, efter besigtning af Kongl. Norrlands dragonregementes remonter å Strömsholm den 18 sistlidna December, kan till alla delar instämma i hvad nämnda chefer anført rörande remonternas beskaffenhet, liksom äfven i den förklaring chefen för ridskolan afgifvit engående elevernas inqvartering å Strömsholms slott.

Stockholm den 2 Januari 1901.

CARL.

Inspektör för kavalleriet.

E. Oxenstierna.

Chefens för ridskolan å Strömsholm
yttrande.

Till Hans Kongl. Höghet Inspektören för kavalleriet.

Med anledning af infordradt utlåtande öfver transsumt af Riksdagens Revisorers den 30 November 1900 afgifna berättelse om verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1899 får jag vördsammast härmed äran anföra:

Revisorerna hafva gjort framställning att de remonter, som från Ottenby remontdepot blifvit till ridskolan öfverlemnade föreföllo dem små, kläna och utvecklade samt icke i full kraft.

Om remonterna förefalla små, så anføres endast, att alla utan undantag väl bestå det höjdmått, hvilket är fastställt som vilkor för remonter antagande vid armén.

Vidare att remonterna skulle förefalla kläna. Häremot kan invändas, att så icke torde vara förhållandet, emedan full hänsyn måste tagas dertill, att alla utan undantag stå högt i blodet och äro af en mycket ädel härstamning. Den ädla exteriören med djuphet i bogen, den starka ryggen och de breda torra benen häntyda icke på kläna former.

Beträffande anförandet, att remonterna förefalla utvecklade och icke i full kraft, så förekomma mer eller mindre dessa omständigheter med nästan alla remonter innan de tagas i bruk, ty det är ju en känd sak, att säkrast och endast en sorgfällig skötsel, utfodring och dressur under behandlingstiden åstadkommer den bästa utvecklingen och krafternas förökande till ett önskad resultat. Erfarenheten har också visat, att sällan någon remont afgått efter slutad kurs vid skolan, som icke befunnits väl utvecklad och i full kraft.

Vidare kan ifrågasättas om, icke de unghästar, hvilka sändas till ridskolan hvarje höst och hvilka blifvit kort tid förut upptagna från gräsbetet samt till följd deraf finnas i någon mån slappa och i mindre högt hull, just lemna det bästa materialet till elevernas undervisande och handledning i de viktiga ämnen, som röra remontens goda omvårdnad, försigtiga och allvarliga behandling, förståndiga utfodring och en systematisk drifven dressur.

Derefter, angående elevernas inqvartering, hafva Revisorerna erinrat, att densamma ej syntts vara anordnad på ett tillfredsställande sätt.

Kongl. Maj:t har i nåder tillåtit, att alla i Strömsholms slott befintliga boningsrum, med undantag af 5 stycken, hvilka äro afsedda för andra ändamål, få disponeras af ridskolan.

Sedan derföre de 4 lärarne tilldelats hvardera 1 rum på nedra botten, hafva de andra 8 rummen på öfre våningen, hvaraf ett nyttjas till klubbrum, blifvit anvisade eleverna på så sätt, att i hvardera 4 rum bo två, i 1 rum tre och hvardera 2 rum fyra elever, allt beräknadt efter rummens storlek. Ett af dessa senare rum ligger mera obekvämt än de öfriga och är ett genomgångsrum för många, derföre anbefalldes och uppsattes helt nyligen den återopade afdelningsväggen, icke för

att utestänga dagsljuset, utan för att minska störandet af springet och möjligen bereda mera ro åt de sofvande än hvad förr varit fallet.

De öfriga rummen och lägenheterna äro nödvändiga för mess och betjening. Derföre torde i följd af det stora antal elever hvaraf nuvarande kurs består, det icke gerna vara möjligt att anordna inqvarteringen på ett mera fördelaktigt sätt.

Rörande gymnastiklokalen så finnes icke något disponibelt rum på nedre botten som passar dertill.

Rikssalen har fördenskull dertill blifvit använd alltsedan ridskolan inrättades 1868 och har befunnits fullt tillfredsställande för behofvet och utan att skada byggnaden på något sätt.

Remisshandlingen har jag äran återställa.

Strömsholm den 25 December 1900.

C. A. SIWERS.

Chef för ridskolan.

Chefens för Remonteringsstyrelsen
yttrande.

Till Inspektören för Kavalleriet!

Tillfölje skrifvelsen n:o 242 af den 20:de dennes med förståndigande för mig att med anledning af Statsrevisorernes anmärkning öfver remonterna till Kongl. Norrlands Dragonregemente, afsända till ridskolan å Strömsholm, får jag härmed i underdånighet anföra följande:

Vid fördelningen af remonterna till de olika regementena har remonteringsstyrelsen vid valet af dem, som tilldelas Kongl. Norrlands Dragonregemente och afsedda att afsändas till ridskolan å Strömsholm, utgått från den åsigten, att dit böra sändas högt förädlade, lätta, ej för stora remonter af god ridhästtyp, hvilka säkert lämpa sig för dressuren och bäst uthärda denna, samt efter dess fullbordan den derefter forcerade terräng- och fältridningen.

En välkänd sak är, att den högt förädlade hästen utvecklar sig långsamt och först vid 6 års ålder är fullt utvuxen, men det oaktadt tidigare bättre fördrager strapatserna, och utvecklar mera energi och ihärdighet än den oädlare, tyngre, massivare, lymfatiska halfblodshästen, hvilken ofta går sönder under dressuren och sviker ryttaren i terrängen.

Att årets till Strömsholm afsända remontkontingent består af dylika högt förädlade hästar, bevisar i öfrigt bäst deras härstamningar,

då af 20 remonter 11 stycken äro fallna efter fullblodshingstar och 5 efter hingstar, hvars fäder äro fullblod, och endast 4 äro efter förädlade Ostpreussiska och Hannoveranska hingstar med fullblodet mera aflägsat i ådrorna, men dock efter våra inom landet mest renommerade remont-produkter.

Hvad remonternas storlek för arméns behof beträffar, har jag redan förut i skrifvelsen till Inspektören för Kavalleriet, samtidigt med tillkännagifvandet om nödvändigheten af remontprisets höjande, framhållit önskvärdheten af minimimåttets höjande till 147 centimeter och har detta genom Kongl. brefvet af den 1 Juni 1900 blifvit af Kongl. Maj:t fastställt.

Hvad särskildt storleken å de till Strömsholm afsända remonterna beträffar, så, då de vid inköpet mätte i medeltal öfver 148 centimeter bakom sadeln, och typen på alla är så likartad det varit möjligt utleta, så få de, efter hittills gällande bestämmelser, med ett par undantag anses såsom medelstora, och större remonter kan ej gerna vara lämpligt tilldela ett kavalleriregemente, förlagdt i norra delen af vårt land, der det, om regimentets hästmateriel tillhörde det största slaget, skulle kunna inträffa, att i den händelse regimentet komme att intaga kantoneringsqvarter, hästmaterialet ej ginge in i tillgängliga byggnader.

Remonternas utveckling å remontdepoten Ottenby försiggår jemnt och normalt, men långsamt i figuren, och de växa i allmänhet fullt så mycket efter sin utdelning till regementena, som de gjort under motsvarande tid å depoten, men deras ben, senor, muskulatur och ledgångar blifva under vistelsen å depoten stålsatta, och hästen i sin helhet mera härdad och hållbarare till att fördraga dressurens, terrängridtens och fälttjenstens ansträngningar, hvarför säkert är, att staten med hög procent erhåller ersättning för den på depoten nedlagda kostnaden, och detta i form af hästens större hållbarhet och längre tjenstetid.

Under gräsbetstiden vid Ottenby höllo alla de 4-åriga remonterna sig i godt hull, och när gräset minskades tilldelades de tilläggsrationen från den 12 September, samt höllo sig fortfarande i god kondition och inryckte å Strömsholm den 1 Oktober i så godt tillstånd, att Chefen för ridskolan förklarade sig aldrig förr emottagit remonter i så vackert skick.

Efter ankomsten till ridskolan sättas remonterna på vinterration, men tillämpas vanligen under första månaden normalrationen ej i sin helhet, på det att öfvergången från gräsfodringen ej må vara för häftig, så att koliker uppstå, utan att magen och matsmältningsorganen skola kunna hinna komma i ordning för hästens fulla tillgodogörande

af den kraftiga vinterutfodringen, hvarjemte under denna första månaden, då löpningen och sadeltämjningen försiggå, ej för mycket stallcourage skall uppstå hos remonten.

En allmänt känd sak är, att hästar under öfvergångsperioden från en utfodring till en annan något draga in, och Riksdagens Herrar Revisorer sågo remonterna den 15 Oktober, således då jemnt halfva tiden för öfvergångsmånaden var förliden, och då de tillfölje de förändrade lokala och utfodringsförhållandena omöjligt kunde hunnit vara fullkomligt formfulländade.

Remonteringsstyrelsen såg remonterna den 16 Oktober, och med undantag af 2 stycken — hvilka föreföllo något uppdragna, tillfölje de ännu icke efter den långa transporten fullkomligt hunnit vänja sig vid foder- och vattenombytet — kunde monteringsstyrelsen ej förmärka slapphet, utan löpo de alla med flygande steg, och emottogo med lätthet ryttarens tyngd, som då på dem började pröfvas, och någon svaghet eller hinder för dressurens jemna systematiska gång i år som under föregående år kunde ej på någon häst förmärkas, utan förklarade ridläraren att ädlare och lämpligare remonter aldrig förut kommit ridskolan till del.

Derjemte är att bemärka, att, då alla remonter för arméns behof numera köpas inom landet, den stostam, som inom många provinser nyttjas till den ädla afvelns bedrifvande i kvalitativt hänseende lemnat mycket öfrigt att önska, såväl hvad fundament som homogeniti angår, så har med hittills tillgängliga medel ej lämpligare remonter för lätt kavalleri kunnat anskaffas, ty massivare, högt förädlade hästar samt de flesta artillerihästarne betinga vida högre inköpspris än remontmedelpriset varit.

Hvad till sist remontmedelpriset angår, så får jag i underdånighet upplysa, att af de under år 1899 inköpta remonter nummer 14, 21, 28, 32, 43, 78, 118, 119, 137, 153, 156, 159, 169, 206, 217, 283, 284, 288, 341 och 350 äro inköpta för eller uttagne af olika officerare, samt betinga dessa 20 stycken en inköpssumma af 16,500 kronor, och till fölston för Kalmar län äro upphandlade nummer 114, 145, 160, 162, 163, 164, 171, 194 och 195 för 7,800 kronor.

Sammanläggas antalet af dessa hästar (29 stycken), hvilka upphandlats för 24,300 kronor och fråndragas dessa samma från hela antalet under år 1899 upphandlade remonter, erhålles, att för statens räkning blifvit inköpta 323 stycken för 223,810 kronor, hvilket utgör ett medelpris för statens remont af 692 kronor 91 öre och har sålunda ej det föreslagna medelinköpspriset för remont 700 kronor blifvit öfverskridet.

I afseende å till Ottenby afdelade remonter af 1899 års inköp var medelpriset per remont 682 kronor 88 öre samt öfriga kostnader för remonter 75 kronor 78 öre, hvilket är lika för alla de för statens räkning inköpta remonterna.

Kostnader för upphandlade och uttagna officershästar och upphandlade fölston, hvilka särskildt blifvit ersatta af vederbörande, fråndragas. Alltså kommer medelkostnaden för remonter å Ottenby att utgöra omkring 1,023 kronor 57 öre i stället för uppgifna 1,056 kronor 82 öre.

Lund den 28 December 1900.

C. D. von ESSEN.

Chef för Remonteringsstyrelsen.

Arméförvaltningens å Artilleri- departementet

underdåniga utlåtande angående vissa af Riksdagens Revisorer framställda anmärkningar vid granskning af Statsverkets förvaltning år 1899.

Till Konungen.

Sedan Eders Kongl. Maj:t genom nådig remiss den 10 sistlidne December anbefalt Arméförvaltningen å vederbörande departement att i anledning af remissen bifogade transsumt af Riksdagens Revisorerers berättelse den 30 sistlidne November om verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1899 Fjerde hufvudtiteln, Arméförvaltningen §§ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13 och 14, afgifva och till Landtförsvarsdepartementet insända underdånigt utlåtande så tidigt att detsamma inom den 20 innevarande Januari kan till Fullmäktige i Riksgäldskontoret öfverlemnas för att tillsammans med revisionsberättelsen till trycket befordras, får Arméförvaltningen å Artilleridepartementet med afseende på ifrågasvarande berättelser §§ 10 och 12, de enda som beröra sagda departement, och med återställande af de remitterade berättelsetranssumterna rörande dessa tvenne §§ i underdånighet anföra följande:

Uti § 10 anföra Revisorerne till en början att, »enligt hvad vid besök, som Revisorerne gjort vid ammunitionsfabriken å Marieberg, upplystes, har derstädes under tiden 1 Januari—31 Oktober sistlidet år tillverkats 5,529,000 stycken patronhylsor. Kassationsprocenten å de

vid fabriken tillverkade hylsorna har under senare tiden kunnat nedbringas till ej fullt 2,3 procent beroende derpå, att bättre material till desamma numera erhålles.

Den leverans af patronhylsor och kulor, som lemnats åt enskild fabrik att fullgöra har deremot gifvit mindre tillfredsställande resultat. Så skulle till exempel enligt kontrakt den 22 Januari sistlidet år en million hylsor vara levererade före den 1 derpå följande Augusti. Vid denna tid voro emellertid allenast 151,200 hylsor färdiga, och af dessa kunde vid besigtning godkännas endast 12,423 stycken eller omkring 8 procent.»

I allo vitsordande det af Revisorerna påpekade goda resultat, som i fråga om patronhylstillverkningen under senare tiden erhållits vid statens ammunitionsfabrik såväl i kvalitativt som äfven i kvantitativt hänseende, får Arméförvaltningen å Artilleridepartementet, med hänsyn till de leveranser af patronhylsor och kulor, som hittills varit åt enskilda svenska verkstäder anförtrödda, härmed i underdånighet anmäla, att dessa utgjorts

dels af en leverans om 500,000 stycken 6,5 mm. kulor, hvarom kontrakt med »svenska ammunitionsfabriksaktiebolaget» i Vesterås afslutats den 20 April 1899 och som blifvit fullgjord under Mars månad 1900 samt dervid kontraktsenligt godkänd, ehuru — något som ej bör fördöljas — kulorna voro till sin beskaffenhet vida underlägsna de vid statens egen ammunitionsfabrik tillverkade,

dels ock af en beställning hos samma bolag af en million 6,5 mm. patronhylsor, hvilken, sedan meranämnda bolag öfvertagits af »Nordiska metallaktiebolaget» i Vesterås, den 23 sistlidne Augusti på sistnämnda bolag öfverlåtits. Denna leverans har emellertid aldrig blifvit fullgjord, utan har bolaget på egen begäran, i författningsenlig ordning blifvit helt och hållet befriadt från densamma.

Riksdagens Revisorer anföra vidare i samma §:

»Arbetspersonalen vid ammunitionsfabriken uppgick vid tiden för Revisorernes besök till 40 män och 147 qvinnor. Denna personal har, så långt utrymmet medgifvit, fått bostäder åt sig anvisade dels i sjelfva fabriksbyggnaden, dels i kringliggande hus. Hvad beträffar de i fabriksbyggnaden anordnade lägenheterna — af hvilka 8 bestå af ett rum och kök och 14 af enkelrum — anse sig Revisorerna böra fästa uppmärksamheten å den fara i händelse af eldsolycka, som är förenad dermed, att, såsom i förevarande fall eger rum, 90 personer, deraf 35 barn, äro boende i en öfver sjelfva fabrikslokalerna belägen våning. Under revisionsåret har genom eldsvåda i stora fabriksbyggnaden en

del af verkstadslokalerna med sina transmissioner äfvensom en del af dervarande bostadslägenheter förstörts.

Den uppkomna skadan har värderats till 20,500 kronor.»

Uti ofvanstående af Revisorerna gjorda uttalande angående den fara för eldsolycka, som vid Mariebergsafdelningen förefinnes, kan Arméförvaltningen icke annat än instämma, och anser sig dervid äfven böra i underdånighet erinra att uti Generalfälttygmästarens underdåniga skrifvelse af den 31 Augusti 1900 med förslag till ammunitionsfabrikens flyttning till Karlsborg just denna fara framhålles såsom ett af skälen för sådan flyttning, hvarvid också, med påvisande äfven af Mariebergsfabrikens efter nutida fordringar mindre väl lämpade lokala förhållanden i allmänhet, framhålles att en tillfredsställande lösning icke kan nås genom de nuvarande lokalernas förändring, som endast skulle medföra dryga kostnader, utan att ändamålet ändock kunde fullt nås.

Den inträffade eldsvådan, som började i en af den i två våningar anordnade verkstadens underst belägna lokaler, och sålunda icke kan tillskrifvas de i tredje våningen varande bostadslägenheterna, visar ock genom sitt förlopp lokalernas olämpliga beskaffenhet. Som man emellertid genom ett energiskt släckningsarbete denna gång lyckades begränsa elden till endast en mindre del af verkstadens lokaler, kunde arbetet vid fabriken lyckligtvis återupptagas efter endast några få dagar och sedan under det fortsatta reparationsarbetet fortgå, ett förhållande, som Arméförvaltningen härvid anser sig böra i underdånighet anmäla, då till följd deraf såväl den ekonomiska förlusten, som minskningen i fabriken tillverkning blef jemförelsevis liten.

Uti § 12 hafva Revisorerna, med erinran om att af 1895 års Revisorer anmärkts, beträffande arbetarebostäderna vid Åkers krutbruk, hurusom desamma »oaktadt tjenliga byggnadstomter icke saknades, blifvit förlagda å platser, der den olämpliga grunden föranledt dryga grundläggnings- och pålningsarbeten», meddelat, »att vid besök, som af Revisorerna aflagts å Åkers krutbruk, inhemtats, hurusom under innevarande år uppförts en arbetarebostad för 6 familjer, för hvilken kostnaden för grund och sockel, enligt vid besöket meddelad uppgift, uppgått till ej mindre än 4,300 kronor, deraf 1,764 kronor till pålning och rustbädd.»

Såsom redan uti Arméförvaltningens underdåniga utlåtande af den 13 Januari 1896 med anledning af 1895 års Revisorerers berättelse framhållits, har man, vid uppgörande af planen för arbetarebostädernas förläggning ansett, att desamma borde förläggas å plats så aflägsen som möjligt från krutverken, dels för att vara i möjligaste mån skyddade

i händelse af explosion inom krutverken dels ej ligga hindrande i vägen för en eventuel utvidgning af krutbruket, exempelvis genom uppförande af fabrikslokaler för tillverkning af bomullskrut, och ansågs den plats, der byggnaderna nu äro förlagda, vara den lämpligaste, »som med tillräckligt utrymme förenade ett från krutverken i behöflig grad aflägsat och i följd deraf mot skada genom explosion i något af dessa betryggande läge.»

Hvad vidare beträffar den i följd af byggnadsplatsens beskaffenhet ökade kostnaden för byggnaderna, böra desamma ej beräknas högre än hvad som motsvarar kostnaden för pålning och rustbädd. Visserligen har äfven en djupare undergrund blifvit nödvändig, men som derigenom inrymmandet af källare under husen kunnat ske, har dock ingen ökad totalkostnad uppstått, enär, om källarne förlagts ofvan jord, desamma skulle betingat fullt den kostnad, som dessa ökade grundläggningsarbeten dragit, och bör afseende äfven fästas dervid att byggnadskomplexen, genom undvikandet af särskilda källare ofvan jord, erhållit ett bättre utseende. Kostnaden för pålning och rustbädd, uppgående till 1,764 kronor, bör äfven minskas med värdet af därför erforderligt virke, som för samtliga byggnader tillsläppts af krutbruket till ett krutbruket godtgjort värde af 760 kronor per byggnad. Om sålunda vid förut uppförda byggnader grundens mindre goda beskaffenhet kan anses hafva medfört en ökad kostnad af 1,000 kronor, så torde detta dock ej vara fallet beträffande den senast uppförda byggnaden.

Enligt af styresmannen för krutbruket lemnade upplysningar skulle nemligen, om denna byggnad uppförts på annan från de öfriga arbetarebostäderna aflägsen plats, en till den senast förut uppförda bostadsbyggnaden hörande uthusbyggnad, hvars ena hälft från början var afsedd för en blifvande arbetarebostad, ej kunnat komma till användning, utan helt och hållet nya uthus måst uppföras för en kostnad af minst 1,400 kronor, då deremot nu, genom tillbyggnad af den redan befintliga och för ändamålet afsedda byggnaden för en kostnad af ungefär 330 kronor, den nyuppförda arbetarebostadens behof af uthus blifvit tillgodosedt.

Härtill kommer att då annan lämplig byggnadsplats icke finnes å det område, som af krutbruket disponeras, sådan måst mot en årlig till den 14 Mars år 1905 utgående afgäld förhyras från nyttjanderättsinnehafvaren till Rocksta kronohemman, hvilket för kronan endast skulle medfört ökade kostnader utan motsvarande fördelar.

På grund af ofvanstående förhållanden, har Arméförvaltningen, beträffande nu senast uppförda arbetarebostad icks ansett sig böra

ifrågasätta dennas förläggande till annan plats, då dermed, oafsedt de olägenheter, som uppkomma genom ett frångående af den hittills följda byggnadsplanen, någon afsevärd ekonomisk vinst icke torde hafva uppstått, äfven om byggnaden förlagts på plats med bättre grund.

Revisorerna anföra i samma § vidare:

»1895 års Revisorer fäste uppmärksamheten jemväl derå, att den i krutfabrikationen till väsentlig del ingående beståndsdelen bomullskrut icke tillverkades på stället och ej heller toges från inom landet befintlig fabrik, utan importerades från utlandet.

I afseende härå vilja Revisorerna meddela, att det för kruttillverkningen erforderliga bomullskrutet numera levereras från fabrik inom landet, och har dessutom af nuvarande styresmannen kostnadsförslag för inrättande vid krutbruket af fabrik för tillverkning af bomullskrut blifvit upprättadt och den 18 Mars 1898 till vederbörande myndighet öfverlemnadt utan att hafva blifvit, så vidt känt är, pröfvadt.

Vid det förhållande att behovet af bomullskrut alltjemt torde komma att förefinnas och sannolikt kommer att för framtiden i ännu högre grad än hittills göra sig gällande, och då statens beroende af en enda fabrik inom landet för detta behofs tillgodoseende kan, särskildt under krigstid, medföra verklig våda, anse Revisorerna, att frågan om anläggande vid Åkers krutbruk af en fabrik för tillverkning af bomullskrut bör med det snaraste bringas till slutligt afgörande.»

Hvad beträffar det af Revisorerna omnämnda förslaget till anläggning vid Åkers krutbruk af en fabrik för tillverkning af bomullskrut, och som af styresmannen uppgjordes på grund af från dåvarande Generalfälttygmästaren och Chefen för artilleriet erhållen befallning, så äro samtliga deruti gjorda beräkningar tydligen grundade på då gällande prisförhållanden, och tillverkningskostnaden för bomullskrutet var kalkyleradt till ett pris, som rätt väsentligt understeg det, hvartill varan kunde erhållas från annan fabrik inom landet.

Enligt de använda beräkningsgrunderna borde sålunda en dylik anläggning, förutom det oberoende af enskilda fabriker, som deraf blefve en följd, vid ifrågavarande tidpunkt äfven anses för staten ekonomiskt fördelaktig. Men med de kort derefter inträffade betydliga stegringar å såväl arbets- som materialkostnader, inträdde ändrade förhållanden, som gjorde, att såväl anläggnings- som äfven tillverkningskostnaderna skulle blifvit väsentligt högre än de beräknade.

Under sådana omständigheter, och då fullgod vara kunnat från inhemsk fabrik erhållas till skäligt pris, har Arméförvaltningen icke

ansett tidpunkten lämplig att hos Eders Kongl. Maj:t i underdånighet föreslå den ifrågavarande anläggningen, utan har denna fråga, med hänsyn äfven till de stora kraf för andra ändamål, som under de senare åren måst ställas på Riksdagen, ansetts kunna anstå, tills andra såsom viktigare ansedda blifvit tillgodosedda.

Stockholm den 10 Januari 1901.

Underdånigst:

J. R. HAMILTON.

C. SÖDERBAUM.

HERMAN FLEMING.

Föredragande.

Ad. Heijenskjöld.

Marinförvaltningens

underdåniga utlåtande i anledning af vissa i Riksdagens år 1900 församlade Revisorers berättelse framställda anmärkningar.

Till Konungen.

Medelst nådig remiss den 10 December sistlidet år har Eders Kongl. Maj:t i anledning af de i remissen åtföljande två transsumt af Riksdagens år 1900 församlade Revisorers berättelse om verkställd granskning af statsverkets med dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1899 framställda anmärkningar anbefalt Marinförvaltningen att afgifva och till Eders Kongl. Maj:t genom Sjöförsvarsdepartementet insända underdånigt utlåtande. Till åtlydnad häraf har Marinförvaltningen hört Varfscheferna vid flottans stationer i fråga om dem rörande del af revisionsberättelsen; och får, med öfverlemnande af deras yttrande samt återställande af remissakten, Marinförvaltningen anföra följande.

Enligt § 1 af revisionsberättelsen, i hvad angår Marinförvaltningen, hafva Revisorerna fäst sin uppmärksamhet dervid, att en stor del af de utgifter, som under revisionsåret guldits med af den s. k. varfsprocenten härflytande inkomster, ej kan hänföras till sådan ersättning för slitning af maskiner m. m., som enligt flottans reglemente skall påföras hvarje arbete, som å flottans varf utföres, hvadan varfsprocenten syntes Revisorerna icke hafva bort användas till täckande af de kost-

nader, som funnes sammanförda å titeln 365 »Båtsmän för bevakningstjänst m. m.» och ej heller till de å titeln 369 »Instrumentaluppbördens underhåll» afförda utgifterna för aflöning åt daglönare; och syntes det Revisorerne önskvärdt, att af Kongl. Maj:t fastställes ej blott grunderna för varfsprocentens utgående utan äfven bestämmelser om dess storlek och användning.

Härvid får Marinförvaltningen åberopa den i Varfschefernas yttranden meddelade fullständiga utredning af detta ämne.

Vidare må erinras, att ifrågavarande omkostnadsprocent icke, såsom Revisorerne synas hafva föreställt sig, kunna af Marinförvaltningen i någon mån godtyckligt påläggas varfvets arbeten, utan att dermed afses att bestrida verkliga utgifter, för hvilka, i brist af dessa procent, medel måste särskildt anvisas.

Slutligen lär det under revisionsåret gällande stadgande i § 266 mom. 1 c af 1884 års reglemente för flottan, 1:a delen, att hvarje arbete skall påföras den ersättning för slitning af maskiner m. m., som af Marinförvaltningen efter förslag af Varfschefen bestämmes, icke kunna anses hafva blifvit åsidosatt genom af Marinförvaltningen meddelade föreskrifter, den 21 December 1888 angående debiteringen å varfvets samtliga arbeten af vissa procent för »Instrumentaluppbördens underhåll» och den 14 Januari 1890 angående enahanda debitering till bestridande af de under titeln »Båtsmän för bevakningstjänst m. m.» bokförda allmänna omkostnader för varfsdriften, och detta så mycket mindre som berörda föreskrifter tillkommit först sedan den dermed afsedda anordningen blifvit understäld Eders Kongl. Maj:ts pröfning och vunnit nådigt godkännande. Innan samma föreskrifter meddelades, hade ifrågavarande kostnader bestridits, hvad angick »Instrumentaluppbördens underhåll», från materialförrådets kontanta behållning och, beträffande titeln »Båtsmän för bevakningstjänst m. m.», från anslaget till flottans nybyggnad och underhåll. För båda stationerna hade anvisats å den förra titeln för år 1888 något öfver 40,000 kronor och å den senare för år 1889 öfver 47,000 kronor. Detta befanns emellertid mindre riktigt, dels emedan erfarenheten visat att materialförrådet, åtminstone vid Karlskrona station, somliga år icke kunde uppvisa någon kontant behållning, dels emedan ju intet skäl förefanns, att endast en del af varfvets arbeten skulle draga för varfsdriften i dess helhet gjorda omkostnader. I det den 8 December 1899 utfärdade nya reglemente för flottan har uti del I § 317 mom. 1 d gifvits det med tillämpade förfarandet fullständigare öfverensstämmande stadgandet, att varfvets arbeten påföras af Marinförvaltningen efter förslag af varfschefen

stadgade omkostnadsprocent för slitning af maskiner och instrumentaller m. m. dylikt.

Att, på sätt Revisorerna ifrågasatt, Eders Kongl. Maj:t skulle med frångående af den i det nya reglementet sålunda uttryckta grundsats besväras med en i formelt afseende så underordnad detalj af varfsskötseln som fastställandet af dessa efter föränderliga behof vexlande omkostnadsprocent, synes Marinförvaltningen synnerligen olämpligt; hvadan revisionsanmärkningen icke torde förtjena vidare afseende.

I § 2 af ifrågavarande del af revisionsberättelsen anmärkes, att å e. o. anslaget till minväsendet förefanns behållning vid revisionsårets början å 124,278 kronor 14 öre, och vid dess slut å 139,868 kronor 82 öre, hvilket ådragit sig Revisorernes uppmärksamhet desto mera som i nådig proposition till 1898 års Riksdag föreslagits förhöjning af anslaget för år 1899 till 100,000 kronor.

Med anledning häraf får Marinförvaltningen upplysa, dels att en del af den å ifrågavarande anslagstitel under 1899 innestående behållningen motsvarades af för anslaget tillhörande ändamål utbetalade, men ännu icke i räkenskapen formellt afförda förskott, dels att den öfriga delen icke kommit att under revisionsåret användas af det skäl, att de dermed afsedda anskaffningarna icke kunnat verkställas i afvaktan på utgången af anställda försök med såväl nykonstruerad skärgårdstelefon och bevakningsmateriel som äfven ändrad, äldre minmateriel, såsom flytminor, bottenminor, handminor och tändkolfvar m. m., hvilka försök mot beräkning icke hunno under år 1899 afslutas, men att samma anskaffningar blifvit till största delen under år 1900 verkställda och därför afsedda penningemedel använda.

På grund häraf torde ej heller denna anmärkning böra föranleda vidare åtgärd.

Stockholm den 15 Januari 1901.

Underdånigst:

LOUIS PALANDER.

H. LILLIEHÖÖK.

J. E. DAHLIN.

H. C. CARLSTEDT.

Föredragande.

W. DYRSSEN.

P. DAHLGREN.

GUST. LAGERCRANTZ.

Frid. Wikland.

Bilaga.

Varfschefen vid Flottans station i Karlskrona C. M. Ingelman har till Kongl. Marinförvaltningen såsom eget yttrande öfverlemnadt följande af Chefen för Ingeniördepartementet vid berörda station, Grefve E. H. A. Mörner afgifna utlåtande:

Till Varfschefen.

Genom Varfschefens remiss den 17 December 1900, § 5,373, uppdrages åt mig att efter samråd med öfriga departementscheferna före den 5:e dennes inkomma med af Kongl. Marinförvaltningen begärdt yttrande med anledning af meddeladt transsumt af Riksdagens Revisorer den 30 November 1900 afgifna berättelse om verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1899, enligt hvilket transsumt det framgår

att det ådragit sig Revisorerne uppmärksamhet, att en stor del af de utgifter, som under revisionsåret guldits med de af den s. k. varfsprocenten härflytande inkomster, ej kan hänföras till sådan »ersättning för slitning af maskiner m. m.», hvilken enligt flottans reglemente skall påföras hvarje arbete, som å flottans varf utföres;

att det sålunda synes Revisorerne som om varfsprocenten ej bort hafva användts till täckande af de kostnader, som finnas sammanförda å titeln 365 »Båtsmän etc.» och ej heller till de å titeln 369 »Instrumentaluppbördens underhåll» afförda utgifterna för aflöning åt daglönare;

att, om användningen af varfsprocenten hade, såsom vederbort, begränsats till sådana utgifter, som må anses innefattade under reglementets uttryck »ersättning för slitning af maskiner m. m.», skulle alltså hafva uppstått afsevärd behållning å de inkomster, som under revisionsåret influtit i form af varfsprocent, hvarför ock en ej oväsentlig ned-sättning af sagde procent synes Revisorerne lämpligen kunna åväga-bringas;

att Revisorerne på grund deraf och då de anse önskligt, att^e af Kongl. Maj:t fastställas ej blott grunderna för varfsprocentens utgående utan äfven bestämmelser om dess storlek och användning, velat å an-förda förhållanden fästa Riksdagens uppmärksamhet.

Med anledning af det mig sålunda lemnade uppdrag och efter att hafva samråd med öfriga varfsdepartementscheferna får jag i frågan värdsamt anföra:

I det under år 1899 gällande 1884 års Reglemente för flottan,

första delen, § 266 mom. 1 punkten c) stadgas »att hvarje arbete skall påföras den ersättning för slitning af maskiner m. m. som af marinförvaltningen efter förslag af varfschefen bestämmes.»

Liknande föreskrift fanns i det intill den 1:e Oktober 1884 gällande 1875 års reglemente, andra delen, § 139 mom. 1 punkten d) och finnes jemväl i det från och med ingången af år 1900 gällande Reglemente för flottan, första delen, § 317 mom. 1 punkten d).

Kongl. Marinförvaltningen har angående ifrågavarande varfsprocent gjort följande föreskrifter:

genom skrifvelse den 31 Mars 1882, att beloppet af den ersättning för slitning af maskiner m. m., som afses i Reglementet för flottan, 2:a delen, § 139 mom. 1 d), skall för hvarje arbete å flottans varf, som derefter till utförande ifrågakommer, tillsvidare beräknas till fyra för hundra af den enligt återopade reglemente och § mom. 1 a, b, c och e samma arbete påförda kostnad, och att det sålunda bestämda ersättningsbeloppet skall från vederbörlig anslagstitel godtgöras »anslagstiteln 104 (numera 136) »Verkstads- och förrådsbyggnader samt maskiner» för alla arbeten med undantag af dem, som bekostas af stationens andel i ordinarie anslaget till flottans nybyggnad och underhåll, men att ifrågavarande ersättningsbelopp, hvad sistnämnda arbeten angår, upptagas å titelboken endast såsom en kalkylerad kostnad; återopade mom. a, b, c och e i § 139, omfattade daglönarens dagsverken, styckeverksförtjenster, sjömanskårens dagsverken och materialkostnad;

genom skrifvelse den 19 Juni 1885, att sistnämnda ersättning med 4 procent till titel 104 (136) »Verkstads- och förrådsbyggnader samt maskiner» skall utgå jemväl för de arbeten, som bekostas af besparingarne å ordinarie anslaget till flottans nybyggnad och underhåll;

genom skrifvelse den 21 December 1888, att tills vidare och intill dess annorlunda kan varda föreskrifvet skall kostnaden för instrumentaluppbördens underhåll bokföras under titel 369 »Instrumentaluppbördens underhåll» och nämnda titel till ersättning för denna kostnad tillgodoföras för hvarje varfvet åliggande arbete från vederbörande anslagstitel fem procent af den enligt § 266 mom. 1 a) och b) i då gällande flottans reglemente, 1:a delen, arbetet påförda kostnad, hvilka mom. omfattade daglönarens dagsverken och sjömanskårens dagsverken;

genom skrifvelse den 14 Januari 1890, att till godtgörande af utgifterna å titeln 124 (numera 365) »Båtsmän för bevaknings- och ordonnanstjänst, arbetare anställda vid upplagda fartyg samt för biträde vid departementschefskontor, vid förråd och besigtningar, aflöning för permitterade, sjuke, skadade och arresterade daglönare samt begraf-

ningshjelp äfvensom till underofficerskorpraler tjenstgörande såsom pumpvakt, nattpiket i telegraftornet m. m.» skola samtliga arbeten, som vid varfvet utföras från och med år 1890, påföras sju procent af den enligt § 266 mom. 1 a och b (daglönares och sjömanskårens dagsverken) i 1884 års reglemente för flottan, 1:a delen, arbetet påförda kostnad, hvilka procent skola redovisas som inkomst å titeln 124 (365);

genom skrifvelse den 22 April 1892 att den ersättning, som tillgodoföres titlarne 365 (124) och 369 för hvarje å varfvet utfördt arbete, skall från och med den 1 Maj 1892 utgöra:

åtta procent i stället för dittills varande sju procent till titel 365 (124) och

fyra procent i stället för dittills varande fem procent till titel 369, allt å den enligt nämnda § 266 mom. 1 a och b påförda kostnad.

Rörande rätta tolkningen af reglementets föreskrift »att hvarje arbete skall påföras den ersättning för slitning af maskiner m. m. som af marinförvaltningen efter förslag af Varfschefen bestämmes», lär det icke tillkomma mig att afgifva något yttrande, då sådant skulle utgöra en granskning af högre myndighets uppfattning af reglementes föreskrift.

Å titel 136 bokföras alla kostnader för:

verkstäder och maskiner, hvartill hänföras alla byggnader jemväl arbetsskjul, som hufvudsakligen äro afsedda för arbetenas utförande, varfsförrådsbyggnader, hvartill jemväl hänföras kruthusen och andra varfvet tillhörande förrådsbyggnader utom varfvet samt

öfriga, ej omförmälda, af Varfschefen disponerade byggnader inom eller utom varfvet.

De medel, som å sagde titel anvisas ur anslaget till flottans nybyggnad och underhåll, åtgå i väsentligaste delen till underhåll af alla ofvan angifna byggnader m. m., hvaremot den af nämnda anvisning återstående mindre del tillika med de till titeln 136 inflytande s. k. varfsprocent användas till och äro behöfliga för underhåll, vidmakthållande och komplettering af den mängd maskiner och arbetsredskap (ej verktyg eller instrumentaler), som äro nödvändiga för ett rättidigt och efter nutidens fordringar rätt utförande af den mångfald olika och omfattande arbeten, som numera utföras å flottans härvarande varf.

Att minska eller helt borttaga sagde procent till titel 136 skulle medföra ett oeftergifligt och omedelbart behof af motsvarande ökning af anvisningen ur anslaget till flottans nybyggnad och underhåll, hvaraf åter skulle följa, att de arbeten, som icke bekostades af nämnda anslag skulle betunga detsamma med kostnaden, hel eller delvis, för slitning och komplettering m. m. af arbetsmaskinerna, ett förhållande så mycket

orättvisare som många af dessa arbeten just äro sådana, som kräfva anskaffning af nya maskiner eller hårdt anlita befintliga dylika. Utgifterna å titeln 136 under senare åren gifva ock vid handen, att den bestämda ersättningen af 4 procent till denna titel för närvarande är praktiskt sedt riktigt funnen.

Å titel 365 bokföras de utgifter, som af titelns benämning angifvas, och å titeln 369 underhåll och komplettering af alla de i registret öfver materialförrådets instrumentaluppbörd upptagna arbetsverktyg och instrumentaler. Äfven å dessa båda titlar hafva inkomster och utgifter skäpligen väl balanserat och skulle ett minskande eller borttagande af nu gällande procent gifvetvis föranleda behof af motsvarande ökning från annat håll. Då för titeln 369 »Instrumentaluppbördens underhåll» en mängd arbeten utföras å flottans varf, är det helt naturligt att bland utgifterna förekomma sådana för aflönning åt daglönare.

De s. k. varfsprocenten eller omkostnadsprocent för slitning af maskiner och instrumentaler m. m. dylikt motsvara i viss mån hvad vid enskilda verkstäder benämnes faux frais och kunna icke sägas vara för höga, om de sättas i jämförelse med dylika faux frais.

Då utgifterna å titlarne 136 och 369 för underhåll och komplettering eller anskaffning af arbetsmaskiner och arbetsredskap samt verktyg och instrumentaler tydligen måste vexla i ungefärlig proportion med de förekommande arbetena, synes det vara rättare att tillgångarne å sagde titlar också blifva beroende af arbetenas omfattning och icke af till siffran fixerade belopp, helst dessa icke låta sig beräkna så långt i förväg som under första hälften af September månad året före det, då de skola komma till användning, detta af skäl att mycket omfattande arbeten, exempelvis nu pågående förändring af pansarbåten Göta, hvilka medföra stora utgifter å titlarne ifråga, under årets lopp kunna anbefallas till utförande utan att de varit upptagna i afgifvet förslag till arbetsplan. Ej heller torde något vara att vinna genom att vid anbefallandet af ett arbete samtidigt öka anvisningen å nu sagda titlar med belopp, enligt hvad erfarenheten gifvit vid handen såsom behöfliga, af 4 procent till hvardera af titlarne 136 och 369. Enkelhet, reda och tillfredsställande resultat lära bäst vinnas genom bibehållandet i oförändradt skick af bestämmelserna om öfverförande såsom tillgång å dessa titlar af nu utgående procent.

Hvad deremot beträffar titeln 365 »Båtsmän etc.» är behofvet å denna titel mera konstant, men har enligt Kongl. brefvet den 31 December 1889 Kongl. Marinförvaltningen uti skrifvelse den 26 November 1889 med öfverlemnande af förslag till fördelning af ordinarie anslaget till

flottans nybyggnad och underhåll för år 1890 anført under punkt III Aflöning:

»att, som under en följd af år anvisningarne till: 'båtsmän för bevakningstjenst m. m.', blifvit i afsevärd grad öfverbetalda, derom hvarje år gjorts underdånig anmälan, men de utgifter, som innefattades inom denna post, utgjorde omkostnader för varfsdriften i dess helhet, I ansett riktigare, att de fördelades på samtliga vid varfvet utförda arbeten än att de såsom hittills skulle träffa ensamt anslaget till flottans nybyggnad och underhåll, hvadan I, som från Varfscheferna infordrat förslag å de belopp i vissa procent af kostnaden för hvarje å varfvet utfördt arbete, hvilket till godtgörande af ifrågavarande utgifter borde arbetet påföras och under förutsättning af nådigt godkännande af den utaf Eder uttalade åsigt, ville meddela Varfscheferna nödiga föreskrifter i berörda syfte, ur statsförslaget uteslutit nämnda utgiftspost.»

Detta förslag vann nådigt bifall.

Under år 1899, som revisionen omfattar, utgjorde utgifterna för titeln 365 »Båtsmän etc.», fördelade i hufvudgrupper, följande belopp:	
för bevaknings- och ordonnanstjenst	10,492: 95.
„ arbetare anställda vid upplagda fartyg	1,498: —
„ biträde vid departementskontor	17,625: 87.
„ „ „ förråd och besigtningar	25,096: 18.
„ aflöning till permitterade (helgdagsaftnar och laga förfall)	5,834: —
„ aflöning m. m. till sjuka	14,039: 59.
„ begrafningshjälp	750: —
	<u>Summa 75,336: 59.</u>

Remissakten återställes.

Karlskrona, Ingeniördepartementet den 4 Januari 1901.

H. A. MÖRNER.

Varfschefens vid flottans station i
Stockholm .

yttrande.

Till Kongl. Marinförvaltningen.

Genom kommunikationsresolution den 15 sistlidna December hafven I anbefalt mig att efter vederbörandes hörande inkomma med yttrande med anledning af en af Riksdagens Revisorer i deras den 30 November

1900 afgifven berättelse gjord anmärkning beträffande grunderna för »varfsprocentens» utgående samt i sammanhang dermed ifrågasatt förslag om minskning af densamma m. m.

Med öfverlemnande af i ärendet infortrade yttranden från varfvets departementschefer samt från stationens räkenskapskontor får jag för egen del värdsamt anför följande.

Föreliggande anmärkning synes icke gälla det sätt, hvarpå i ämnet gifna föreskrifter tillämpats vid de särskilda stationerna utan snarare dessa föreskrifters, enligt Revisorernes förmenande, bristande öfverensstämmelse med flottans reglemente.

Då det icke torde tillkomma mig att häröfver afgifva något yttrande, tillåter jag mig i detta sammanhang endast anför,

att ifrågavarande procenter, sådana de nu i öfverensstämmelse med af Kongl. Marinförvaltningen meddelade föreskrifter utgå, icke förslå till täckande af de dermed afsedda utgifterna vid flottans härvarande station, något som äfven framgår af den i Revisorernes berättelse intagna tablan;

att vidare utgifterna för underhåll af stationens instrumentalier (Tit. 369) samt utgifterna å Tit. 365 »Båtsmän för bevakningstjänst etc.» synas mig, såsom afseende varfsdriften i sin helhet, lämpligen böra bestridas af vissa procent af kostnaden för hvarje å varfvet utfördt arbete, samt

att på grund häraf, och då det anmärkta tillvägagåendet icke synes mig stå i strid med bestämmelserna i § 317 mom. I d.) i första delen af nu gällande reglemente för flottan, jag icke anser mig böra tillstyrka någon ändring i det sätt, hvarpå berörda omkostnadsprocenter för närvarande utgå, liksom ej heller någon minskning i sjelfva procentbeloppen, åtminstone beträffande arbeten vid flottans härvarande station.

Stockholm den 5 Januari 1901.

C. O. OLSEN.

Emil Didring.

Bilaga I.

Till Varfschefen.

Sedan Kongl. Marinförvaltningen, med öfverlemnande af transsumt af Riksdagens Revisorer den 30 November detta år afgifna berättelse om verkställd granskning af Statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1899, i hvad denna berättelse

rör den s. k. varfsprocenten, anmodat Varfschefen att efter vederbörandes hörande häröfver inkomma med yttrande, hafva departementscheferna genom Varfschefens resolution den 18 dennes blifvit anbefalda att i ärendet inkomma med gemensamt yttrande och få vi till åtlydnad häraf vördsamt anföra följande.

Af ofvanberörda transsumt af Riksdagens Revisorers berättelse framgår att det ådragit sig bemälda Revisorers uppmärksamhet, att en stor del af de utgifter, som under revisionsåret guldits med de af den s. k. varfsprocenten härflytande medel, ej kan hänföras till sådan »ersättning för slitning af maskiner m. m.» hvilken enligt flottans reglemente skall påföras hvarje arbete, som å flottans varf utföres, och har det syntts Revisorerne, att varfsprocenten ej bör användas till täckande af de kostnader, som finnas sammanförda å titeln 365 »Båtsmän» etc. och ej heller till de å titeln 369 »Instrumentaluppbördens underhåll» afförda utgifterna för aflöning åt daglönare.

Då emellertid användningen af de inkomster, som under ofvanberörda revisionsår härflutit från varfsprocenten, lärer, så vidt oss är bekant, hafva skett i full öfverensstämmelse med Kongl. Marinförvaltningens i skrivelser af den 31 Mars 1882, den 24 Maj och den 30 Juli 1889 samt den 22 April 1892 gifna föreskrifter och det icke tillkommer oss, departementschefer, att pröfva huruvida dessa föreskrifter ega ett fullgiltigt stöd i de bestämmelser beträffande ifrågavarande varfsprocent, som flottans reglemente innehåller, hafva vi icke ansett Revisorernes berörda anmärkning kunna föranleda något yttrande från vår sida.

Beträffande åter Revisorernes yttrande, att en ej oväsentlig nedsättning af varfsprocentens belopp kan åvägabringas om användningen af de från denna procent härflytande inkomster begränsas till sådana utgifter, som må anses innefattade under reglementets uttryck »ersättning för slitning af maskiner m. m.» så få vi, med erinran derom att berörda inkomster, såsom äfven framgår af Revisorernes berättelse, icke räckta till att betäcka de utgifter, som skola bokföras å titeln 365 »Båtsmän etc.» och å titeln 369 »Instrumentaluppbördens underhåll», endast framhålla nödvändigheten af att, om varfsprocenten nedsättes, andra medel anvisas för att bestrida nyssnämnda utgifter.

Stockholm den 28 December 1900.

O. v. FEILITZEN.

Chef för Artilleridepartementet.

H. CARLSTEDT.

Chef för Mindepartementet.

W. ELSERS.

Chef för Ekipagedepartementet.

C. V. STUART.

Chef för Ingeniördepartementet.

J. G. EKELEND.

Chef för Torpeddepartementet.

Instämmande till alla delar i ofvannämnda yttrande anse under-tecknade sig dessutom böra framhålla, att i händelse varfsprocenten nedsattes, det icke låter sig göra att betunga anslaget till flottans ny-byggnad och underhåll med någon del af de utgifter, som nu bestridas med den s. k. varfsprocenten och gäller detta äfven om den förhöjning i nyssnämnda anslag, som detta års Riksdag beviljat, framdeles skulle komma att fördelas mellan flottans båda stationer i ungefär samma proportion, hvori nämnde anslag hittills anvisats.

O. v. Feilitzen.

C. V. Stuart.

Bilaga II.

Vördsamt yttrande.

Uti den 30 sistlidne November afgifven berättelse om verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning år 1899 har Riksdagens Revisorers uppmärksamhet fästats dervid att, enligt deras förmenande, den så kallade varfsprocenten vid flottans stationer varit större än, som betingats af de ändamål, för hvilkas fyllande densamma är afsedd, och att, om användningen af densamma, såsom vederbort, begränsats till därför afsedda utgifter, afsevärd behållning å de inkomster, som under revisionsåret influtit i form af varfsprocent, skulle hafva uppstått.

Räkenskapskontoret, som anmodats afgifva yttrande i detta ärende, får, med vitsordande, hvad härvarande station angår, af de angifna siffrornas rigtighet, vördsamt anföra:

att om, hvilket kontoret icke kunnat betvifla, varfsprocenten under revisionsåret användts endast för därför afsedda ändamål, siffrorna visa, att densamma varit snarare för låg än för hög;

men att om, såsom Riksdagens Revisorer förmodat, så icke varit händelsen, sådant dock skett utan räkenskapskontorets vetskap eller tillskyndan, enär kontoret härvidlag endast egt att i enlighet med gifna allmänna föreskrifter eller på grund af utaf Varfschefen i hvarje särskildt fall meddelade resolutioner debitera och anordna å de respektive titlarne redan förut anvisade kontanta medel, äfvensom att uträkna och i räkenskapen mellan vederbörande räkenskapstitlar omföra värdena å i varfsdepartementens dagsverksuppgifter och arbetsposternas å varfvet materialsammandrag de nu ifrågavarande titlarne till äfventyrs påförda dagsverken och debiterad materialkonsumtion.

Stockholm, Kongl. Flottans räkenskapskontor, den 31 December 1900.

Carl Scherberg.

Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes i
Stockholms län

yttrande.

Till Konungen.

I anledning af Eders Kongl. Maj:ts Nådiga remiss å Riksdagens Revisorers berättelse om verkställd granskning af Statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd och förvaltning under år 1899, i hvad angår en af Revisorerne i fråga om Stockholms stads kronoräkenskaper och länens landsböcker uttalad önskan, att de landstingen tillkommande andelar af bränvinsförsäljningsmedlen jemväl måtte såsom andra landstingsmedel från länens ränteri utanordnas endast på ordförandens i landstinget af sekreteraren kontrasignerade invisningar och sådana invisningar följaktligen biläggas räkenskaperna, får länsstyrelsen afgifva inforordadt underdånigt utlåtande.

Länsstyrelsen får härvid, med anmälan att de från Stockholms läns landskontor utgående anordningar å bränvinsförsäljningsmedlen utfärdas till disposition af landstingets bestyrelse, der ordföranden i landstinget är sjelfskrifven ordförande, till följd hvaraf landstingets redogörare ej blir i tillfälle att qvittera dessa anordningar förr än han derå erhållit ordförandens, å bestyrelsens vägnar, underskrifna och af landstingets sekreterare kontrasignerade disposition, i öfrigt i underdånighet anföra att, då detta förfaringssätt har enahanda verkan, som utfärdande af invisningar å medlen skulle medföra, Revisorernes erinran synes ej afse det i Stockholms län använda förfaringssätt, utan blott sådana län, der landstingens redogörare blifva i tillfälle att omedelbart qvittera anordningar å bränvinsförsäljningsmedlen, hvilka i sådana fall torde hafva blifvit anordnade utan hvarken invisning eller emot disposition. Emot Riksdagens Revisorers erinran och deraf beroende anhållan, om hvad som i afseende å ifrågavarande medel borde iakttagas, har länsstyrelsen emellertid ej något att erinra.

Stockholm i Landskontoret den 31 December 1900.

Underdånigst:
Landshöfdinge Embetet.

I. TÖRNEBLADH.

MATTHS FALK.

Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes i
Upsala län

yttrande.

Till Konungen.

Genom nådig remiss den 7 December 1900 har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande blifvit anbefaldt att afgifva underdånigt utlåtande i anledning af hvad Riksdagens Revisorer, enligt den Nådiga remissen bilagdt transsumt af deras den 30 November 1900 afgifna berättelse om verkställd granskning af Statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1899, anført i fråga om Stockholms stads kronoräkenskaper och länens landsböcker. Under förmälan, att Revisorerne i de flesta fall saknat möjlighet att tillse, huruvida den i § 54 af förordningen om landsting den 21 Mars 1862 gifna föreskrift angående sättet för utbetalning från landtränteri af derstädes för landstings räkning insatta medel jemväl iakttagits beträffande den andel af bränvinsförsäljningsmedlen, som jemlikt § 22 i förordningen angående villkoren för försäljning af bränvin och andra brända eller destillerade spirituösa drycker den 24 Maj 1895 skall tillfalla landsting, enär, enligt hvad Revisorerne vid granskning af landsböckerna funnit, för en del landstingsområden några invisningar å nämnda medel icke varit räknenskaperna bifogade utan såsom verifikationer å samma medel förefunnits allenast qvitterade utanordningar från landtränterierne, hafva Revisorerne uttalat den önskan, att behörigen utställda invisningar måtte för framtiden i hufvudskrift eller afskrift biläggas räknenskaperna.

I anledning häraf får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i underdånighet tillkännagifva, att från dess sida hinder icke möter att efterkomma Revisorerne önskan, hvadan så beskaffade invisningar, som af Revisorerne ifrågasatts, komma att för framtiden biläggas Upsala läns räknenskaper.

Upsala slott i Landskontoret den 14 Januari 1901.

Underdånigst:
BRÅKENHIELM.

Joh. Malmberg.

Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes i
Södermanlands län

yttrande.

Till Konungen.

Sedan Riksdagens Revisorer i afgifven berättelse om verkställd granskning af Statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1899, bland annat, uttalat den önskan, att å den andel af bränvinsförsäljningsmedlen, som jemlikt 22 § i Kongl. förordningen angående villkoren för försäljning af bränvin och andra brända eller destillerade spirituösa drycker den 24 Maj 1895 skall landstingen tillfalla, det för framtiden, der så hittills ej skett, skulle iakttagas, att af vederbörande landstings ordförande med kontrasignation af sekreteraren utfärdad invisning blefve landtränteriräkenskapen bilagd, har Eders Kongl. Maj:t i nåder häröfver infordrat Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes underdåniga utlåtande; och får i anledning häraf Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, med vitsordande deraf, att här i länet sagde andel af bränvinsmedlen aldrig efter invisning utan endast efter anordning mot behörigt qvitto blifvit till landstinget utbetalad, underdånigst anföra, att då ett tillmötesgående af Revisorernes uttalade önskan allenast skulle medföra omgång och onödig skriftvexling, Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande för sin del anser, hvad Revisorerne i ämnet yttrat, icke böra till vidare åtgärd föranleda.

Nyköping i Landskontoret den 17 December 1900.

Underdånigst:

F. A. BOSTRÖM.

E. Ploman.

Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes i
Östergötlands län

yttrande.

Till Konungen.

På grund af Nådig föreskrift i remiss af den 7 nästlidne December får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande härmed i underdånighet afgifva utlåtande i anledning af hvad Riksdagens Revisorer uti § 1 af sin berättelse om verkställd granskning af Statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1899 anført rörande sättet för utqvitterandet af den andel af bränvinsförsäljnings-

medlen, som jemlikt 22 § i Kongl. Förordningen angående villkoren för försäljning af brännvin och andra brända eller destillerade spirituösa drycker den 24 Maj 1895 tillfaller landstingen.

Inom detta län har under en lång följd af år och sannolikt alltsedan år 1866, då, enligt hvad närlagda utdrag af Östergötlands läns landstings protokoll utvisar, landstinget beslöt tillsättandet af ett förvaltningsutskott, som skulle emottaga och förvalta dess tillgångar, landstingets andel af brännvinsförsäljningsmedlen lyftats och utqvitterats af förvaltningsutskottet utan att någon af ordföranden i landstinget utfärdad och med kontrasignation af sekreteraren försedd invisning företetts. Detta förfaringssätt strider visserligen mot bestämmelsen i 54 § af Kongl. förordningen om landsting den 21 Mars 1862, men då ordföranden i länets landsting, såvida han icke valts till ledamot af förvaltningsutskottet, är helt och hållet skild från förvaltningen af landstingets medel, har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ansett sig icke böra påfordra någon invisning från landstingets ordförande; och får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, enär ett af förvaltningsutskottet utfärdadt qvitto synes vara mot landstinget fullt bindande, samt det använda förfaringssättet, enligt hvad af förvaltningsutskottet uti bifogade yttrande framhålles, visat sig innebära en praktisk fördel, i underdånighet hemställa, att det af Riksdagens Revisorer gjorda uttalandet icke måtte, såvidt detta län angår, till någon åtgärd föranleda.

Linköpings slott i Landskontoret den 12 Januari 1901.

Underdånigst:

ROBERT DE LA GARDIE.

Johan Lindby.

Bilaga 1.

Till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Östergötlands län.

Såsom infordradt yttrande i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga remiss af den 7 dennes med Riksdagens Revisorerers anförande angående utqvitterandet hos Konungens Befallningshafvande af de landsting tillkommande brännvinsförsäljningsmedel m. m., får Östergötlands läns förvaltningsutskott härmed vördsamt anförä:

Enligt hvad bilagde transsumt af landstingets protokoll för den 19 September 1866, § 27, utvisar, beslöt landstinget då, att landstingets tillgångar skulle emottagas och förvaltas af ett utskott, bestående af

tre personer (hvertill sedermera äfven valts tre suppleanter), hvilka, en för alla och alla för en, voro för förvaltningen ansvarige; och alltsedan dess har ett förvaltningsutskott med säte i Linköping årligen valts och fungerat, hvilket utskott också, utan någon särskild inbjudning af landstingets ordförande med kontrastsignering af sekreteraren, år efter annat ansetts berättigadt att i länets ränteri uttaga och qvittera samt i verkligheten uttagit alla de för landstingets räkning dit levererade medel och deribland äfven de s. k. bränvinsförsäljningsmedlen.

Då inom Östergötlands län landstingets ordförande i regeln varit bosatt utom staden Linköping och det af Landstinget använda förfarings-sättet visat sig vara fullt betryggande och synnerligen praktiskt, synes det förvaltningsutskottet som om någon förändring härutinnan icke torde böra göras.

Linköping den 29 December 1900.

För Östergötlands läns Landstings Förvaltningsutskott:

A. LUNDBLAD.

AUG. PETERSSON.

CARL THORNGREN.

J. M. Feuk.

Bilaga II

Transsumt af protokollet, hållet
vid lagtima möte med Östergötlands
läns Landsting i Linköping den 19
September 1866.

§ 27. Uti det af utsedde referenten Herr E. Svartz nu upplästa, af Utskottet N:o 4 afgifna betänkande rörande Herrar Revisorers berättelse öfver granskning af Landstingets jemte f. d. Jagtkassans och Landtvärnsbeklädnadsfondens räkenskaper för sistlidet år, hade Utskottet tillstyrkt decharge för förvaltningen och i sammanhang dermed föreslagit, dels angående räkenskaperna:

dels ock vidare, beträffande förvaltningen af Landstingets tillgångar, att följande beslut måtte fattas:

»Landstingets tillgångar emottagas och förvaltas enligt Landstingets beslut af ett utskott, bestående af trenne personer, hvilka Tingets ledamöter inom sig utse i den ordning 15 § i Arbetsordningen stadgar; och äro ledamöterna i detta utskott, hvilka inom sig välja ordförande, en för alla och alla för en, för förvaltningen ansvarige.

Kamreraren har att ställa sig Förvaltningsutskottets föreskrifter till efterrättelse.»

Efter föredragning häraf beslöt Landstinget att meddela decharge för ifrågavarande förvaltning, äfvensom att i öfrigt godkänna Utskottets i betänkandet framställda förslag; och skulle val till ledamöter uti det sålunda beslutade Förvaltningsutskottet företagas i sammanhang med öfriga valen.

In fidem.

Pehr Arnander.

I transsummerade delar rätt afskrifvet; betygar. Linköping den 29 December 1900.

Ex officio

Pehr Orre.

Landstingets nuvarande Sekreterare.

Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes i
Jönköpings län

yttrande.

Till Konungen.

Genom nådig remiss den 7 i denna månad har Eders Kongl. Maj:t anbefalt Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att inkomma med underdånigt utlåtande i anledning deraf att Riksdagens Revisorer uti sin den 30 derförutgångne November afgifna berättelse om verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1899, under uttalande af den uppfattning att § 54 af Eders Kongl. Maj:ts nådiga Förordning om landsting den 21 Mars 1862 vore tillämplig jemväl på landstingens andel i brännvinsförsäljningsmedlen såsom ingående i »landstingskassan», ansett sig böra framställa den önskan, att beträffande nämnda andel af brännvinsförsäljningsmedlen, som skall tillfalla landstingen, behörigen utställda invisningar måtte för framtiden i hufvudskrift eller afskrift biläggas räkenskaperna; Och får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande till åtlydnad häraf i underdånighet anföra följande.

Revisorerne synas hafva grundat den gjorda framställningen på tvenne förutsättningar, nemligen dels att i landtränteriet skulle finnas afsatt en särskild landstingskassa, dels att uti den i § 54 af åberopade nådiga Förordning omförmälda »landstingskassan» inginge »bland annat» äfven landstingets andel af bränvinsförsäljningsmedlen.

Hvad då först angår landtränteriets befattning med landstingets inkomster, så består denna, åtminstone här i länet, endast deruti, att i ränteriet insättas de af landstinget till uttaxering beslutade och sedermera af vederbörande indrifna medel under benämning »landstingsmedel», hvarefter desamma, efter skedd anordning, af räntmästaren utbetalas till landstinget. Bränvinsförsäljningsavgifterna åter, såväl de från länet influtna som de från Statskontoret anordnade, insättas visserligen i ränteriet men å särskild titel, »bränvinsförsäljningsavgift», fördelas sedermera å landskontoret mellan landsting, hushållningssällskap och kommuner, anordnas å sistberörda titel samt utbetalas direkt till vederbörande.

Uti landstingsförordningen finnas intagna närmare bestämmelser rörande debitering, uppbörd, redovisning m. m. af »landstingsmedlen», väsentligen olika dem, som gälla beträffande »bränvinsförsäljningsavgifterna», hvadan dessa måste betraktas såsom olika slag af medel, som visserligen, hvad »landstingsmedlen» beträffar helt och hållet och hvad angår »bränvinsförsäljningsavgifterna» till en del, ingå bland landstingets inkomster, men dock icke i någon landstingets kassa i ränteriet, hvilken såsom ofvan nämnts endast skulle omfatta de egentliga landstingsmedlen.

Hvad derefter angår Revisorernes uppfattning, att landstingets andel i bränvinsförsäljningsmedlen vore att hänföra till den s. k. »landstingskassan», så torde densamma icke vara riktig. Att lagstiftaren med de uti ofvanberörda § 54 omförmälde »i landtränteriet för landstingskassans räkning insatta medel» afsett endast de egentliga landstingsmedlen, synes framgå bland annat deraf, att, då landstingsinstitutionen från och med år 1863 infördes, uti då gällande bränvinsförsäljningsförordning icke funnos några bestämmelser angående landstings andel af bränvinsmedlen, hvadan ej heller dessa medel kunde ingå uti »landstingskassan», hvilken ju måste hafva förefunnits redan omedelbart efter den nya institutionens införande, medan deremot landstingen först från och med år 1864 erhöilo del af bränvinsmedlen.

Denna tolkning har jemväl fått sin fulla bekräftelse derigenom, att Eders Kongl. Maj:t uti Nådigt Bref den 31 December 1877 uttryck-

ligen förklarar bränvinsförsäljningsavgifterna icke kunna hänföras till landstingsmedlen.

Då sålunda enligt hvad Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i underdånighet sökt framhålla med uttrycket »för landstingskassans räkning insatta medel» uti landstingsförordningen icke gerna kan afses andra medel än de af landstinget till uttaxering beslutade »landstingsmedlen», samt deraf följer att hvad som föreskrifves angående sättet för utanordnandet af dessa medel icke, såvidt icke derom särskildt stadgats, gäller äfven andra medel, hvaröfver landstinget icke förfogar, förrän desamma till landstinget utbetalts, torde den af Riksdagens Revisorer gjorda framställningen icke vara rätteligen grundad. Det af Revisorerne uttalade önskningsmålet, att utbetalningarna af landstingets andel i bränvinsförsäljningsavgifterna skulle ske först efter behörigen utställda invisningar, torde för öfrigt i tillämpningen icke visa sig eftersträfvansvärdt, eller införandet af ett sådant stadgande erforderligt för redovisningen af berörda medel. Landstingets ordförande eller sekreterare ega nemligen icke kännedom om huru mycket af dessa avgifter finnes i ränteriet innestående eller blifver till landstinget anslaget, hvarjemte ett bifall till Revisorerne framställning endast skulle komma att medföra omgång och tidsutdrägt utan motsvarande nytta för en noggrann redovisning.

På grund af hvad nu blifvit anfördt får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i underdånighet framhålla, att Revisorerne framställning icke torde böra till någon åtgärd föranleda.

Skulle emellertid Eders Kongl. Maj:t finna en ändring i redovisningssättet för bränvinsförsäljningsavgifterna vara lämplig i anslutning till den af Revisorerne gjorda hemställan, tillåter sig Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i underdånighet påpeka, hurusom en sådan ändring lättast torde kunna genomföras på det sätt, att landstingets andel i bränvinsförsäljningsmedlen, såväl de af landskontoret som de af Statskontoret fördelade, å kontot »landstingsmedel» upptoges som »premiss», hvarefter de uti åberopade § 54 i landstingsförordningen meddelade bestämmelser kunde tillämpas äfven å dessa medel.

Jönköping i Landskontoret, den 28 December 1900.

Underdånigst:
HJ. PALMSTIERNA.

G. Gasslander.

Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes i
Kronobergs län
yttrande.

Till Konungen.

Till åtlydnad af nådig befallning i remiss den 7 dennes å Riksdagens Revisorers i dervid fogadt transsumt gjorda framställning i fråga om tillämpningen af föreskriften i 54 § af nådiga förordningen om landsting den 21 Mars 1862 för så vidt angår i transsumtet omförmälda bränvinsförsäljningsmedel, får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande underdånigst anföra, att det i sagde § föreskrifna förfaringsätt i allmänhet icke varit inom detta län tillämpadt sedan ett flertal år tillbaka, men att Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, som hyser den uppfattningen, att detsamma är förenligt både med tydlighet och god ordning, redan för någon tid sedan anmodat vederbörande landstingsordförande att, då anordning å i landtränteriet innestående, landstinget tillkommande medel ifrågasättes, i hvarje fall till Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande inkomma med sådan requisition, som i ofvan nämnda lagrum föreskrifves; och kommer sålunda landsboksräkenskapen att framdeles åtföljas af bränvinsförsäljningsmedlen angående invisningar.

Vexiö, i Landskontoret, den 15 December 1900.

Underdånigst:

Ch. E. VON OELREICH.

Ernst Agnér.

Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes i
Kalmar län
yttrande.

Till Konungen.

Sedan Eders Kongl. Maj:t genom nådig remiss den 7 i denna månad infordrat Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes underdåniga utlåtande i anledning af en af Riksdagens senast församlade Revisorer gjord anmärkning i fråga om förfaringsättet vid utbetalning från länens ränterier af landstingen tillkommande andel af bränvinsförsäljningsmedlen, får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i underdånighet anföra, att sedan ifrågavarande medel till länets ränteri influtit, landstingen tillkommande andelar deraf plägat till dem anordnas utan att Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande fått derå mottaga någon re-

quisition eller invisning. För framtiden skall emellertid Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande verkställa utanordningen först efter det Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande fått emottaga sådan invisning, som omförmåles i § 54 af gällande Kongl. Förordning om landsting.

Kalmar i Landskontoret den 29 December 1900.

Underdånigst:

Å Landshöfdingeembetets vägnar:

Axel Bökelund.

Karl Mossberg.

Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes
i Gotlands län

ytrande.

Till Konungen.

Uti den af Riksdagens Revisorer den 30 sistlidne November afgifna berättelse om verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1899, hafva Revisorerne anført, att de i de flesta fall saknat möjlighet att tillse, huruvida i fråga om den andel af bränvinsförsäljningsmedlen, som jemlikt Kongl. förordningen den 24 Maj 1895 skall tillfalla landstingen, vederbörande landsting stält sig till efterrättelse föreskriften uti § 54 af Kongl. förordningen om landsting den 21 Mars 1862, enligt hvilken de i landtränteriet för landstingskassans räkning insatta medel skulle utanordnas af Konungens Befallningshafvande på ordförandens i landstinget, af sekreteraren kontrasignerade invisning, enär, enligt hvad Revisorerne vid granskning af landsböckerna funnit, för en del landstingsområden några invisningar å nämnda medel icke varit räknenskaperna bifogade, utan såsom verifikationer å samma medel förefunnits allenast qvitterade utanordningar för landtränterierna, och hafva Revisorerne i anledning häraf uttalat den önskan, att behörigen utställda invisningar måtte för framtiden i hufvudskrift eller afskrift biläggas räknenskaperna.

Genom nådig remiss den 7 i denna månad anbefald att afgifva underdånigt utlåtande i anledning af Revisorerernes framställning, får Länsstyrelsen i underdånighet anföra, att här i länet tillgått sålunda, att när medel enligt § 22 i bränvinsförsäljningsförordningen i ränteriet influtit, Länsstyrelsen utan särskild requisition utanordnat de vederbörande kommuner, samt landstinget och hushållningssällskapet till-

kommande andelar af nämnda medel, hvarvid särskildt anordningarne å landstingets andel alltid stälts till Landstinget och ej fått lyftas, utan att först anordningen af ordföranden i landstinget med sekreterarens kontrasignation disponerats på landstingets kamrerare, som derefter utqvitterat medlen.

Länsstyrelsen kan för sin del icke finna annat än att denna ordning för utbetalningen från ränteriet af landstingets andel i bränvinsförsäljningsmedlen är tillfyllestgörande. Eljest måste för hvarje gång, som i ränteriet insättes bränvinsförsäljningsmedel, hvari landstinget eger åtnjuta del, Länsstyrelsen i särskild skrifvelse underrätta landstinget härom, hvarefter landstingets ordförande skall utställa af sekreteraren kontrasignerad invisning å beloppet, och en dylik omgång förefaller temligen öfverflödig.

Ifrågasätts kan äfven huruvida icke föreskriften i § 54 i landstingsföreläggningen derom, att »de i landtränteriet för landstingskassans räkning insatta medel» skola på det af revisorerne antydda sätt medelst invisning requireras, i sjelfva verket har afseende endast på egentliga *landstingsmedel*. Det förefaller nemligen Länsstyrelsen som om denna tolkning skulle kunna dragas af nyss åberopade §, om dermed sammanställes lydelsen af de föregående §§, hvaraf särskildt § 49 föreskrifver, att de debiterade och indrifna landstingsmedlen skola i landtränteriet *insättas*.

Visby i Landskontoret den 22 December 1900.

Underdånigst

På Landshöfdinge-Embetets vägnar:

JOHAN HAMBRÆUS.

OSCAR MELIN.

Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes
i Blekinge län

yttrande.

Till Konungen.

Sedan Eders Kongl. Maj:t i nådig remiss af den 7 December 1900 anbefalt Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande afgifva underdånigt utlåtande i anledning af hvad Riksdagens Revisorer uti deras den 30 November 1900 afgifna berättelse anfört derom, att Revisorerne i de flesta fall icke kunnat tillse, huruvida vederbörande landsting ställt sig till

efterrättelse försekriften i § 54 af Kongl. förordningen om landsting den 21 Mars 1862 i fråga om förfaringssättet för utbekommande af medel från ränterierna, och därför uttalat den önskan, att behörigen utställda invisningar måtte för framtiden i hufvudskrift eller afskrift biläggas räkenskaperna, får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i detta ämne underdånigst andraga följande:

Blekinge läns landsting har alltsedan år 1864 för hvarje år utsett en särskild kassaförvaltning med uppdrag att handhafva tingets ekonomiska angelägenheter; och hafva till denna förvaltning efter hand, som medel till större belopp influtit, eller på särskild, muntlig requisition utanordnats såväl landstingsmedel som landstingets andelar i brännvinsförsäljningsafgifterna, hvadan icke erforderats några skriftliga invisningar af landstingets ordförande, hvilken är bosatt å annan ort och därför ej utan omgång och tidsutdrägt kunnat bereda sig kämmedom, i hvad mån eller till hvilka belopp landstingets medel i ränteriet influtit.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt och då landstinget torde få anses oförhindradt besluta i fråga om lämpligaste sättet för uppbärande af sina inkomster, vågar Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i underdånighet hemställa, att ifrågavarande anmärkning, såvidt den afser Blekinge län, icke måtte till någon åtgärd föranleda.

Karlskrona i Landskontoret den 18 December 1900.

Underdånigst

A. WACHTMEISTER.

A. Holmquist.

Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes
i Kristianstads län

yttrande.

Till Konungen.

I den af Riksdagens Revisorer den 30 sistlidne November afgifna berättelse om verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1899 hafva Revisorerne förmält, att Revisorerne i de flesta fall saknat möjlighet att tillse, huruvida vederbörande landsting i fråga om landstingens andel af brännvinsförsäljningsmedlen ställt sig till efterrättelse föreskriften i § 54 af Kongl. Förordningen om landsting den 21 Mars 1862, att i landtränteriet för landstingskassans räkning insatta medel skola utanordnas af

Konungens Befallningshafvande på ordförandens i landstinget, af sekreteraren kontrasignerade invisning, enär, enligt hvad Revisorerna vid granskning af landsböckerna funnit, för en del landstingsområden, några invisningar å nämnda medel icke varit räkenskaperna bifogade, utan såsom verifikationer å samma medel förefunnits allenast qvitterade utanordningar från landtränterierna; i anledning hvaraf Revisorerna velat uttala den önskan, att behörigen utställda invisningar, måtte för framtiden i hufvudskrift eller afskrift biläggas räkenskaperna.

Sedan Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande genom nådig remiss den 7 innevarande månad erhållit befallning att häröfver afgifva underdånigt utlåtande får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i underdånighet anför, att Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande skall efterkomma Revisorernes önskan och sålunda vid utanordningarna å ifrågavarande medel hädanefter foga de invisningar, som från landstinget inkomma.

Kristianstads Landskontor den 20 December 1900.

Underdånigst

Landshöfdinge Embetet.

W. ANDERSSON.

W. EHRENBORG.

Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes I
Malmöhus län

yttrande.

Till Konungen.

Jemlikt nådig föreskrift i remiss den 7 i denne månad får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande härmed afgifva underdånigt utlåtande i anledning af en utaf Riksdagens Revisorer vid verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1899 framställd anmärkning, beträffande förfaringsättet för utbekommande af de i landtränteriet för landstingskassans räkning insatta medel, och dervid öfverlemna en från ordföranden i länets landsting infordrad förklaring i ärendet.

I § 54 i nådiga förordningen den 21 mars 1862 om landsting är stadgad, att de i landtränteriet för landstingskassans räkning insatta medel skola på ordförandens i landstinget af sekreteraren kontrasignerade invisning af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande utanordnas.

Utbetalningarne af landstingsmedel från härvarande landtränteri enligt Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes föreskrift hafva egt rum efter ordförandens i landstinget vederbörligen kontrasserade qvitto eller disposition, och Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande förmenar därför, att den af Revisorerna åberopade paragrafen icke blifvit här förbisedd. Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande anser sig därför böra instämma i den af ordföranden i landstinget uttalade mening, att anmärkningen icke synes böra till någon åtgärd föranleda.

Malmö landskontor den 22 December 1900.

Underdånigst:

ROBERT DICKSON.

H. Cavalli.

Bilaga.

Till Konungen.

Öfver den i Riksdagens Revisorers berättelse om verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1899 förekommande anmärkning beträffande förfaringssättet för utbekommande af de i landtränteriet för landstingskassans räkning insatta medel har jag att, hvad angår Malmöhus läns landsting, härmed i underdånighet afgifva infordradt yttrande.

Enligt den af Revisorerna åberopade 54 § af kongl. förordningen om landsting den 21 Mars 1862 skola de af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande från landtränteriet utanordnade medel fruktburgöras, till dess de för afsedda ändamål blifva behöfliga. Det är således af vikt, att dessa medel, så snart ske kan, komma landstingskassan tillgodo, hvilket åter icke kan ske, förr än Kongl. Maj:ts Befallningshafvande från landtränteriet utanordnar medlen. Hvarken för landstingets ordförande eller för sekreteraren är den dag känd, då bränvinsförsäljningsmedel, hvarom i denna anmärkning är fråga, inflyta i landtränteriet, annorledes än efter underrättelse från länsstyrelsen. I följd häraf har för att i möjligaste mån befrämja landstingets intressen den generela framställning blifvit gjord hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, att landstinget tillkommande medel af alla slag måtte utanordnas, så snart de till något afsevärdt belopp inflyta. Några särskilda inbudsningar för hvarje gång medel utanordnas hafva därför aldrig från detta landstings sida ifrågakommit. Då det tillämpade förfaringssättet är till fördel för landstinget, utan att statsverket deraf har någon förlust eller olägenhet,

samt ej strider mot stadgandet i åberopade paragrafen af landstingsförordningen, hvars hufvudsyfte uppenbarligen är att tillvarataga landstingets intressen, synes anmärkningen icke böra till någon åtgärd föranleda.

Söfdeborg den 18 December 1900.

Underdånigst

ALFRED PIPER.

Ordförande i Malmöhus läns landsting.

Jacob Larsson.

Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes i
Hallands län
yttrande.

Till Konungen.

Genom nådig remiss den 7 innevarande December har Eders Kongl. Maj:ts anbefalt Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att afgifva underdånigt utlåtande i anledning af hvad Riksdagens Revisorer i sin den 30 nästlidne November afgifna berättelse om verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1899 anført under Stockholms stads kronoräkenskaper och länens landsböcker ifråga om utbekommande af landstings andel af bränvinsförsäljningsmedlen; och till åtlydnad häraf får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i underdånighet anføra.

I afseende å utbetalningar af ifrågavarande medel har härstädes under många år det förfaringssätt städse iakttagits, att medlen af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande utanordnats till länets landsting på ordförandens i landstinget af sekreteraren kontrasignerade requisition, som jemväl innehållit fullmakt för landstingets kamrerare att å landstingets vägnar uppbära och qvittera medlen. Sedan anordningen, som tecknats å requisitionen, blifvit å ränteriet inlöst, har densamma såsom verifikation bilagts kronoräkenskaperna. Så har ock skett år 1899 liksom föregående år. Till närmare belysande af detta tillvägagångssätt bifogas en afskrift af en under innevarande år å dessa medel utfärdad anordning, tecknad å landstingets requisition.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt och då en anhållan eller requisition af ofvan omförmälda beskaffenhet måste i förevarande fall anses vara liktydig med det i § 54 i nådiga förordningen om landsting den 21 Mars 1862 förekommande uttrycket invisning, tacktes Eders

Kongl. Maj:t finna, att föreskriften i berörda lagrum angående för-
faringsättet för utbekommande af landstinget tillfallande medel här i
länet blifvit noggrant iakttagen.

Halmstads slott den 24 December 1900.

Underdånigst:

C. NORDENFALK.

Patrik Forsbäck.

Bilaga.

Afskrift.

Till Konungens Befallningshafvande i Hallands län.

Anordning å Hallands läns landtränteri.

Bränvinsförsäljningsafgift.

De i ränteriet innestående bränvinsförsäljningsmedlen, utgörande
åttatusentvåhundrasexton kronor 87 öre, eger ränteriet till Hallands läns
landsting, emot behörigt qvitto, utbetala med sagda belopp samt dessa
medel i räkenskaperna afföra under ofvanstående titel.

Halmstads slott i landskontoret den 28 November 1900.

C. NORDENFALK.

Gustaf Lindgren.

Hallands läns landsting får härmed anhålla om utanordnande af
de i länets ränteri innestående landstinget tillkommande bränvins-
försäljningsmedel; och befullmäktigas landstingets kamrerare, Bank-
kassören Alb. Löfström att medlen å landstingets vägnar uppbära och
qvittera.

Halmstad den 22 November 1900.

Å Hallands läns landstings vägnar:

S. B. BRUHN.

Fr. de Bronikowsky.

Omstående kronor åttatusentvåhundrasexton och 87 öre (8,216,87)
qvitteras.

Halmstad den 29 November 1900.

Albert Löfström.

Vidimeras

ex officio

Patrik Forsbäck.

Kongl. Maj:ts befallningshafvandes i
Göteborgs och Bohus län
yttrande.

Till Konungen.

Till underdånig åtlydnad af Eders Kongl. Maj:ts nådiga befallning i remissresolution den 7 i denna månad att inkomma med underdånigt utlåtande i anledning af hvad Riksdagens Revisorer uti § 1 af sin den 30 derföretgångne November afgifna berättelse om verkställd granskning af Statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1899 anført beträffande sättet för utanordnande till vederbörande landsting af den andel af bränvinsförsäljningsmedlen, som jemlikt 22 § i Kongl. förordningen angående villkoren för försäljning af bränvin och andra brända eller destillerade spirituösa drycker den 24 Maj 1895 skall tillfalla landstingen, får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i underdånighet andraga att inom detta län ej mindre de egentliga så kallade landstingsmedlen utan äfven ifrågasvarande andel af bränvinsförsäljningsmedlen städse af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande till länets landstingskassa utanordnats på ordförandens i landstinget af tingets sekreterare kontrasignerade invisning, hvilken invisning jemte anordningen bilagts länets öfrige till landsboken hörande räkenskaper.

Göteborg i landskontoret den 27 December 1900.

Underdånigst:
GUST. LAGERBRING.

Otto Graffman.

Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes i
Älfsborgs län
yttrande.

Till Konungen.

Anbefald att afgifva underdånigt utlåtande i anledning af Riksdagens Revisorerers anmärkning vid granskning af länens landsböcker deröfver att för en del landstingsområden några invisningar af landstingets ordförande å bränvinsförsäljningsmedel, som tillfalla landstingen, icke varit bifogade de af Konungens Befallningshafvande för medlens lyftning i ränteriet utfärdade anordningar, får Eders Kongl. Maj:ts

Befallningshafvande underdånigst meddela att, **beträffande Elfsborgs län**, landstingets andel i bränvinsförsäljningsmedel sedan flera år tillbaka utanordnats utan invisning af landstingets ordförande, men att Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i anledning af den gjorda anmärkningen skall tillse, det dylika medel hädanefter icke utanordnas utan efter i behörig ordning inkommen invisning.

Venersborg, i Landskontoret, den 19 December 1900.

Underdånigst:

L. W. LOTHIGIUS.

O. H. Wibom.

**Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes i
Skaraborgs län**

yttrande.

Till Konungen.

Till åtlydnad af nådig befallning i remiss den 7 innevarande månad får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande härmed afgifva underdånigt utlåtande öfver den framställning rörande utbetalning af landstingets andel i bränvinsförsäljningsmedlen, som förekommer i Riksdagens senast församlade Revisorers den 30 nästlidne November afgifna berättelse.

Revisorerne hafva anmärkt, att det icke kunnat tillses, huruvida Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes anordningar å nämnda medel grundats på föreskrifna invisningar, enär såsom verifikationer å utbetalningar af samma medel funnits landsboksräkenskaperna bifogade endast qvitterade utanordningar från landtränterierna, och tillika uttalat den önskan, att behörigen utställda invisningar måtte för framtiden i hufvudskrift eller besannad afskrift biläggas räkenskapen.

Då den af Revisorerne åberopade § 54 af Eders Kongl. Maj:ts nådiga förordning om landsting föreskrifver, att landstingets medel skola så vidt ske kan fruktburgöras, har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke ansett sig böra invänta ankomsten af formliga invisningar utan dels på privat framställning af landstingets sekreterare dels af egen drift så snart bränvinsförsäljningsmedel till betydligare belopp samlats i ränteriet utanordnat landstingets hela tillgodohafvande deri mot qvitto af ordföranden och sekreteraren.

Som ingen af nyssnämnda funktionärer kan ega kännedom om

storleken af det tillgodohafvande som vid en viss tidpunkt finnes innesående å ränteriet, skulle, om utbetalning utan föregången invisning icke finge ske, antingen invisning ej upptaga visst belopp utan blott innefatta en begäran om utanordnande af landstinget tillkommande medel eller ock underrättelse om beloppet af dessa medel från Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande inhemtas före invisnings utfärdande.

Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande kan för öfrigt icke finna annat än att, då i förevarande fall invisning icke åsyftar annat än att penningarne skola i landstingets kassa inflyta, en anordning qvitterad af ordföranden och sekreteraren måste anses innebära alldeles detsamma som en invisning med derpå grundad och af samma personer qvitterad anordning.

Vid sådant förhållande och då användandet af särskilda invisningar sålunda enligt Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes åsigt skulle endast fördröja medlens utbetalande samt för alla parter föranleda omgång utan att såsom verifikation hafva någon som helst betydelse, får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande underdånigst hemställa att det hittills brukliga förfaringssättet, hvaraf inga olägenheter veterligen uppstått, måtte få fortfarande användas.

Mariestad i Landskontoret den 22 December 1900.

Underdånigst:

C. A. SJÖCRONA.

H. Undén.

Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes i
Vermlands län

yttrande.

Till Konungen.

Jemlikt nådig remissresolution af den 7 denna månad anbefald att till Eders Kongl. Maj:t inkomma med underdånigt utlåtande i anledning af hvad Riksdagens Revisorer uti sin berättelse om verkställd granskning af Statsverkets tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1899 anført ifråga om verificerandet af de utbetalningar, som från landränterierna verkställas af de vederbörande landstingsområden tillfallande andelar af bränvinsförsäljningsmedlen, får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande underdånigst härigenom meddela, att inom Vermlands län städse iakttagits den uti 54 § af nådiga förordningen om landsting

den 21 Mars 1862 meddelade föreskriften angående utanordnandet af de för landstingskassans räkning i landtränteriet insatta medel, i det att såväl landstingsmedlen som landstingets andel i bränvinsförsäljningsmedlen i enlighet med ordförandens i landstinget, af sekreteraren kontrahierade inbudsning utanordnats till landstingets kamrerare, till hvilken medlen derefter emot dennes qvitto från landtränteriet utbetalts; och hafva dessa inbudsningar såsom verifikationer bilagts respektive anordningar, hvilka, hvad bränvinsförsäljningsmedlen beträffar, åtföljt de till Eders Kongl. Maj:ts och Rikets Kammarrätt årligen ingångna landsboks-räkenskaper för länet.

Då det inom detta län sålunda tillämpade förfaringssätt alltså öfverensstämmer med gifna föreskrifter, finner Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande Revisorernes ifrågavarande framställning icke föranleda till vidare yttrande från Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes sida.

Karlstad i Landskontoret den 18 December 1900.

Underdånigst:
ADOLF MALMBORG.

Ture Broström.

Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes I.
Örebro län

yttrande.

Till Konungen.

Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, som undfått nådig befallning att afgifva underdånigt utlåtande i anledning af en utaf Riksdagens Revisorer framställd anmärkning i fråga om sättet för utanordnande från landtränteriet af landstingets andel af bränvinsförsäljningsmedlen och utbetalningarnes verificering i räkenskaper, får, med öfverlemnande af ordförandens i länets landsting underdåniga yttrande i anledning af anmärkningen, för egen del underdånigst anföra, att, då det af Revisorerne åberopade stadgandet i 54 § af nådiga förordningen om landsting den 21 Mars 1862 synes förutsätta, att utbetalningarna från landtränteriet verkställas till särskild hos landstinget anställd kassaförvaltare eller annan än landstingets ordförande, men landstingets medel inom detta län omhänderhållas omedelbart af ordföranden i samråd med tvenne af landstingets ledamöter, Eders Kongl.

Maj:ts Befallningshafvande ansett åberopade stadgandet icke vara på förhållandena inom detta län tillämpligt och därför funnit sig lagligen kunna från ränteriet utanordna ifrågavarande medel till landstingets ordförande endast på derom af honom antingen muntligen eller skriftligen utan kontrasignation af landstingets sekreterare gjord framställning.

Den af Revisorerna i förevarande anmärkning uttalade önskan, att behörigen utställda inbudsningar måtte för framtiden biläggas räkenskaperna, synes därför, för såvidt anmärkningen afser detta län, icke för närvarande kunna till någon åtgärd af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande föranleda.

Örebro slott i Landskontoret den 10 Januari 1901.

Underdånigst:

AX. G. SVEDELIUS.

Axel Lenté.

Bilaga.

Till Konungen.

Med anledning af erhållet föreläggande från Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Örebro län får jag, i egenskap af ordförande i länets landsting, i underdånighet anför,

att, då det i § 54 af Kongl. Maj:ts Nådiga förordning om landsting af den 21 Mars 1862 gifna stadgande, om sättet för lyftande i landtränteriet af der för landstinget insatta medel, af dess sammanhang med nästföregående §§ synts mig afse de på grund af landstingets beslut genom uttaxering influtne medel, som enligt § 49 benämnas landstingsmedel, har jag ej hyst någon betänklighet mot, att vid lyftning af den landstinget tillkommande andel af bränvinsförsäljningsmedlen begagna det sätt, som hittills varit vanligt, eller medelst afgifvande af qvitto å Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes utanordningar från ränteriet.

Nerikes-Boo 24 December 1900.

Underdånigst:

H. J. HAMILTON.

Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes i
Vestmanlands län

yttrande.

Till Konungen.

Sedan Eders Kongl. Maj:t uti nådig remiss den 7 sistlidne December anbefalt Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att afgifva underdånigt utlåtande i anledning af hvad Riksdagens Revisorer anført enligt remissen bilagdt transsumt af dess berättelse den 30 November 1900 öfver verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders styrelse och förvaltning under år 1899, uti hvilken handling Revisorerne, med förmålan att de saknat möjlighet att tillse, huruvida den andel af bränvinsförsäljningsmedlen, som jemlikt 22 § i nådiga förordningen angående villkoren för försäljning af bränvin och andra brända eller destillerade spirituösa drycker den 24 Maj 1895 skall tillfalla landstingen, blifvit utanordnade på ordförandens i landstinget af sekreteraren kontrasignerade invisning, får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i underdånighet anföra följande:

För erhållande af anordning på landtränteriet å såväl landstingsmedel, som bränvinsmedel tillkommande landstinget hafva alltid föreskrifterna i 54 § af nådiga förordningen den 21 Mars 1862 iakttagits, och skall Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande låta sig angeläget vara, att samma föreskrifter alltid följas, hvarförutan Revisorerne önskan att behörigen utställda invisningar skola i hufvudskrift eller afskrift räkenskaperna biläggas, skall iakttagas.

Vesterås slott i Landskontoret den 5 Januari 1901.

Underdånigst:

CLAES VERSÅLL.

Th. Fernquist.

Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes
Kopparbergs län

yttrande.

Till Konungen.

Till åtlydnad af Eders Kongl. Maj:ts i nådig resolution den 7 sistlidne December gifna befallning att afgifva underdånigt utlåtande öfver

Riksdagens Revisorers anmärkning rörande utbetalande af landstingen tillkommande brännvinsmedel, får Landshöfdingeembetet, med öfverlemnande af från Landtränstmästaren i länet infordradt underdånigt yttrande, i underdånighet anföra, att Landshöfdingeembetet icke har något att erinra emot den af Revisorerne gjorda framställningen.

Falun å landskontoret den 8 Januari 1901.

Underdånigst

På Landshöfdingeembetets vägnar:

JOHAN BJURSTEDT.

GUSTAF WINQVIST.

Bilaga. []

Till Konungen.

Genom Landshöfdingeembetets i länet remissresolution den 5 i denna månad anmodad att afgifva underdånigt yttrande öfver Riksdagens Revisorers i § 1 af dess berättelse om verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1899 antecknade anmärkning, deruti Revisorerne — med erinran om föreskriften i § 54 af Kongl. förordningen om landsting den 21 Mars 1862, jemlikt hvilken föreskrift de i landtränteriet för landstingskassans räkning insatta medel skola utanordnas af Konungens Befallningshafvande på ordförandens i landstinget af sekreteraren kontrahsignerade invisning — på gifven anledning uttala den önskan, att behörigen utställda invisningar måtte för framtiden i hufvudskrift eller afskrift biläggas räkenkaperna, får jag, som det jemlikt § 60 i nådiga instruktionen för landshöfdingarna i rikets län samt de vid länsstyrelserna anställda tjenstemän den 10 November 1855 åligger att verkställa förekommande utbetalningar af ränterimedlen jemlikt anordningar utfärdade antingen af Kongl. Statskontoret eller af Konungens Befallningshafvande i länet, i underdånighet meddela att från ränteriets sida intet är att erinra mot att Revisorernes ofvan omförmälda önskan varder för framtiden iakttagen.

Falun i landtränteriet den 7 Januari 1901.

Underdånigst:

V. HÖGBERG.

Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes i
Gefleborgs län

yttrande.

Till Konungen.

Med anledning af nådig resolution den 7 innevarande månad på transsumt af Riksdagens Revisorers den 30 nästlidne November afgifna berättelse om verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning år 1899, innefattande anmärkning under § 1 vid Sjette hufvudtiteln, Stockholms stads kronoränskap och länens landsböcker, i hvad afser till landstingen från landt-ränterierna utbetalda bränvinsförsäljningsmedel, får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i underdånighet anföra följande.

Nu omförmälda slags medel äro, såvidt angår Gefleborgs län, dels sådana som på grund af Statskontorets anordningar ställas till Länsstyrelsens förfogande, dels bränvinsförsäljningsafgifter, hvilka inflyta till ränteriet och derifrån direkt tillhandahållas landstinget. Medel af förstnämnda slag utbetalas på det sätt, att Statskontorets anordning förses med Länsstyrelsens disposition på ränteriet samt åtföljes af en i landskontoret uppgjord uträkning och förteckning, angifvande de särskilda landskommunerna efter folkmängden, äfvensom landstinget och hushållningssällskapet tillkommande belopp, hvarefter medlen från ränteriet remitteras till vederbörande, således äfven till landstinget. De bränvinsförsäljningsafgifter, som nedsättas i ränteriet och derifrån direkt komma landstinget till del, remitteras utan särskild anordning men med kontrollannotation i landskontoret, och i begge fallen utgöras ränteriets verifikationer på utbetalningarne af reversal, qvitterade af landstingets ordförande med kontrasignation af kamreraren. Invisningar från Landstinget hafva således icke här i länet legat till grund för dessa utbetalningar, och har emot detta förfaringssätt, hvilket fortgått så länge, som nuvarande expeditionshafvande kunna draga sig till minnes, någon anmärkning förut veterligen icke förekommit.

Det kan icke förnekas, att nu angifna förfaringssätt ej öfverensstämmer med ordalydelsen i § 54 af nådiga förordningen om landsting den 21 Mars 1862, med tillämpning hvaraf synes böra förfaras på det sätt, att så snart medel funnes i ränteriet tillgängliga för landstinget, detsamma skulle genom skrifvelse från länsstyrelsen eller ränteriet derom erhålla underrättelse, hvarefter landstinget hade att inkomma med invisning, kontrasignerad af sekreteraren. Härpå skulle länsstyrelsen meddela anordning å beloppet och ränteriet tillhandahålla medlen mot qvitto

af landstinget. Detta blefve en dubbel och onödig omväg, emot hvad nu tillämpas, i det att, på sätt ofvan är angifvet, medlen hittills blifvit landstinget tillsända från ränteriet mot ordförandens af landstingskameraren kontrasignerade qvitto. En sådan qvittens torde äfven få anses såsom fullt tillräcklig verifikation på utbetalningen, och med tillhörande kontrollanteckningar i Landskontoret föreligger lika stor trygghet för ränteriets handhafvande af dessa som öfriga slags medel.

Gefle slott i Landskontoret den 31 December 1900.

På Landshöfdingeembetets vägnar:

Underdånigst:

C. M. STRÖM. J. J. SMITH.

Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes i
Vesternorrlands län
yttrande.

Till Konungen.

Jemlikt nådig remiss den 7 dennes, tecknad uppå anmärkning af Riksdagens Revisorer vid granskning af länens landsböcker beträffande sättet för utbetalning af landstingen tillkommande andel i bränvinsförsäljningsmedlen, får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande härmed i ärendet afgifva underdånigt utlåtande.

De i härvarande landtränteri för landstingskassans räkning insatta bränvinsförsäljningsmedel hafva hittills utanordnats, utan att länsstyrelsen emottagit ordförandens i landstinget af sekreteraren kontrasignerade invisning derå; och har följaktligen någon dylik invisning ej heller blifvit landsbokens räkenskaper bifogad; men då nu Riksdagens Revisorer uttalat den önskan, att behörigen utställda invisningar måtte för framtiden i hufvudskrift eller afskrift biläggas räkenskaperna, skall Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ställa sig denna Revisorernes önskan till efterrättelse.

Hernösand i Landskontoret den 31 December 1900.

G. RYDING.

Axel Arnell.

Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes i
Jemtlands län

yttrande.

Till Konungen.

Jemlikt nådig remiss den 7 i denna månad har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att afgifva underdånigt utlåtande i anledning af den utaf Riksdagens Revisorer den 30 förutgångna November afgifna berättelse om verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1899, i hvad nämnda berättelse under Sjette hufvudtiteln, Stockholms stads kronoräkenskaper och länens landsböcker, § 1, innefattar uttalande om önskvärdheten deraf, att de i 54 § af Kongl. Förordningen om landsting den 21 Mars 1862 meddelade föreskrifter om sättet för utbetalande af i landtränteri för landstingskassas räkning insatta medel blefve tillämpade äfven i fråga om den andel af bränvinsförsäljningsmedlen, hvilken författningsenligt tillfaller landsting.

Beträffande utbetalningen af dessa medel har i härvarande landskontor på det sätt förfarits, att sedan det belopp af bränvinsförsäljningsmedel, som bort för hvarje utbetalningsperiod tillkomma länets landstingsområde, genom remiss från Statskontoret kommit ränteriet tillhanda, medlen efter i landskontoret verkställd uträkning och fördelning utbetalts dels genom vederbörande kronofogdar till landskommunerna och dels utan särskild requisition eller invisning genom ränteriet till hushållnings-sällskapet och landstinget, dervid landstingets kamrerare å dess vägnar uppburit och qvitterat de landstinget tillkommande medlen.

Enär emellertid det af Revisorerne förordade förfarandet måste anses stå i bättre öfverensstämmelse med de i åberopade lagrummet innefattade föreskrifterna för medlens utbetalande, vill Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande låta förständiga vederbörande att för framtiden ställa sig berörda föreskrifter till efterrättelse samt låta ombesörja, att invisningar i enlighet med Revisorerne's uttalade önskan varda i hufvudskrift eller styrkt afskrift bifogade de anordningar, hvilka komma att å ifrågavarande medel utanordnas.

Ostersund i Landskontoret den 17 December 1900.

Underdånigst:

K. U. SPARRE.

E. J. Norman.

Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes i
Vesterbottens län

yttrande.

Till Konungen.

Uti den 30 nästlidne November afgifven berättelse om verkställd granskning af Statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1899 hafva Riksdagens Revisorer vid sjettem hufvudtiteln: Stockholms stads kronoräkenskaper och länens landsböcker anført, att enligt 54 § af Kongl. Förordningen om landsting den 21 Mars 1862 de i landtränteriet för landstingskassans räkning insatta medel skola utanordnas af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande på ordförandens i landstinget af sekreteraren kontrasierade invisning, en bestämmelse, som gälde, förutom de egentliga s. k. landstingsmedlen, hvilka icke tillhörde Revisorernes granskning, bland annat äfven den andel af bränvinsförsäljningsmedlen, som jemlikt 22 § i Kongl. Förordningen angående villkoren för försäljning af bränvin och andra brända eller destillerade spirituösa drycker den 24 Maj 1895 skall tillfalla landstingen, att Revisorerne i de flesta fall saknat möjlighet att tillse, huruvida vederbörande landsting i fråga om sist omnämnda medel ställt sig till efterrättelse berörda föreskrift angående förfaringsättet för medlens utbekommande, enär, enligt hvad Revisorerne vid granskning af landsböckerna funnit, för en del landstingsområden några invisningar å nämnda medel icke varit räkenskaperna bifogade, utan såsom verifikationer å samma medel förefunnits allenast qvitterade utanordningar från landtränterierna samt att Revisorerne i anledning häraf velat uttala den önskan, att behörigen utställda invisningar måtte för framtiden i hufvudskrift eller afskrift biläggas räkenskaperna.

Sedan genom nådig remiss den 7 uti innevarande månad Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes underdåniga utlåtande i anledning häraf inforrats, får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i underdånighet anföra, att ehuru Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ansett sådan invisning, som här afses, icke vara erforderlig för nu ifrågasvarande medels utanordnande, Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande dock skall tillse, det den af Riksdagens Revisorer ofvan åberopade föreskrift varder för framtiden iakttagen.

Umeå i Landskontoret den 22 December 1900.

Underdånigst:

A. ASKER.

Olof Åkerrén.

**Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes
i Norrbottens län**

yttrande.

Till Konungen.

Med återställande af nådiga remissakten i anledning af hvad Riksdagens Revisorer anført i fråga om utbetalning af de landstingen tillkommande andelar af i ränterierna insatta bränvinsförsäljningsmedel får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande underdånigst meddela, att under föregående år vid utbetalningen af dylika medel det i § 54 af Kongl. Förordningen om landsting den 21 Mars 1862 angifna förfaringssätt visserligen icke uti hvarje fall följts, men att under innevarande år utbetalningarne skett efter det till Länsstyrelsen invisningar ingifvits, utställda, dels, emedan ordföranden vid 1899 års landsting varit boende utom residensstaden, af en för undvikande af omgång och tidspillan af landstinget dertill utsedd person och kontrasignerad af landstingets sekreterare, och dels efter innevarande års landsting af dess härstädes bosatta ordförande jemväl med kontrasignation af nämnde sekreterare.

Landskontoret i Luleå den 19 December 1900.

Underdånigst

KARL J. BERGSTRÖM.

A. Euren.

**Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes
i Vestmanlands län**

utlåtande med anledning af Riksdagens
Revisorer framställning angående flytt-
ning af en del af Länsstyrelsens arkiv
m. m.

Till Konungen.

Genom nådig remiss af den 7 December 1900 anbefald att afgifva underdånigt utlåtande i anledning af hvad Riksdagens Revisorer anført enligt § 2 af vid remissen fogadt transsumt af dess den 30 November samma år afgifna berättelse öfver verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning, angående beskaffenheten af den till arkiv begagnade så kallade rikssalen å Vesterås slott, får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i ärendet underdånigst anföra följande:

Riksdagens Revisorer hafva uti nämnda berättelse anført, att de funnit länsstyrelsens arkiv, som förvaras i nämnda rikssal, synnerligen väl ordnad, men att arkivet, fördeladt i två våningar och uppställt på talrika hyllor, som genomkorsade salen, i hög grad vore utsatt för eldfara på grund af den mängd trävirke, som omgäfvade detsamma, hvarför Revisorerne velat uttala önskvärdheten deraf, att så stor del af arkivet, som kunde unvaras, måtte flyttas till vederbörande landsarkiv samt återstoden uppsättas inom annan disponibel lokal i landsstatshuset, genom hvilken anordning äfven den fördel vunnes, att den rymliga rikssalen kunde för annat ändamål användas.

Detta Revisorerne förslag finner Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande mycket tilltalande, men då rikssalen är till arkiv synnerligen lämplig såväl genom sin belägenhet omedelbart intill embetsrummen, som genom sin rymlighet, hvarigenom rummet under en lång följd af år kan vara för ändamålet tillräckligt, tvekar Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke, vid det förhållande att annan lämplig disponibel lägenhet inom slottet icke förefinnes, att i underdånighet hemställa, att rikssalen till arkiv fortfarande måtte få bibehållas.

Hvad den af Revisorerne uttalade farhågan för eldsolycka inom arkivet beträffar, synes det Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, att en sådan svårigen skulle kunna uppstå inom sjelfva lokalen, emedan nödig värme derstädes erhålles genom varmvatten, som ditföres genom rör från en uti underliggande källare anbragt värmeapparat, och länsstyrelsens tjenstemän och betjente ej tillåtas att under någon förevändning ingå i arkivet med brinnande ljus eller derstädes eljest använda eld; men då Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande måste vidgå, att eldfara kan uppkomma i under-, öfver- eller bredvid liggande lokaler och derifrån lätteligen spridas till arkivet, har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande vidtagit åtgärd att till vederbörande ingå med ett af sakkunnige upprättadt förslag att förebygga sådan fara, hvilken åtgärd Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande desto hellre vidtager, som det visat sig, att grunden till de hyllor, hvarå arkivalierna finnas uppsatta, är så svag att fara för arkivet förefinnes genom att denna grund ger vika.

Vesterås slott i Landskontoret den 11 Januari 1901.

Underdånigst
CLAËS WERSÄLL.

Th. Fernquist.

Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsens

utlåtande i anledning af Riksdagens Revisorerers anmärkningar rörande användandet af statsmedel till underhåll af en väg mellan Glommersträsk och Ruskträsk m. m.

Till Konungen.

Till åtlydnad af Eders Kongl. Maj:ts genom särskilda nådiga remisser gifna nådiga befallning att inkomma med underdånigt utlåtande i anledning af hvad Riksdagens Revisorer enligt öfverlemnade transsumt af deras den 30 November 1900 afgifna berättelse om verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1899 anmärkt under »Sjette Hufvudtiteln. Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen», får Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen med remissakternas återställande, i underdånighet anföra följande.

Med anledning af att Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen den 10 Januari 1899 beslutat göra det tillägg uti det den 25 Oktober 1895 mellan Styrelsen, å Eders Kongl. Maj:ts och Kronans vägnar, å ena, samt vederbörande entreprenör, å andra sidan, upprättade kontrakt om utförande af väganläggning mellan Glommersträsk och Ruskträsk å sträckan från gränsen mellan Norrbottens och Vesterbottens län till färjstället vid Vindelelfven å vägen mellan Lycksele och Sorsele kyrkor, att entreprenadsumman, utgörande 247,000 kronor, ökades med 1,000 kronor mot det att entreprenören uppläte den anlagda vägen för allmän trafik från början af år 1899 samt ansvarade för och bekostade den derigenom föranledda ökningen i underhållet af vägen intill dess vägarbetet afsynats och godkänts, hafva Riksdagens Revisorer under § 1 anmärkt, att den utgift utöfver entreprenadsumman, som statsverket sålunda fått för berörda väg vidkännas, synts Revisorerne icke stå i öfverensstämmelse med den år 1894 af Riksdagen uttalade mening, att statsverkets utgifter för vägen bort begränsas till sjelfva anläggningskostnaden.

Den anmärkning, som Riksdagens Revisorer sålunda framställt, synes grunda sig på den uppfattningen, att den kostnad, som varit förenad med vägens öppnande för allmän trafik före arbetets godkännande vore att hänföra, icke till vägens anläggningskostnad, utan till dess underhåll.

Utom det att allt arbete, som före en vägs fullbordan nedlägges

på dess vägbanas bringande i fullt trafikabelt skick, enligt sakens egen natur måste anses tillhöra dess anläggning, och att egentligt underhåll af väg först kan räknas från dess godkännande såsom laggild, torde det med anledning af anmärkningen böra erinras, att alla nyanlagda vägar, der grus utgör hårdgöringsämne, för att omedelbart efter fullbordandet blifva farbara för tung trafik, då mark är bar, måste under byggnadstiden upplåtas för dylik trafik eller hårdgöras med vägvält för att vinna fasthet genom det påförda grusets nedpressande i vägbanan.

Enklast och billigast sker denna vägbanans hårdgöring genom den förstnämnda åtgärden af vägens trafikering under byggnadstiden i *förening med samtidig skötsel af vägbanan*, fyllning, planering af gropar och spår samt inblandning i fyllningen af lämplig grusmängd och småsten.

Kontraktets stadgande att arbetet med väganläggningen skulle så bedrivas, att vägen skulle kunna på hela dess längd befaras inom utgången af år 1898 utgjorde emellertid ej någon förpligtelse för entreprenören att före dess fullbordan upplåta vägen för allmän trafik, utan afsåg endast att tillförbinda honom att så bedriva arbetet, att vägen skulle vara på det sätt bruten och försedd med alla broar och trummor att den, i händelse af behof skulle kunna tagas i bruk för sitt ändamål inom utgången af nämnda år. Vid kontraktets uppgörande hade antagits att sådan trafik dock skulle komma att redan från berörda tidpunkt ega rum, men då entreprenören i följd af de stegrade arbetsprisen fann sig tvingad att, till undvikande af ökade förluster, söka bespara kostnaden för vägens trafikering under byggnadstiden och för detta ändamål lyckades utverka Länsstyrelsens vitesförbud för dylik trafik, ansågs det lämpligast, att genom uppgörelse med entreprenören om det planeringsarbete, som föranleddes af den för vägens hårdgöring och farbarhet nödiga trafikeringen under arbetstiden, försäkra sig mot risken att nödgas mottaga och till de underhållsskyldige öfverlemna ett vägarbete, om hvars giltiga beskaffenhet kunde uppstå olika meningar.

Den anmärkta åtgärden har sålunda vidtagits uteslutande i syfte att redan från vägens fullbordan erhålla en så fast väg bana som möjligt, och då detta måste anses tillhöra sjelfva vägbyggnadsarbetet och statsverkets utgifter för anläggningen ändock begränsats i det närmaste till beräknade kostnaden, trots de under tiden stegrade arbets- och materialpriserna, tillåter sig Styrelsen i underdånighet hemställa, att anmärkningen icke måtte till någon åtgärd föranleda.

Beträffande hvad Revisorerne under § 2 omförmält i fråga om ett af Eders Kongl. Maj:t och Kronan för ifrågasatt kanalanläggning förbi

Grådafallen i Österdalelven inköpt jordområde i Gagnefs socken, får Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen i underdånighet anförä, att, då kanalen ej ännu kommit att användas för det allmännas räkning och sålunda den orsak till arrenderättens upphörande, som i det af Revisorerna åberopade Nådiga Brevet den 31 Mars 1865 särskildt angifvits, icke heller förefunnits, anledning hittills saknats att uppsäga ifrågavarande arrendeaftal, men att, då den årliga afgälden af 50 kronor dock numera torde vara för låg i betraktaude af den ökade användning vattenkraft fått och jordområdets lämpliga belägenhet för tillgodogörande af sådan kraft, försök torde böra göras att få denna förhöjd, för hvilket ändamål Styrelsen vill vidtaga erforderlig åtgärd.

Stockholm den 15 Januari 1901.

Underdånigst:
LARS BERG.

A. F. O. CEDERBERG.

P. H. HEDENBLAD.
Föredragande.

Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsens samt Jernvägsstyrelsens

underdåniga utlåtande i anledning af Riksdagens Revisorers anmärkning rörande bandelen Umeå—Storsandskär m. m.

Till Konungen.

Genom nådig remiss den 7 December 1900 har Eders Kongl. Maj:t anbefalt Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen och Jernvägsstyrelsen att inkomma med underdånigt utlåtande i anledning af hvad Riksdagens Revisorer enligt öfverlemnadt transsumt af deras den 30 November 1900 afgifna berättelse om verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1899 anmärkt under Sjette Hufvudtiteln: Statens jernvägsbyggnader § 1, och få Styrelserna, med remissaktens återställande, i underdånighet anförä följande.

Sedan Eders Kongl. Maj:t *dels*, med anledning af Riksdagens skrifvelse den 10 Maj 1899, genom nådigt bref den 30 Juni 1899 förordnat att arbetena å bandelen Umeå—Storsandskär icke finge återupptagas förr än Eders Kongl. Maj:t, på framställning af Jernvägsstyrelsen, dertill lemnat särskildt tillstånd, äfvensom uppdragit åt Väg-

och Vattenbyggnadsstyrelsen att låta verkställa och derefter till Eders Kongl. Maj:t inkomma med sådan utredning angående vattenförhållandena i Ume elf, som i Riksdagens berörda skrifvelse afsåges, *dels ock*, på grund af Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsens derefter gjorda underdåniga framställning, genom nådigt bref den 30 December 1899 ej mindre medgifvit, att den utredning angående vattenförhållandena i Ume elf, som genom nådiga brefvet den 30 Juni 1899 uppdragits åt Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen att låta verkställa, finge omfatta jemväl sträckan af elfven mellan Storsandskär och Umeå stad, under vilkor att nämnda stad kostnadsfritt tillhandahölle handtlangning, båtar och till instrumenter ej hänförlig undersökningsredskap, som erfordrades för undersökningarne i dess helhet, än äfven till bestridande af kostnaderna för ifrågavarande utredning anvisat medel,

har Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen i skrifvelse den 5 Februari 1900 förordnat Distriktschefen m. m. Fridolf Wijnbladh att, efter det han från vederbörande Hamndirektion, Drätselkammare, Stadsfullmäktige eller annan utverkat kostnadsfritt tillhandahållande af handtlangning, båtar och till instrumenter ej hänförlig undersökningsredskap, redan under samma års vinter verkställa och, så vidt möjligt vore, afsluta de för nytt regleringsförslags uppgörande erforderliga undersökningar.

Med anledning af Revisorernes i ofvanberörda berättelse gjorda framhållande af angelägenheten af att denna frågas slutliga lösning måtte påskyndas, har genom Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsens försorg inforrats yttrande i ärendet af Distriktschefen Wijnbladh, deruti denne anført, att på grund af Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsens ofvanberörda skrifvelse undersökningsarbetena påbörjats omedelbart efter det Umeå stads hamndirektion på framställning af Wijnbladh beviljat 2,400 kronor för bestridande af för undersökningen erforderlig kostnad för handtlangning; att arbetena derefter bedrifvits under den återstående delen af vintern med så stor arbetsstyrka och med biträde af så stort antal ingenjörer och schaktmästare, att erforderliga utarbeten för undersökning af hela den omkring 11 kilometer långa sträckan af elfven mellan Umeå stad och yttre delen af Storfjärden medhunnits och afslutats, innan isgången under våren 1900 omöjliggjorde arbetenas utförande på isen, samt att med ledning af dessa undersökningar de för regleringsförslagets upprättande nödiga pejlings- och borningskartor samt andra ritningar skulle under innevarande vinter utarbetas, och torde häraf framgå att ifrågavarande undersökningsarbeten bedrifvits med den skyndsamhet omständigheterna medgifvit.

Då emellertid undersökningen ännu icke afslutats har, jemlikt

föreskrift i förberörda nådiga bref den 30 Juni 1899, Jernvägsstyrelsen saknat anledning hemställa om nådigt tillstånd till arbetenas återupptagande å bandelen.

Stockholm den 19 Januari 1901.

Underdånigst:

Väg och Vattenbyggnadsstyrelsen.

LARS BERG.

A. F. O. CEDERBERG.

P. H. HEDENBLAD.

Föredragande.

Jernvägsstyrelsen.

TH. NORDSTRÖM.

HJALMAR WIKLAND.

PER KJELLIN.

Ivar Tengstrand.

Jernvägsstyrelsens

utlåtande i anledning af Riksdagens
Revisorers anmärkningar rörande sta-
tens jernvägars förvaltning under år
1899.

Till Konungen.

Till åtlydnad af Eders Kongl. Maj:ts uti remiss den 7 December nästlidet år gifna nådiga befallning att inkomma med underdånigt utlåtande i anledning af hvad Riksdagens Revisorer enligt öfversändt transsumt af deras den 30 November 1900 afgifna berättelse om verkställd granskning af Statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1899 anmärkt under »Sjette Hufvudtiteln: Statens jernvägsbyggnader, § 2», får Jernvägsstyrelsen med remissaktens återställande i underdånighet anföra följande.

Revisorerna hafva fäst sin uppmärksamhet vid ett den 18 Oktober 1890 ingånget samt den 31 Maj 1893 och den 30 December 1898 förnyadt kontrakt emellan Jernvägsstyrelsen å ena, samt Williams affischeringsaktiebolag, å andra sidan, angående tillstånd för bolaget att å ytterväggarna till stationshusen vid statens jernvägar och i stationshusens väntsalar och vestibuler uppsätta anslag, samt inom nämnda lokaler utlagga tryckalster, utställa affischeringsskåp m. m., som kunde till affischeringsrörelse hänföras; och hafva Revisorerna dervid anmärkt,

att i betraktande af den ansehlige omfattningen af den affisivering, hvarom i kontraktet vore fråga, och det värde affisiveringen kunde antagas ega för vederbörande annonsörer, Revisorerne funnit beloppet af den härför utgående ersättning, uppgående för tiden från och med den 1 Januari 1896 till 6,000 kronor för år, allt för låg, så mycket mer som dels under kontraktet inbegreps de stationer, som tillkomme under detsammes giltighetstid, dels ock vissa särskilda förmåner genom kontraktet tillförsäkrats bolaget, nemligen, enligt § 5, att anslag, som skulle genom bolaget uppsättas — äfven sådana, hvilka vore afsedda till uppsättning vid de enskilda banor, med hvilka bolaget afslutat kontrakt om affisivering — finge kostnadsfritt befordras, samt att likaledes anslagen och de omslag, i hvilka de utsändts, finge fraktfritt återgå, och, enligt § 7 i kontraktet, att till bolagets förfogande skulle ställas högst tre stående andra klassens fribiljetter, gällande för resor mellan alla statens jernvägsstationer.

Beträffande sistberörda båda kontraktsbestämmelser hafva Revisorerne dessutom anmärkt, att det syntes oegentligt, att i ett kontrakt angående affisivering vid statens jernvägar intagits föreskrifter till underlättande af affisivering vid enskilda jernvägars stationer samt att det syntes vara med så stora svårigheter förenadt att kunna utöfva verkligt tillförlitlig kontroll öfver att rätten till fribiljetter icke vore föremål för missbruk genom användande för resor i andra ändamål än som kunde i kontraktet anses vara åsyftade, att tvifvel kunde hysas om lämpligheten af omförmälda bestämmelse.

Vidare hafva Revisorerne anmärkt att, förutom det att affisicherna i regel vore ganska vanprydande, stationshusens väggar lätteligen kunde lida skada genom den fuktighet, som samlade sig bakom affisicherna; och hafva till följd häraf Revisorerne — som ansett det vara tvifvelaktigt, huruvida rätt till affisivering å statens jernvägsstationer lämpligen borde vidare upplåtas, med mindre därför kunde betingas högre ersättning än den, som hittills utgått — ifrågasatt, att åtminstone anslående af affischer å sjelfva stationshusen borde förbjudas och affisicheringen inskränkas till annonspelare eller fristående annonstaflor.

Slutligen hafva Revisorerne, som funnit att de för den kontraherade ersättningens erläggande bestämda tider gång efter annan ansehligt öfverskridits, uttalat den önskan, att kontraktets bestämmelser i berörda hänseende för framtiden måtte lända till efterrättelse.

I anledning af hvad Revisorerne sålunda anmärkt får styrelsen, beträffande till en början beloppet af den för åtnjutande af ifrågavarande förmån bestämda afgift, i underdånighet anmäla, att samma afgift, som

jemlikt det för statens jernvägstrafiks enke- och pupillkassa gällande nådiga reglemente tillfaller denna kassa, enligt kontrakt med Williams affischeringsaktiebolag af den 22 September 1883 bestämdes till 10,000 kronor för år. Sedan emellertid bolaget visat, att bolagets rörelse med en till nämnda belopp för åtnjutande af ifrågavarande förmån bestämd afgift ginge med betydande förlust — för år 1888 hade en brist för bolaget uppstått till belopp af 5,966 kronor 28 öre — nedsatte styrelsen genom beslut den 30 April 1889 afgiften till 5,000 kronor för år, hvilket belopp genom tillägg till nu gällande kontrakt höjdes till 6,000 kronor. Äfven med en sålunda reducerad afgift har den behållna inkomsten af ifrågavarande rörelse varit högst obetydlig och först år 1900 kunde utdelning till aktieegarna ega rum med, enligt hvad från bolagets sida upplysts, 2 1/2 procent af ursprungliga aktiekapitalet. Skulle emellertid visa sig att efter nu löpande kontraktstids utgång högre afgift för åtnjutande af ifrågavarande rättighet skulle kunna erhållas, skall styrelsen icke underlåta att härför vidtaga erforderlig åtgärd.

Hvad beträffar den bolaget medgifna rätt att få fraktfritt befordrade de för annonseringen använda anslag, äfven sådana, som äro afsedda för de enskilda banor, med hvilka bolaget träffat aftal om annonsering, så försändas dessa anslag under så öppen förpackning, att missbruk af ifrågavarande förmån icke torde kunna ifrågakomma, helst bolagets kommissionärer å samtliga statsbanestationer äro personer, anställda vid statens jernvägar; och då bolaget eger rätt att till statsbanestation, vid hvilken enskild jernväg ansluter, afgiftsfritt försända sina anslag, hafva jemväl bolagets för den enskilda banans stationer afsedda anslag ansetts kunna utan olägenhet samtidigt befordras.

Den rätt till fribiljetter — för närvarande enligt muntligt aftal inskränkt till åtnjuntande af två sådana biljetter — som under en lång följd af år tillkommit bolaget och före bolagets bildande firman William & C:o, har från bolagets sida begagnats på sådant sätt, att styrelsen icke funnit någon anledning till anmärkning uti förevarande hänseende.

I anledning af hvad Revisorerne anfört derom att, förutom det att affischerna ansåges vara ganska vanprydande, skada syntes genom anslagen kunna tillfogas stationshusens väggar, får styrelsen i underdånighet meddela, att styrelsen redan genom skrifvelse den 13 September detta år infordrat yttranden från vederbörande distriktsförvaltningar, om genom nu använda annonseringssätt skada å statsbanans byggnader kunde anses uppkomma, och om i sådant fall särskilda bestämmelser till förekommande häraf borde uti ett möjligen blifvande

nytt kontrakt intagas. Af distriktsförvaltningarnas i följd häraf afgifna yttranden framgår, att någon skada uti antydda hänseendet visserligen understundom förekomme, men att denna skada icke syntes vara af så synnerligen stor betydelse. Distriktsförvaltningarna hafva emellertid för minskning af de af Revisorerne anmärkta olägenheter föreslagit vissa åtgärder såsom att de för stationshusens ytterväggar nu afsedda anslagen anbringades å särskilda, af annonsören anskaffade annonstaflor samt att sådana annonstaflor, der så lämpligen kunde ske, uppsattes fristående å derför anvisade platser; och skall styrelsen icke underlåta att uti nytt kontrakt intaga sådana bestämmelser, att nyssnämnda olägenheter i möjligaste mån undvikas.

Vidkommande det af Revisorerne påpekade förhållande, att den för åtnjutande af förevarande förmån bestämda ersättning icke alltid blifvit af bolaget erlagd å derför fastställda tider, får styrelsen anförä att, då enligt derom i kontraktet intagen bestämmelse såsom säkerhet för fullgörandet af bolagets förbindelser hos styrelsen deponerats en bolaget tillhörig statsobligation å 5,000 kronor, det icke ansetts erforderligt, att, om afgiften ej erlagts å bestämd dag, vidtaga särskilda åtgärder för liqvids erhållande.

Då således, enligt hvad styrelsen nu i underdånighet anført, upplåtelse af ifrågavarande annonseringsrätt icke kan anses medföra någon olägenhet af nämnvärd betydelse för statens jernvägar, anser styrelsen för sin del, att statens jernvägstrafiks enke- och pupillkassa icke utan trängande skäl bör beröfvas den inkomst, som genom berörda upplåtelse beredes densamma.

Stockholm den 17 Januari 1901.

Underdånigst:

TH. NORDSTRÖM.

M. HAHR.

K. O. ZETHELIUS.

HJALMAR WIKLAND.

PER KJELLIN.

Föredragande.

Ivar Tengstrand.

**Styrelsens för Alnarps landt-
bruksinstitut**

utlåtande i anledning af Riksdagens
Revisorerers anmärkning vid institutets
räkenskaper för år 1899.

Till Konungen.

Till åttlydnad af Eders Kongl. Maj:ts nådiga befallning uti remiss den 7 sistlidne December 1900 med anledning af hvad Riksdagens Revisorer uti skrifvelsen bifogade transsumt anført rörande utgifter vid Alnarps landtbruksinstitut under året 1899, får Styrelsen för institutet härmed i underdånighet anföra följande:

Uti berörda transsumt § 2 hafva Revisorerne erinrat, att sistlidne års Revisorer med anledning deraf, att under år 1898 för institutets räkning inköpts diverse sportredskap, uttalat den mening, att kostnaden för dylik materiel icke borde gäldas af statsmedel, och sedan de anført institutets styrelses häröfver till Eders Kongl. Maj:t afgifna förklaring, hafva de anmärkt, att äfven under år 1899 förekommit utgifter af likartad beskaffenhet, i det ett belopp af 150 kronor användts till understödjande af friluftsidrott. Med erkännande af önskvärdheten, att tillfälle till lämplig kroppsrörelse må beredas eleverna, hafva Revisorerne emellertid ansett, att då anordningar af ifrågavarande slag torde hafva till hufvudsaklig uppgift beredande af nöje, statsanslag icke rätteligen böra för desamma användas.

Med anslutning till den utförliga förklaring, som Styrelsen uti underdånig skrifvelse den 30 December 1899 i samma ärende afgifvit och hvars hufvudpunkter Revisorerne uti sin transsumt äfven återgifvit, får Styrelsen fortfarande vidhålla sin der uttalade uppfattning, att på grund af elevernas hufvudsakligen stillasittande arbete kroppsrörelse i en eller annan form för dem är ett verkligt behof samt att, då kroppsarbete på fälten ej utan undantagsvis låter förena sig med den teoretiska undervisningsplanen, och gymnastiklokal icke finnes att tillgå, det är icke blott välbetänkt utan en pligt att söka bereda dem tillfälle till annan gagnande kroppsrörelse. I enlighet härmed har Styrelsen ock ansett sig fortfarande böra anvisa det obetydliga anslaget till understödjande af sådan friluftsidrott, som man på platsen kunnat åstadkomma, och detta så mycket hellre, som Styrelsen alltjemt funnit erfarenheten bekräfta, att denna friluftsidrott väsentligen bidrager att borttaga smaken för mindre goda förströelser.

I hvad mån nytta eller nöje ingår såsom hufvudmoment uti en

eller annan sådan friluftsofning, torde vara mycket svårt att afgöra, då detta ganska mycket beror på subjektiv uppfattning, men det väsentliga uti ifrågavarande fall är dock, att öfningarnes anordnande här ingalunda endast afsett nöje, utan från Styrelsens synpunkt i främsta rummet nytta, hvilket ändamål de äfven visat sig uppfylla.

Alnarp den 12 Januari 1901.

Underdånigst:

ROBERT DICKSON.

T. WRANGEL VON BREHMER.

LUDV. KOCKUM.

AUG. QUENNERSTEDT.

F. BARNEKOW.

H. L. O. WINBERG.

Landbruksstyrelsens

utlåtande i anledning af Riksdagens
Revisorers uttalande angående väckt
fråga om nytt reglemente för Alnarps
landbruksinstitut m. m.

Till Konungen.

Sedan Riksdagens Revisorer uti sin den 30 November 1900 afgifna berättelse om verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1899 uttalat önskvärldheten deraf, att den sedan flera år tillbaka vederbörande myndigheters behandling underkastade frågan om nytt reglemente för Alnarps landbruksinstitut och egendom samt dessas ordnande efter samma grunder som de för Ultuna landbruksinstitut och egendom gällande snart måtte få sin lösning,

har Eders Kongl. Maj:t genom nådig remiss den 7 December 1900 anbefalt Landbruksstyrelsen, att, i anledning af hvad Riksdagens Revisorer sålunda anført, inkomma med underdånigt utlåtande så tidigt, att detsamma före den 20 Januari 1901 kunde till fullmäktige i Riksgäldskontoret öfverlemnas för att tillika med revisorernes berättelse till trycket befordras;

och får till åtljdnad häraf Landbruksstyrelsen, med återställande af remissakten, i underdånighet anföra följande.

Sedan Eders Kongl. Maj:t genom nådigt bref den 21 Juli 1893, enär de för Alnarps landbruksinstitut gällande stadgar af den 25

Februari 1859 med afseende å derefter inträdda förändrade förhållanden syntes i flera afseenden erfordra omarbetning, anbefalt styrelsen för bemälda institut att till Eders Kongl. Maj:t inkomma med förslag till nya stadgar för institutet,

samt nämnda styrelse med underdånig skrifvelse den 17 Augusti 1897 öfverlemnade ett af Styrelsen uppgjortt dylikt förslag,

så ock efter det Landtbruksstyrelsen, till följd af nådig remiss, den 11 November 1898 häröfver afgifvit underdånigt utlåtande och i sammanhang dermed yttrat sig öfver ett af styrelsen för Alnarps landtbruksinstitut den 22 September 1887 afgifvet, till Chefen för Civildepartementet insänt förslag till omorganisation af institutet, öfver hvilket äldre förslag Eders Kongl. Maj:t genom nådig remiss den 29 Augusti 1890 anbefalt Landtbruksstyrelsen att afgifva underdånigt utlåtande,

samt ej mindre styrelsen för Alnarps landtbruksinstitut inkommit med underdånigt yttrande af den 27 December 1898 i anledning af hvad i ärendet förekommit, sedan samma styrelse den 17 Augusti 1897 afgaf förslag till stadgar för institutet, än äfven Öfverintendentsembetet den 9 Maj 1899 i underdånighet yttrat sig i ämnet,

har Eders Kongl. Maj:t genom nådig remiss den 8 Maj 1900 anbefalt Landtbruksstyrelsen att afgifva förnyadt underdånigt utlåtande i detta ärende i hela dess vidd. •

Till följd häraf har Landtbruksstyrelsen låtit verkställa ny utredning i ärendet, hvarför emellertid erfordrats uppgörandet af åtskilliga nya ritningar till byggnader för institutets och egendomens behof med åtföljande kostnadsförslag. Då likväl dessa ritningar och förslag icke alla ännu till Styrelsen inkommit, har Styrelsen sett sig ur stånd att hittills afgifva det infordrade förnyade utlåtandet, men har Styrelsen anledning att antaga, att de återstående ritningarna och förslagen skola inom den närmaste framtiden till Styrelsen inkomma, så att Styrelsen skall blifva i tillfälle att inom kort tid samma utlåtande till Eders Kongl. Maj:t afgifva.

Stockholm den 5 Januari 1901.

Underdånigst:

M. VON FEILITZEN.

AUG. LYTTEKENS.

FREDRIK EGERSTRÖM.

Stuteriöfverstyrelsens

utlåtande i anledning af Riksdagens Revisorerers anmärkningar rörande dels landtbeskalleriet dels och de vid hingst-depoterna befintliga fullblodshingstarnes bokföringsvärde.

Till Konungen.

Genom särskilda nådiga remisser den 7 December nästlidna år anbefald att inkomma med underdånigt utlåtande i anledning af hvad Riksdagens Revisorerer uti §§ 2 och 3 af öfverlemnade transsumt utaf deras den 30 derförutgångna November afgifna berättelse om verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1899 anført under »Sjette Hufvudtiteln, Stuteriöfverstyrelsen och stuterierna», får, med återställande af remissakterna, Stuteriöfverstyrelsen i underdånighet såsom eget utlåtande åberopa hvad cheferna för Strömsholms och Flyinge hingstdepoter uti infordrade, härhos fogade särskilda yttranden i ärendet anført.

Stockholm den 18 Januari 1901.

Underdånigst:

ALFRED PIPER.

Mart. Nyborg.

Chefens för Strömsholms hingstdepot
yttrande.

Till Kongl. Stuteriöfverstyrelsen.

Med anledning af infordradt utlåtande öfver transsumt af Riksdagens Revisorerers den 30 November 1900 afgifna berättelse om verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrrelse och förvaltning under år 1899 får jag vördsammast anföra:

Angående framställningen om, att vid de båda depoterna olika system varit följda ifråga om hingstarnes utfodring under utstationeringen, så — enär ingen särskild föreskrift derom blifvit anbefald — har hvad beträffar Strömsholms hingstdepot, uppgörelse derom alltid skett efter visst pris per dagration och utfodringen utgående i enlighet med af Kongl. Maj:t fastställd stat.

Oafsedt den omständigheten, att i främsta rummet hänsyn tagits dertill, att för befrämjande af den ädla hästafveln få tillgång till de bästa orter och platser, har lika mycken uppmärksamhet fästats derpå att få kostnaderna så billiga som möjligt.

Stationschefer antagas efter inlemnade anbud och enär den ene fordrar ett högre, den andre ett lägre pris för hästarnes emottagande, så uppkommer deraf de många olika priserna. Ofta hafva goda stationer måst afsägas därför att pretentionerna varit för höga.

Medelpriset en krona 50 öre pr häst pr dag torde vara och blifva det billigaste, man kan betinga, då deruti ingår förutom foder, stallrum (box) sängplats för skötare, äfven åliggande att föra språngrullorna m. m.

Den å ett fåtal stationer förekommande högre afgiften, beror derpå, att när en hingst utstationeras ensam, medföljer ingen skötare, utan måste stationschefen då låta ombesörja all vård och skötsel, hvilken i anseende till de dyra arbetstiderna blifver ganska kostsam, men dock billigare än om särskild skötare skulle medfölja från depoten.

I fråga om den garanti af exempelvis tjugo ston pr hingst som af Revisorerna ifrågasättes, så, enär all utstationering är en affär, underkastad tillgång och efterfrågan, lära stationscheferna icke underkasta sig ett dylikt vilkor, och om sådan garanti skulle fordras, kan befaras, att många stationschefer draga sig tillbaka och hingstarne få stå hemma utan användning.

Ifrågasättas kan om icke på de orter der den ädla hästafvelns upphjelpande sådant fordrar, hingstar böra utstationeras äfven om det för staten skulle vålla en mindre förlust.

Om också en ringa förlust skulle uppstå på en eller annan hingst eller nödvändigheten bjuder, att högre pris måste betalas för utställandet af en passande hingst på ett för honom lämpligt ställe, så torde detta betyda föga emot den förlust som uppstår om hingsten blifver utan station och användning, då det dessutom visas kan, att behållningen för landtbeskalleriet i sin helhet årligen ökats och medeltalet ston pr hingst, som år 1890 utgjorde 32,9 st., förra året uppgått till 36,7 st.

Att få hingstarne utplacerade på billigare vilkor än hitintills låter sig numera ej göra, sedan de kallblodiga hästarne tagit så öfverhand.

För öfrigt torde väl hingstdepoten böra betraktas såsom en inrättning till landets nytta och ej blott och bart såsom ett affärsföretag.

Hvad beträffar bokföringspriset å depotens fem fullblodshingstar, hvaraf den äldsta är 13 år, har jag ansett dessa hingstar vara af sådant värde, att en nedsättning af deras inköpspris ej synts mig böra ega

rum, men kommer emellertid dylik nedsättning att hädanefter ske enligt de härför bestämda grunder.

Remisshandlingarne har jag härmed äran återställa.

Strömsholm den 5 Januari 1901.

C. A. SIWERS.

Depotchef.

Chefens för Flyinge hingstdepot
yttrande.

Till Kongl. Stuteriöfverstyrelsen.

Anmodad att afgifva yttrande med anledning af transsumt af Riksdagens Revisorers den 30 November 1900 afgifna berättelse om verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders styrelse och förvaltning under år 1899.

Sjette Hufvudtiteln.

Stuteriöfverstyrelsen och stuterierna.

§§ 2 och 3

Får jag vördsamt anförä.

Uti § 2 framhålles bland annat att det väckt Revisorernes uppmärksamhet, att vid hingstarnes utstationering olika system följts vid de båda depoterna beträffande bestämmelserna för hingstarnes utfodring. Medan sålunda utfodringen af de från Strömsholm utstationerade hingstarne skett efter bestämda rationer, har vid Flyinge, såvidt af räkenskaperna framgår, någon sådan på förhand fastslagen norm för utfodringen icke funnits och har det för hingstarne afsedda fodret lemnats efter vigt.

Med anledning häraf får jag vördsamt meddela, att i regel vid Flyinge den under betäckningstiden fastställda ration af 5 kg. hafre, 6 kg. hö och 5 kg. halm blifvit använd. Då likväl med stöd af Kongl. Brevet af den 2 Juni 1899 denna ration under vissa omständigheter, hvilka ej på förhand låta bestämma sig, kan ökas, har jag funnit lämpligast vara att vid aftalen med stationscheferna infordra deras pris per kg. för de foderartiklar som äro nödiga.

Vidkommande de från Strömsholm utstationerade hingstarne, hafva Revisorerne funnit anmärkningsvärdt att de priser för häst och dag, till hvilka afgift för hingstarnes utfodring varit bestämd, på olika orter företett mycket stora skiljaktigheter och i allmänhet varit ganska höga och att de varierat emellan 2 kronor och 50 öre och 80 öre, samt anført att medelpriset å ifrågavarande rationer varit 1 krona och 50 öre vid Strömsholm och mellan 80 och 90 öre vid Flyinge och betonat önskvärdheten af att utstationeringen eger rum under så lika och för statsverket billiga villkor som möjligt, äfvensom att, då vid Strömsholm en del hingstar föga anlitas, så att utstationeringen å vissa orter af-lupit med förlust, det kunde ifrågasättas huruvida utstationeringen bör få ega rum, med mindre än att garanti lemnas för att utstationerad hingst anlitas för ett visst antal ston.

Visserligen ej befogad att yttra mig om förhållandena vid Strömsholms depot, men då jemförelse göres emellan depoterna och äfven ganska stora skiljaktigheter i afseende på rationsprisen förekomma vid Flyinge, anser jag mig dock böra framhålla orsakerna härför. Inom det stora område, inom hvilket Flyinge depot har sin verksamhet, finnas trakter af mycket olika natur, fodertillgång och kommunikationer, från de bördigaste och folkrikaste till de fattigare, mera glest befolkade och i afseende på kommunikationer sämre lottade. Behovet af hingstar och intresset för hästuppfödning kan vara lika stort i dessa senare traktar, men tillgången på passande hingststationer knapp. Finnes nu en för hingststation lämplig gård med centralt läge kan det inträffa att densamma egare, som kanske hvarken är hästuppfödare ej heller i öfrigt intresserad för hästafveln, låter öfvertala sig att upplåta gården till station, oaktadt allt foder måste köpas och kanske fraktas lång väg. Vid en sådan station kommer gifvetvis rationspriset ställa sig vida högre än i folkrika och med goda kommunikationer försedda trakter, der ofta stationschefen sjelf är uppfödare och i tillfälle att lemna billigt foder; till och med har hela rationen lemnats gratis för att erhålla hingstarne på platsen, som i öfrigt lämplig, i afseende på läget kunde önskas fördelaktigare. Ofta blifver det ekonomiska resultatet af ofvannämnda stationer detsamma, den ena har högre rationspris, men får genom sitt fördelaktigare läge större antal ston, den andra får mindre antal ston, men har lägre rationspris. Att bestämma ett gemensamt rationspris för alla stationer fruktar jag hvarken blifver praktiskt eller ekonomiskt lämpligt, ej heller att af stationschefen söka erhålla garanti för att ett visst antal ston kan påräknas. Orsakerna hvarför en hingst blifver mer eller mindre använd kan bero af flera omständigheter, hvilka ej

afhjelpas genom garantier af stationscheferna; fordran på sådana garantier, fruktar jag, skulle snarare hafva till följd att hingstarne af brist på stationer komma att qvarstå vid depoterna till men för såväl hästafveln som för det ekonomiska resultatet.

I trakter med rik tillgång på sämre privathingstar, hvilka mycket anlitas, kan det vara af stor vikt att uppställa fullt kvalificerade hingstar, om ej hästafveln skall försämrast. Till en början bär en sådan station sig sällan; först efter några år, sedan afkomman börjar visa sig, händer det deremot att den icke blott bär sig utan blifver en god station.

Att genast förkasta en station, derföre att hingstarne derstädes föga anlitas, torde ej alltid vara välbetänkt; då hingstdepoternas ändamål ju bland annat är att frambringa för vår armé dugliga remonter och afvelsdjur för producering af sådana, är det af vikt att genom en lämplig utstationering söka bevara den fåtaliga ädla stostammen, isynnerhet i de trakter der den kallblodiga afveln hotar att taga öfverhanden, äfven om det ekonomiska resultatet skulle visa sig mindre tillfredsställande.

Vidare hafva Revisorerne funnit, att vid åtskilliga stationer, der hingstar från Flyinge depot varit placerade, särskild ersättning, bestämd efter olika grunder och vexlande belopp, lemnats dels för språngrullors förande och dels för biträde vid betäckningen, under det att dylika utgifter icke vid andra stationer förekommit och icke vid någon under Strömsholm; och har det synts Revisorerne, om sådan ersättning bör utgå, torde den böra genom aftal före utstationeringen bestämmas efter för alla fall likartade grunder.

Med anledning häraf får jag vördsamt framhålla att vid Flyinge hingstantalet vid flera stationer ökats till 3 à 4 st. till och med, vid en station, 6 st., att de af de utstationerade hingstarne betäckta stonas antal betydligt ökats från att år 1890 å 19 stationer vara 1,980 st., var det år 1899 å 33 stationer 4,270 st. Med en sådan tillökning följer naturligtvis större extra kostnader, då man ej kan begära att stationscheferna vid de större stationerna skola föra rullor, utskrifva sprängsedlar och födelsebevis, månatligen afgifva redovisning till depoten och lemna biträden vid betäckningstillfällen gratis, ej heller att de skola upplåta stall med anordning af boxar m. m. för dyrbarare hingstar utan vederlag. Att undvika extra biträden vid de större stationerna låter sig knappast göra utan att lemna mer betjening från depoten, men dels finnes ej tillgång på sådan och dels skulle det ställa sig högst betydligt dyrare. Ofta framställer en stationschef som vilkor

för hingstarnes mottagande att han får anställa någon, som mot ersättning sköter rullförningen, en annan fordrar åter ingen ersättning. Att på förhand öfverenskomma om alla förekommande extra kostnader låter sig svårligen göra, dels yppa sig under betäckningstiden omkostnader, hvilka ej alltid kunna förutses och dels vilja stationscheferna ej gerna binda sig på förhand, innan de veta huru mycket som blifver att göra samt den extra hjälp som erfordras, men naturligtvis försökes att på förhand, så mycket möjligt är, bestämma de extra kostnaderna.

Att nuvarande sätt för utstationeringen ej visat sig så ekonomiskt ofördelaktigt torde framgå af att nettobehållningen för hvarje utstationerad hingst ökats ej obetydligt; densamma uppgick i medeltal för hvarje hingst år 1890 till 88 kronor och 83 öre, år 1899 till 342 kronor och 21 öre.

Det förhållande att inga extra kostnader förekomma vid Strömsholm torde antagligen bero på att dessa extra kostnader delvis ingå i rationspriset, hvilket vid Strömsholm är betydligt högre än vid Flyinge.

Rörande Revisorernes anmärkning i § 3, att de som äldre inköpta dyrbaraste fullblodshingstarna ständigt bokföras till samma värde nemligen inköpspriset får jag vördsamt anföra att Kongl. Stuteriöfverstyrelsens skrifvelse, af den 20 December 1873, hvilken bland annat föreskrifver att värdet å ifrågavarande hingstar skall minskas med 33 procent, då dessa äro fyllda 10 år, samt ytterligare minskas med 33 procent vid fyllda 15 år, tillämpats vid härvarande depot.

Den hitsända remissakten återgår.

Flyinge den 6 Januari 1901.

AUG. AF PETERSENS.

Depo.-chef.

**Chefens för Sveriges geologiska
undersökning**

yttrande ang. Statsrevisorernes anmärkning vid undersökningens inventarie förteckning för 1899.

Till Herr Statsrådet och Chefen för Kongl. Jordbruksdepartementet.

Genom nådig remiss den 7 dennes har till mig öfverlemnats anmärkningar, framställda af Riksdagens Revisorer rörande vissa ofull-

ständigheter i Sveriges Geologiska Undersöknings inventarieförteckning för år 1899, nemligen att under året inköpta grufkompasser samt för de norrländska malmexpeditionerna anskaffade turistsängar och tält icke blifvit i nämnda förteckning uppförda.

I anledning häraf har jag infordrat räkenskapsförarens yttrande, hvilket här bilägges. Af detsamma framgår, att utelemnandet af turistsängarne och tälten skett genom förbiseende, utelemnandet af kompasserna deremot afsigtligt, emedan kompasser ansetts såsom förbrukningsartiklar i likhet med en del andra utensilier, hvilka fältgeologerna medföra och under sina dagliga vandringar använda, såsom termometrar, hammare, väskor, renslar, spadar m. m., och hvilka med stöd af ordalydelsen i Kongl. Maj:ts nådiga bref den 20 Maj 1881 rörande inventarier, ej heller blifvit i inventarieförteckningen upptagna. En del af dessa utensilier, såsom t. ex. hammare, förbrukas visserligen hastigare än andra, men det är svårt att säga hvar gränsen skall dragas mellan den ena och den andra klassen af dem. För vinnande af konsekvens i inventarieförteckningen hafva därför samtliga sådana mindre värdefulla effekter icke blifvit i densamma upptagna, men naturligtvis möter intet hinder att upptaga dem om Kongl. Maj:t och Riksdagen anse att de icke böra betraktas såsom förbrukningsartiklar, i hvilket fall jag dock vågar vördsamt anhålla om närmare bestämmelser rörande hvad som med förbrukningsartiklar rätteligen bör förstås.

Remisshandlingen återställles.

Stockholm den 20 December 1900.

A. E. TÖRNEBOHM.

M. Stolpe.

Bilaga.

Till Chefen för Sveriges Geologiska Undersökning.

Anbefald att afgifva yttrande öfver de anmärkningar Riksdagens Revisorer framställt vid granskning af Sveriges Geologiska Undersöknings räkenskap för år 1899, får jag vördsamt anföra följande:

Riksdagens Revisorer hafva först anmärkt, att tvenne kompasser, inköpta till ett pris af 7 kronor för hvardera, icke finnas uppförda i inventarieförteckningen. Redan i den inventarieförteckning, som är vidfogad 1897 års hufvudbok, är särskildt angifvet, att kompasser ej längre skulle komma att uppföras som inventarier, dels emedan de såsom varande

i dagligt bruk under fältarbetena helt naturligt måste räknas till förbrukningsartiklar, dels ock emedan de ej ansetts tillhöra den kategori af »möbler och andra dermed jemförliga värdefullare inventarier», som på grund af nåd. bref den 20 Maj 1881 skola i inventarieförteckningen uppföras.

Riksdagens Revisorer anmärka vidare, att några sängar och tält icke intagits i inventarieförteckningen, ehuru af räkenskapen framgår, att de blifvit under året inköpta. Anmärkningens befogethet erkännes. Såväl sängar som tält blefvo anskaffade för utrustningen af de expeditioner, som af Kongl. Maj:t förordnats att i Norrbottens län utforska vissa malmfält, och skulle, enligt föreskrift, dessa expeditioners utgifter redovisas i Sveriges Geologiska Undersöknings räkenskap. Vid den slutliga redovisning, som med innevarande års räkenskap aflemnas, skall den anmärkta ofullständigheten blifva i inventarieförteckningen rättad.

Stockholm, Geologiska Byrån den 19 December 1900.

M. Stolpe.

Aktuarie.

Kammarkollegii

utlåtande angående Riksdagens Revisorerers anmärkning i fråga om förvarandet af rikets regalier.

Till Konungen.

Genom bilagda nådiga remiss den 7 December nästlidet år har Eders Kongl. Maj:t anbefalt Kammarkollegium att afgifva underdånigt utlåtande med anledning af Riksdagens senast församlade Revisorerers uti sin berättelse om verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1899 framtällda anmärkning derom att utaf de under Kollegii vård ställda, i ett kassahvalf inom Statskontoret förvarade regalier några bland de under afdelningen I i upprättadt inventeringsinstrument förtecknade syntes icke vara så väl vårdade och förvarade som önskligt vore och att detta i främsta rummet gälde de under nr:is 13, 14, 23, 24 och 25 upptagna svärd, hvilka delvis vore anfrätta af rost, hvarföre åtgärder torde lämpligen böra vidtagas för deras befriande från rosten och skyddande för framtiden mot skada i sådant afseende;

Och får, till åttlydnad af högstberörda nådiga föreskrift, Kollegium i underdånighet meddela att Kollegium redan åt sakkunnig person,

Svärdfejaren A. Ek här i staden, uppdragit ej mindre att på lämpligt sätt från omförmälda svärd aflägsna derå förefintliga rostfläckar, hvilket arbete äfven af honom påbörjats, men ännu icke hunnit fullständigt afslutas, än äfven att genom anbringande å svärds klingorna af numera tillgängliga skyddsmedel söka för framtiden förekomma vidare rostbildningar, hvarför några vidare åtgärder med anledning af den gjorda anmärkningen icke torde för närvarande kunna anses behöfliga.

Stockholm den 18 Januari 1901.

Underdånigst:

HANS FORSSELL.

STEN FORSBERG.

Föredragande.

KARL RYDIN.

EDV. ÅBERGH.

G. THULIN.

HJ. NEHRMAN.

A. BJÖRKMAN.

Albert Hagström.

Statskontorets

utlåtande i anledning af ett af Riksdagens Revisorer gjort uttalande angående underhållskostnaden för Drottningholms, Nockeby och Tranebergs broar.

Till Konungen.

Uti sin den 30 nästlidne November afgifna berättelse om verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1899 hafva Riksdagens Revisorer omförmält, bland annat, att innevarande års Riksdag, på derom af Eders Kongl. Maj:t gjord framställning, beviljat 5,623 kronor 46 öre till godtgörande af underhållsarbeten under år 1898 å Drottningholms, Nockeby och Tranebergs broar å allmänna vägen mellan Stockholm och Lofön, samt att Statskontoret under år 1899 för samma ändamål lemnat ett förskott å 7,239 kronor; och hafva Revisorerne, enär, enligt två af Statskontoret för fem år uppgjorda arrendekontrakt om bropenningeuppbörden vid dessa broar från den 1 Oktober 1899, för uppbörden vid Nockeby och Drottningholms broar under nämnda tid skulle årligen erläggas 6,700 kronor och för uppbörden vid Tranebergs bro 3,525 kronor eller tillsammans 10,225 kronor, och då alltså en förhöjning i dessa arrenden, som förut utgått med 3,600 kronor, egt

rum med 6,625 kronor, hvilket ungefär motsvarade den af Statskontoret under senare åren förskjutna kostnaden för underhållsarbeten å broarne, uttalat den förmodan, att någon särskild ersättning af allmänna medel för berörda brounderhåll icke syntes vidare böra ifrågakomma.

Efter erhållen nådig befallning att i anledning af denna Revisorerne framställning afgifva underdånigt utlåtande, får Statskontoret, med remissaktens återställande, meddela:

att, på sätt Revisorerne omförmält, Statskontoret med stöd af Nådiga Brevet den 23 Januari 1899 till Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsens disposition för reparationer å meranämnda broar den 21 derpåföljde November under förskottstitel anordnat 7,239 kronor;

att, sedan den 8 Maj innevarande år af sistnämnda belopp återburits 255 kronor och den 11 sistlidne Oktober hit inlevererats broarrendemedel med tillhopa 10,225 kronor, det ännu oersatta förskottet eller 6,984 kronor blifvit godtgjordt medelst omföring af motsvarande belopp från Drottningholmsbroarnes arrendemedelsfond, å hvilken alltså för det närvarande förefinnes en behållning af 3,241 kronor;

att arrendatorn af bropenningeuppbörden vid Nockeby och Drottningholms broar, med begagnande af den honom i arrendekontraktet tillförsäkrade uppsägningsrätt, uppsagt kontraktet att upphöra att gälla den 1 Oktober 1901; samt

att Landshöfdingeembetet i Stockholms län i skrifvelse den 8 nästlidne November, jemte anmälan om den skedda uppsägningen, hemställt, att som den nuvarande arrendesumman, 6,700 kronor, enligt hvad Länsstyrelsen inhemtat, visat sig alltför hög, vid ny utarrendering af nämnda bropenningeuppbörd måtte såsom minimiarrende fastställas 3,500 kronor.

Då således med all sannolikhet arrendemedlen för ifrågavarande bropenningeuppbörd efter den 1 Oktober nästkommande år torde komma att utgå med vida lägre belopp än för närvarande är fallet, synes det vara osäkert, huruvida den af Revisorerne uttalade förmodan, att dessa arrendemedel för framtiden skulle blifva tillräckliga för bestridande af de med brounderhållet förenade kostnader, kommer att besannas.

Stockholm den 18 December 1900.

Underdånigst:

ALB. ANDERSON.

C. G. SYLVAN.

CHR. L. TENOW.

PER SÖDERMARK.

Föredragande.

G. Ahlm.

Öfverintendentsembetets

utlåtande angående af Riksdagens
Revisorer gjord erinran vid granskning
af Embetets räkenskaper för år 1899.

Till Konungen.

Genom nådig remiss den 7 December 1900 har Eders Kongl. Maj:t täckts anbefalla Öfverintendentsembetet att sig yttra i anledning af hvad Riksdagens senast församlade Revisorer såsom härhos återgående transsumt af deras den 30 November nämnda år afgifna berättelse om verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och försvaltning under år 1899 gifver vid handen, anmärkt under »Sjunde Hufvudtiteln» och »Öfverintendentsembetet § 1» rörande antagandet af entreprenör för snickeriarbeten vid Kronans under Embetets inseende ställda hus och byggnader i hufvudstaden.

Till åttlydnad af berörda nådiga befallning får Öfverintendentsembetet underdånigst anföra, att, då, på sätt det af Revisorerna åberopade, inför Embetet den 25 April 1899 förda protokoll utvisar, Embetet funnit sig icke kunna antaga det af Snickaren Karl Engström i Karlslund å ofvan omförmälda arbeten gjorda anbud af enahanda skäl, hvarpå Embetet stödt sitt den 26 April 1898 fattade beslut om underkännande af samme yrkesidkares då till ompröfning föreliggande anbud och för hvilka skäl Embetet, till följd af 1899 års Statsrevisorer i ämnet framställda erinran, i infordradt underdånigt utlåtande den 9 Januari 1900 närmare redogjort, Embetet tillåter sig i underdånighet åberopa hvad sagda utlåtande i sådant afseende innehåller, hvarförutom Embetet anser sig böra underdånigst meddela, att, då Engström, med föranledande af i April månad nästlidne år utlyst täflan, inom föreskrifven tid åter till Embetet inkom med anbud å utförande af vid statsegendomarne i fråga förekommande snickeriarbeten, Embetet anmodade sin kontrollant att genom besök å Engströms i trakten af Wäsby station belägna verkstad förskaffa sig noggrann kännedom om denna och derifrån utgående tillverkningar m. m., äfvensom att dervid utröntes, att Engström — som i Stockholm ej egde någon verkstadsfilial — å sin oftanämnda verkstad icke förfärdigade annat än inventionssoffor af två olika slag, och att förty såväl sjelfva verkstaden som der begagnade maskiner voro inrättade efter sagda tillverknings behof, ett förhållande, hvaraf lärers ovedersägligen framgå, att Engström saknar kompetens att bringa till verkställighet de omfattande arbeten, uteslutande tillhörande byggnadssnickeriet, som

ett Embetets antagande af utaf honom lemnadt anbud skulle förpligta honom att för Kronans räkning utföra.

Stockholm den 8 Januari 1901.

Underdånigst:

A. T. GELLERSTEDT.

Fr. Richter.

Generalpoststyrelsens

utlåtande angående Riksdagens Revisorerers anmärkning i fråga om öfverskridande af Postverkets utgiftsstat.

Till Konungen.

Sedan Riksdagens Revisorer, uti afgifven berättelse om verkställd granskning af Statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1899, beträffande postverket omförmält, hurusom postverkets utgifter under revisionsåret uppgått till 10,259,599 kronor 28 öre under det att den fastställda utgiftsstaten för samma år upptog en slutsumma å 9,146,600 kronor, samt att detta betydliga öfverskridande af utgiftsstaten, hvilket till största delen egt rum å aflöningsstaten och omkostnadsstaten, ådragit sig Revisorernes uppmärksamhet,

har Eders Kongl. Maj:t, genom nådig remiss den 7 innevarande månad, anbefalt Generalpoststyrelsen att afgifva underdånigt utlåtande i anledning af hvad Riksdagens Revisorer sålunda anfört.

Det sålunda infordrade utlåtandet får Generalpoststyrelsen härmed i underdånighet afgifva.

Enligt § 28 i gällande nådiga instruktion för Generalpoststyrelsen af den 4 Juni 1886 har Styrelsen att före utgången af November månad till Eders Kongl. Maj:t ingifva underdånigt förslag till de postverkets inkomst- och utgiftsstater, som nästföljande år böra till Riksdagens pröfning öfverlemnas.

Att så lång tid i förväg beräkna de blifvande utgifterna under alla de titlar, som äro af förslagsanslags natur, är naturligen förenadt med icke ringa svårighet, då det gäller ett kommunikationsverk af den betydande omfattning som postverket, hvars rörelse under en följd af år så hastigt tillväxt att åtskilliga af de mångahanda utgifter, som deraf betingats, icke ens kunnat förutses vid uppgörandet af beräkningarne för förslagen till vederbörande utgiftsstater.

För att närmare belysa denna poströrelsens stegring, tillåter sig Generalpoststyrelsen att, hufvudsakligen ur Styrelsens underdåniga berättelser om postverkets förvaltning, här meddela följande.

Summan af de in- och utrikes försändelser, som behandlats af svenska postverket, har beräknats sålunda:

för år 1895	169,077,030,
„ „ 1896	182,923,354,
„ „ 1897	213,952,093,
„ „ 1898	239,611,660,
„ „ 1899	264,214,682.

Vid denna beräkning hafva afsetts, jemte inrikes försändelser, Sveriges egna försändelser till och från utlandet, men ej de försändelser, som allenast postbefordrats i transit genom Sverige.

Beloppet af de prenumerationsavgifter, som influtit för tidningar och tidskrifter, hvilka genom svenska postverket blifvit förskrifna, samt beloppet af de samma postverk tillgodokomna avgifter för befordran af tidningar och tidskrifter, förskrifna genom postverket, utgjorde sammanlagdt:

	Kronor.
år 1895	2,253,990,
„ 1896	2,299,915,
„ 1897	2,517,383,
„ 1898	2,811,874,
„ 1899	3,022,878.

Angifna värdet af *afgångna* assurerade försändelser belöpte sig till:

	Kronor.
år 1895	969,577,571,
„ 1896	1,037,531,398,
„ 1897	1,059,791,254,
„ 1898	1,141,907,221,
„ 1899	1,188,244,221.

Beloppet af de vid postanstalterna i riket inlösta postförskott utgjorde:

	Kronor.
år 1895	3,476,696,
„ 1896	4,049,109,
„ 1897	4,837,120,
„ 1898	5,470,103,
„ 1899	6,437,602.

För postanvisningar inbetalade belopp utgjorde:

	Kronor.
år 1895	30,870,751,
„ 1896	34,394,898,
„ 1897	37,754,942,
„ 1898	41,831,700,
„ 1899	48,237,940.

Poststationernas antal uppgick:

år 1895 till	2,113,
„ 1896 „	2,162,
„ 1897 „	2,220,
„ 1898 „	2,298,
„ 1899 „	2,383.

Antalet s. k. postförda nymil utgjorde:

	å landsväg	å jernväg
år 1895	693,301,	1,733,717,
„ 1896	709,726,	1,752,069,
„ 1897	736,674,	1,841,769,
„ 1898	773,149,	1,951,693,
„ 1899	822,396,	2,058,865.

Antalet af till tjänstgöring vid postdistriktsförvaltningarna, å postanstalterna eller å linierna använda personer utgjorde:

år 1895	5,656,
„ 1896	5,839,
„ 1897	6,044,
„ 1898	6,454,
„ 1899	6,843.

I detta antal uti postverkets tjänst använda personer ingår, såsom ofvan antydts, icke Generalpoststyrelsens personal; och äro icke heller i antalet medräknade de personer, hvilka mot lega, enligt kontrakt, för postverkets räkning besörjt landsvägsposternas fortskaffande dels med vanliga åkande, dels med gående bud.

Antalet af de till Generalpoststyrelsen inkomna mål — oberäknadt de från vederbörande distrikts- och lokalförvaltningar å bestämda tider insända redogörelser af olika slag, samt en mängd requisitioner med mera dylikt — utgjorde:

år 1895	12,900,
„ 1896	13,088,
„ 1897	13,931,
„ 1898	14,742,
„ 1899	15,887.

När Generalpoststyrelsen i November 1897 uppgjorde underdånigt förslag till postverkets stater för år 1899, beräknades:

inkomsterna för sistnämnda år till kronor 9,925,000: —,
 och utgifterna till „ 9,200,000: —,
 hvadan ett öfverskott af kronor 725,000: —
 ansågs kunna, derest icke utgifter af då ej förväntad art uppstode, till Statsverkets disposition öfverlemnas.

Enligt nådiga brefvet till Generalpoststyrelsen den 27 Maj 1898 blefvo emellertid, på grund af Riksdagens beslut, postverkets utgifts-stater för år 1899 förslagsvis bestämda till endast 9,143,600 kronor, i följd hvaraf det öfverskott, som beräknades komma statsregleringen till godo, uppgick till ett belopp af 781,400 kronor.

Efter det postverkets hufvudbok för år 1899 afslutats, befunnos inkomsterna för samma år hafva uppgått till ... kronor 11,121,371: 88,
 och utgifterna „ 10,259,599: 28,
 hvarigenom för året visade sig hafva uppkommit

ett öfverskott af kronor 861,772: 60,
 eller 80,372 kronor 60 öre mera än, jemlikt Riksdagens ofvanberörda beslut, för statsregleringen beräknats.

I öfverensstämmelse med den i § 23 af nådiga instruktionen för Generalpoststyrelsen intagna bestämmelse om leverans till Statskontoret af postverkets öfverskottsmedel, jemförd med nådiga brefvet till Generalpoststyrelsen den 26 Maj 1899, angående postverkets stater för år 1900, — i hvilket nådiga bref meddelats Styrelsen Riksdagens medgifvande, att till fonden för anskaffande af tomt till nytt posthus i Stockholm finge afsättas, bland annat, den behållning, som för år 1899 kunde å postverkets rörelse uppstå utöfver det redan för statsregleringen beräknade öfverskottet för samma år — har Generalpoststyrelsen i Maj 1900 af postverkets öfverskottsmedel för år 1899 levererat till Statskontoret *dels* det ofvannämnda, för statsregleringen beräknade öfverskottsbeloppet, kronor 781,400: —, *dels ock* det återstående öfverskottsbeloppet kronor 80,372: 60, för att tilläggas förenämnda, under Statskontorets vård och förvaltning ställda fond, hvilken, jemlikt sistberörda nådiga bref, numera benämnes »fonden till posthusbyggnader».

I efterföljande tablå meddelas en jämförelse mellan de belopp, till hvilka de särskilda anslagen blifvit upptagna i postverkets utgifts-stater för år 1899, och de belopp, hvartill utgifterna för året å samma anslagstitlar i verkligheten uppgått, jemte uppgift om huru mycket de verkliga utgifterna å hvarje anslagstitel öfverskridit eller understigit de beräknade.

	Anslagets natur.	I staterna för år 1899 upptagna belopp.	Verkliga utgifter för år 1899.	De verkliga utgifterna hafva alltså				
				Öfverskridit de beräknade med		Understigit de beräknade med		
		Kr.	Kr.	öre	Kr.	öre	Kr.	öre
Aflöningsstaten.								
Generalpoststyrelsen:								
Ordinarie löner och tjänstgöringspenningar samt arvoden åt extra biträden m. m.	fast anslag	131,500	131,350	—	—	—	150	—
Distriktsförvaltningarna:								
Arvoden och tjänstgöringspenningar	fast	27,500	27,500	—	—	—	—	—
ersättning för mistning af uppbörds- och frimärkesprovision	förlags-	7,000	8,200	—	1,200	—	—	—
Postanstalterna: Ordinarie löner och tjänstgöringspenningar	fast	1,602,300	1,597,604	47	—	—	4,695	53
Anslaget till aflönande af poststationsföreståndare	förlags-	610,000	657,776	23	47,776	23	—	—
„ „ aflönande af extra biträden vid distriktsförvaltningarna och postanstalterna	„	575,000	712,279	69	137,279	69	—	—
„ „ ålderstillägg	„	840,000	302,752	27	—	—	37,247	73
„ „ arvoden åt extra vaktbetjente och till hushyresbidrag för en del betjente	„	80,000	119,505	20	39,505	20	—	—

	Anslagens natur.	I staterna för år 1899 upptagna belopp.	Verkliga ut- gifter för år 1899.		De verkliga utgifterna hafva alltså			
					Öfverskridit de beräknade med		Understigit de beräk- nade med	
		Kr.	Kr.	öre	Kr.	öre	Kr.	öre
Anslaget till gratifikatio- ner m. m. åt tjenstemän och betjente	fast anslag	9,000	9,000	—	—	—	—	—
Öfvergångsstaten	” ”	2,400	2,400	—	—	—	—	—
Pensionsstaten	— — —	73,375	70,454	51	—	—	2,920	49
<i>Omkostnadsstaten.</i>								
Anslaget till uppbörds- och frimärkespro- vision	förslagsanslag	395,000	425,458	40	30,458	40	—	—
” ” förhyrande af de för postverket er- forderliga lägen- heter samt till be- stridande af utgif- terna för post- husens underhåll m. m.	” ”	160,000	149,330	83	—	—	10,669	17
” ” expensutgifter	” ”	440,000	530,452	86	90,452	86	—	—
” ” rese- och trakta- mentsersättnin- gar: för resor i embets- och tjensteären- den i allmänhet till traktamenten för tjenstemän i jernvägspostkupé till traktamenten för vaktbetjente .	” ”	50,000	46,918	52	—	—	3,081	48
” ” postbetjentes be- klädnad och be- väring	” ”	290,000	323,254	19	33,254	19	—	—
” ” inköp och under- håll af inventarier ” ” postföringskost- nad: vid befordran å jernväg	” ”	620,000	801,242	58	181,242	58	—	—
” ” ”	” ”	100,000	137,054	16	37,054	16	—	—
” ” ”	” ”	100,000	143,008	84	43,008	84	—	—
” ” ”	” ”	1,800,000	2,068,364	93	268,364	93	—	—

	Anslagets natur.	I staterna för år 1899 upptagna belopp.	Verkliga utgifter för år 1899.		De verkliga utgifterna hafva alltså			
					Öfverskridit de beräknade med		Understigit de beräknade med	
		Kr.	Kr.	öre	Kr.	öre	Kr.	öre
Anslaget till postföringskostnad:								
vid befordran å landsväg och inom postanstalternas områden samt till landtbrefbäring	förslagsanslag	730,000	825,178	02	95,178	02	—	—
vid befordran sjöledes:								
mellan fasta landet och Gotland	„ „	54,000	61,951	—	7,951	—	—	—
mellan öfriga inrikes orter	„ „	90,000	83,416	96	—	—	6,583	04
mellan Sverige och Finland	„ „	10,000	10,142	66	142	66	—	—
mellan Sverige och Danmark	„ „	12,000	13,910	—	1,910	—	—	—
mellan Sverige och Tyskland	„ „	100,000	209,387	11	109,387	11	—	—
mellan Sverige samt England och Amerika	„ „	4,500	7,350	51	2,850	51	—	—
„ „ godtgörelse till främmande postverk	„ „	10,000	—	—	—	—	—	—
„ „ tillverkning af frimärken, frankokuert, brefkort och kortbref	„ „	100,000	115,850	86	15,850	86	—	—
„ „ diverse utgifter...	„ „	35,000	38,423	05	3,423	05	—	—
Oförutsedda utgifter fast	„	450,000	437,526	37	—	—	12,473	63
Afkortningar och restitutioner m. m.	förslags	70,025	114,765	52	44,740	52	—	—
Summa kronor		9,143,600	10,259,599	28	—	—	—	—

Orsaken till att i här ofvan intagna tabell icke förekommer något utgiftsbelopp å anslaget till godtgörelse åt främmande postverk är att söka i den omständigheten, att anslaget under denna titel allenast är afsedt att betäcka det belopp, hvarmed vid afräkningarne med främmande postverk utgifterna kunna komma att öfverskjuta hvad svenska postverket eger räkna sig till godo, och att de likvider, som med främmande postverk egt rum för år 1899, lemnat det resultat, att utgifterna till vissa länder mer än betäckts af inkomsterna från andra länder.

Såsom ofvanstående tablå gifver vid handen, är det endast å förslagsanslag, som utgifterna öfverskridit hvad beräknadt blifvit.

Beträffande de anslag af nyssberörda natur, som öfverskridits med mera än 10,000 kronor, anser sig Generalpoststyrelsen böra här i korthet särskildt framhålla följande.

Anslaget till *vikariatsersättning samt arvoden åt extra biträden m. m. hos Generalpoststyrelsen* har öfverskridits med 12,789 kronor 54 öre. Hänvisande i underdånighet till ofvan intagna statistiska redogörelse, tillåter sig Styrelsen fästa uppmärksamheten derå, att den starka tillökningen af antalet mål, som Styrelsen haft att behandla, samt den allt mera stegrade posttrafiken kräft anställande hos Styrelsen af ytterligare extra arbetskrafter för behörig handläggning af målen och för granskning af de inkomna vidlyftiga räkenskapshandlingarne.

Öfverskridandet af anslaget till *aflönande af poststationsföreståndare* härleder sig *dels* af den ganska betydande ökning i antalet poststationer, som föranledts af nya jernvägsliniers upplåtande för trafik och tillgodo-seendet af landsbygdens berättigade kraf på förbättrade postförbindelser, *dels ock* af de många arvodesförhöjningar, som måst vidtagas i följd af uppsägningar, från vederbörande poststationsföreståndares sida, af med dem ingångna kontrakt.

Hvad angår anslaget till *aflönande af extra biträden vid distriktsförvaltningarna och postanstalterna*, hafva utgifterna å detta anslag under år 1899 uppgått till icke mindre än 712,279 kronor 69 öre eller 137,279 kronor 69 öre mera än som beräknats. Orsaken dertill är äfven att tillskrifva poströrelsens snabba tillväxt, som nödvändiggjort anställandet vid vederbörande postanstalter af ett väsentligen större antal extra tjenstemän, än som vid uppgörandet af förslaget till postverkets stater för ifrågavarande år kunnat förutses. Vid ett rättvist bedömande af storleken af den arbetsbörda, som hvilar å postanstalterna, torde emellertid ej heller böra förbises de kraf, postsparbanksrörelsen ställer å desamma.

Enligt Styrelsens för Postsparbanken underdåniga berättelse för år 1899, utgjorde samma år

antalet insättningar	576,853.
„ uttagningar	178,301.
insättningarnes belopp	kronor 15,802,010: —
uttagningarnes „	„ 21,934,295: 99.
antalet utfärdade nya motböcker med postsparbanken ...	84,507.

Anledningen till att utgifterna å anslaget till *arvoden åt extra vaktbetjente m. m.* för år 1899 uppgått till så högt belopp, som ofvan intagna tablå utvisar, står ock i samband med den starka tillväxten i poströrelsen och särskildt den utvidgade postbefordringen genom nya jernvägs-liniers öppnande för trafik.

Anslaget till *uppbörds- och frimärkesprovision* har öfverskridits med 30,458 kronor 40 öre, hvilket är beroende af den omständigheten, att, såsom af ofvan meddelad redogörelse framgår, postverkets inkomster — hvaraf den å postanstalterna inflytande uppbörd, å hvilken provision beräknas, är den hufvudsakligaste — uppgått för år 1899 till ett väsentligt högre belopp än som vid uppgörandet af inkomststaten för samma år beräknats.

Från anslaget till *expensutgifter* — å hvilken anslagstitel utgifterna för år 1899 uppgått till 90,452 kronor 86 öre mera än som beräknats — bekostas anskaffningen af de för poströrelsen och redovisningen af medel m. m. erforderliga slag af tryckta blanketter och räkenskapsböcker samt skrifmaterialier i öfrigt och åtskilliga andra förbrukningsartiklar äfvensom vederbörande postanstalters belysning, uppvärmning och städning. Såsom naturligt är, har posttrafikens tillväxt medfört större åtgång af förbrukningsartiklar; hvarjemte utvidgning af postlokaler samt förhyrandet af behöfliga större postlokaler dragit med sig ökade utgifter för lokalernas belysning, uppvärmning och städning.

Till följd af jernvägskommunikationernas utvidgning och det deraf betingade ökade behovet af posttjenstemän inom jernvägspostkupéer hafva utgifterna å anslaget till *traktamenten för tjenstemän i jernvägs-postkupé* icke kunnat för år 1899 hållas under det i tablåen upptagna belopp, hvilket med 33,254 kronor 19 öre öfverstiger det å omkostnadsstaten för nämnda år förslagsvis fastställda.

Hvad angår anslaget till *traktamenten för vaktbetjente*, hafva utgifterna för år 1899 med 181,242 kronor 58 öre öfverskridit det i staten för samma år förslagsvis beräknade beloppet, 620,000 kronor.

Förnämsta orsaken dertill har varit, att poströrelsens starka tillväxt gjort det nödigt för Styrelsen att, på framställningar från distriktsförvaltningar och postkontorsföreståndare, i betydlig mån föröka den extra vaktbetjentpersonalen. Särskildt har ökningen af postbefordringen

å jernväg kräft anställande vid jernvägsposten af ett väsentligt större antal extra vaktbetjente.

Stegringen af utgifterna å ifrågavarande anslag har ock till en del föranledts af ökad användande af reservpostbetjente för beredande å vaktbetjente vid postverket af periodiskt återkommande sabbatshvila samt för åstadkommande af tillfällig arbetsförstärkning i förekommande fall.

Generalpoststyrelsen tillåter sig att vid ifrågavarande anslagstitel i underdånighet erinra, hurusom enligt 1899 års Riksdags, på Eders Kongl. Maj:ts nådiga framställning grundade beslut aflöningsförhållandena för ordinarie och extra vaktbetjente vid postanstalterna undergått en högst väsentlig omreglering från 1900 års början, i följd hvaraf för desse betjente, med höjande af den fasta aflöningen å postverkets aflöningsstat, traktamenten såsom *aflöningsform* i regel borttagits. Då alltså traktamenten för postbetjente skulle bibehållas allenast i de fall och till de belopp, som ambulerande verksamhet eller vissa andra särskilda omständigheter påkallade, blef ock anslaget till traktamenten för vaktbetjente å postverkets omkostnadsstat för 1900 förslagsvis nedsatt till ett belopp af 117,000 kronor (från 620,000 kronor, hvartill det förslagsvis upptagits i staten för år 1899).

Att utgifterna å anslaget till *postbetjentes beklädnad och beväring* för år 1899 uppgått till 37,054 kronor 16 öre utöfver det förslagsvis bestämda beloppet, är hufvudsakligen beroende derpå, att antalet uniformsberättigade vaktbetjente väsentligt stigit och att beklädnadsförmanerna något förbättrats.

Öfverskridandet af förslagsanslaget till *inköp och underhåll af inventarier* har till stor del förorsakats deraf, att i sammanhang med förhyrandet af nya och rymligare postkontorslokaler, i den mån den ökade rörelsen gjort sådant nödvändigt, måst i de allra flesta fall anskaffas nya möbler; hvarjemte den ganska betydande ökningen af antalet poststationer medfört stegrade kostnader för anskaffande af behöfliga kassakistor och blankettskåp för dylika stationer.

Å anslaget till *postföringskostnad vid befordran å jernväg*, hvilket i omkostnadsstaten för år 1899 förslagsvis upptagits till 1,800,000 kronor, hafva utgifterna för samma år med 268,364 kronor 93 öre öfverstigit det sålunda beräknade beloppet.

Till förklarande af detta ganska betydande öfverskridande af berörda anslag får Generalpoststyrelsen i underdånighet framhålla, att den väsentliga utsträckning af jernvägsförbindelserna, hvilken under år 1899 egt rum såväl genom öppnande för trafik af nya jernvägssträckor som genom användande af ökad antal tåg å förut befinliga banor,

samt behovet af att, till gagn för angränsande orter, äfven med de nya jernvägslägenheterna anordna postbefordran naturligtvis måst medföra en motsvarande ökning i utgifterna under ifrågavarande anslagstitel.

Af den ofvan meddelade statistiska redogörelsen framgår, att antalet å jernväg postförda nymil under år 1899 ökades med icke mindre än 107,172 nymil.

Särskildt tillåter sig Generalpoststyrelsen underdånigst erinra derom, att med ingången af Maj månad 1899 uppehållits dagliga dubbla tåg å linien Stockholm—Trelleborg, hvilket förhållande icke tagits i beräkning vid afgifvandet af det underdåniga förslaget till postverkets utgiftsstater för nämnda år, men som gifvetvis, då båda tågen varit postförande, i afsevärd mån bidragit till anslagets öfverskridande.

Ökad användande vid postbefordringen å statens jernvägar af s. k. bogievagnar, för hvilka postverket skall erlägga högre ersättning än för andra till postbefordran upplåtna jernvägsvagnar, har också medfört förhöjda utgifter å förevarande anslag.

Stegringen i utgifterna å förslagsanslaget till *postföringskostnad vid befordran å landsväg och inom postanstalternas områden samt till landtbrefbäring*, hvilket anslag under år 1899 öfverskridits med 95,178 kronor 2 öre, har hufvudsakligen berott deraf, att talrika uppsägningar af förutvarande kontrakt om postföring och landtbrefbäring till Generalpoststyrelsen ingått, och att vid uppgörande af nya kontrakt i regel kräfts ej obetydlig förhöjning i den lega, som förut, under andra arbets- och prisförhållanden, kunnat betingas; hvartill kommer, att Generalpoststyrelsen ansett sig böra, såvidt möjligt, söka tillmötesgå berättigade framställningar äfven från landsbygden om förbättringar i postförbindelserna.

Beträffande anslaget till *postföringskostnad vid befordran sjöledes mellan Sverige och Tyskland*, hvilket anslag i omkostnadsstaten för år 1899 upptagits till förslagsvis 100,000 kronor, hafva utgifterna för samma år uppgått till 209,387 kronor 11 öre och således med 109,387 kronor 11 öre öfverstigit det belopp, hvartill anslaget beräknats.

I anledning deraf tillåter sig Generalpoststyrelsen fästa uppmärksamheten derå, att från och med den 1 Maj 1899 anordnades en dubbeltur i dygnet året om å sjöpostlinien Trelleborg—Sassnitz, hvilken anordning, i hvad Sverige angår, genomfördes på grund af Eders Kongl. Maj:ts nådiga bref den 3 December 1898 och således vid uppgörandet i November 1897 af förslaget till postverkets stater för 1899 icke kunnat tagas i beräkning. Äfven i förslaget till postverkets stater för år 1900, upprättadt i November 1898, upptog Generalpoststyrelsen

anslaget i fråga till endast 100,000 kronor, men blef detta anslagsbelopp af Eders Kongl. Maj:t och Riksdagen, enligt nådiga brefvet till Generalpoststyrelsen den 26 Maj 1899, angående postverkets stater för år 1900, förhöjdt till 240,000 kronor, med hänsyn till de förändrade anordningarna å förenämnda sjöpostlinie.

Posttrafikens starka tillväxt har naturligen medfört ökad åtgång af frankotecken, hvilket torde förklara stegringen af utgifterna för år 1899 å anslaget för *tillverkning af frimärken, frankokuvrt, brevkort och kortbref*.

Hvad slutligen angår anslaget till *afkortningar och restitutioner m. m.*, hafva utgifterna å detta anslag, hvilket i postverkets stater för år 1899 upptagits till förslagsvis 70,025 kronor, under nämnda år öfverstigit det sålunda beräknade beloppet med 44,740 kronor 52 öre.

De årliga utgifterna å berörda anslagstitel, hvartill hänföras, bland annat, till Generaltullstyrelsen utanordnade tullafgifter för en del paketpostförsändelser från utlandet äfvensom utgifter för ersättande af förkomna eller skadade värdeförsändelser, kunna naturligtvis — i all synnerhet beträffande utgifterna af sistberörda slag — vexla ej obetydligt, och låta sig fördenskull icke med någon större tillförlitlighet på förhand beräknas.

Ifrågavarande anslag plägar också efter omständigheterna förhöjas eller sänkas för vinnande af en jemnare slutsumma å utgiftstaterna i deras helhet.

Den nådigst remitterade akten varder härmed i underdånighet återstald.

Stockholm den 14 December 1900.

Underdånigst:

F. H. SCHLYTERN.

H. A. KOLMODIN.

AXEL HUSBERG.

E. BÄCKSTRÖM.

C. HASSELROT.

HERMAN ASKBERG.

e. f.

V. Roth.

Styrelsens för Postsparbanken

utlåtande i anledning af Riksdagens Revisorers erinran angående Postsparbankens kostnader för förvaltning af beväringssmanskapets dagaflöningsmedel.

Till Konungen.

Genom nådig remiss den 7 innevarande månad har Eders Kongl. Maj:t anbefalt Styrelsen för Postsparbanken att afgifva underdånigt utlåtande i anledning af hvad uti remissen bifogadt transsumt af Riksdagens Revisorers den 30 sistlidne November afgifna berättelse om verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1899 förekommer rörande kostnaderna för Postsparbankens förvaltning af beväringssmanskapets dagaflöningsmedel.

Revisorerne hafva i sådant hänseende anført,

att, jemlikt föreskrift i § 7 af Eders Kongl. Maj:ts nådiga kungörelse den 9 Juni 1893, angående utbetalning af den beväringssmän för tjänstgöring under de årliga vapenöfningarne tillkommande dagaflöning m. m., ett belopp af 3,055 kronor 80 öre blifvit, på grund af nådigt bref den 21 April 1899, af anslaget »De värnpligtiges vapenöfningar» utbetaladt till Postsparbanken såsom godtgörelse för förvaltningen under år 1898 af beväringssmanskapets dagaflöningsmedel;

att enahanda godtgörelse för år 1899 uppgått till 6,438 kronor 25 öre, hvilket belopp blifvit enligt nådiga brefvet den 20 April innevarande år, ersatt Postsparbanken från anslaget till de värnpligtiges vapenöfningar;

att, enär, på grund af Postsparbankstyrelsens beslut den 28 Maj 1894, utfärdandet af de värnpligtiges motböcker jemte redovisningen af derå insatta medel egde rum vid postkontoret i Stockholm, uti Postsparbankens omkostnader för förvaltningen af nu ifrågavarande dagaflöningsmedel inginge jemväl ersättning till postdirektören i Stockholm och posttjenstemännen vid Stockholms postkontor för deras bestyr med berörda medel;

samt att, enligt Revisorernes förmenande, kostnaden för förvaltningen i Postsparbanken af de värnpligtiges dagaflöningsmedel vore större, än omständigheterna med nödvändighet påkallade, samt skulle kunna ganska väsentligt nedbringas derigenom att det arbete, som förorsakades Postsparbanken genom nämnda förvaltning, blefve i dess helhet utfördt å Postsparbanksbyrån, genom hvilken anordning åtmin-

stone kunde helt och hållet besparas den utgift, som för närvarande i form af uppbördsprovision å de insatta beväringssmedlen utginge till postdirektören i Stockholm.

I anledning af hvad Revisorerna sålunda anført, får Postsparbankstyrelsen underdånigst meddela:

Sedan 1892 års urtima Riksdag, uti underdånig skrifvelse den 26 November 1892, om förbättrad härordning m. m., meddelat, att Riksdagen ansett en förhöjning i aflöningsförmånerna för den värnpligtige till 50 öre för öfningsdag vara lämplig, af hvilken förhöjda ersättning $\frac{3}{5}$ skulle vid fullgjord vapenöfning för den värnpligtiges räkning insättas i Postsparbanken å motbok, som borde till den värnpligtige öfverlemnas efter återkomsten till hemorten,

hade Postsparbankstyrelsen, uti infordradt underdånigt utlåtande öfver ett af Arméförvaltningen den 17 Februari 1893 afgifvet förslag till de närmare bestämmelser, som med anledning af Riksdagens omförmälda beslut kunde vara af nöden, under den 3 Maj sistnämnda år såsom sin åsigt uttalat, att insättning i Postsparbanken af den del af de värnpligtiges dagaflöning, som ej vore afsedd att af dem å öfningsorten kontant uppbäras, lämpligast borde ega rum vid postanstalterna i Stockholm genom förmedling af Postsparbankstyrelsen och under Postsparbanksbyråns omedelbara uppsigt, för hvilket ändamål det skulle åligga vederbörande kompani- (sqvadrons-, batteri-) befälhafvare att, omedelbart efter utgången af 1:sta årets öfningsmöte beträffande värnpligtige tillhörande kavalleriet eller flottan, men efter slutet af 2:dra årets öfningsmöte i fråga om värnpligtige vid arméns öfriga vapenslag, till Postsparbankstyrelsen insända, förutom anmälningslista i 2 exemplar, sammanlagda beloppet af de dagaflöningsmedel, som skulle för det kompaniet (sqvadronen, batteriet) tillhörande beväringssmanskaps räkning i Postsparbanken insättas. Ena exemplaret af hvarje lista skulle derefter tillställas vederbörande postanstalter i Stockholm för utfärdande af motböcker för de å listorna upptagna värnpligtige samt för anteckning och quitterande i motböcker af det belopp i helt kronor, som funnes för de värnpligtige å listorna angifvet; hvaremot det andra exemplaret af lista skulle tjena till ledning vid uppläggande å Postsparbanksbyrå af konti för de värnpligtige. Sedan de för beväringssmännen utfärdade motböckerna blifvit af postanstalterna i Stockholm till Postsparbanksbyrån öfverlemnade, skulle böckerna genom Postsparbankstyrelsens försorg öfversändas till vederbörande kompaniområdes befälhafvare, för att de värnpligtige tillhandahållas.

I fråga om den ersättning, som borde tillgodokomma de tjenste-

män vid Stockholms postkontor, hvilka komme att handlägga de postsparbanksgöromål, som föranleddes af insättning i Postsparbanken af de värnpligtiges besparade dagaflöningsmedel, hemställde Postsparbankstyrelsen, uti ofvan åberopade underdåniga utlåtande af den 3 Maj 1893, att denna ersättning borde utgå i enlighet med bestämmelse i Eders Kongl. Maj:ts nådiga skrifvelse till Postsparbankstyrelsen den 21 September 1883, med åtskilliga föreskrifter rörande Postsparbankens förvaltning.

Uti den kungörelse i ämnet, som af Eders Kongl. Maj:t den 9 Juni 1893 i nåder utfärdades, blefvo, beträffande sättet för Postsparbankens anlåtande för insättning af de värnpligtiges dagaflöningsmedel, meddelade föreskrifter, som grundade sig på hvad af Postsparbankstyrelsen blifvit, uti ofvan åberopade underdåniga utlåtande af den 3 Maj samma år, hemställt; hvarjemte Eders Kongl. Maj:t, uti nådigt bref jemväl af den 9 Juni 1893, anbefalde Postsparbankstyrelsen att efter utgången af år 1894 årligen till Eders Kongl. Maj:t inkomma med uppgift å det belopp, som från anslaget till beväringssmanskapets vapenöfningar kunde anses böra för närmast föregående år till Postsparbanken utbetalas såsom godtgörelse för dess bestyr med förvaltningen af beväringssmännens i nämnda sparbank insatta medel.

Till åtlydnad deraf har Postsparbankstyrelsen, uti särskilda underdåniga skrivelser af den 18 Mars 1895, den 18 Mars 1896, den 23 Mars 1897, den 18 Mars 1898, den 10 Mars 1899 och den 28 Mars innevarande år, dels anmält beskaffenheten och beloppet af de kostnader, som under hvart och ett af de närmast föregående åren genom förvaltningen af beväringssmanskapets dagaflöningsmedel uppkommit för Postsparbanken, dels ock hemställt om godtgörelse till Postsparbanken för den del af ifrågavarande kostnader, som icke betäckts af den å medlen uppkomna räntevinst, hvarvid Styrelsen särskildt angifvit det ersättningsbelopp, som, jemlikt gällande nådig bestämmelse i ämnet, för hvarje år tillgodokommit såväl postdirektören i Stockholm som ock tjenstemännen vid dervarande postkontor för bestyret med beväringssmanskapets dagaflöningsmedel;

och har Eders Kongl. Maj:t, enligt särskilda nådiga bref till Postsparbankstyrelsen af den 10 Maj 1895, den 24 April 1896, den 20 April 1897, den 29 April 1898, den 21 April 1899 och den 20 April innevarande år, med godkännande af hvad af Postsparbankstyrelsen sålunda hemställts, anvisat nödiga medel för ersättande af Postsparbankens utgifter uti ifrågavarande hänseende.

För tillämpning af de, uti Eders Kongl. Maj:ts ofvan åberopade

nådiga kungörelse af den 9 Juni 1893, meddelade föreskrifter, i hvad desamma afsågo Postsparbanken, beslöt Postsparbankstyrelsen den 28 Maj 1894, i öfvérensstämmelse med hvad af Styrelsen blifvit uti dess underdåniga utlåtande den 3 Maj 1893 föreslaget, att utfärdandet af motböcker för beväringmännen skulle ega rum vid postkontoret i Stockholm; hvarjemte Styrelsen i sammanhang dermed meddelade närmare bestämmelser rörande fördelningen mellan Postsparbanksbyrån och Stockholms postkontor af bestyren med afseende å beväringsmanskapets dagaföningsmedel, dervid föreskrefs att — för undvikande af den omgång, tidsutdrägt och, under dåvarande förhållanden, jemväl ränteförlust, som skulle uppkomma, derest de från kompanicheferna till Postsparbankstyrelsen insända medlen från Styrelsen levererades till postdirektören i Stockholm för att af denne i sammanhang med afgifvande redovisning återlevereras till Postsparbankens hufvudkassa och derefter insättas å bankräkning — dessa medel af Postsparbankstyrelsen skulle direkt insättas i Riksbanken, hvarefter de sålunda insatta beloppen skulle af postdirektören krediteras i den räkenskap, hvori, på grund af vid postkontoret i Stockholm utfärdade motböcker, de dagaföningsmedel, beloppen afsåge, blefve debiterade.

Riksdagens Revisorer hafva, uti sin ofvan åberopade berättelse, såsom sin åsigt uttalat, att nu omförmälda arbetsfördelning mellan Postsparbanksbyrån och Stockholms postkontor vore af beskaffenhet att förorsaka såväl ökad arbete genom den skriftvexling, som deraf föranledes, som ock omgång och tidsutdrägt.

Postsparbankstyrelsen medgifver, att, derest, såsom Revisorerne ifrågastält, hela det arbete, som förorsakas genom insättning och förvaltning i Postparbanken af de värnpligtiges dagaföningsmedel, kunde öfvertagas af Postsparbanksbyrån, derigenom ock skulle undvikas den ej ringa skriftvexling, som, måste ega rum mellan Postsparbanksbyrån och postdirektören i Stockholm i och för den behöriga redovisningen af dessa medel; men Styrelsen kan dock ej instämma i Revisorerens uttalande derom att den nu tillämpade anordningen föranleder omgång och tidsutdrägt. Enligt Styrelsens förmenande förekommer nämligen för närvarande ej någon omgång vid utfärdandet af motböcker för beväringmän. Blanketter till dessa böcker jemte vederbörliga anmälningslistor utlemnas af Postsparbanksbyrån till postanstalterna i Stockholm, dervid af postanstalterna afgifves qvitto öfver de mottagna blanketterna. Äfven om utfärdandet af nu ifrågavarande böcker kunde ega rum å Postsparbanksbyrån, torde likväl vara nödvändigt att dylikt qvitto afgifves af de funktionärer, åt hvilka bestyret med böckernas utfärdande

anförtröddes. Detta bestyr torde nemligen ej kunna utföras af den vid Postsparbanksbyrån fast anställda personal, hvars tid är helt och hållet upptagen af öfriga löpande göromål, som ej tåla uppskof, utan måste omförmälda bestyr uppdragas åt för tillfället anställda, med göromålen ovana personer. Åt dessas arbete måste under sådana förhållanden egnas en mera genomgående kontroll och ett noggrannare öfvervakande än hvad nu är af nöden, då arbetet med utfärdandet af motböckerna handhafves af personalen vid Stockholms postkontor, hvilken naturligtvis är fullt förtrogen med göromål af dylik art.

Enligt hvad Postsparbankstyrelsen håller före, är den nu rådande fördelningen mellan Postsparbanksbyrån och Stockholms postkontor af omhandlade arbete egnad att undvika tidspillan i stället för att, såsom Revisorerna förmenat, vålla tidsutdrägt. Jemlikt § 8 i ofvan åberopade nådiga kungörelse af den 9 Juni 1893, skola de för beväringmännen utfärdade motböcker vara hos vederbörande kompaniomedelsbefälhafvare att tillgå, sedan en månad förflutit efter vapenöfningsmötets slut. Då nu, hvad åtminstone beträffar det stora flertalet beväringmän, eller de vid indelta arméns truppförband anställda, de för dessa beväringmän afsedda dagaflöningsmedel till Postsparbankstyrelsen inkomma nästan samtidigt från hela riket, dock först en eller annan dag efter vapenöfningsmötets slut, samt de utfärdade motböckerna böra till kompaniomedelsbefälhafvarne öfversändas åtminstone några dagar före den dag motböckerna skola vara att tillgå, är det tydligt att arbetet måste under mellantiden forceras i högsta grad. Under sådana förhållanden är det fördenskull af nöden att för vinnande af tid vid utförandet af den del af arbetet med förvaltningen af beväringsmännens besparade dagaflöningsmedel, som afser utfärdandet af motböcker, användes en personal sådan som den vid Stockholms postkontor anställda, hvilken har till daglig sysselsättning handläggning af dylika göromål, äfvensom att detta arbetes utförande fördelas mellan de för närvarande till ett antal af 11 uppgående olika afdelningar och filialanstalter vid Stockholms postkontor, vid hvilka postsparbanksrörelse finnes anordnad. Huru omfattande detta arbete i regel är, torde framgå deraf att under September månad 1899 till Postsparbankstyrelsen inlevererades i 330 särskilda poster ett sammanlagdt belopp af 581,339 kronor 70 öre dagaflöningsmedel för beväringmän, för hvilka genom förmedling af Stockholms postkontor utfärdades 21,588 motböcker. Om än det skulle lyckas Postsparbankstyrelsen att för detta arbetes utförande å Postsparbanksbyrån anvärfva tillräckligt antal personer med den vana vid handläggning af sådana göromål, som innehafves af tjänstemän vid Stockholms post-

kontor, så skulle dock hinder möta för en sådan anordning till följd deraf att i de lokaler, som för närvarande disponeras af Postsparbanksbyrån, ej skulle finnas utrymme för denna ökade personal. Dessa lokaler, uti hvilka arbetet med de vanliga löpande göromålen oafbrutet pågår från klockan 9 f. m. till klockan 9 e. m., äro nemligen för närvarande äfven under vanliga förhållanden mindre tillfredsställande och otillräckliga; och att för den tid, under hvilken arbetet med utfärdandet af beväringssmanskapets motböcker pågår, för detta ändamål förhyra särskild lokal, skulle för visso ej kunna ske utan synnerliga svårigheter och stor kostnad.

Men äfven om sådana anordningar beträffande personal och lokal åvägabragtes, att det arbete, som förorsakas genom insättning och förvaltning i Postsparbanken af de värnpligtiges dagaföningsmedel, kunde i dess helhet utföras å Postsparbanksbyrån, så lär emellertid sådant, enligt gällande författning rörande Postsparbanken, ej kunna ega rum. Mom. 2 af § 2 i Eders Kongl. Maj:ts nådiga förordning af den 22 Juni 1883, angående en postsparbank för riket, lyder nemligen sålunda: »Insättning kan ega rum vid de postanstalter, Postsparbankens styrelse bestämmer, å alla de tider, då postanstalten hålles öppen för allmänheten.» Och i § 6 af samma nådiga förordning säges: »Insättning skall, för att vara gällande, af vederbörande tjänsteman å den postanstalt, der insättningen sker, qvitteras på sätt särskildt bestämmes.» Något förklarande derom att insättning skulle kunna ega rum annorlunda än genom förmedling af postanstalterna förekommer ej i nämnda nådiga förordning; och Postsparbanksbyrån, som är ett under Postsparbankstyrelsen direkt lydande kontor, hvarest samtliga vid postanstalterna i riket verkställda insättningar och uttagningar bokföras m. m., kan ju ej anses såsom en postanstalt. De insättningar och uttagningar, som i Postsparbankstyrelsens årligen afgifna underdåniga berättelser angående Postsparbankens förvaltning påföras Postsparbankens centralförvaltning — och hvilka under år 1899 uppgingo, insättningarna till 274 och uttagningarna till 35 — hafva ej verkställts å Postsparbanksbyrån, utan utgöras, hvad beträffar insättningarna, af sådana som i verkligheten försiggått vid de respektive postanstalterna, men, af en eller annan anledning, ej blifvit i dessas redovisningar upptagna samt, i fråga om uttagningarna, af belopp, som af motboksewares i Postsparbanken innestående medel användts för inköp, genom Postsparbanksbyråns försorg, för motboksewares räkning af obligationer, hvilka sedermera af vederbörande postanstalt tillstälts motboksegare, dervid genom

postanstaltens försorg i motbok afförts det belopp, som för obligationsköpet utgått.

Då sålunda insättning i Postsparbanken af de värnpligtiges dagaflöningsmedel verkställes genom postanstalter i Stockholm på enahanda sätt som eger rum beträffande vanliga insättningar, med undantag deraf att, för undvikande af omgång, de för insättning afsedda medlen direkt inlevereras till Riksbanken, så torde ock ersättningen till posttjenstemännen för bestyret med afseende å berörda dagaflöningsmedel böra utgå efter enahanda grunder, som gälla beträffande vanliga insättningar i Postsparbanken.

Jemlikt nådiga skrifvelsen till Postsparbankstyrelsen den 21 September 1883 utgår ersättning till postanstalternas tjenstemän för handläggning af postsparbanksgöromål sålunda att,

dels ett belopp af två öre för hvar insättning tillfaller den tjensteman, som i motboken qvitterar det insatta beloppet,

dels för hvarje redovisningsperiod uppbördsprovision med en tiondels procent af de sparbanksmedel, som blifvit å postanstalt insatta, tillgodogöres föreståndaren för den postanstalt, som till centralförvaltningen redovisar de influtna medlen, med iakttagande dock att sådan provision beräknas endast å hvarje fullt tiotal kronor, som i redovisningen ingår.

Enligt hvad ofvan meddelats, utfärdas de för beväringmännen afsedda motböcker, innehållande deras besparade dagaflöningsmedel, vid postanstalterna i Stockholm, uti hvilkas sparbanksjournaler de insatta beloppen uppdebiteras med angifvande af nummer å motbok samt motboksegares namn, hvarefter journalerna öfverlemnas till postdirektören i Stockholm, för att efter granskning ingå och redovisas i den hufvudräkning öfver postkontorets i Stockholm och derunder lydande poststationers sparbanksuppbörd, som af postdirektören afgifves till Postsparbanksbyrån. Såsom af Revisorernes berättelse framgår, har sammanlagda ersättningen till postdirektören i Stockholm och andra tjenstemän vid Stockholms postkontor uti ifrågavarande hänseende utgjort för år 1898 kronor 1,162: 17 och för sistlidet år kronor 1,227: 65. Att dessa ersättningsbelopp utgått efter andra än de författningsenliga grunderna, har ej af Revisorerne ifrågastämts. Postsparbankstyrelsen hyser ock den åsigt att, derest den för Postsparbanken gällande författning samt förhållanden i öfrigt ej skulle lägga hinder i vägen därför att hela det bestyr med afseende å insättandet och redovisandet af beväringsmännens dagaflöningsmedel, som nu handhafves af postkontoret

i Stockholm, skulle utföras å Postsparbanksbyrån, kostnaderna för den personal, som för sådant ändamål måste för tillfället särskildt anställas, ej skulle komma att i någon nämnvärd mån understiga de postdirektören i Stockholm och andra tjenstemän vid postkontoret derstädes i ofvannämnda hänseende tillkommande ersättningsbelopp.

Remissakten varder härmed återställd.

Stockholm den 21 December 1900.

Underdånigst:

F. H. SCHLYTERN.

JOHAN LEFFLER.

G. FR. SANDBERG.

R. TÖRNEBLADH.

W. ODELBORG.

John Berg.

Telegrafstyrelsens

utlåtande i anledning af hvad i Riksdagens Revisorers berättelse förekommer under »Telegrafverket § 1».

Till Konungen.

Genom nådig remiss den 7 December nästlidet år har Eders Kongl. Maj:t anbefalt Telegrafstyrelsen att till Civildepartementet inkomma med underdånigt utlåtande i anledning af hvad Riksdagens Revisorer i den af dem den 30 November 1900 afgifna berättelse om verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1899 anført under Sjunde hufvudtiteln om Telegrafverket i § 1; och får Telegrafstyrelsen till åttlydnad af den sålunda nådigst gifna befallningen i underdånighet anføra följande.

Med förmålan att i Telegrafverkets hufvudbok, deri såväl telegraf- som telefonmedel redovisades, dessa medel vore förda i särskilda kolumner med undantag af kapitalkontot och att slutsummorna för de särskilda slagen af medel vore lika för debet och kredit utom hvad kontot för förrådet, kassakontot samt in- och utgående balanskonti beträffade, i hvilka summorna i debet och kredit icke stämde med hvarandra särskildt för hvarje slag af medel utan endast för dem gemensamt, hafva Revisorerne vidare anført, att deraf framginge, att en sammanblandning af de olika medlens tillgångar å ena sidan och skulder å andra sidan egde rum, till följd hvaraf hufvudbokens uppgifter i berörda afseende

icke kunde användas vid telegrafmedlens intagande i rikshufvudboken, utan måste för detta ändamål en särskild beräkning anställas, hvars resultat i afseende å nettotillgången visserligen öfverensstämde med en under hufvudbokens kapitalkonto i form af en not meddelad kalkyl öfver telegrafmedlens kapitalställning, men för öfrigt icke grundade sig på de å balanskonti förekommande räkenskapsposter, samt att det syntes Revisorerna vara af vikt, att Telegrafverkets tillgångar och skulder blefve särskildt synliga och kunde med hufvudbokens egna belopp intagas i rikshufvudboken.

Hvad beträffar det förhållandet att slutsummorna af kontot för förrådet, kassakontot samt in- och utgående balanskonti i debet och kredit icke stämma med hvarandra särskildt för hvarje slag af medel utan endast för dem gemensamt, så är detta beroende dels på omöjligheten att på förhand veta, till hvilket ändamål, telegraf- eller telefon-, den inneliggande materielen kommer att användas, dels derpå att tillgången i kassan vid årets slut, upptagen i telegrafkolumnen, ej utvisar *telegrafmedlens* behållning, hvilken skulle vara betydligt större, såvida den ej, såsom skett, för telefonväsendet blifvit använd, dels ock derpå att tillgångarna i förråd och kassa, af ofvan antydt skäl, ej kunna vederbörligen fördelas på telegraf- och telefonmedlen.

Såsom Telegrafstyrelsen vid flera tillfällen och senast den 11 Januari 1898 i underdånighet anført, är ett fullständigt särskiljande af redogörelserna för telegraf- och telefonmedlen knappast möjligt, enär telegrafväsendet och telefonväsendet till följd af sin natur och det sätt, hvarpå det senare från början organiserats, voro så nära förenade med hvarandra, att ett dylikt särskiljande kunde ske endast genom en i det hela godtycklig fördelning af de uppenbart gemensamma utgifterna, och, då den länge på dagordningen stående frågan om en gemensam stat för telegraf- och telefonväsendet torde kunna anses snart vinna sin lösning, synes det Telegrafstyrelsen jemväl af denna orsak ej lämpligt att dessförinnan göra någon ändring i det hittills tillämpade redovisningssättet för Telegrafverket.

Remissakten varder härhos i underdånighet återställd.

Stockholm den 11 Januari 1901.

Underdånigst:

Under Generaldirektörens frånvaro:

M. WENNMAN.

HERMAN RYDIN.

B. STAFSING.

Föredragande.

Ernst Carlberg.

Telegrafstyrelsens

utlåtande i anledning af hvad i Riksdagens Revisorer's berättelse förekommer under »Telegrafverket § 2».

Till Konungen.

Genom nådig remiss af den 7 December nästlidet år har Eders Kongl. Maj:t anbefalt Telegrafstyrelsen inkomma med underdånigt utlåtande i anledning af hvad Riksdagens Revisorer i den af dem den 30 November 1900 afgifna berättelse om verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1899 anført under Sjunde hufvudtiteln om Telegrafverket i § 2; och får Telegrafstyrelsen till åtlydnad af den sålunda nådigst gifna befallningen i underdånighet anföra följande.

Med erinran att de bland verifikationerna till telegrafverkets hufvudbok för revisionsåret befintliga redogörelser från telefoninspektörer och distriktsingeniörer i utgående balanserna upptoge behållningar till ofta högst betydliga belopp, hvilka i redogörelsen benämnts redogörarens »skuld», hafva Revisorerne, då någon specificering eller närmare uppgift å denna behållning, som, hvad telefoninspektörerna beträffade, måste antagas utgöras af uppdebiterade, men ej influtna telefonabonnementsavgifter, icke funnes i dessa redogörelser intagen, framhållit, att redogörelserna syntes böra i sådant afseende fullständigas.

I anledning häraf får Telegrafstyrelsen i underdånighet meddela, att, hvad beträffar telefoninspektörerna, orsaken till balansens storlek är den, att samtals- och samtrafikavgifter, hvilka i räkenskapen kvartalsvis uppdebiteras i öfverensstämmelse med de öfver dessa medel förda journalers slutsumma, först kvartalet derefter i sammanhang med indrivandet af löpande kvartals abonnementsavgifter liqvideras, hvaraf följer, att ett helt kvartals uppdebiterade inkomst af dessa avgifter kommer att utbalanseras. För Stockholms telefonstation utgjorde summan häraf vid 1899 års slut ett belopp af ej mindre än 54,439 kronor 84 öre och vid Göteborgs station 16,243 kronor 30 öre. Det öfverskjutande balansbeloppet var behöfligt för stationens löpande utgifter.

Beträffande distriktsingeniörernas medelsbalanser, så utgöras desamma dels af lemnade förskottor åt arbetsledare dels ock af medel, afsedda för bestridande af beslutade anläggnings- och underhållsarbeten inom de respektive distrikten, och anser sig styrelsen böra härvid

meddela, att de af ingenjörerna gjorda penningerequisitioner för hvarje gång före utbetalningen prövas af vederbörande byråchef.

Remissakten varder härhos i underdånighet återställd.

Stockholm den 11 Januari 1901.

Underdånigst:

Under Generaldirektörens frånvaro:

M. WENNMAN.

HERMAN RYDIN.
Föredragande.

B. STAFSING.

Ernst Carlberg.

Generaltullstyrelsens

utlåtande i anledning af hvad i Riksdagens Revisorers berättelse förekommer rörande tullverkets anslag till hemliga utgifter.

Till Konungen.

Genom nådig remiss den 7 innevarande månad har Eders Kongl. Maj:t med anledning af hvad i bifogadt transsumt af Riksdagens senast församlade Revisorers berättelse förekommer rörande det å tullverkets stat uppförda anslag till »hemliga utgifter» anbefalt Gerenaltullstyrelsen att i anledning af berörda framställning afgifva underdånigt utlåtande; och får styrelsen till åtlydnad häraf i underdånighet anföra följande.

Under omförmälände att å berörda stat finnes uppfördt ett anslag af niotusen kronor för omnämnda utgifters bestridande; att i § 7 af den för Generaltullstyrelsen utfärdade instruktion af den 1 November 1878 stadgas, att anordningar å berörda anslag, hvars disposition ankommer på generaltulldirektören, skola skriftligen meddelas, hvarefter i enlighet dermed medlen utbetalas af chefen för kameralbyrån, som förvaltar och redovisar anslaget, och att efter hvarje års slut den af bemälda byråchef afslutade räkenskap öfverlemnas till annan ledamot af styrelsen, som verkställer siffergranskning och tillser, att utbetalningarna öfverensstämman med generaldirektörens anordningar och äro, så vidt ske kan, verifierade, hvarefter denna räkning med verifikationer skall öfverlemnas till chefen för Finansdepartementet; samt att vid flere statsrevisioner, senast år 1865, sättet för dessa medels utbetalning och redovisning varit föremål för erinringar, hafva Revisorerne för-

mält sig anse nödvändigheten af förenämnda utgiftsposts bibehållande kunna ifrågasättas, utan att dock i detta afseende vilja uttala någon bestämd mening, men deremot ansett sig böra framhålla önskvärdheten deraf, att den af Eders Kongl. Maj:t den 6 nästlidne November tillsätta komité för granskning af tullverkets stater m. m. måtte taga ifrågavarande angelägenhet under ompröfning.

I anledning af hvad Revisorerna sålunda anført får styrelsen i underdånighet erinra, att beträffande detta anslag, som förefunnits i tullverkets utgiftsstater under så lång tid, att det är äldre än vårt nuvarande statsskick, vid flera särskilda tillfällen från år 1825 till år 1865 af Rikets Ständers Revisorer framstälts anmärkningar rörande sättet för dess redovisning, i följd hvaraf ock af Eders Kongl. Maj:t utfärdats vissa kontrollföreskrifter, hvilka ännu lända till efterrättelse. Först år 1865 riktades anmärkning mot sjelfva anslaget såsom sådant, i det att Revisorerna då ej mindre funno anmärkningsvärdt, att ändamålet för medlens användande vore obekant, så att granskning rörande detta användande icke kunnat behörigen fullgöras, än äfven, då anledning icke saknades till det antagandet, att dessa medel hufvudsakligen eller till någon del utginge till uppmuntran och godtgörelse åt hemliga angifvare eller kunskapare i afseende på öfverträdelse af tullförfattningarna samt till andra dylika utgifter, uttalade en skarp förkastelsedom öfver ett sådant användande af statsmedel under förmenande, att detsamma vore stridande mot sedlighetens bud.

Utan att för närvarande inlåta sig på något närmare uttalande om sättet för anslagets disposition, ett uttalande, hvilket ju icke är förenligt med anslagets beskaffenhet, torde styrelsen dock kunna tillåta sig ej mindre att erinra derom, att Revisorernes sistberörda anmärkning, vid hvilken emellertid en del af Revisorerna uttalade en afvikande mening, i underdånigt utlåtande den 10 Januari 1866 af Generaltullstyrelsen med såsom det synes synnerligen goda skäl tillbakavisades, än äfven att meddela det någon användning för då antydda ändamål under senare tider mera sällan förekommit. Detta utesluter emellertid icke att enligt styrelsens uppfattning behovet af ett sådant anslag allt fortfarande gör sig gällande. Det torde nemligen erfordras ringa eftertanke för att inse att, då man har att bekämpa fullt organiserad smugglarerörelse, hvars utföware förfoga öfver betydliga materiella hjälpmedel för en sådan oloflig handterings bedrifvande, det kan vara af synnerligt stort behof för tullverkets chef att ega medel för vidtagande af försvarsåtgärder från tullverkets sida, hvilka åtgärder, för så vida de med framgång skola kunna upprepas, icke alltid äro af

beskaffenhet att kunna allmänt bekantgöras, likasom det naturligtvis för möjligheten att kunna göra sådan oloflig handtering afbräck är nödvändigt att vara i stånd till att från ekonomisk förlust skydda underlydande, som, af nit att, sin pligt likmätigt, söka till laga näpst befordera personer, skäligen misstänkta för att hafva gjort sig skyldiga till oloflig varuinförsel, måhända gått längre i tjensteåtgärder än som sedermera låter sig med tillgänglig bevisning lagligen försvara.

Generaltullstyrelsen hyser den tillförsigt, att dessa antydanden om anslagets fortfarande behöflighet skola finnas tillfyllestgörande för att undanröjda det tvifvel i detta hänseende, som af Riksdagens Revisorer nu uttalats; och då Revisorerne ej ens velat yttra någon motsatt mening, torde hvad som ifrån deras sida anförts icke påkalla något styrelsens vidare yttrande.

De remitterade handlingarna varda härmed i underdånighet återställda.

Stockholm den 13 December 1900.

Underdånigst:

STAFFAN CEDERSCHIÖLD.

AXEL EKLUND.

ALEXIS HAMMARSTRÖM

A. F. EKHOLM.
Föredragande.

G. Nordquist.

Domänstyrelsens

utlåtande angående Riksdagens Revisorerers anmärkning i fråga om utbetalning af dagtraktamente åt chefen för Svea ingenjörbataljon såsom befälhafvare för en kommandering till bekämpande af skadeinsekten "nunnan".

Till Konungen.

Genom nådig remiss den 7 innevarande månad har Eders Kongl. Maj:t anbefalt Domänstyrelsen att afgifva underdånigt utlåtande i anledning af hvad Riksdagens Revisorer, uti ett den nådiga remissen bifogadt transsumt af Revisorerernes den 30 sistlidne November afgifna berättelse om verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1899, rörande Sjunde Hufvudtiteln och Domänstyrelsen under § 1 anført, nemligen:

att sedan jemlikt generalorder af den 24 Mars och den 28 April 1899 blifvit på Eders Kongl. Maj:ts befallning en kommendering ur ingenjörtrupperna under befäl af chefen för Svea ingenjörbataljon beordrad att under tiden från den 24 Mars till och med den 16 Maj samma år inom vissa delar af Södermanlands och Östergötlands län biträda vid skogsröjnings- m. fl. arbeten för bekämpande af skadeinsekten »nunnans» härjningar,

så hade nämnde kommenderings befälhafvare, hvars uppehåll inom arbetsområdet skulle, efter hvad i den första generalordern angäfvades, vara beroende af då hans närvaro derstädes erfordrades, under kommanderingstiden gjort fyra särskilda resor till Stockholm, för hvilka han uppburit rese- och traktamentsersättning;

men då han för vistelsen i hufvudstaden, som under dessa resor utgjort tillsammans 17 dagar utom resedagar, tillgodoräknat sig och uppburit äfven dagtraktamente, hade Revisorerne velat förhållandet anmärka.

Med anledning häraf får Domänstyrelsen, som ansett sig böra inhemta yttrande från kommenderingens dåvarande befälhafvare, öfverstelöjtnant E. G. P. Sallberg, härmed underdånigst öfverlemnade sagda yttrande, utöfver hvilket Styrelsen för egen del icke har något att anföra.

Remissakten varder härmed i underdånighet återställd.

Stockholm den 31 December 1900.

Underdånigst:

EDVARD KINBERG.

J. O. AF ZELLÉN.

J. MEVES.

P. Malmquist.

Öfverstelöjtnant E. G. P. Sallbergs
yttrande.

Till Kongl. Domänstyrelsen.

I skrifvelse af den 18 i denna månad har Kongl. Styrelsen af mig infortrat utlåtande i anledning af hvad Riksdagens Revisorer uti § 1 af bifogade transsumt anfört angående af mig uppburen aflöning, vid en kommendering ur ingenjörtrupperna under mitt befäl, för tiden från den 24 Mars till och med den 16 Maj 1899 och får jag i anledning häraf vördsamt anföra:

Anmärkningen synes hufvudsakligen gälla att jag, som, enligt i transsumtet omnämnde generalordern, egt att lemna kommenderingsorten,

då min närvaro der ej erfordrades, företagit fyra resor till Stockholm och uppburit dagtraktamente för den tid af tillsammans 17 dagar, som jag uppehållit mig derstädes.

Men då dessa resor betingats dels af nödvändigheten att personligen rådgöra med Kongl. Domänstyrelsen angående kommenderingens verksamhet dels ock för administrativa angelägenheter rörande truppens aflöning, beklädnad och utredning m. m. samt proviantering, hvilken för den ur Kongl. Svea Ingeniörbataljon kommenderade kontingenten måste ske från hufvudstaden, enär hvarken tid eller omständigheter medgifvit hållande af upphandlingsauktioner i arbetsorten, så måste ifrågavarande resor betraktas såsom under kommenderingstiden verkställda tjänsteresor och den tid, som jag funnit nödigt uppehålla mig i Stockholm, stå i omedelbart sammanhang med kommenderingen.

Då nu det i transsumtet citerade nådiga brefvet af den 24 mars 1899 uttryckligen föreskrifver att aflöningen skall utgå för hela den tid kommenderingen pågår och den likaledes citerade nådiga generalordern öfverlemnar åt befälhafvaren att vidtaga de åtgärder han finner nödiga, så synes det mig att ifrågavarande aflöning utgått med rätta; denna åsigt tyckes äfven hafva delats af såväl Domänstyrelsens som Kammarrättens revisorer, enär någon anmärkning i detta hänseende ej kommit mig tillhanda.

Ehuru icke direkt hörande till saken får jag dock till slut äran meddela att, då kommenderingen icke var försedd med någon redogörare, jag sjelf måste utföra hela redogörararbetet, hvilket äfven efter kommenderingens slut tog rätt lång tid i anspråk utan att någon ersättning för denna förlängda arbetstid kommit mig tillgodo.

Remissakten återgår.

Stockholm den 20 December 1900.

Elis Sallberg.

Öfverstelöjtnant i Kongl. Fortifikations reserv.

Öfverintendentsembetets

utlåtande i anledning af Riksdagens Revisors anmärkning rörande dröjsmål med inredningen af de för landsarkivet i Upsala bestämda lokaler i Upsala slott.

Till Konungen.

Genom nådig remiss den 7 December 1900 har Öfverintendentsembetet undfått befallning att inom viss förelagd tid afgifva underdånigt

utlåtande i anledning deraf att Riksdagens senast församlade Revisorer, på sätt här närslutne transsumt af deras den 30 November nämnda år afgifna berättelse om verkställd granskning af statsverkets samt dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1899 närmare utvisar, enär, enligt hvad Revisorerne inhemtat, det af 1898 års Riksdag, på Eders Kongl. Maj:ts nådiga framställning, beviljade anslag å 106,000 kronor till inredande inom Upsala slott af lokaler för ett landsarkiv — deraf för hvarterdera af åren 1899 och 1900 anvisats en summa af 53,000 kronor — ännu icke blifvit ens till någon del lyftadt, funnit sig böra framhålla olämpligheten af att företag, hvilkas verkställande af Eders Kongl. Maj:t och Riksdagen beslutats, blefve, såsom i förevarande fall egt rum, undanskjutna.

Med föranledande häraf får Öfverintendentsembetet underdånigst anföra att, efter det Embetet genom nådigt bref den 19 Maj 1899 — jemte det Embetet då fick till sitt förfogande ställda för ändamålet afsedda anslagsmedel — lemnats i uppdrag att, efter samråd med Riksarkivarien, låta, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med uppgjorda och af Eders Kongl. Maj:t godkända ritningar, till lokaler för ett landsarkiv anordna samt inreda och möblera de i sådant hänseende föreslagna delar af Upsala slotts sydvestra flygel, dock först sedan de i flygeln befintliga lokaler, der Uplands regementes större förråd för närvarande förvarades, blifvit utrymda, Öfverintendentsembetet — som icke har att taga befattning med beredande af nya förrådslokaler åt förbemälda regemente — för vinnande af upplysning beträffande den tidpunkt, då de Embetet i förevarande afseende anbefalda arbeten kunde få påbörjas, i skrifvelse till chefsembetet vid regementet af den 13 Mars 1900 gjort förfrågan, när utrymningen af förberörda, utaf regementet nu disponerade lokaler i Upsala slott kunde vara fullständigt verkställd; att Chefs-embetet, till svar härå, i skrifvelse den 30 i sistnämnda månad meddelat, att sådant kunde ske tidigast till den 1 Oktober 1901; samt att Embetet, i följd häraf, ännu icke kunnat gå i författning om ifrågasvarande arbetens utförande och förty icke heller varit i behof att lyfta större eller mindre del af här omhandlade extra statsanslag.

Stockholm den 8 Januari 1901.

Underdånigst

A. T. GELLERSTEDT.

Fr. Richter.

Intendentens vid National- museum

yttrande angående Riksdagens Revisorerers anmärkning rörande återleverering till Statskontoret af en vid Nationalmuseum uppkommen besparing.

Till Konungen.

I nådig remiss af den 7 sistlidne December har Eders Kongl. Maj:t befalt mig inkomma med underdånigt utlåtande i anledning där af att Riksdagens Revisorer, i berättelsen om verkställd granskning af statverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1899, förklarat sig velat fästa uppmärksamheten dervid att, å ett under förskottstitel till Intendenten vid Nationalmuseum af Statskontoret utbetaladt belopp af 2,000 kronor för anordnande tillsvidare af nattlig bevakning vid nationalmuseibyggnaden, en under år 1898 uppkommen besparing stor 160 kronor 79 öre blifvit till Statskontoret återlevererad först den 11 November 1899 i stället för ofördröjligen och omedelbart efter bokslutets verkställande.

Med anledning här af får jag i underdånighet anföra följande:

Då jag, som i nåder utnämndes till intendent vid Nationalmuseum den 15 sistlidne Juni, efter att från den 27 Januari 1900 på grund af nådigt förordnande hafva uppehållit intendentsbefattningen, ej före denna tid egt att taga befattning med förvaltningen af muséets medel, då hvarken i musei protokoll eller andra dithörande handlingar någon anteckning finnes gjord till förklaring af det nämnda förhållandet; och

då muséets räkenskapsförare rörande nämnda besparing ej kunnat lemna annat besked än att densamma varit i kassan innestående till dess den af dåvarande, numera aflidne intendenten den 11 November 1899 återlevererats,

är jag icke i tillfälle att lemna någon upplysning i anledning af Riksdagens Revisorerers ifrågavarande framställning.

Remisshandlingen varder i underdånighet bifogad.

Stockholm den 5 Januari 1901.

Underdånigst:

LUDV. LOOSTRÖM.

Karl Wählin.

Vetenskapsakademiens

utlåtande angående Riksdagens Revisorerers erinringar i fråga om Akademiens fastigheter m. m.

Till Konungen.

Genom nådig remiss af den 7 sistlidne December har Vetenskaps Akademien blifvit befald att till Eders Kongl. Maj:t inkomma med underdånigt utlåtande i anledning af de anmärkningar, som af Riksdagens Revisorer blifvit framställda mot Akademiens räkenskaper för år 1899.

Till åtlydnad häraf får Akademien, som inhemtat utlåtande i ämnet af sin Kamererare J. L. Leyonmarck, härmed öfverlemna dennes afgifna förklaringar, hvilka Akademien för sin del godkänt och såsom uttryck för sina egna åsikter i ämnet antagit, hvarjemte Akademien i underdånighet får förklara, att Akademien icke har något att erinra mot att lagfart sökes för statsverkets räkning å tomterna N:is 1, 2, 3 och 4 i kvarteret Grönlandet Norra, vare sig att Eders Kongl. Maj:t lemnar Akademien uppdrag att för statens räkning härom gå i författning, eller att statsverket sjelft vill besörja denna angelägenhet, i hvilket senare fall Akademien förbinder sig att på anfordran tillhandahålla de för lagfarts erhållande nödiga handlingarne.

Beträffande den af Revisorerne framställda begäran att till räkenskapen för statens egendom i kvarteret Grönlandet Södra måtte bifogas uppgift å de derstädes uthyrda lägenheterna samt afskrift af hyreskontrakt får Akademien härmed förklara sig villig att hädanefters på önskad sätt tillhandahålla afskrift af ifrågavarande hyreskontrakt, i hvilket jemväl finnes intagen uppgift å de uthyrda lägenheterna i så måtto att, med undantag af vissa uppräknade lägenheter, som med Eders Kongl. Maj:ts tillstånd disponeras för Riksmuseets räkning, egendomen i öfrigt är i sin helhet utarrenderad åt en enda person.

De remitterade handlingarne återställas härjemte.

Stockholm den 9 Januari 1901.

På Vetenskapsakademiens vägnar.

Underdånigst:

GUSTAF RETZIUS.

n. v. Præses.

D. G. Lindhagen.

Vetenskapsakademiens kamrerares
yttrande.

Till Kongl. Vetenskaps Akademien.

Anbefald inkomma med förklaring öfver de anmärkningar Riksdagens år 1900 församlade Revisorer framställt mot Kongl. Vetenskaps Akademiens räkenskaper m. m., får undertecknad vördsamt anföra.

Uti § 1 hafva Revisorerne funnit *dels* att statsanslaget 3,000 kronor, som tillkommer Kongl. Akademien för de år 1849 till staten afträdde egendomarne i kvarteret Grönlandet norra N:is 1—4, i Kongl. Akademiens enskilda räkenskaper för år 1899 bokförts såsom Kongl. Akademien tillkommande ersättning för tomterna N:is 1—4, 6—9 i samma kvarter, *dels* ock att eganderätten till tomterna N:is 1—4 icke blifvit till staten öfverlåten.

Akademiens böcker utvisa, att ifrågavarande tomter upptagits under N:is 1—4 åren 1850—1854 men sedermera under N:is 1—4, 6—9, och gifva anteckningar i dessa anledning antaga att felet berott på att de nummer, tomterna åsatts i 1810 års nummerordning, sammanblandats med derförut gällande.

Af Kongl. Akademiens Inspectura Aerarii protokoll framgår, att Kongl. Brefvet den 16 Januari 1849 angående ifrågavarande statsanslag föredrogs hos dem den 9 Mars samma år, hvarvid, bland annat, beslöts, att tomterna N:is 2—4 skulle jemlikt föreskrift friköpas och att fribref af den 22 Juli 1850 å desamma aflemnats vid sammanträdet den 6 September sistnämnda år.

Af Kongl. Akademiens protokoll framgår, att ärendet derstädes anmäldes den 14 Mars 1849.

Fastebrefven å tomterna N:is 1—4 jemte fribrefvet förvaras bland Kongl. Akademiens säkerhetshandlingar.

För öfrigt har jag icke kunnat finna att ärendet sedermera varit föremål vare sig för Kongl. Akademiens eller Inspectura Aerarii behandling.

Uti § 2 hafva Revisorerne anmärkt *dels* att öfverskjutande inkomster för kvarteret Grönlandet södra endast en rund summa af 10,000 kronor öfverförts till de reserverade medlen och återstoden kronor 2,450: 19 öfverförts till Akademiens disposition, *dels* att uti räkenskapen bort fogas uppgift å de uthyrda lägenheterna samt afskrift af hyreskontrak-

tet, *dels ock* att från hyresmedlen utbetalts kvartalsvis ett årsarvode af 200 kronor till en arkitekt.

Af räkenskaperna för kvarteret Grönlandet södra framgår, att under de första åren Kongl. Akademien hade egendomen under sin förvaltning öfverfördes hela behållningen vid föregående års slut i början af påföljande år till Kongl. Akademien för att göras räntebärande, men att sedermera större eller mindre behållningar reserverats till ett kommande års utgifter.

Anledningen dertill torde hafva varit att utgifter för egendomen förestått innan första kvartalets hyresmedel influtit samt att svårighet förefunnits att fast placera mindre kapital. (Hyresgästen är enligt kontraktet ej skyldig att erlägga hyran förrän i slutet af första månaden i hvarje kvartal.)

Beträffande egendomens förvaltning under år 1900, har Kongl. Akademien den 6 Juni samma år beslutit, att egendomen skulle hafva särskild räkenskap och till följd deraf egna säkerhetshandlingar, hvarför Kongl. Akademiens Förvaltnings Utskott den 9 November 1900 förordnat, att vid årsskiftet egendomens kapitaltillgångar skulle utbrytas från Kongl. Akademiens och förvaras skilda från dess öfriga säkerhetshandlingar. Detta beslut har under den 29 sistlidne December utförts.

Hvad beträffar arkitektens arvode, har han tillsyn öfver egendomen samt förrättar syn å densamma och öfvervakar reparationernas utförande, hvarföre han gjort sig väl förtjent af det arvode af 200 kronor han fått uppbära. Egendomens förvaltning har hittills icke medfört annan kostnad för statsverket än denna.

Hvad § 3 angår, hafva Revisorerne anmärkt, att under år 1899 icke utbetalts något från anslagen

1) för »bearbetande af de under senaste arktiska expedition gjorda iakttagelser och samlingar»,

2) till »vetenskaplig bearbetning af de genom Vegaexpeditionen hemförda samlingar m. m.» och

3) till »aflöande af räknebiträden för numerisk tillämpning af den utaf professoren J. A. H. Gylden utarbetade teori för himlakropparnes rörelser», hvarföre de ansett att besparingarne derå bort till statsverket återleveras.

Då de två förstnämnda anslagen under en längre följd af år bokförts med enahanda belopp och icke vidare torde behöfva tagas i an-

språk för de ändamål, hvartill de varit anslagna, hafva desamma den 24 December sistlidet år inlevererats till statsverket.

Beträffande åter det sistnämnda anslaget, har Kongl. Maj:t genom nådigt bref den 29 Januari 1897, på Kongl. Akademiens framställning, medgifvit, att de besparade medlen å ifrågavarande statsanslag finge genom Direktören för Ryska centralobservatoriet Pulkowa O. Backlund användas till fortsatt utgifvande af framlidne professoren H. Gyldéns arbete om hufvudplaneternas absoluta elementer.

Stockholm Kongl. Vetenskaps Akademiens Kamrerarekontor den 4 Januari 1901.

J. L. Leyonmarck.

**Direktionens öfver Danviks
Hospital**

utlåtande i anledning af Riksdagens
Revisorers framställning angående full-
ständigande af hospitalets räkenskaper.

Till Konungen.

Genom nådig remiss den 7 December sistlidna år har Eders Kongl. Maj:t anbefalt direktionen öfver Danviks hospital att till Eders Kongl. Maj:t inkomma med underdånigt utlåtande i anledning af en utaf Riksdagens senast församlade Revisorer i afgifven berättelse uttalad önskan att i den vid hospitalets räkenskaper fogade uppgift å hospitalets i Stockholm, Upsala, Södermanlands och Vestmanlands län belägna hemman samt derifrån inflytande hemmansräntor och arrenden måtte för framtiden upptagas jemväl hemmanens taxeringsvärden; och får till åttlydnad häraf direktionen i underdånighet anmäla, att direktionen gått i författning om att för framtiden ifrågavarande uppgifter skola i anmärkta hänseendet fullständigas.

Den remitterade handlingen återställes.

Stockholm den 12 Januari 1901.

Underdånigst:

E. VON DER LANCKEN.

J. Berlin.

Domkapitlets i Vesterås

utlåtande i anledning af Riksdagens
Revisorers framställning om utredning
af Vesterås domkyrkas eganderätt till
en del af hennes tomter.

Till Konungen.

Anbefaldt att afgifva underdånigt utlåtande i anledning af Riksdagens Revisorers framställning om utredning af Vesterås domkyrkas eganderätt till en del af hennes tomter, får Domkapitlet i underdånighet hemställa, att då domkyrkokommissionen på sätt af kommissionens skrifvelse, hvilken i underdånighet bifogas, framgår, ej kunnat så snart som till den 20 innevarande Januari lemna den begärda utredningen, Domkapitlet måtte få framdeles, så snart densamma hunnit verkställas, till Eders Kongl Maj:t dermed inkomma.

Vesterås Domkapitel den 14 Januari 1901.

Underdånigst:

J. A. EKMAN.

J. H. BJÖRNSTRÖM.

TH. AF BILLBERGH.

FR. ARVEDSON.

ERLAND LAGERLÖF.

Gustaf Qvarfott.

Bilaga.

Utdrag af protokoll, hållet vid
domkyrkokommissionens i Vesterås
sammanträde den 5 Januari 1901.

§ 3. På remiss från H. Domkapitlet hade domkyrkokommissionen att yttra sig angående 1900 års Riksdags Revisorers framställning att fullständig utredning i fråga om domkyrkans eganderätt till de tomter, för hvilka hon nppbär tomtören, borde åstadkommas och derefter åtgärder vidtagas till beredande af större inkomster från desamma; och förklarade kommissionen, att den är lika villig som skyldig att verkställa den ifrågasatta utredningen, men då detta ej låter sig göra så snart, enär utredningen måste blifva mycket omfattande, ville kommissionen anhålla att med densamma få inkomma framdeles så fort ske kan.

In fidem
A. Johansson.

Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes i
Malmöhus län

yttrande angående Löflingska donations-
fondens kapitaltillgångar.

Till Konungen.

Jemlikt nådig föreskrift i remiss den 7 i denna månad får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande härmed afgifva underdånigt utlåtande i anledning af en utaf Riksdagens Revisorer vid verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1899 framställd anmärkning i fråga om Löflingska donationsfonden.

Enligt de om Löflingska donationsfonden meddelade nådiga stadfästelseresolutioner af den 30 April 1793 och den 30 April 1806 åligger förvaltningen af fonden landtränstmästaren i detta län, hvilken för sitt bestyr dermed eger att af fondens medel uppbära ett mindre arvode Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, som i följd deraf från bemälde tjänsteman infordrat afskrifter af de om donationen gällande handlingar, öfverlemnar härhos dessa handlingar med underdånigt tillkännagifvande för sin del, att Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande anser hinder icke möta för upptagande i landtränterispecialräkningen af anteckning om ifrågavarande donationsfonds kapitaltillgångar, derest vederbörlig föreskrift derom varder meddelad.

Malmö landskontor den 19 December 1900.

Underdånigst:

ROBERT DICKSON.

H. Cavalli.

Bilaga I.

Till Konungen.

Såsom mig affordradt underdånigt utlåtande angående i landtränterispecialräkningen intagna Löflingska donationsfondens medel får jag i underdånighet anföra att sagda medel alltsedan år 1807 varit i landtränterispecialräkningen intagna på grund af Eders Kongl. Maj:ts nådiga skrifvelse den 30 April 1793.

Beträffande Löflingska fondens kapitaltillgångar får jag i underdånighet meddela, att de bestå af följande i landtränteriets hvalf förvarade värdehandlingar:

1:o ett af Friherren W. R. Bennet å Rosendal den 1:ste Februari 1793 utfärdadt skuldebref till Majoren och riddaren af Eders Kongl. Maj:ts Svärds Orden M. Löfling å tvåtusen »Rdlr Specie in Banco» emot årlig ränta sex för hundra i samma mynt »att i everdeliga tider blifva innestående såsom gravation» uti utsockne fräsehemmanen N:o 1 $\frac{1}{8}$ dels mantal samt N:o 3 ett helt mantal Långeberga i Wällufs socken och Luggude härad, och är inteckningen senast förnyad vid lagtima vårtinget med Luggude härad i Helsingborg den 14 Juli 1897;

2:o ett af Kommerserådet Frans Snell i Malmö den 6 Februari 1794 till bemålde Löfling utgifvet skuldebref å ett tusen sexhundra-sextiosex riksdaler 32 skillingar riksmünt med sex procent ränta »att beständigt innestå såsom gravation» uti Hindby N:o 5 eller Annetorp N:o 1 utsockne fräse beläget i Fosie socken och Oxie härad och är inteckningen senast förnyad vid lagtima vårtinget med Oxie och Skytts härad i Klörup den 9 Juli 1897.

Till upplysning i öfrigt beträffande ifrågavarande donationsfonds tillkomst tillåter jag mig i underdånighet bifoga afskrifter af här förvarade handlingar.

Malmö landtränteri den 18 December 1900.

Underdånigst:

S. LOVÉN.

Bilaga II.

Afskrift af afskrifter.

Gustaf Adolph med Guds nåde Sveriges, Göthes och Wendes
konung p. p. p. arfvinge till Danemark och Norrige,
hertig till Schleswig Hollstein p. p. p.

Vår ynnest och nådiga benägenhet med Gud allsmäktig, Troman, Friherre, Öfver-Commendant, Landshöfdinge och Riddare af vår svärds-Orden! hos oss har Majoren och Riddaren af vår Svärds Orden Magnus Löfling i underdånighet anhållit om vårt nådiga bifall och stadfästelse uppå 2:ne af honom ad pios usus upprättade Testamentariska Författningar, hvaraf den ena är en Stipendiöförfattning för Studerande vid Hernösands Gymnasium, och den andra till de Fattigas understöd uti städerna Malmö, Lund och Hernösand samt Nora socken i Ångermanland, på sätt sjelfva Donationsbrefven innehålla; Och som Vi godt funnit förenämnda Författningar såvidt de med Lag instämma i Nåder gilla och fastställa så sände vi Eder en afskrift af våra derå utfärdade

öppna Resolutioner härhos tillhanda, till efterrättelse uti hvad på Eder och vederbörandes åtgärd dervid ankommer att besörja; låtande Vi nu äfven vårt nådiga bref härom afgå till vår befallningshafvande i Hernösand.

Befallande Eder Gud allsmächtig nådeligen.

Stockholms Slott den 30 April 1793.

Under min allernådigste konungs och herres minderårighet.

CARL.

M. Rosenblad.

Afskrift.

Kongl. Maj:ts

Nådiga stadfästelse Resolution uppå en af majoren och Riddaren af Kongl. Svärds Orden, Magnus Löfving uprättad Testamentarisk författning, till en Stipendie inrättning för fattige och skickelige Ynglingar, som idka Studier vid Gymnasium i Hernösand. Gifven å Stockholms Slott den 30 April 1793.

Kongl. Maj:t har i Nåder låtit sig föreläsas ofvannämde Testamentariska författning, lydande ord ifrån ord, som följer.

Uti den Treenige Gudens namn.

Under mina studiers idkande uti Hernösands Schola och Gymnasium i en tid af Tio år, hade jag tillfälle förmärka, hurusom de flästa af de studerande vore af fattiga och svaga vilkor och tillika att ingen Donation eller Stipendie Stiftning till deras upmuntran och understöd, då var eller ännu mig vetterligen är vid detta Lärosäte att tillgå. Och som jag sedermera vid mognare ålder, nogsamt funnit hvad äfven alla tiders erfarenhet bestyrkt, huru mycket bokliga konster och vettenskaper bidrager till ett lands uplysning, anseende och flor, medelst förfarne, sedige och rättskaffens medborgares danande till Fäderneslandets tjenst, säkerhet och heder; Ty har jag, som i all min tid lefvat ogift, till ett så godt och lofligt ändamåls vinnande, som har Guds ära och Fosterlandets bästa till föremål, fattat de beslut, att af de contante medel som Guds Nådiga försyn låtit falla på min lott, och jag, efter mitt dödeliga frånfälle efter mig lemna, i Herrans namn göra en anständig och Christelig författning, till årligt Stipendie understöd för dygdige, flitige och gudfruktige ynglingar af Stiftet, som till deras Studiers fortsättjande och nödige insigters vinnande besöka Lärosätet i Hernösand, och sådant på det sätt och i den ordning som härefter punctevis förordnas och föreskrifves.

1:mo) Fonden till detta Stipendium är ett stående Capital af Två Tusende (skriftl. 2,000) Riksdaler Specie uti Bankens transport sedlar, hos nu varande Ryttmästaren, Högvälborne Baron Herr Wilhelm Rutger Bennet, emot pantsättning och laga inteckning uti 2:ne hela och $\frac{1}{8}$ dels utsockne Frälse Hemman neml. N:o 1 Ett helt och $\frac{1}{8}$ dels, samt N:o 3 Ett helt mantal uti Långeberga By, Wälluf Socken, Luggude Härad och Malmöhus län belägen, hörande under välbemälte Barons och Ryttmästares ägande Stamgods Frälse Säteriet Rosendal 1 mil från Staden Helsingborg belägit. Detta Capital blifver uti ervärdeliga tider stående uti berörde egendom, emot årlig ränta Sex för hundralet in Banco eller i brist deraf uti Riksgälds Contoirs Sedlar med gångbart Agio i hvad hand Egendomen i framtiden skulle falla, börandes inteckningen enligt lag, hvart Tionde år förnyas vid Luggude Härads rätt på Tingstället Mörapp, hvarest första inteckningen är beviljad den 12 Martii 1793.

2:do) Arliga afkastningen af Capitalet är Etthundrade Tjugo rd. Specie i Banco mynt, och uppbäres ett år efter min död. Af denna ränta skiftas fyra lika stora Stipendier till Trettio rd. Specie hvartdera, som efter omröstning och Herrar Lectorers förslager, uti Wenerando Consistorio förgifves till de värdigaste, ärbaraste och torftigaste Gymnasister, som i Tre år bevistadt Gymnasium och stå i begrepp att resa till någon Academie, till deras Studiers vidare fortsättjande. Dock må ingen som icke uppnådt Sexton års härtill föreslås. Desse Stipendier få allenast nyttjas ett år, hvarefter på samma sätt och i samma ordning som här föreskrifven är, Stipendierna år ifrån år komma att utdelas.

3:o) Räntepenningarne eller Stipendiimedlen betales hvart år af Låntagaren, och deponeras uti Malmö Landt Ränteri emot Landt Räntmästarens qvitto, hvarefter de uppå Konungens Befallningshafvandes i Hernösands görande requisition till Högl. Kongl. Landshöfdingeembetet uti Malmö kunna lyftas och remitteras till Kongl. Landt Ränteriet i Hernösand, och af Gymnasii Rectoren emot qvitto emottagas och till föreskrifvet bruk användas.

4:to) De af Bondeståndet härstammande Gymnasister som gemenligen äro de fattigaste, böra vid Stipendiernas utdelning hafva företrädesrätt framför de andra Ståndens Barn, och i fall någon deribland gifves, som kan legittimera sig vara med mig i släktskap, såsom min Broders barnabarn i rätt nedstigande leder, så böra de hafva förmånsrätt för de oskylde.

5:to) Candidaterna till Stipendiernes vinnande böra i 3:dje Gymnasie året öfva sig uti disputerande, respondendo och opponendo skiftes-

vis uti Gudaläran i synnerhet om Guds nåd i Christo, föreningen med honom och delaktigheten uti föreningen, genom hela Salighets Ordningen föreskrifven, på det att hvars och ens flit och framsteg må kunna utrönas.

Detta är hvad jag, efter bästa vett och öfvertygelse för godt funnit stadga och förordna, angående min härigenom gorda Donation, hvilken jag vill, skall i hela dess vidd efter detta Donations brefs innehåll oryggeligen handhafvas, och medlen på sätt förskrifvet är obrottsligen disponeras, hvarå mina närmaste arfvingar som äro Broderbarn icke äga magt något klander anföra hälst den förmögenhet jag äger, icke är ärfd utan förvärfd egendom, och har jag redan genom särskild disposition utsatt hvad hvar och en af dem i arf kommer att åtnjuta.

Sålunda vare af mig med sundt förnuft och fri vilja stadgadt, det varder uti nedanskrifne Gode mäns när- och öfvervaro med min egenhändiga underskrift och vanliga Signet bekräftadt som skedde den första dag uti Martii månad, år efter Christi nåderika födelse Ett Tusende Sjuhundrade Nittio och på det Tredje.

MAGNUS LÖFLING.

(L. S.)

Som Kongl. Maj:t funnit att Majoren och Riddaren Löfling, genom dess ofvanstående Testamentariska Författning, ådagalagdt en ganska berömvärd omvårdnad för den Studerande ungdomen, så vill Kongl. Maj:t deröfver hafva förklarat dess nådigste välbehag, samt härmed gilla och fastställa samma författning, så vidt den med Lag instämmer hvilket vederbörande till underdånig efterrättelse lärer. Datum ut supra.

Under min allernådigste Konungs och Herres minderårighet.

CARL.

(L. S.)

M. Rosenblad.

Utaf Majoren och Riddaren af Kongl. Svärds Orden Herr Magnus Löfling hafver undertecknad till låns bekommit Capital stort Två Tusende (sgr 2,000) Riksdaler specie uti Banco Transport Sedlar, emot årlig ränta Sex för hundra i samma mynt sort eller uti gångbara Riksgälds Contours Sedlar med agio. Till säkerhet för detta lån pantförskrifver jag 2:ne mine under Rosendals Säteri lydande och ograverade ut Sockne

Frälse hemman N:o 1 Ett helt och $\frac{1}{8}$ -dels mantal, samt N:o 3 Ett helt mantal uti Långeberga By Wälluf Socken och Luggude Härad belägne, tillåtandes Herr Majoren och Riddaren, utan vidare mitt hörande, uti berörde Hemman taga Laga inteckning, valuta bekommit i contant som härmed reverseras. Rosendal den 1 februari 1793.

S:r 2000 Rdlr specie in Banco.

W. R. Bennet.
L. S.

Ofvanstående Capital antager jag under vilkor att det i everdeliga tider blifver innestående såsom gravation uti förut förskrifne fastigheter emot lagligt intresse. Rosendal ut Supra.

W. R. Bennet.
L. S.

N:o 5. Vid Lagtima Winterting vid Luggude Härad å vanliga Tingstället Mörarp den 12:te Marti 1793 blef föregående skuldsedel i Sittjan Rätt upvist, upläst och i Protocollet ord från ord införd: Blifvandes i anledning däraf och med stöd af VII Cap. 1 § Rättegångs-Blu pantförskrifne utsockne Frälse hemmanen N:o 1 1 $\frac{1}{8}$ -dels och N:o 3 Ett helt Mantal Långeberga, lydande under FrälseSäteriet Rosendahl, härmedelst lagligen intecknade till säkerhet för innenämde Två Tusende Riksdalers sp. Banco capital och förskrifven Sex procents uplöpande årlig ränta. Wittna. Ut Supra

På Tings Rättens Wägnar
MANNERHIERTA.

År 1803 den 19 Februari behörigen förnyad.

Berghman.

År 1812 den 22 October, behörigen förnyad.

A. J. Bergman.

År 1822 den 11 Februari, behörigen förnyad.

J. Pamp.

År 1831 den 1 Mars, behörigen förnyad.

Cassel.

År 1841 den 28 Februari behörigen förnyad.

J. Thomée.

År 1850 den 30 October, behörigen förnyad.

Lilljecrona.

Kongl. Maj:ts

Nådiga stadfästelse Resolution uppå en af Majoren och Riddaren af Kongl. Svärdsorden, Magnus Löfving uprättad Testamentarisk författ-

ning till Fattigas understöd i städerna Malmö, Lund och Hernösand samt Nora socken i Ångermanland. Gifven Stockholms slott den 30 april 1806.

Kongl. Maj:t har i nåder låtit sig föreläsas ofvannämnda Testamentariska Författning lydande ord ifrån ord som följer:

I Herrans Jesu namn!

Då den nåderike Guden under min jordiska vandel, behagat öfver mina enskilda behofver tilldela mig så stor lott af timelig välsignelse, att jag efter den grundgode gifvarens visa afsigter kan och bör räcka mina misslottade medmänniskor hjälpsam hand. Till ett sådant ändamåls vinnande har jag i den högtlofvade Treenighetens namn beslutit med sundt förnuft och fri vilja till uslingars hjälp och understöd uti deras tryckande nöd, upprätta en Christelig Testamentarisk författning på sätt som härefter punctevis föreskrifves näml.

1:o) Fonden till detta Testamente är ett stående Capital stort Ett Tusende Sex Hundrade Sextio Sex skr. 1666 Riksdaler 32 s. Specie uti Riksgälds Contoirsedlar hos nu varande Cammarherren, högvälborne herr grefve Corfids Beckfriis, emot årlig Ränta Sex för hundralet och första laga Inteckning uti 2:ne pantförskrifne och honom tillhörige Utsockne Frälse hemman nl. N:o 1 Ett helt och N:o 3 Ett helt mantal uti Toarps By, Oxie socken och härad samt Malmöhus län belägne, blifvandes detta Capital i evärdeliga tider orubbadt stående uti berörda Fastigheter, i hvad hand egendomen i framtiden skulle falla; dock bör Inteckningen hvart Tionde år enligt Lag förnyas vid Oxie härads Ting i Klörup, hvarest första Inteckningen den 1 Martii 1793 är gifven.

2:o) Årliga afkastningen af denna hufvudstol utgör Ett Hundrade Riksdaler Specie hvaraf följande stiftning formerad nämligen:

Räntan af Fem Hundrade Riksdaler Specie utgör Trettio R. D. D:o som anslås till de fattige i Malmö stad.

Räntan af Fem Hundrade R. D. Sp. är Trettio R. D. d:o och anordnas till de fattige i staden Lund.

Räntan af Femhundrade R. D. Sp. som ock är Trettio R. D. Sp. anslås till de fattige uti Hernösands stad och Nora sockens fattige i södra Ångermanland; deraf få stadens fattige lika lott med socknens nemligen Femton Riksdaler hvarthera.

N. B. Räntan af Ett Hundrade Sextio Sex R. D. 32 s. Specie, som är Tio R. D. d:o anslås till nuvarande herr Landt Råntemästare uti Malmö och dess Successorer, man efter man, såsom arfvode för deras Besvär med räntepeningarnes tidiga infordrande, Inteckningarnes bevakande och antecknande på skuldebrefven, rörande såväl denna Dona-

tion, som Stipendii Donationen till de Studerande uti Hernösands Gymnasium, samt medlens remitterande till sine bestända orter.

3:o) Personerna, som dessa deponerade medel komma att njuta, äro uslingar, husvilla, bräckliga och lytta, ålderstegne och sängliggande, som intet kunna förtjena sig födan med arbete, icke heller hafva något understöd af Hospitals Inrättningar och publique Fattighus, utan till en del nödsakas gå för hvars mans dörr och tigga.

4:o) Fattig medlen remitteras ifrån Malmö till Kongl. Landt Ränteriet i Hernösand, såsom den aflägsnaste orten, hvarest Borgmästaren såväl som Kyrkoherden i Nora emot qvitto kunna dem lyfta och obrottsligen till mäst nödlidande utdela, börandes äfven kyrkovärdarne uti Landt Församlingen därvid vara närvarande.

5:o) Magistraterna uti Malmö och Lund kunna sjelfva emot behörigt qvitto uttaga Fattigmedlen på Ränteriet i Malmö och desamma, på sätt i 3:dje puncten föreskrifvit är disponera.

6:o) Thenna Testamentariska Författning, som uttrycker min yttersta vilja och går i verkställighet ett År efter min död, skall i hela sin vidd och bokstafliga innehåll oryggeligen och utan all förtydning efterlefas och handhafvas. Mina närmaste släktingar som äro Broderbarn kunna intet klander häremot anföra emedan jag i all min tid lefvat ogift och den ringa förmögenhet jag äger icke är mig genom något arf tillfallen utan består af förvärfvade Contante medel; varandes en särskild Disposition för mina anhöriga gjord, som bestämmer hvad hvar och en af dem skall ärfva.

Sålunda vara af mig med mogen öfverläggning och bästa förstånd stadgadt och förordnadt, det varder härigenom uti nedanskrefne gode mäns närvaro, med min egenhändig underskrift och vanliga Segnete bekräftadt, som skedde den Förste dag i Martii månad År efter Christi nåderika födelse Ett Tusende Sju Hundrade Nittio och på det Tredje uti staden Lund.

MAGNUS LÖFLING.

L. S.

MATH. NORBERG.
Professor.

OL. NENZELIUS.
Räntemästare.

Som Kongl. Maj:t funnit att Majoren och Riddaren Löfling, genom dess ofvanstående Testamentariska Författning, ådagalagdt en ganska berömlig omvårdnad för de fattige, så vill Kongl. Maj:t deröfver hafva förklarat dess nådigste välbehag samt härmed gilla och stadfästa samma

Författning så vidt den med lag instämmer. Hvilket till underdånig efterrättelse länder. Datum ut supra.

Under min allernådigste Konungs och Herres minderårighet.

CARL.
(L. S.)

M. Rosenblad.

Rätteligen afskrifvet efter de vid Malmö Landskanzelie förvarade handlingar, intygar

B. Centerwall.

Som högvälborne herr Grefven och Cammarherren Corf. Beckfriis försåldt de 2:ne intecknade Frälsehemmanen uti Toarps By, Oxie härad och Malmöhus län, hvilka voro pantförskrifne för Et Tusende Sex Hundrade Sextiosex R. D. 32 s. Specie i Riksgäldssedlar, innan Kongl. Maj:ts allernådigste stadfästelse på mitt Donationsbref för de fattige, blef expedieradt, så har jag sedermera deponerat samma Capital stort 1666 R. D. 32 s. Specie, emot laga Inteckning uti utsockne Frälsehemmanet N:o 5 Ett helt mantal uti Hindby By, Fosie socken, Oxie härad och Malmöhus Län, hos herr handelsmannen Frans Snell uti Malmö, at i evärdeliga tider förräntas med Sex för hundralet om året enligt Oxie härads Inteckningsbevis af d. 6 Maji 1794.

Lund Ut Supra.

MAGNUS LÖFLING.
(Sigill).

Med föreviste Original tillägget lika lydande intygar.

B. Centerwall.

Lika med afskriften bestyrker.

B. Centerwall.

År 1807 den 2:de Februari blef förestående sistnämde Disposition tvåfald till Rådstufvu Rätten ingifven, ljudeligen upläst och i protokollet ordagrant intagen med tillkännagifvande att majoren och Riddaren Löfling den 14:de October sistl. år med döden affidit; I anseende hvartill det skulle åligga vederbörande, som bevakandet häraf tillkommer, att på sätt XVIII Cap. Ärfda B:l föreskrifver, af denna Disposition lämna den afidnes närmaste arfvingar behörig del. Lunds Rådhus. Ut supra.

HANS GÜLICH.

Till den 14 Oktober 1806 är Räntan för Capital — — erlagd.
Från i Malmö landtränteri förvarade afskrifter rätt afskrifvet betygar.
Malmö i landtränteriet den 17 December 1900.

Ex officio:
S. Lovén.

**Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes i
Vestmanlands län**

yttrande angående vissa fonders kapital-
tillgångar m. m.

Till Konungen.

Sedan Eders Kongl. Maj:t genom nådig resolution den 7 dennes anbefalt Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att med anledning af Riksdagens Revisorers framställning inkomma med upplysning rörande Sagströmska pensionsfondens samt Tigerhjelsmska invalidhusfondens för beväringmän kapitalbelopp, får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande underdånigst meddela, att

Sagströmska pensionsfondens kapitalbelopp vid 1899 års slut utgjorde 1669 kronor 72 öre samt dessutom 10 aktier i Vesterås gasverk, upptagna till ett värde af tillsammans 750 kronor;

Tigerhjelsmska invalidhusfondens för beväringmän kapitalbelopp vid nämnda tid utgjorde 48,177 kronor 53 öre.

Vesterås slott i Landskontoret den 18 December 1900.

Underdånigst:
CLAËS WERSÄLL.

Th. Fernquist.

Upsala Domkapitels

yttrande angående vissa fonders kapitaltillgångar.

Till Konungen.

Med anledning af att i afgifven berättelse om verkställd granskning af statsverkets tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1899 Riksdagens Revisorer gjort framställning angående önskvärdheten af att i vederbörande räkenskaper måtte införas nu felande anteckningar

om åtskilliga fonders och donationers kapitaltillgångar, bland hvilka, enligt Domkapitlet i Upsala på nådigste befallning delgifvet transsumt af berättelsen, förekommit följande, nemligen:
för Upsala allmänna läroverk:

F. O. Törnlunds testamente.

„ Gefle d:o d:o

Depkenska fonden.

„ Hudiksvalls d:o d:o

Thernbergsk donationen.

„ Söderhamns d:o d:o

P. F. Brolins testamente.

får Domkapitlet med öfverlemnande af vederbörandes inhemtade förklaringar, i underdånighet hänvisa till dessa förklaringar, hvaraf framgå följande förhållanden i ofvan berörda hänseende:

beträffande *Upsala allmänna läroverk*:

att den år 1898 afidne F. O. Törnlunds testamentariska donation af 10,000 kronor till en stipendiefond för lärjungar vid nämnda läroverk, hvars kapital torde i öfverensstämmelse med donators önskan komma att förvaltas af stadsfullmäktige i Upsala, ännu icke vare sig till kapital eller ränta kommit läroverket till godo och följaktligen icke blifvit intaget i dess räkenskap för år 1899;

beträffande *Gefle allmänna läroverk*:

att den s. k. Depkenska fonden med ett kapitalbelopp af 3,500 kronor, under förvaltning af Gefle stads drätselkammare, enligt donators, kongl. sekreteraren Christoffer Depkens testamente af den 27 Februari 1781, utbetalar årligen 28 kronor 50 öre till det allmänna läroverket till premier och vid sådant förhållande endast till räntan, men icke till kapitalet, i läroverkets räkenskap upptagits och redovisats;

beträffande *Hudiksvalls läroverk*:

att det genom testamentariskt förordnande af handelskassören J. Thernberg den 19 November 1821 till Grosshandelssocieteten i Stockholm öfverlemnade kapital, af hvars afkastning bland annat skulle ett belopp af 75 riksd. banko eller 112 kronor 50 öre årligen tillhållas Hudiksvalls läroverks kollegium för utdelning till lärjungar, icke kunnat eller kan, såsom till storleken okänt, i läroverkets räkenskap utföras;

beträffande *Söderhamns läroverk*:

att P. Fr. Brolins testamente till Söderhamns stads Elementarläroverks stipendiekassa skall först efter den ännu lefvande testators död öppnas.

I betraktande af hvad sålunda blifvit upplyst synas för framtiden de yrkade anteckningarna både kunna och böra göras i fråga om de omförmälda donationerna till Upsala och Gefle allmänna läroverk, hvar-
emot sådant icke låter sig göra beträffande den Thernbergska dona-
tionen af en ränteandel till Hudiksvalls läroverk och, hvad testamentet
till Söderhamns läroverk angår, först framdeles kan komma i fråga.

Upsala den 22 December 1900.

Underdånigst:

J. E. BERGGREN. HERMAN LUNDSTRÖM. ERIK STAVE. HJ. DANELL.

E. R. Henschen.

Bilaga I.

Till Högvärdiga Domkapitlet i Upsala.

I anledning af skrifvelse från Domkapitlet den 12 dennes med
anmodan att afgifva förklaring angående en anmärkning af Riksdagens
Revisorer 1899 rörande saknad uppgift om kapitalbeloppet af F. O.
Törnlunds donation till Upsala högre allmänna läroverk, får jag meddela
att F. O. Törnlund, som afled den 22 Maj 1898, genom testa-
mente den 13 Juni 1892 donerat 10,000 (Tio tusen) kronor till en
stipendiefond för lärjungar vid Upsala högre allmänna läroverk, samt
att denna donation, hvars kapital torde, i öfverensstämmelse med
donators i testamentet uttryckta önskan, komma att förvaltas af stads-
fullmäktige i Upsala, icke ännu vare sig till kapital eller ränta kommit
Upsala högre allmänna läroverk till godo och följaktligen icke kunnat
intagas i dess räkenskap för år 1899.

Upsala den 16 December 1900.

C. A. Brolén.

Rektor.

Bilaga II.

Till Konungen.

Med anledning deraf, att Riksdagens Revisorer anmärkt, att i
Gefle högre allmänna läroverks räkenskap för år 1899 något kapital-
belopp icke blifvit uppfördt för Depkenska fonden, får jag såsom för-
klaring härmed underdånigst anföra följande.

Då, enligt hvad bilagde af Stadskamreraren Gustaf Juhlin härstädes utfärdade intyg utvisar, Depkenska fonden förvaltas af Gefle stads drätselkammare, har fondens kapitaltillgång icke pläгат i läroverkets räkenskap intagas. I egenskap af redogörare för läroverkets kassor och fonder har jag ej ansett mig vara i vidsträcktare mån redovisnings-skyldig för nämnda fond än i afseende på de räntemedel, kronor 28: 50, som årligen till högre allmänna läroverket härstädes ur stadens kassa utbetalas och tillfalla premiekassan, der de finnas uppförda och redovisade.
Gefle den 18 December 1900.

Underdånigst:

AUG. NILSON

t. f. rektor vid Gefle högre allmänna läroverk.

Bilaga III.

Att en s. k. Depkens fond, med kapitalbelopp 3,500 kronor förvaltas af Gefle stads Drätselkammare samt att af fondens räntemedel, enligt donator Kongl. Sekreteraren Christoffer Depkens testamente af 27 Februari 1781, årligen utbetalas till Högre allmänna läroverket i Gefle till premier i matematik och musik tjuguåtta (28) kronor 50 öre, varder härmed intygadt.

Gefle stads kammarkontor 17 December 1900.

Gust. Juhlin.

Stadskamrer.

Bilaga IV.

Till H. Domkapitlet i Upsala.

Genom H. Domkapitlets skrifvelse af den 12 December ålagd afgifva underdånig förklaring med anledning af Riksdagens Revisorers berättelse om verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1899, deri anmärkts, att i de allmänna räkenskaperna kapitalbelopp icke finnes utfördt bland annat för Thernbergska donationen vid Hudiksvalls allm. läroverk, och önskvärldheten uttalats af att i vederbörande räkenskaper måtte införas anteckning om omförmälda donations kapitaltillgång, får jag härmed i underdånighet afgifva följande förklaring.

Jemlikt i Hudiksvalls allmänna läroverks arkiv förvarad afskrift

af transsumt förordnar Handelskassören J. Thernbergs testamente af den 19 November 1821 i sin 9:de §: »Till Grosshandels Societetens i Stockholm varande fattig Cassa inrättning förärar jag härigenom beloppet af det Capital, hvartill de återstående Sju (7) Lotter kan upgå. Härvid förbehåller jag mig at Herrar Deputerade gunstigast behagade till hälften hvarje halft år låta utbetala En tredjedel ($\frac{1}{3}$) af det revenue, som det belöpande Capitalet kan komma att utgjöra då räntan af Capitalet beräknas efter fyra och en half för hvarje hundra Riksdaler till — — — — —

Äfvensom jag anhåller att Herrar Deputerade behagade i slutet af Maj månad hvarje år upsända till Inspector och Rector Scholæ i Hudikswall Sjuttiofem (75) Rikdaler Banco jemte föreskrift att i samråd med de öfrige Herrar Collegier utdela desse medel till de ynglingar, som bivista denne Trivial Scholæ inrättning och visa den mesta flit i sine studier samt det mest sedliga lefnadssätt, äfvensom äro i torftiga omständigheter.»

På grund af detta testamentariska förordnande har det kapitalbelopp, af hvilket Thernbergiska donationens räntemedel vid Hudiksvalls högre allmänna läroverk (samt, som det af transsumtet synes framgå, äfven andra räntemedel) årligen utgå, öfverlemnats till Grosshandels-societeten i Stockholm, som hvarje år i Maj månad till Hudiksvalls läroverk remitterar det stadgade beloppet 112 kronor 50 öre, och icke till Hudiksvalls allmänna läroverk att af dess läroverkskollegium förvaltas, hvarför detta kapitalbelopp till sin storlek är för Hudiksvalls läroverkskollegium okänt och icke kunnat eller kan i Hudiksvalls allmänna läroverks räkenskaper utföras.

Hudiksvall den 20 December 1900.

Vördsamt

August Schagerström.

Bilaga V.

Till Konungen.

Enligt mig denna dag tillhandakommet transsumt hafva Riksdagens Revisorer anmält, att kapitalbelopp ej finnes utfördt bland annat för P. Fr. Brolins testamente till härvarande allmänna läroverk. Med anledning deraf får jag upplysa, att nämnda testamente utgöres af en handling, förseglad och med påskrift: Till Söderhamns Stads Elementar-

Läroverks Stipendie Cassa — öppnas efter undertecknads död, P. Fr. Brolin, samt att testator lefver.

Söderhamn den 15 December 1900.

Underdånigst:

JULIUS CENTERWALL.

Linköpings Domkapitels

yttrande angående vissa fonders kapitaltillgångar.

Till Konungen.

Jemlikt nådig remiss den 7 sistlidne December har Eders Kongl. Maj:t anbefalt Domkapitlet att afgifva underdånigt utlåtande öfver Riksdagens Revisorers vid granskning af Linköpings och Norrköpings allmänna läroverks räkenskapers för år 1899 gjorda uttalande om önskvärdheten deraf att anteckningar i räkenskapen infördes om kapitaltillgången i de Alreikska, Nelinska och De Geerska stipendiestiftelserna.

Och får Domkapitlet med öfverlemnande af vederbörande rektors yttranden i ämnet i underdånighet hänvisa till hvad de anført.

Linköpings Domkapitel den 4 Jannari 1901.

Underdånigst:

C. V. CHARLEVILLE.

JOHN PERSONNE.

A. v. ENGSTRÖM.

K. BECKMAN.

ALB. JOHANSSON.

O. KLOCKHOFF.

K. L. HAGSTRÖM.

Herman Petri.

Bilaga I.

Till Högvärdiga Domkapitlet i Linköping.

I skrifvelse af den 19 December detta år affordrad förklaring öfver det af Riksdagens Revisorer anmärkta förhållandet, att i Linköpings allmänna läroverks räkenskaper för år 1899 något kapitalbelopp icke finnes utfördt för Alreikska stipendiefonden, får jag vördsamt förklara orsaken dertill vara den, att något kapitalbelopp icke finnes, utan tillhandahållas stipendiemedlen från Svinstad församlings kyrkoråd, som

förvaltar den från de af Alreik donerade jordegendomarna uppkommande intäkten. Remissakten återgår.

Linköping den 20 December 1900.

Ax. Romdahl.

Bilaga II.

Till Högvärdiga Domkapitlet i Linköping.

Med anledning af en från Högvärdiga Domkapitlet till rektors-
embetet vid Norrköpings högre allmänna läroverk den 19 sistlidne
December aflåten skrifvelse, i hvilken rektorsembetet anmodas att jemte
remisshandlingar i ärendet till Domkapitlet inkomma med yttrande med
anledning af Kongl. Maj:ts nådiga skrifvelse af den 7 samma månad
till Domkapitlet i Linköping rörande Riksdagens Revisorers uttalade
önskan, att i härvarande högre allmänna läroverks räkenskaper måtte
införas anteckningar om de kapitaltillgångar, som Alreikska stipendiet,
C. J. Nelins donation och De Geerska stipendiet ega — får undertecknad
härmed vördsamt meddela, att orsaken hvarför omförmälda fonders och
donationers kapitaltillgångar icke blifvit i räkenskaperna upptagna är
den, att dessa fonders och donationer förvaltas af andra myndigheter
än rektorsembetet och läroverkskollegiet, men att de af Riksdagens
Revisorer önskade anteckningarna skola i läroverkets räkenskaper för
år 1900 införas.

Norrköping den 4 Januari 1901.

Ant. Hacklin.

Rektor vid Norrköpings h. allm. läroverk.

Skara Domkapitels

yttrande angående vissa fonders kapitaltillgångar.

Till Konungen.

I nådig remiss den 7 sistlidne December har Eders Kongl. Maj:t
från Domkapitlet infordrat underdånigt utlåtande i anledning af Riks-
dagens Revisorers, på sätt bifogadt transsumt af revisionsberättelsen
utvisade, gjorda framställning rörande införande i Lidköpings allmänna
läroverks räkenskaper af anteckningar om vissa fonders och donationers
tillgångar.

Sedan Domkapitlet från rektor vid nämnda läroverk infordrat yttrande i ärendet, får Domkapitlet, med öfverlemnande af detta yttrande jemte åtföljande intyg, härigenom i underdånighet tillkännagifva, att Domkapitlet icke har något att dertill ytterligare anmärka eller tillägga.

Remisshandlingarna återställas i underdånighet.

Skara Domkapitel den 9 Januari 1901.

Underdånigst:

E. J. KEIJSER.

L. LANDTMANSON.

F. ÖDBERG.

N. LINNARSSON.

NILS NILÉN.

E. WERMCRANTZ.

Gustaf Bring.

Bilaga I.

Till Högvärldiga Domkapitlet i Skara.

Sedan Högvärldiga Domkapitlet genom protokollsutdrag af den 12 December infordrat undertecknads yttrande öfver en af Riksdagens Revisorer gjord framställning i anledning af verkställd granskning af bland annat, Lidköpings allmänna läroverks räkenskaper för år 1899, får jag med återställande af remissbehandlingarna härmed värdsamt anförä följande:

Då Lidrothska (ej Lindrothska), Tollska, Apelqvist-Mellinska och Ekströmska donationerna ej förvaltas af läroverkskollegium, utan af andra dertill utsedda myndigheter, och rektor blott har att mottaga afkastningen, som af kollegiet på föreskrifvet sätt disponeras och i räkenskaperna redovisas, har undertecknad ej trott rektor böra i läroverkets räkenskaper upptaga bemälte fonders kapitalbehållningar, utlåning m. m., hvarom han ju egentligen icke eger kännedom.

För tillmötesgående af den gjorda framställningen har den utvägen synts lämpligast att hos vederbörande myndigheter begära uppgifter om de nämnda fondernas kapitalbehållningar den 31 December 1899, hvilka uppgifter jemte en relation öfver samtliga till läroverkets förmån gjorda donationer härmed bifogas, och af hvilka alla önskade upplysningar torde kunna vinnas, samt att, sedan de förvaltande myndigheterna utlofvat att för framtiden i de räntemedlen bilagda reversalen upptaga fondernas kapitalbehållningar, i räkenskaperna vid angifvande af ränte-

beloppen för hvarje fond inom parentes införa kapitaltillgångarne, då de väl icke kunna upptagas i utlåningsboken.

Lidköping den 24 December 1900.

Magnus Jernell.

Rektor.

Bilaga II.

Liedrothska Donationsfondens kapital utgjorde vid förra årsskiftet kronor fem hundra (500) och förräntas af Lidköpings stad mot sex procent. Fonden förvaltas af stadens Drätselkammare.

Som ofvan

Aug. Oldén.

Stadskamrer.

Bilaga III.

Att kapitalbehållningen af den i Sparbanken i Lidköping insatta Tollska Stipendiefonden denna dag utgör tjugufem (25) kronor intygas härmed på begäran.

Lidköping den 31 December 1899.

Per Hagelin.

Kamrer vid Sparbanken i Lidköping.

Bilaga IV.

Att kapitalbehållningen å den under kyrkorådets i Lidköping förvaltning ställda Apelqvist-Mellinska Donationsfonden den 31 sistlidne December utgjorde kronor 100, innestående i Lidköpings sparbank intygas.

Lidköping den 24 December 1900.

J. M. Lundahl.

Kassaförvalt. i kyrkorådet.

Bilaga V.

Att kapitalbehållningen å den under kyrkorådets i Lidköping förvaltning stående Ekströmska Donationsfonden den 31 sistlidne December utgjorde kronor 4,500 utlånade mot inteckning till 4 $\frac{1}{2}$ procent intygas.

Lidköping den 24 December 1900.

J. M. Lundahl.

Kyrkorådets kassaförvaltare.

Bilaga VI.

Relation öfver Lidköpings allmänna läroverks Donationsmedel.

1. Lidrothska Donationen.

Enligt anteckning i Lidköpings Magistrats protokoll den 30 Januari 1771 har Grosshandlaren i Stockholm Herr Anders Lidroth genom testamente den 2 Oktober 1769 skänkt till Lidköpings stadsskola, »till Docenternas löners förbättrande af räntan», ett kapital 3,000 daler silfvermynt. Räntan fördelas lika mellan rektor och äldste kollegan. Fonden förvaltas af Lidköpings Drätselkammare.

2. Tollska Donationen.

Testator Karl Gustaf Toll har genom gåfvobref af den 7 December 1802 skänkt till läroverket 16 Rdr 32 sk. banko, hvaraf räntan skall användas till premier åt en eller flere förtjente lärjungar. Donationen förvaltas af Pastor, Borgmästare och Rektor. Medlen äro insatta i Lidköpings sparbank.

3. Apelqvist-Mellinska Donationen.

Genom gåfvobref af den 13 December 1802 af dåvarande Rector Scholæ härstädes J. F. Mellin och Stadskomministern J. P. Apelqvist hafva de gemensamt donerat 100 Rdr Rmt, hvaraf årliga räntan sålunda fördelas, att $\frac{2}{3}$ tillfaller läroverket för att vid midsommarsexamen användas såsom premier till flitige och behöfvande lärjungar och $\frac{1}{3}$ tillfaller församlingens fattige. Detta senare belopp får dock numera, enligt kyrkostämmas beslut jemväl af läroverksskollegium disponeras för att tilldelas någon fattig skolyngling från staden. Donationen skall handhafvas af stadens Pastor och Borgmästare.

4. Ekströmska Donationen.

Denna grundar sig på en punkt i framlidne Källarmästaren i Stockholm H. Ekströms testamente, så lydande: »N:o 9. Till den bästa skolinrättning i Lidköpings stad 3,000 Rdr Banko.» Några närmare bestämmelser rörande fondens användande äro ej af testator gjorda. Enligt stadens innevånares vid allmän kyrkostämma (Maj 1846) fattade beslut aflönas af årliga räntan rektor och äldste kollega med 100 kronor hvardera, och återstoden utdelas såsom premier till flitige och sedige lärjungar. Fonden står under Kyrkorådets vård och förvaltning.

5. Kjerneriska Donationen.

Genom gåfvobref af den 1 Maj 1867 har läroverkets dåvarande inspektör Prosten och Kyrkoherden i Örslösa Fil. Dr. Konstans Kjerner donerat en summa penningar 300 Rdr Rmt, hvarå räntan årligen vid

läsårets afslutande skall utdelas såsom premier, lika fördelade mellan 3:ne flitige och sedige lärjungar i läroverkets högsta eller tvenne högsta klasser. Fonden står under läroverkskollegiets förvaltning.

6. Verner-Vennbergska Donationen.

Läraren i teckning vid Lidköpings elementarläroverk U. Verner och Rådmannen i Lidköping E. O. Vennberg hafva genom gåfvobref af den 13 April 1877 till läroverket skänkt en summa af 100 kronor såsom stående stipendiefond, »hvars ränta årligen skall utdelas såsom belöning och uppmuntran till den eller de lärjungar inom läroverket, hvilka visa framstående anlag för teckning, förenadt med ett redbart och stadgadt uppförande.» Fonden förvaltas af läroverkskollegium.

7. Lidbeckska Donationen.

a) Femte punkten i framlidna Mamsell Anna Elisabeth Lidbecks testamente af den 21 November 1878 har följande lydelse: »Likaledes gifver jag åt elementarläroverket i Lidköping Tio tusen kronor, hvaraf årliga räntan skall användas till understöd åt tio välartade och behöfvande lärjungar vid läroverket, helst af min släkt, och torde samtliga lärare efter omröstning utse understödstagarne.»

b) På grund af samma testamentes 14 § har läroverket år 1889 trädt i besittning af en inom Lidköpings gamla stad belägen mindre trädgård, hvars arrendesumma skall enligt berörda testamente tilldelas »en välartad skolyngling af stadens handelsklass». Understödsstagaren utses af läroverkets lärare.

Lidbeckska fonden förvaltas af läroverkskollegium.

Lidköping den 22 December 1900.

Magnus Jernell.

Strengnäs Domkapitels

yttrande angående vissa fonders kapitaltillgångar.

Till Konungen.

Genom nådig remiss af den 7 sistlidne December anbefaldt att afgifva underdånigt utlåtande öfver Riksdagens Revisorers framställning i anledning deraf att kapitalbelopp icke finnas utförda för nedannämnda fonder och donationer, nemligen vid Örebro allmänna läroverk: Tiseliska stipendierna och ynglingen Ivar Trolles minne samt vid Nyköpings läroverk: Lindblads stipendiifond, får Domkapitlet, som i ärendet in-

hemtat vederbörande rektorers yttranden, med återställande af remissakten, i underdånighet hänvisa till nämnda yttranden, hvaruti blifvit angifna orsakerna till att kapitalbelopp icke kunnat för ifrågavarande fonder i läroverkens räkenskaper utföras.

Strengnäs Domkapitel den 2 Januari 1901.

Underdånigst:

U. L. ULLMAN.

K. U. NYLANDER.

H. SOHLBERG.

ISAK FEHR.

OTTO NORBERG.

P. O. Lundblad.

Bilaga I.

Till Hög. Domkapitlet i Strengnäs.

I skrifvelse af den 19 December detta år har undertecknad anmodats inkomma med yttrande rörande det förhållande, att kapitalbelopp icke finnas utförda i Örebro läroverks räkenskaper för nedannämnda donationer.

a) Tiseliska stipendierna.

Enligt redogörelse för »Örebro högre allmänna läroverks stipendier och premiedonationer», Örebro 1886, hvaraf ett exemplar bifogas, förordnar donator, »— — att uti everdeliga tider skall, årligen från min förvärfvade fasta Frälseegendom Bäckes Qvarn uti Wintrosa socken, aflemnas tre tunnor råg till Rector Scholæ Carolinæ, att uti penningar förvandlas efter gångbart pris — — —».

Något kapitalbelopp finnes således icke vid denna donation.

b) Ynglingen Ivar Trolles minne.

I årsredogörelsen 1892—1893 s. 46 finnes hithörande gåfvobref intaget, och anföres här följande.

»— — Vi förbinda oss att å detta kapital, som hos oss skall innestå och icke utfalla förrän vid vår död, årligen betala fem (5) procents ränta.

Från hvår och en af oss utfaller ytterligare vid vår död ettusen (1,000) kronor, så att hvardera dödsboet har att utbetala tretusen (3,000) kronor.

Albert Trolle, jernvägsdirektör.

Valborg Sundström, född Schultz.

Den förre har nu afidit, och tretusen (3,000) kronor jemte ränta till läroverket inbetalts den 21 dennes.

Detta kapitalbelopp kommer att i nästa års räkenskap inflyta.
Örebro den 29 December 1900.

Lars Phragmén.

Bilaga II.

Örebro högre allmänna läroverks stipendie- och premiedonationer.

Tiseliska Stipendiet. »Sedan genom den milde Gudens Nådiga Försyn jag med helsa och sundhet hunnit upplefva ett ibland de högsta ålders mått, samt under samma tid rönt öfversvinnerliga vedermälen af dess rika välsignelse uti mina företag, hvilka Dess fördolda beslut funnit lända till mitt bästa, är det med djupaste undergifvenhet och tacksamhet dervid, som jag af gladaste hjertas böjelse beslutit, liksom jag också härigenom beslutar och förordnar att sedan jag genom Guds välsignelse och sparsam hushållning hunnit sammanhålla mina förfäders förvärfvade egendom, gifve Gud till hans namns ära, disponera något deraf till ett ehuru litet understöd, för sådane Trenne Gudfruktiga, flitiga och anständiga ynglingar uti Tredje och Fjerde Classerna uti Schola Carolina i Örebro, som stå under beredande till Evangelii tjenst. Hvarvid jag önskar att en måtte finnas uti Axbergs pastorat, der jag är född, en uti Kils der jag arbetat 43 $\frac{1}{3}$ år, och en uti Göthlunda der jag nu på 16:de året genom Guds nåd frisk och sund sköter mitt embete och hvarest jag hoppas få det lemna; men skulle inom nämnde Pastorater så kvalificerade ynglingar icke frekventera Scholan eller vunnit nämnde rum, eger Collegium Scholasticum frihet att dermed förse andra dylika ynglingar.

Och har jag beslutat och förordnat: att för att icke genom tiders förändringar, myntets ostadighet och intressenas ojemna beräkningar, med något Capitals insättning falla besvärlig, som oftast kan vara förlust underkastadt, skall uti everderliga tider, årligen från min förvärfvade fasta Frälse egendom Bäcks Qvarn uti Wintrosa socken, aflemnas Tre tunnor råg till Rector Scholæ Carolinæ, att uti penningar förvandlas efter gångbart pris, och sådane Tre ynglingar tilldelas till deras studiers fortsättande. Detta mitt oryggliga beslut och frivilliga förordnande tager sin begynnelse på min 87:de födelsedag den 9 October 1831, och fortfar så länge Bäcks Frälseqvarn fins, uti hvilkens hand och ego den . snarare eller sednare komma må.

Göthlunda den 19 Juni 1831.

G. Tiselius.»

Sigill.

Bilaga III.

Till Högvärdiga Domkapitlet i Strengnäs.

Med anledning af en framställning, som gjorts af Riksdagens Revisorer i revisionsberättelsen för år 1899, och Högvärdiga Domkapitlets skrifvelse den 19 December innevarande år får jag härmed afgifva yttrande angående den del af revisionsberättelsen, som rör Nyköpings högre allmänna läroverk:

Lindblads stipendiefond förvaltas af Kungsholms församlings kyrkoråd i Stockholm, och dess nuvarande storlek är mig icke med visshet bekant. En härstädes utgifven förteckning öfver fromma stiftelser i Nyköping år 1890 upptager kapitalet till 750 kronor, och torde det samma ej sedan hafva vuxit.

Nyköping den 24 December 1900.

Fr. Westling.
Rektor.

Vesterås Domkapitels

yttrande angående vissa fonders kapitaltillgångar.

Till Konungen.

Anbefaldt att afgifva underdånigt utlåtande i anledning af Riksdagens Revisorerers uttalade önskan att i vederbörande räkenskap måtte införas anteckning om Bohmanska stipendiefondens kapitaltillgång för Domkapitlet med öfverlemnande af en utaf kassaförvaltaren för ifrågasvarande fond Borgmästaren J. Karlsson lemnad utredning om fondens kapital samt sättet för densammas förvaltning i underdånighet yttra, att, enär berörda fond förvaltas af en särskild nämnd, Domkapitlet ej kunnat i sin räkenskap införa anteckning om fondens kapitaltillgång, men att Domkapitlet vill för framtiden infordra uppgift härom för att sedermera kunna i sin räkenskap upptaga densamma.

Vesterås Domkapitel den 14 Januari 1901.

Underdånigst:
J. A. EKMAN.

J. H. BJÖRNSTRÖM.

FR. ARVEDSON.

TH. AF BILLBERGH.

ERLAND LAGERLÖF.

Gustaf Qvarfott.

Bilaga

Afskrift

Återställes till Vesterås Domkapitel med tillkännagifvande att Bohmanska testamentsfondens behållna kapital utgjort:

den 31 December 1899 kronor 27,859: 96

den 31 December 1900 „ 28,391: 51

hvilket sistnämnda kapital, deraf räntan för närvarande utgår till fyra stipendier, hvart och ett å 225 kronor årligen, förvaltas af en direktion bestående af Landshöfdingen, Biskopen, Domprosten och Borgmästaren i Vesterås, med undertecknad, borgmästare, såsom kassaförvaltare.

Vesterås i Januari 1901.

JOHN KARLSSON.

Vidimeras ex officio

Gustaf Qvarfott.

Vexjö Domkapitels

yttrande angående vissa fonders kapitaltillgångar.

Till Konungen.

Eders Kongl. Maj:t har i nåder anbefält Domkapitlet afgifva underdånigt utlåtande öfver Riksdagens Revisorers uttalande om önskvärdheten af att i, bland andra, Vexjö stifts konsistorii räkenskaper öfver allmänna kassor och fonder, hvilka författningsenligt underställas Kongl. Kammarrättens och Riksdagens Revisorers granskning, måtte införas anteckningar jämväl om vissa enskilda fonders och donationers kapitaltillgångar, hvilkas räkenskaper åter icke äro underkastade vare sig Kongl. Kammarrättens eller Riksdagens Revisorers utan det till allmänt prestmöte inom stiftet samlade presterskapets granskning och bedömande; och får Domkapitlet med erinran härom i underdånighet meddela, att Vexjö stifts domkapitel alltid är i tillfälle att årligen bilägga sina till Kongl. Kammarrätten ingående räkenskaper öfver allmänna medel särskildt tryckt hufvudredogörelse för alla de kassor och fonder, hvilkas förvaltning blifvit Domkapitlet af stiftets presterskap

eller enskilde donatorer anförtrodd, — en hufvudredogörelse, som för hvarje år upprättas och inom stiftet utdelas till samtliga vederbörande.
Vexjö Domkapitel den 22 December 1900.

Underdånigst:

N. J. O. H. LINDSTRÖM.

K. HENNING.

S. E. MELANDER.

N. ANDERSSON.

ESAIAS EKEDAHL.

E. A. ZETTERQVIST.

L. LARSSON.

Gust. Sundberg.

Lunds Domkapitels

yttrande angående vissa fonders kapital-
tillgångar.

Till Konungen.

Med återställande af Eders Kongl. Maj:ts remiss den 7 sistlidne December af Riksdagens Revisorerers i revisionsberättelsen för år 1899 gjorda uttalanden rörande önskvärdheten af, att i räkenskaperna för allmänna läroverken i Ystad och Karlskrona måtte införas anteckningar äfven om vissa uppgifna fonders och donationers kapitaltillgångar, får Domkapitlet härhos öfverlemnna de yttranden, som i ämnet blifvit afordrade vederbörande rektorer vid berörda läroverk, med tillkännagifvande att Domkapitlet för egen del intet har till dessa yttranden tillägga.

Lunds Domkapitel den 16 Januari 1901.

Underdånigst:

GOTTFRID BILLING.

PER EKLUND.

F. A. JOHANSSON.

O. HOLMSTRÖM.

P. WINGREN.

FRIDOLF NATH. EKDAHL.

J. M. Sjögren.

Bilaga I.

Till Högvärdiga Domkapitlet i Lund.

I enlighet med eder resolution den 12 dennes rörande en af Riksdagens Revisorer gjord framställning får jag, med återställande af handlingarna, värdsammast upplysa angående läroverket tillhöriga fonder

att den Gyllenstjernska	år 1899	utgjorde	kronor	75: —
" " Morsingska	" "	" "	"	225: —
" " Vedberg-Ulfsbergiska	" "	" "	"	3,000: —
" " Ahlgrenska	" "	" "	"	10,000: —
" " Svensson-Angelinska	" "	" "	"	6,000: —
" " Eskilssonska	" "	" "	"	8,400: —
" " Skillingsklubbens gamla	" "	" "	"	2,000: —
" " " nya	" "	" "	"	579: 55.

Ystad den 27 December 1900.

L. M. Neuman.

Bilaga II.

Till Högvärdiga Domkapitlet i Lund.

Med anledning af förnyad remiss hit af en framställning angående vissa, läroverket tillhörande fonders kapitaltillgångar, får jag värdsammast meddela, att

Gyllenstjernska fonden utan in-teckningsbevis inestår i Svaneholms gård.

Morsingska inestår i Sparbanken i Ystad i kontrabok n:o 17,889.

Vedberg-Ulfsbergiska " " " " 17,230.

Ahlgrenska i Skånes enskilda bank mot depositionsbevis " 11,908.

vensson-Angelinska, 3,000 kronor in-tecknade i n:o 5 Tunby; 3,000 kronor i sparbanken i Ystad bok n:o 22,270.

Eskilssonska i sparbanken i Ystad i kontrabok n:o 27,700.

Skillingsklubbens gamla fond, 900 kronor in-tecknade i gården n:o 459 i Ystad; 1,100 kronor i sparbanken i Ystad, kontrabok n:o 19,849.

Skillingsklubbens nya fond " " " " 436.

Remisshandlingarna återgå.

Ystad den 8 Januari 1901.

L. M. Neuman.

Bilaga III,

Till Högvärdiga Domkapitlet i Lund!

Med anledning af Högvärdiga Domkapitlets skrifvelse den 12 dennes på grund af framställning från 1899 års Riksdags Revisorer i fråga om vissa i allmänna läroverkens årsräkenskaper icke upptagna donationer och stiftelser får jag, i hvad framställningen angår härvarande läroverk, värdigt förklara:

att för 1865 års premiefond sådan redogörelse årligen meddelas som innehålles dels i närlagde, läroverkets räkenskaper medföljande förteckning å donationshandlingar, dels i samma räkenskapers specialkonto öfver premie- och fattigkassan;

att jag deremot alls intet har mig bekant om tillvaron af någon läroverket tillhörande s. k. enighetssällskapets fond.

Remissakten återställes.

Carlskrona den 23 December 1900.

Ernst Wadstein.

Bilaga IV.

Förteckning å donationshandlingar tillhörige Carlskrona högre allmänna läroverk.

1865 års premiefond ¹⁾ , gifvobref å	kronor 1,560:—
---	----------------

Göteborgs Domkapitels

yttrande angående vissa fonders kapitaltillgångar.

Till Konungen.

Till underdånig åttlydnad af Eders Kongl. Maj:ts nådiga remiss den 7 December 1900 i anledning af Riksdagens Revisorer gjorda framställning, att i Göteborgs latinläroverks samt allmänna läroverkens

¹⁾ Under förvaltning af Drätselkammaren i Carlskrona.

i Uddevalla, Halmstad och Varberg räkenskaper måtte införas anteckningar om vissa fonders och donationers kapitaltillgångar,

får Domkapitlet, som från rektorsembetena vid nämnda läroverk infordrat yttranden i ärendet, hvilka bifogas, i underdånighet förklara, att Domkapitlet icke har något att tillägga till hvad rektorsembetena anfört.

Göteborgs Domkapitel den 9 Januari 1901.

Underdånigst:

E. H. RODHE.

ANTON ROSELL.

JOHN ÅKERMARK.

A. W. Magni.

Bilaga I.

Till Högvärdiga Domkapitlet i Göteborg.

Med öfversändande af härhos återgående remisshandling, hvori Riksdagens Revisorer uttalat önskvärdheten af att i vederbörande räkenskaper måtte införas anteckningar äfven beträffande H. J. Heymans stipendiums kapitaltillgång, får jag härmed värdsamt anföras, att enligt bestämmelsen i H. J. Heymans testamente af den 20 December 1868 förvaltningen af nämnda donation uppdragits åt Direktionen för härvarande Israelitiska Sjukvårds- och Begrafningssällskapet, hvadan jag icke är i tillfälle att i läroverkets räkenskaper lemna någon redogörelse för ifrågavarande stipendiefonds kapitaltillgång. — Hälften af räntan å det donerade kapitalet — 3,000 kronor — öfverlemnas årligen för utdelning till rektor vid Göteborgs högre latinläroverk från nämnda sällskap, hvarom läroverkets räkenskap innehåller anteckning och verifikation.

Göteborg den 27 December 1900.

Rudolf Rödning.

Bilaga II.

Till Högvärdiga Domkapitlet.

Återställande den med resolution den 19 nästlidne December hit remitterade handlingen rörande Riksdagens Revisorerers framställning om intagande i vederbörande räkenskaper af anteckningar angående vissa

fonders och donationers kapitalbelopp, får jag vördsamt meddela, att från rektorsembetets sida intet hinder möter för upptagande i Uddevalla allmänna läroverks räkenskaper af uppgift om kapitalbeloppet af Paul Bergs donation, något som ock i sistlidne års räkenskaper iakttagits.

Uddevalla den 3 Januari 1900.

Gustaf Hörberg.

Bilaga III.

Till Domkapitlet i Göteborg.

Med anledning af från Domkapitlet den 19 sistlidne December remitterad skrifvelse af den 7 i samma månad från Statsrådet och Chefen för Kongl. Ecklesiastikdepartementet angående en af Riksdagens Revisorer uttalad önskan att erhålla uppgift å kapitalbeloppen för von Björnmarckska fonden och Gernandtska pensionsfonden, får undertecknad med återsändande af remisshandlingen meddela, att kapitalbeloppen för dessa båda fonder, hvilka förvaltas af stadens drätselkammare, utgjorde den 31 December 1899:

för von Björnmarckska fonden	kronor	5,000:—
„ Gernandtska pensionsfonden	„	13,132: 38,

och skall i enlighet med Riksdagens Revisorers önskan hädanefter i läroverkets räkenskaper införas anteckning äfven om dessa båda fonders kapitaltillgångar.

Halmstad af Rektorsembetet den 3 Januari 1901.

Erik Bökman.

Bilaga IV.

Till Högvärdiga Domkapitlet i Göteborg.

På befallning får undertecknad, beträffande Riksdagens Revisorers påpekande, att i redogörelsen för Varbergs Lägre Allmänna Läroverks räkenskaper kapitalbelopp icke finnas utförda för Peder Severendsens testamentsränta och Grimbergiska donationsräntan, vördnadsfullt anföra följande.

Rektorsembetet har så handlat beträffande den förra af det skäl, att allenast årliga räntan, men ej kapitalet förvaltas af rektorsembetet,

och beträffande den senare af det skäl, att domstol, som handlagt ärendet, i nutidens myntsort uttryckt endast räntan, men angifvit kapitalet fortfarande såsom 300 daler silfvermynt, hvadan införandet af kapitalet i räkenskaperna skulle vålla olägenhet vid summeringen.

Rektorsembetet skall emellertid i dessa och liknande fall, så långt görligt är, söka gå Riksdagens Herrar Revisorers önskan lydigt i möte.

Varbergs Lägre Allmänna Läroverks rektorsexpedition den 3 Januari 1901.

Adolf Lindegren.

Kalmar Domkapitels

yttrande angående vissa fonders kapital-
tillgångar.

Till Konungen.

I nådig remiss den 7 sistlidne December har Eders Kongl. Maj:t anbefalt Domkapitlet inkomma med underdånigt utlåtande i anledning af Riksdagens Revisorers framställning, att i härvarande högre allmänna läroverks räkenskaper måtte införas anteckningar angående kapitaltillgångarne i följande till läroverket skänkta fonder och donationer, nemligen: Melénska donationen, Linnerhielska fonden och Aureliska fonden.

Till åtlydnad häraf får Domkapitlet i underdånighet anföras.

Grunden till den anmärkta bristen i bokföringen är den, att ifrågasvarande fonder och donationer från början icke blifvit särskildt bokförda, utan sammanförts med premie- och fattigkassans öfriga tillgångar. Ingen svårighet möter dock att hädanefter i räkningen öfver premie- och fattigkassan införa anteckningar om hvarje fonds och donationens kapitaltillgångar, utgörande:

i Melénska donationen	75	kronor
i Linnerhielska fonden	75	„ och
i Aureliska fonden	200	„

Kalmar Domkapitel den 9 Januari 1901.

Underdånigst:

M. ROSBERG.

F. J. BÆHRENDTZ.

KLAS MELANDER.

P. J. LINDVALL.

A. R. ISBERG.

OSSIAN HOLM.

**Direktionens öfver Stockholms
stads undervisningsverk**

yttrande angående vissa fonders kapital-
tillgångar.

Till Konungen.

Genom nådig remiss den 7 nästlidne December har Eders Kongl. Maj:t anbefalt Direktionen öfver Stockholms stads undervisningsverk att inkomma med underdånigt utlåtande i anledning af Riksdagens Revisorerers i revisionsberättelsen för år 1899 gjorda uttalande om önskvärdheten af att i vederbörande räkenskaper måtte införas anteckningar om följande fonders och donationers kapitaltillgångar, nemligen vid

Högre latinläroverket på Norrmalm:

Tre bröders stipedium.

Två bröders dito

Södermalms högre allmänna läroverk:

Apelgrenska donationen.

Didriksonska dito

Öhmanska dito

Jakobs allmänna läroverk:

Wittingska fonden.

Katarina allmänna läroverk:

Törnqvistska stipendiet.

Med anledning häraf har Direktionen infortrat yttranden från rektorerna vid de ifrågavarande läroverken, och får Direktionen härmed öfverlemnna dessa yttranden, till hvilka Direktionen icke har något att tillägga.

De remitterade handlingarna återställas.

Stockholm den 9 Januari 1901.

Underdånigst:

GUST. TAMM.

F. KROOK.

CHR. AURIVILLIUS.

EMIL HILDEBRAND.

OTTO M. HÖGLUND.

PAUL ISBERG.

CARL LUNDBERG.

CARL VON FRIESEN.

Sten Boije.

Bilaga I.

Till Kongl. Direktionen öfver Stockholms stads undervisningsverk.

Med anledning af Riksdagens Revisorers anmärkning, att kapitalbelopp icke finnas i Stockholms Norra Latinläroverks räkenskaper utförde för Tre bröders stipendium och Två bröders stipendium, får jag härmed meddela den upplysning, att kapitalbelopp icke finnas, utan äro dessa premier, som fått sina resp. namn efter gifvarnes föreskrift, gåfvor, som för hvarje gång vid tiden för vårexamen öfverlemnats till rektor och därför icke kunnat upptagas annorlunda än såsom gåfvor uti premie- och fattigkassans räkenskaper. Med afseende på det ena af dessa s. k. stipendier förefinnes en skriftlig försäkran om dess årliga utbetalande under gifvarens listid, det andra åter utgår efter muntligt löfte blott tillsvidare.

Stockholm den 14 December 1900.

Carl Lundberg.

Rektor.

Bilaga II

Till Kungl. Direktionen öfver Stockholms stads undervisningsverk.

Sedan Kungl. Direktionen den 12 innevarande månad infordrat mitt yttrande med anledning af ett af Riksdagens Revisorer för år 1899 gjordt uttalande om önskvärdheten af, att i Södermalms Högre Allmänna Läroverks räkenskaper anteckningar måtte införas om Apelgrenska, Didriksonska och Ömanska donationernas kapitaltillgångar, får jag härhos vördsammast meddela, att orsaken, hvarför sådana anteckningar ej gjorts, är den, att dessa donationer ej förvaltas af rektor utan af Maria Magdalena församlings kyrkoråd, hos hvilket rektor endast har att utqvittera räntebeloppen. På samma gång får jag upplysa, att den Apelgrenska donationens kapital är 1,500 kronor, den Didriksonska donationens likaledes 1,500 kronor, och den Ömanska donationens 800 kronor, hvilka belopp hädanefter skola af mig antecknas i räkenskaperna.

Stockholm den 18 December 1900.

Carl von Friesen.

Rektor.

Bilaga III.

Till Kungl. Direktionen öfver Stockholms stads undervisningsverk.

Sedan Kungl. Direktionen den 12 innevarande månad infordrat mitt yttrande med anledning af ett af Riksdagens Revisorer för år 1899 gjordt uttalande om önskvärdheten af att i läroverkets räkenskaper uppgift måtte lemnas om Wittingska fondens kapitaltillgång, får jag härmed vördsamt meddela, att orsaken hvarför så ej skett, är den, att denna fond ej förvaltas af rektor, utan af Jakobs och Johannes församlings fattigvårdsstyrelse, som genom kyrkoherden i församlingen årligen till Jakobs allmänna läroverk öfverlemnar en del af årsräntan.

På samma gång får jag upplysa,

att enligt fattigvårdsstyrelsens uppgift Wittingska fondens kapitaltillgång utgör 430 kronor och 52 öre,

att årsräntan fördelas så, att ena hälften af densamma utdelas till tre fattiga enkor; den andra hälften, afsedd för tre faderlösa barn, fördelas mellan Jakobs allmänna läroverk och Grewesmühlska skolan på så sätt, att det förre erhåller $\frac{2}{3}$, den senare $\frac{1}{3}$.

Stockholm den 28 December 1900.

J. E. Brodin.

Rektor vid Jakobs allm. läroverk.

Bilaga IV.

Till Kongl. Direktionen öfver Stockholms stads undervisningsverk.

I anledning af Direktionens skrifvelse af den 12 dennes får under-tecknad härmed vördsamt meddela, att

Törnqvista donationens kapital utgör 3,000 (tretusen) kronor. Det förvaltas af Stockholms stads Förmyndarekammare, som årligen utbetalar stipendierna direkte till deras innehafvare samt de för året tillgängliga premiemedlen till rektor, som därför inköper och vid vårexamen utdelar premieböcker.

Stockholm den 18 December 1900.

C. Björling.

Rektor vid Katarina allm. läroverk.

Register.

A.

	Revisions- berättelsen.	Utlåtanden.
<i>Abrahamsons, August</i> , stiftelse	Sid. 383.	
<i>Affischering</i> å stationshusen vid statens jernvägar	„ 199.	702.
<i>Afkortningar</i> å statsverkets inkomster	„ 280.	
<i>Afvittringar</i> och skiften	„ 201.	
<i>Akademien</i> för de fria konsterna ...	„ 435, 573.	
„ Landtbruks-	„ 202.	
„ Musikaliska	„ 439, 573.	
„ Svenska	„ 416, 572.	
„ Vetenskaps-	„ 419, 572.	749.
„ Vitterhets-, historie- och antiquitets-	„ 432, 573.	
<i>Aktoratsräkning</i> , Kammarrättens	„ 292.	
<i>Alingsås allm. läroverk</i>	„ 346.	
„ „ „ fonder under	„ 536.	
<i>Allmänna barnbördshuset</i>	„ 409.	

	Revisions- berättelsen.	Utlåtanden.
<i>Allmänna barnbördshuset fonder under</i>	„ 571.	
„ <i>barnhuset i Stockholm</i>	„ 461.	
„ „ <i>fonder under</i>	„ 576.	
„ <i>döfstumsinstitutets, f. d.,</i>	„	
„ <i>donationsmedelsfond</i>	„ 274.	
„ <i>garnisonssjukhuset</i>	„ 105.	616, 621.
„ <i>läroverken</i>	„ 344.	
<i>Almarestäkets bros arrendemedels fond</i>	„ 274.	
<i>Alnarps landtbruksinstitut</i>	„ 210.	706, 707.
„ <i>mejeriinstitut</i>	„ 212.	
<i>Ammunitionsfabriken å Marieberg</i>	„ 103.	653.
<i>Anslagen, jemförelse mellan de verk-</i> <i>liga statsutgifterna och de i</i> <i>staten uppförda</i>	„ 506.	
<i>Arbetareförsäkringsfonden</i>	„ 274.	
<i>Arbetares olycksfallsförsäkring, af-</i> <i>sättning till</i>	„ 145.	
<i>Arboga allm. läroverk</i>	„ 346.	
„ „ „ <i>fonder under</i>	„ 541.	
<i>Arfprinsens palats</i>	„ 6.	
<i>Arméförvaltningen</i>	„ 70.	
<i>Armén, den garnisonerade och den</i> <i>icke garnisonerade, sammandrag</i> <i>öfver samtliga kostnader för</i>	„ 88.	
<i>Arméns munderingsmedel</i>	„ 82.	
„ <i>pensionskassa</i>	„ 474.	
„ „ „ <i>fonder under</i>	„ 578.	
<i>Arrendeinkomster af kronans do-</i> <i>mäner, uppgift å</i>	„ 324.	
<i>Arrende- jordskylds- och tomtöremedel</i>	„ 80.	
<i>Arvika allm. läroverk</i>	„ 350.	
„ „ „ <i>fonder under</i> ...	„ 552.	
<i>Askersunds allm. läroverk</i>	„ 346.	
„ „ „ <i>fonder under</i>	„ 539.	
<i>Asylen i Malmö</i>	„ 402.	
„ <i>Se för öfrigt Hospitalsväsendet.</i>		
<i>Asylen för fattiga barnaföderskor</i> <i>och deras barn donationer</i>	„ 571.	

B.

<i>Barnbördshuset, allmänna</i>	Sid. 409, 571.	
<i>Barnhus, Stockholms allmänna</i>	„ 461, 576.	
<i>Bergsskolan i Falun</i>	„ 152.	
<i>Besigtningmöten för prisbelönande af hästar</i>	„ 220.	
<i>Besparingarne å de särskilda hufvudtitlarne, ang. dispositionen af</i>	„ 514.	
<i>Besparingskassa, Disciplinkompaniets</i>	„ 80.	
<i>Besök, Revisorernes</i>	„ 580.	
<i>Bevillningar, ingående till statsverket</i>	„ 278.	
<i>Beväringen, sammandrag öfver samtliga kostnader för</i>	„ 90.	
<i>Beväringsmanskapets dagaflöningsmedel, ang. förvaltningen af</i>	„ 304.	732.
<i>Beväringsmanskapets invalid- och pensionsfond</i>	„ 80, 86, 274.	
<i>Bibelkommissionen</i>	„ 469.	
<i>Bibelkommissionens fond</i>	„ 274.	
<i>Biblioteket, Kongl.</i>	„ 337.	
<i>Biskopslöneregleringsfonden</i>	„ 274.	
<i>Bispgården, skogsskolan å</i>	„ 329.	
<i>Bjurfors, skogsskolan å</i>	„ 329.	
<i>Blinda, institutet för</i>	„ 444, 574.	
„ läroanstalterna för	„ 449.	
<i>Boden—Ytter Morjärv, statsbanan mellan</i>	„ 192.	
<i>Bokföringen hos Arméförvaltningen</i>	„ 94.	616, 620.
<i>Bollnäs, läroanstalt för öfveråriga döfstumma i</i>	„ 447.	
<i>Bomullskrut, ang. tillverkning af</i>	„ 104.	657.
<i>Borås allm. läroverk</i>	„ 346.	
„ „ „ fonder under	„ 535.	
„ tekniska skola	„ 392.	
„ „ „ fonder under	„ 570.	

	Revisions- berättelsen.	Utlåtanden.
<i>Brister å fasta anslag under fjerde</i>		
hufvudtiteln	Sid. 94.	614.
<i>Brunskogs församlings aflöningsfond</i>	„ 274.	
<i>Bröd, ang. anskaffning för arméns</i>		
värfvade truppförband af	„ 98.	638.

C.

<i>Carl Gustafs stads gevärsfaktori</i>	„ 103.	
<i>Centralanstalten, meteorologiska</i>	„ 419.	
<i>Centralbyrån, statistiska</i>	„ 156.	
<i>Centralinstitutet, gymnastiska</i>	„ 396.	
<i>Chalmers tekniska läroanstalt</i>	„ 392.	
<i>Civildepartementet</i>	„ 143.	
<i>Civilstatens pensionsinrättning</i>	„ 470.	
„ „ fonder under	„ 577.	
Se äfven K.		

D.

<i>Dagtraktamente, ang. utbetalning af</i>	„ 325.	744, 745.
<i>Danviks hospital</i>	„ 458.	752.
<i>Depositionsmedel, Öfverståthållare-</i>		
<i>embetets</i>	„ 166.	
<i>Disciplinkompaniets besparingskassa</i>	„ 80.	
<i>Djurgårdsfonden</i>	„ 274.	
<i>Domkapitel, se Konsistorier.</i>		
<i>Domkyrkorna</i>	„ 464.	
<i>Domäner, kronans, arrendeinkomsten</i>		
<i>af</i>	„ 324.	
<i>Domänstyrelsen</i>	„ 318.	744.
<i>Donationer och stiftelser</i>	„ 526.	
<i>Donationsfonden för anordnande af</i>		
<i>föreläsningar i astronomi vid</i>		
<i>Sjökrigshögskolan</i>	„ 274.	
<i>Drottningholms bro, ang. underhållet af</i>	„ 282.	717.

	Revisions- berättelsen.	Utlåtanden.
<i>Drottningholms broars arrendemedels fond</i>	Sid. 274.	
<i>Drottningholms lustslott</i>	” 7.	
<i>Drottninghuset</i>	” 451, 575.	
<i>Döfstumma, öfveråriga, läroanstal- terna för</i>	” 447.	
<i>Döfstuminstitutets, f. d. allmänna, donationsmedelsfond</i>	” 527.	
E.		
<i>Ecklesiastika bostälленas skogsfond</i> ..	” 274.	
<i>Ecklesiastikdepartementet</i>	” 330.	
<i>Ekonomiska kartverket</i>	” 160.	
<i>Eksjö allm. läroverk</i>	” 344.	
” ” ” fonder under	” 533.	
<i>Elementarlärarnes enke- och pupill- kassa</i>	” 490.	
<i>Elementarskolan, Nya</i>	” 354.	
<i>Elfdals pastorats regleringsfond</i>	” 274.	
<i>Embetsverk, statens, i hufvudstaden, fonden för anordnande af lokaler för</i>	” 274.	
<i>Engelholms allm. läroverk</i>	” 348.	
” ” ” fonder under	” 547.	
<i>Enke- och pupillkassa, elementarlä- rarnes</i>	” 490.	
” ” ” presterskapets	” 497.	
<i>Enköpings allm. läroverk</i>	” 344.	
” ” ” fonder under	” 530.	
<i>En per millefonden</i>	” 86, 274.	
<i>Eskilstuna allm. läroverk</i>	” 346.	
” ” ” fonder under	” 538.	
” tekniska skola	” 392.	
” ” ” fonder under	” 570.	
” kronohäkte	” 31.	595.
<i>Expeditionsafgiftsuppbörden inom konsulatdistrikten</i>	” 68.	

	Revisions- berättelsen	Utlåtanden.
<i>Experimentalfält, Landtbruksakade-</i> <i>miens, utgående anslag till m. m.</i>	Sid. 204.	
<i>Extra judiciela bestraffningar vid</i> <i>rikets fångvårdsanstalter</i>	„ 33.	598.

F.

<i>Falköpings allm. läroverk</i>	„ 346,	536.
<i>Falu allm. läroverk</i>	„ 346.	
„ „ „ fonder under ...	„ 540.	
„ bergsskola	„ 152.	
„ landsstatshus	„ 171.	
„ länsfängelse	„ 40.	598.
<i>Filénska testamentsfonden</i>	„ 274.	
<i>Filipstads allm. läroverk</i>	„ 350.	
„ „ „ fonder under	„ 552.	
<i>Finansdepartementet</i>	„ 228.	
<i>Finansdepartementets kontroll- och</i> <i>justeringsbyrå</i>	„ 230.	
<i>Fiskerinäringens befrämjande, fonden</i> <i>för</i>	„ 274.	
<i>Fiskerinäringens understöd, anslag till</i>	„ 226.	
<i>Flottans pensionskassa</i>	„ 478.	
<i>Flottans stationer i Karlskrona och</i> <i>Stockholm</i>	„ 130.	658.
<i>Flyinge hingstdepot</i>	„ 220.	709, 711.
<i>Folkskolelärare- och läraröfvesemi-</i> <i>narierna</i>	„ 334.	
<i>Folkskolelärarnes pensionsinrättningar</i>	„ 492,	578.
<i>Folkundervisningen</i>	„ 376.	
<i>Folkundervisningens befrämjande,</i> <i>Sällskapet för</i>	„ 380.	
<i>Fonden för anordnande af lokaler för</i> <i>statens embetsverk i hufvudstaden</i>	„ 274.	
<i>Fonden för Carl XII:s monument</i> ...	„ 274.	
„ för en minstation till skyd-		
dande af inloppet till Gefle	„ 274.	

	Revisions- berättelsen.	Utlåtanden.
<i>Fonden för fiskerinäringens befräm- jande</i>	Sid. 274.	
„ <i>för svenska hornboscaps- och fårafvelns förädling</i>	„ 274.	
„ <i>för underhåll af segeldjupet i Hjelmaren m. m.</i>	„ 274.	
<i>Fonder, af Statskontoret förvaltrade</i> ..	„ 86, 274.	
„ <i>som förut varit ställda under Arméförvaltningen</i>	„ 86.	
„ <i>för hvilka redogörelser äro i allmänna räkenskaperna in- tagna, förteckning öfver</i> ..	„ 526.	
<i>Fonder och kassor, tillhörande fjerde hufvudtiteln</i>	„ 80.	
<i>Fria konsternas akademi</i>	„ 435.	
<i>Fryksände pastorats regleringsfond</i> ..	„ 274.	
<i>Fyr- och båkmedel</i>	„ 313.	
<i>Fångars arbete, ang. lämpligaste anordningen af</i>	„ 42.	600.
<i>Fångforsling å landsväg</i>	„ 30.	589.
<i>Fångvårdsstyrelsen</i>	„ 26.	591.
„ <i>fond under förvaltning af</i> ..	„ 526.	
<i>Förenade mötespassevolanskassornas fond</i>	„ 80, 86, 274.	

G.

<i>Garnisonerade och icke garnisonerade armén, kostnader för</i>	„ 88.	
<i>Garnisonssjukhuset, allmänna</i>	„ 105.	616, 621.
<i>Gefte allm. läroverk</i>	„ 344.	
„ „ „ <i>fonder under</i> ..	„ 529.	
„ <i>fonden för en minstation till skyddande af inloppet till</i> ..	„ 274.	
„ <i>navigationsskola</i>	„ 140.	

	Revisions- berättelsen.	Utlåtanden.
<i>Gellivare—Riksgränsen, statsbanan</i>		
<i>mellan</i>	Sid. 190.	
<i>Generallandtmäterikontoret</i>	” 158.	
<i>Generalpoststyrelsen</i>	” 299.	720.
<i>Generaltullstyrelsen</i>	” 313.	742.
<i>Geologiska undersökningar, anslag till</i>		
<i>fortsättning af</i>	” 223.	714.
<i>Gevärsfaktori, Carl Gustafs stads</i> ...	” 103.	
<i>Gotlands trupper, fond för omorga-</i>		
<i>nisation af</i>	” 80.	
<i>Gripsholms slott</i>	” 9.	585, 586.
<i>Grådafallen i Öster Dalelfven</i>	” 177.	699.
<i>Gymnastiska centralinstitutet</i>	” 396.	
<i>Göta hofrätt</i>	” 23.	
<i>Göteborg, försäljningsmedel för vissa</i>		
<i>områden i</i>	” 80.	
<i>Göteborgs allm. läroverk</i>	” 350.	
” ” ” fonder under	” 548.	
<i>domkyrka</i>	” 464.	
<i>hospital</i>	” 402.	
<i>navigationskola</i>	” 140.	

H.

<i>Haga lustslott och park</i>	” 13.	
<i>Hall, åkerbrukskolonien</i>	” 51.	609.
<i>Halmstads allm. läroverk</i>	” 350.	
” ” ” fonder under	” 549.	
<i>Handelsflottans pensionsanstalt</i>	” 482.	
<i>Handels- och sjöfartsfonden</i>	” 274.	
<i>Haparanda allm. läroverk</i>	” 352.	
” ” ” fonder under	” 554.	
<i>Helsingborgs allm. läroverk</i>	” 348.	
” ” ” fonder under	” 545.	
<i>Hemliga utgifter, tullverkets anslag</i>		
<i>till</i>	” 317.	742.

	Revisions- berättelsen.	Utlåtanden.
<i>Hernösands allm. läroverk</i>	Sid. 352.	
" " " fonder under	" 553.	
" <i>domkyrka</i>	" 464, 577.	
" <i>hospital</i>	" 402.	
" <i>navigationssskola</i>	" 140.	
<i>Hingstdepoterna å Strömsholm och</i> <i>Flyinge</i>	" 220.	709.
<i>Hjelmaren, fonden för underhåll af</i> <i>segeldjupet i</i>	" 274.	
<i>Hof- och slottsstaterna</i>	" 5.	
<i>Hofrätt, Göta</i>	" 23.	
" <i>Svea</i>	" 22.	
<i>Hofrätten öfver Skåne och Blekinge</i> " <i>Krigs-</i>	" 24. " 25.	
<i>Hornboskaps- och fårafvelns föräd-</i> <i>ling, fonden för</i>	" 274.	
<i>Hospital och asyler</i>	" 402.	
<i>Hospitalsväsendet, redogörelsen för</i> <i>dertill anslagna medel</i>	" 402.	
<i>Hudiksvalls allm. läroverk</i>	" 344.	
" " " fonder under	" 530.	
<i>Hufvudtiteln, första</i>	" 5.	
" <i>andra</i>	" 17, 514.	
" <i>tredje</i>	" 53, 515.	
" <i>fjerde</i>	" 70, 515.	
" <i>femte</i>	" 113, 520.	
" <i>sjette</i>	" 143, 521.	
" <i>sjunde</i>	" 228, 522.	
" <i>åttonde</i>	" 330, 523.	
" <i>nionde</i>	" 470.	
<i>Hunneberg, skogsskolan å</i>	" 329.	
<i>Hvitfeldtska stipendiefonden</i>	" 369.	
<i>Hyresmedel för en under Veten-</i> <i>skapsakademiens förvaltning</i> <i>ställd fastighet</i>	" 430.	749, 750.
<i>Högre lärarinneseminariet</i>	" 372.	
" " " fonder under	" 569.	
<i>Högsta domstolen</i>	" 19.	

I.

<i>Indelta armén, sammandrag öfver samtliga kostnader för, se Garnisonerade armén.</i>		
<i>Indragningsstaterna, Pensions-</i>	Sid. 470.	
<i>Inkomster, statsverkets</i>	„ 274.	
„ afkortningar å	„ 280.	
<i>Institutet för blinda</i>	„ 444.	
„ „ „ fonder under	„ 574.	
<i>Invalid- och pensionsfond, beväringsskaps</i>	„ 80, 86, 274.	
<i>Invalidhusfonden</i>	„ 80, 86, 274.	
<i>Inventariëförteckningar rörande Grips- holms slott</i>	„ 10.	585, 586.
<i>Inventariëförteckning, Sveriges Geo- logiska undersöknings</i>	„ 225.	714.
<i>Inventarierna å Strömsholms slott, ang. förvarandet af</i>	„ 16.	585, 588.

I.

<i>Jakobs allm. läroverk</i>	„ 352.	
„ „ „ fonder under	„ 556.	
<i>Jemföringstabeller mellan statsinkom- sternas beräknade och influtna belopp m. m.</i>	„ 506.	
<i>Jemtlands roteringskassa</i>	„ 112.	
<i>Jemtlandska renbetesfjellens skogsfond</i>	„ 274.	
<i>Jernvägsbyggnader, statens</i>	„ 186.	
<i>Jernvägsmedlen, sammandrag af</i>	„ 194.	
<i>Jernvägsstyrelsen</i>	„ 184.	700, 702.
<i>Jernvägsstrafik, Statens</i>	„ 184.	
„ „ tabell öfver inkomster och utgifter	„ 196.	

	Revisions- berättelsen.	Utlåtanden.
<i>Jernvägstrafiks, Statens, pensions- inrättningar</i>	Sid. 584.	
<i>Johnsonska donationsfonden</i>	” 274.	
<i>Justeringsbyrå, Finansdepartementets</i>	” 230.	
<i>Justitiedepartementet</i>	” 17.	
<i>Justitiekanslersembetet</i>	” 21.	
<i>Justitierevisionen, Nedre</i>	” 19.	
<i>Jönköpings allm. läroverk</i>	” 348.	
” ” ” fonder under	” 543.	

K.

<i>Kabinettsskassan</i>	” 53.	
<i>Kalmar allm. läroverk</i>	” 350.	
” ” ” fonder under	” 550.	
” <i>domkyrka</i>	” 464.	
” <i>navigationsskola</i>	” 140.	
<i>Kammarkollegium</i>	” 232.	716.
<i>Kammarrätten</i>	” 291.	
<i>Kammarrättens aktoratsräkning</i>	” 292.	
<i>Kapitaltillgångar, vissa fonders och donationers</i>	” 578.	754.
<i>Karl XII:s monument, fonden för</i>	” 274.	
<i>Karlshamns allm. läroverk</i>	” 348.	
” ” ” fonder under	” 547.	
” <i>navigationsskola</i>	” 140.	
<i>Karlskrona allm. läroverk</i>	” 348.	
” ” ” fonder under	” 547.	
” <i>flottans station i</i>	” 130.	658, 661.
<i>Karlstads allm. läroverk</i>	” 350.	
” ” ” fonder under	” 551.	
” <i>domkyrka</i>	” 464.	
<i>Karolinska mediko-kirurgiska institutet</i>	” 364.	
” ” ” fonder under	” 568.	
<i>Kartverket, ekonomiska</i>	” 160.	
” <i>geologiska</i>	” 223.	
<i>Katarina allm. läroverk</i>	” 352.	

	Revisions- berättelsen.	Utlåtanden.
<i>Katarina allm. läroverk, fonder under</i>	Sid. 556.	
<i>Kavalleriskolan i Stockholm, ang. för- valtningskostnader vid</i>	101.	641.
<i>Kolleberga, skogsskolan å</i>	329.	
<i>Komitéer, kostnader för</i>	508.	
<i>Kommendantsängarne vid Göteborg</i>	92.	632.
<i>Kommerskollegium</i>	146.	
<i>Kongl. biblioteket</i>	337.	
<i>Kongl. och Hvitfeldtska stipendiein- rättningen</i>	369.	
<i>Kongl. slottet</i>	5.	
<i>Kongl. Teaterns reservfond</i>	274.	
<i>Konsistorierna och läroverken</i>	344.	
<i>Konsistorium i Göteborg</i>	350, 548.	780.
" " Hernösand	352, 552.	
" " Kalmar	350, 550.	783.
" " Karlstad	350, 551.	
" " Linköping	344, 531.	768.
" " Lund	348, 543.	778.
" " Skara	346, 533.	769.
" " Stockholm	352, 555.	
" " Strengnäs	346, 536.	773.
" " Upsala	344, 528.	763.
" " Vesterås	346, 539.	753, 776.
" " Vexjö	348, 541.	777.
" " Visby	352.	
<i>Konstantinopel, sammandrag af rä- kenskaperna öfver hyresinkom- sten af kronans fastighet i</i>	69.	
<i>Konsulat- och expeditiönsafgifter, upp- gifter om beloppet af</i>	65.	
<i>Konsulattjenstemäns inkomster af ex- peditiönsafgifter</i>	68.	
<i>Konsulskassan</i>	53.	
<i>Kontroll- och justeringsbyrå, Finans- departementets</i>	230.	
<i>Kontrollverket</i>	289.	
<i>Krigshofrätten</i>	25.	

	Revisions- berättelsen.	Utlåtanden.
<i>Krigsmanshusfond, Vadstena</i>	Sid. 80, 86, 274.	
<i>Krigsskolan</i>	„ 110.	
<i>Krigsskolestipendiefond</i>	„ 274.	
<i>Kristianstads allm. läroverk</i>	„ 348.	
„ „ „ fonder under	„ 546.	
<i>Kristinehamn, läroanstalten för blindai</i> ..	„ 449.	
<i>Kristinehamns allm. läroverk</i>	„ 350.	
„ „ „ fonder under	„ 552.	
„ „ „ hospital	„ 402.	
<i>Kronobagerierna</i>	„ 98.	638.
<i>Kronoräkenskaper, Stockholms stads,</i> och länens landsböcker	„ 168.	
<i>Krutbruk, Åkers</i>	„ 104.	655.
<i>Krylbo—Örebro, statsbanan mellan</i> ..	„ 192.	
<i>Köpings pedagogi</i>	„ 346.	
„ „ „ fonder under	„ 541.	

L.

<i>Landsarkivet i Upsala</i>	„ 334.	746.
„ „ „ Vadstena	„ 334.	
<i>Landsböcker, länens</i>	„ 168.	
„ „ „ fonder intagna i	„ 526.	
<i>Landskrona allm. läroverk</i>	„ 348.	
„ „ „ „ fonder under	„ 546.	
<i>Landstingsmedel, ang. utanordnande</i> af	„ 170.	669.
<i>Landsbruksakademien</i>	„ 202.	
<i>Landtbruksinstitut, Alnarps</i>	„ 210.	706, 707.
„ „ „ Ultuna	„ 205.	
<i>Landtbruksskolor, anvisade anslag till</i> ..	„ 216.	
<i>Landtbruksstyrelsen</i>	„ 179.	707.
<i>Landtförsvarsdepartementet</i>	„ 70.	
<i>Landtmannaskolor, anvisade anslag till</i> ..	„ 216.	
<i>Landtmäterikontor, Rikets</i>	„ 158.	
<i>Letterstedtska föreningen (Vetenskaps- akademien)</i>	„ 425.	

	Revisions- berättelsen.	Utlåtanden.
<i>Lidköpings allm. läroverk</i>	Sid. 346.	
” ” ” fonder under	” 535.	
<i>Linköpings allm. läroverk</i>	” 344.	
” ” ” fonder under	” 531.	
” ” domkyrka	” 464.	
<i>Ljungstedtska friskolan i Linköping</i>	” 344.	
<i>Lotsstyrelsen</i>	” 137.	
<i>Luleå allm. läroverk</i>	” 352.	
” ” ” fonder under	” 554.	
<i>Luleå-Gellivarebanan</i>	” 190.	
<i>Lunds allm. läroverk</i>	” 348.	
” ” ” fonder under	” 544.	
” domkyrka	” 464.	
” hospital och asyl	” 402.	
” universitetet	” 361.	
” ” fonder under ...	” 564.	
<i>Långholmen, centralfängelset å</i>	” 42.	
” kronohäktet å	” 31.	594.
<i>Lägerkassorna</i>	” 96.	637.
<i>Längmanska donationsfonden</i>	” 274.	
<i>Länsräkenskaperna, sammandrag af</i>	” 168.	
<i>Lärarinneseminariet, Högre</i>	” 372.	
<i>Läroanstalterna för blinda</i>	” 449.	
” ” öfveråriga döf- stumma	” 447.	
<i>Läroverken, allmänna</i>	” 344.	
” ” ang. kostnaden		
” för hvarje lärjunge vid	” 356.	

M.

<i>Malmö allm. läroverk</i>	” 348.	
” ” ” fonder under	” 545.	
” asyl	” 402.	
” -Billesholms m. fl. jernvägar (Vestkustbanan)	” 192.	
” navigationsskola	” 140.	

	Revisions- berättelsen.	Utlåtanden.
<i>Malmö tekniska skola</i>	Sid. 392.	
” ” ” fond under.....	” 570.	
<i>Manufakturförlagslånefonden</i>	” 274.	
<i>Mariëberg, ammunitionsfabriken å</i>	” 103.	653.
<i>Mariestads allm. läroverk</i>	” 346.	
” ” ” fonder under	” 535.	
” ” kyrkas stora kista	” 464.	
<i>Marinförvaltningen</i>	” 113.	658.
<i>Marketenterikassorna</i>	” 96.	637.
<i>Marma, skogsskolan å</i>	” 329.	
<i>Marstrands allm. läroverk</i>	” 350.	
<i>Medicinalstyrelsen</i>	” 398.	
” ” fonder under	” 570.	
<i>Medicinalstyrelsens redovisning för till hospitalsväsendet anslagna medel</i>	” 402.	
<i>Mejeriskolor, lägre, anvisade anslag till</i>	” 216.	
<i>Meteorologiska centralanstalten</i>	” 419.	
<i>Militärattachéerna i Petersburg och Berlin, ang. utbetalta medel till</i>	” 91.	613, 617.
<i>Militärskolorna, ang. förvaltnings- kostnader vid</i>	” 101.	640.
<i>Militärsällskapets i Stockholm krigs- skolestipendiefond</i>	” 274.	
<i>Minväsendet, ang. behållning å an- slaget till</i>	” 132.	660.
<i>Mossebo m. fl. fastigheter</i>	” 80.	
<i>Munderingsmedel, arméns</i>	” 82.	
<i>Musikaliska akademien</i>	” 439, 573.	
<i>Musikkonservatoriet</i>	” 443.	
<i>Myntverket</i>	” 286.	
<i>Mötespassevolanskassornas fond</i>	” 80, 86, 274.	

N.

<i>Nationalmuseum</i>	” 338.	748.
” ” fonder under	” 568.	

Rev. Ber. ang. Statsverket för år 1899.

	Revisions- berättelsen.	Utlåtanden.
<i>Naturhistoriska riksmuseum</i>	Sid. 419.	
<i>Nautisk-meterorologiska byrån</i>	„ 136.	
<i>Navigationsskolorna</i>	„ 140.	
<i>Nockeby bro, ang. underhållet af</i> ...	„ 282.	717.
<i>Nora pedagogi</i>	„ 346.	
„ „ fonder under	„ 541.	
<i>Noréenska testamentsfonden</i>	„ 274.	
<i>Norrbottens hästjägaressquadrons fond</i>	„ 80, 86, 274.	
<i>Norrköpings allm. läroverk</i>	„ 334.	
„ „ „ fonder under	„ 532.	
„ tekniska skola	„ 392.	
„ „ „ fonder under	„ 570.	
<i>Norrland, öfre, stambanan genom</i>	„ 188.	
<i>Norrtelje allm. läroverk</i>	„ 344.	
„ „ „ fonder under	„ 530.	
<i>Nya elementarskolan i Stockholm</i> ...	„ 354.	
„ „ fonder under	„ 557.	
<i>Nyköpings allm. läroverk</i>	„ 346.	
„ „ „ fonder under	„ 538.	
„ hospital	„ 402.	

O.

<i>Odlingslånefonderna, äldre och nya</i> ..	„ 274.
<i>Olycksfallsförsäkring, arbetares, af-</i> <i>sättning till</i>	„ 145.
<i>Omberg, skogsskolan å</i>	„ 329.
<i>Omföringar i Arméförvaltningens</i> <i>räkenskaper</i>	„ 94.
<i>Ordinarie inkomster, statsverkets</i>	„ 276.
<i>Oskarshamns allm. läroverk</i>	„ 350.
„ „ „ fonder under	„ 551.

P.

<i>Palmqvistska fonden till Stockholms</i> <i>befästade</i>	„ 86, 274, 527.
--	-----------------

	Revisions- berättelsen.	Utlåtanden
<i>Paris, svenska kyrkan i</i>	Sid. 53.	
<i>Patent- och registreringsverket</i>	„ 154.	
<i>Pedagogierna</i>	„ 344.	
<i>Pensionsanstalt, handelsflottans</i>	„ 482.	
<i>Pensionsfond, beväringssmanskapets</i>	„ 80, 86, 274.	
<i>Pensionsinrättningar, civilstatens</i>	„ 470.	
„ folkskolelärares	„ 492.	
„ statens jernvägstrafiks	„ 484.	
„ telegrafverkets	„ 488.	
<i>Pensionskassa, arméns</i>	„ 474.	
„ flottans	„ 478.	
<i>Pensionskassornas ställning, samman-</i> drag af	„ 500.	
„ d:o under åren 1895—1899	„ 504.	
„ utgiftsposter, jemförelse mellan	„ 502.	
<i>Pensions- och indragningsstaterna</i> ..	„ 570.	
<i>Piteå allm. läroverk</i>	„ 352.	
„ „ „ fonder under	„ 554.	
„ hospital och asyl	„ 402.	
<i>von Platens, Baltzar, stipendiefond</i> ..	„ 274.	
<i>Posses, Grefve Erik, donationsfond</i> ..	„ 274.	
<i>Postsparbanken</i>	„ 302.	732.
<i>Postverket</i>	„ 299.	720.
<i>Presterskapets enke- och pupillkassa</i> ..	„ 497, 578.	
„ löneregleringsfond	„ 274.	

R.

<i>Ramsele pastorsboställes skogsförsälj-</i> <i>ningsmedels fond</i>	„ 274.	
<i>Realläroverket i Stockholm</i>	„ 352, 556.	
<i>Regementsförvaltningarnes redogörel-</i> <i>ser för arméns munderingsmedel,</i> sammandrag af	„ 82.	
<i>Reglemente för Alnarps landtbruks-</i> institut, ang. nytt sådant	„ 215.	707.

	Revisions- berättelsen.	Utlåtanden.
<i>Reparationsarbeten å kronans hus</i>	Sid.	
och byggnader i Stockholm ...	„ 295.	719.
<i>Reservationer, Statsrevisorernes</i>	„ 583.	
<i>Resor, Statsrevisorernes</i>	„ 580.	
<i>Restaurering af Vesterås domkyrka</i> ..	„ 466.	
<i>Riddarholmskyrkan</i>	„ 298.	
<i>Rikets ekonomiska kartverk</i>	„ 160.	
<i>Rikets Generallandtmäterikontor</i>	„ 158.	
<i>Riksarkivet</i>	„ 332.	
<i>Riksmuseum, naturhistoriska</i>	„ 419.	
<i>Riksregalierna</i>	„ 233.	716.
<i>Rikssalen i Vesteras slott</i>	„ 170.	696.
<i>Roteringskassa, Jemtlands</i>	„ 112.	

S.

<i>Sala allm. läroverk</i>	„ 346.	
„ „ „ fonder under....	„ 541.	
<i>Seminarium för bildande af lärarinnor</i> ..	„ 372.	
<i>Serafimerlasarettet</i>	„ 454, 576.	
<i>Sifferuppgifternas öfverensstämmelse</i> med räkenskaperna, ang. an- svarigheten för	„ 582.	
<i>Simrishamns pedagogi</i>	„ 348.	
„ „ „ fond under...	„ 548.	
<i>Sjukkassors bildande, afsättning till</i> ..	„ 145.	
<i>Sjöfartsfonden</i>	„ 274.	
<i>Sjöförsvarsdepartementet</i>	„ 113.	
<i>Sjökarteverket</i>	„ 135.	
<i>Sjökrigsskolan</i>	„ 133.	
<i>Sjömätningar, anslaget för</i>	„ 135.	
<i>Skara allm. läroverk</i>	„ 346.	
„ „ „ fonder under...	„ 534.	
„ domkyrka	„ 464.	
„ läroanstalt för öfveråriga döf- stumma	„ 447.	
„ veterinärinrättning	„ 414.	

	Revisions- berättelsen.	Utlåtanden.
<i>Skara veterinärinrättning fonder</i>		
under	Sid. 572.	
<i>Skattkammarinventarium</i>	” 234.	
<i>Skellefteå allm. läroverk</i>	” 352.	
” ” ” fonder under	” 554.	
<i>Skiften och afvittringar</i>	” 201.	
<i>Skogsfond, Jemtlandska renbetes-</i>		
<i>fjellens</i>	” 274.	
<i>Skogsinstitutet</i>	” 326.	
<i>Skogsskolorna</i>	” 329.	
<i>Skånska Hofrätten</i>	” 24.	
<i>Sköfde allm. läroverk</i>	” 346.	
” ” ” fonder under ..	” 535.	
<i>Slott, Stockholms, anslaget till repara-</i>		
<i>tioner å</i>	” 5.	
<i>Slottet, Kongl., anslag till brand-</i>		
<i>väsendet m. m. vid</i>	” 6.	
<i>Småskolelärares m. fl. ålderdomsun-</i>		
<i>derstödsanstalt</i>	” 495.	
<i>Sportartiklar, ang. kostnaden för</i>		
<i>till Alnarps landtbruksinstitut</i>		
<i>inköpta</i>	” 214.	706.
<i>Stambanan genom öfre Norrland</i>	” 188.	
<i>Statens embetsverk i hufvudstaden,</i>		
<i>fonden för anordnande af loka-</i>		
<i>ler för</i>	” 274.	
<i>Statens jernvägsbyggnader</i>	” 186.	
” <i>jernvägsstyrelse</i>	” 184.	
” <i>jernvägstrafik</i>	” 184.	
” <i>jernvägstrafiks pensionsinrätt-</i>		
<i>ningar</i>	” 484, 578.	
<i>Statistiska centralbyrån</i>	” 156.	
<i>Statskontoret</i>	” 268.	717.
<i>Statskontorets fonder</i>	” 274, 527.	
<i>Statsinkomsterna, jemföringstabeller</i>		
<i>mellan deras beräknade och in-</i>		
<i>flutna belopp</i>	” 506.	
<i>Statsverkets inkomster</i>	” 276.	

	Revisions- berättelsen.	Utlåtanden.
<i>Statsverkets inkomster, afkortningar å</i> Sid. 280.		
<i>Statsverkets skulder och tillgångar ...</i> „ 4.		
<i>Stiftelser och donationer</i> „ 526.		
<i>Stipendiefond, Baltzar von Platens</i> „ 274.		
„ <i>Militärsällskapets i</i>		
Stockholm	„ 274.	
Se för öfrigt Fonder.		
<i>Stipendieinrättningen, Kongl. och</i>		
Hvitfeldtska	„ 369.	
<i>Stockholm, Flottans station i</i> „ 130.		658, 665.
<i>Stockholms allmänna barnhus</i> „ 461, 576.		
„ <i>hospital</i> „ 402.		
„ <i>latinläroverk, norra</i> „ 352.		
„ „ <i>fonder under</i> „ 556.		
„ „ <i>södra</i> „ 352.		
„ <i>navigationsskola</i> „ 140.		
„ <i>länsfängelse</i> „ 30.		591.
„ <i>slott, anslag till repara-</i>		
<i>tioner å</i> „ 5.		
<i>Stockholms slott, anslag till brand-</i>		
<i>väsendet och yttre</i>		
<i>lyshållning å</i> „ 6.		
„ <i>stads kronoräkenskaper</i>		
<i>och länens lands-</i>		
<i>böcker</i> „ 168.		
„ „ <i>läroverksbyggnads-</i>		
<i>fond</i> „ 354.		
„ „ <i>undervisningsverk</i> „ 352.		784.
„ <i>tekniska skola</i> „ 392.		
„ „ <i>fonder under</i> „ 569.		
<i>Strengnäs allm. läroverk</i> „ 346.		
„ „ <i>fonder under</i> „ 536.		
„ „ <i>domkyrka</i> „ 494, 576.		
<i>Strömsholms hingstdepot</i> „ 104, 220.		648, 650, 709.
„ <i>slott</i> „ 15.		585, 588.
<i>Strömstads allm. läroverk</i> „ 350.		
„ „ <i>fonder under</i> „ 549.		
„ <i>navigationsskola</i> „ 140.		

	Revisions- berättelsen.	Utlåtanden.
<i>Stuteriöfverstyrelsen och stuterierna</i>	Sid. 218.	648, 709.
<i>Stämpeluppbörden</i>	„ 285.	
<i>Stämpladt papper, ang. tillverkn. af</i>	„ 283.	
<i>Sundsvalls allmänna läroverk</i>	„ 352.	
„ „ „fonderunder	„ 554.	
<i>Svea Hofrätt</i>	„ 22.	
„ <i>ingeniörbataljons kasern, fond</i> <i>för utvidgning af</i>	„ 80.	
<i>Svenska akademien</i>	„ 416.	
„ „ <i>fonder under</i>	„ 572.	
„ <i>kyrkan i Paris</i>	„ 53.	
„ <i>trädgårdsföreningens elev-</i> <i>skola</i>	„ 217.	
<i>Sveriges geologiska undersökning</i>	„ 223.	714.
„ <i>traktater, fortsatt utgifvande af</i>	„ 53.	
<i>Sällskapet för folkundervisningens be-</i> <i>främjande</i>	„ 380, 569.	
<i>Söderhamns allm. läroverk</i>	„ 344.	
„ „ „fonder under	„ 530.	
<i>Söderköpings allm. läroverk</i>	„ 344.	
„ „ „fonder under	„ 532.	
<i>Södermalms allm. läroverk</i>	„ 352.	
„ „ „fonderunder	„ 556.	
<i>Södertelje pedagogi</i>	„ 346.	
<i>Sölvesborgs allm. läroverk</i>	„ 348.	

T.

<i>Tekniska högskolan</i>	„ 389.	
„ „ <i>fonder under</i>	„ 569.	
„ <i>skolorna</i>	„ 392.	
„ „ <i>fonder under</i>	„ 569.	
<i>Telefonmedel</i>	„ 310.	
<i>Telegrafverket</i>	„ 307.	739, 741.
<i>Telegrafverkets pensionsinrättningar</i>	„ 488.	
<i>Tomter, Vesterås domkyrkas</i>	„ 466.	753.
„ <i>Vetenskapsakademiens</i>	„ 428.	749, 750.

	Revisions- berättelsen.	Utlåtanden.
<i>Tranebergs bro</i>	„ 284.	
<i>Trafikinkomster och utgifter å statens jernvägar 1889—1899</i>	„ 196.	
<i>Trelleborgs allm. läroverk</i>	„ 348.	
„ „ „ fonder under	„ 546.	
<i>Trosspassevolansfonden</i>	„ 80, 86, 274.	
<i>Trädgårdsföreningens elevskola</i>	„ 217.	
<i>Tullverket</i>	„ 313.	742.

U.

<i>Uddevalla allm. läroverk</i>	„ 350.	
„ „ „ fonder under	„ 549.	
<i>Ulriksdals slott</i>	„ 12.	
<i>Ultuna landtbruksinstitut</i>	„ 205.	
„ „ fonder under förvalt- ning af	„ 526.	
„ <i>egendom</i>	„ 207.	
<i>Ume elf, ang. vattenförhållandena i</i>	„ 198.	700.
<i>Umeå allm. läroverk</i>	„ 352.	
„ „ „ fonder under	„ 553.	
<i>Umeå-Storsandskär, bandelen mellan</i>	„ 198.	700.
<i>Undsättningsfonden</i>	„ 274.	
<i>Universitet, Lunds</i>	„ 361.	
„ <i>Upsala</i>	„ 357.	
<i>Upsala allm. läroverk</i>	„ 344.	
„ „ „ fonder under	„ 528.	
„ <i>domkyrka</i>	„ 464, 576.	
„ <i>hospital</i>	„ 402.	
„ <i>landsarkiv</i>	„ 334.	746.
„ <i>universitet</i>	„ 357.	
„ „ fonder under	„ 557.	
<i>Utgiftsstat, Postverkets</i>	„ 301.	720.
<i>Utrikesdepartementet</i>	„ 53.	

V.

<i>Vadstena allm. läroverk</i>	„ 344.
„ „ „ fonder under	„ 532.

	Revisions- berättelsen.	Utlåtanden.
<i>Vadstena hospital och asyl</i>	Sid. 402.	
„ <i>krigsmanshusfond</i>	„ 80, 86, 274.	
„ <i>landsarkiv</i>	„ 334.	
„ <i>läroanstalt för öfveråriga döfstumma</i>	„ 447.	
<i>Vapenöfningar, ang. anslaget till de värnpligtiges</i>	„ 94.	635.
<i>Varbergs allm. läroverk</i>	„ 350.	
„ „ „ fonder under	„ 549.	
<i>Varfsprocenten vid Flottans stationer i Karlskrona och Stockholm</i> ..	„ 130.	658.
<i>Varumärken, uppgift å registrerade</i>	„ 155.	
<i>Vaxholms stad, tomtören för regle- ring af</i>	„ 80.	
<i>Velocipedordonnanser, ang. utbetalda kostnader för</i>	„ 95.	636.
<i>Venersborgs allm. läroverk</i>	„ 346.	
„ „ „ fonder under	„ 534.	
<i>Vesterviks allm. läroverk</i>	„ 344.	
„ „ „ fonder under	„ 533.	
„ <i>navigationskola</i>	„ 140.	
<i>Vesterås allm. läroverk</i>	„ 346.	
„ „ „ fonder under	„ 539.	
„ <i>domkyrka</i>	„ 464, 577.	753.
„ <i>landsstatshuset i</i>	„ 170.	696.
<i>Vestkustbanan</i>	„ 192.	
<i>Westzynthii testamentsfond</i>	„ 274.	
<i>Vetenskapsakademien</i>	„ 419.	749.
„ fonder under...	„ 572.	
<i>Veterinärinrättningen i Skara</i>	„ 414, 572.	
<i>Veterinärinstitutet</i>	„ 411.	
„ fonder under	„ 572.	
<i>Vexjö allm. läroverk</i>	„ 348.	
„ „ „ fonder under...	„ 542.	
„ <i>domkyrka</i>	„ 464, 577.	
„ <i>folkskolelärareseminarium</i>	„ 348.	
„ „ fonder under	„ 543.	
„ <i>hospital</i>	„ 402.	

	Revisions- berättelsen.	Utlåtanden.
<i>Vexjö läroanstalt för blindas</i>	Sid. 449.	
<i>Williams affischeringsaktiebolag</i>	" 199.	702.
<i>Vimmerby allm. läroverk</i>	" 344.	
" " " fonder under	" 533.	
<i>Visby allm. läroverk</i>	" 352.	
" " " fonder under ..	" 555.	
" <i>domkyrka</i>	" 464.	
" <i>hospital</i>	" 402.	
" <i>navigationsskola</i>	" 140.	
<i>Vitterhets- historie- och antiqvitets- akademien</i> ..	" 432.	
" " fonder under	" 573.	
<i>Volontärskolorna</i> , ang. förvaltnings- kostnader vid	" 101.	640.
<i>Volontärvakansfonden</i>	" 80, 86, 274.	
<i>Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen</i>	" 172.	698, 700.
<i>Vägunderhåll</i> , bestridt af statsmedel	" 176.	698.
<i>Vännäs-Umeå</i> , statsbanan mellan ..	" 192.	
<i>Värfvade armén</i> , sammandrag öfver samtliga kostnader för; se <i>Garnisonerade armén</i> .		

Y.

<i>Ystads allm. läroverk</i>	" 348.
" " " fonder under...	" 546.

Å

<i>Åkerbrukskolonien Hall</i>	" 51.	609.
<i>Åkers krutbruk</i>	" 104.	655.
<i>Ålderdomsunderstödsanstalt</i> , små- skolelärares m. fl.....	" 495.	
<i>Åleniska fonden</i> (direktionen för Stockholms stads undervisnings- verk).....	" 352.	

	Revisions- berättelsen.	Utlåtanden.
<i>Åmåls allm. läroverk</i>	Sid. 350.	
" " " fonder under...	" 552.	
<i>Återleverering till Statskontoret af</i> <i>besparingar å anslag</i>	" 342, 431.	748, 749.

Ö.

<i>Öfverintendentsembetet</i>	" 293.	719, 746.
<i>Öfversigt öfver statsverkets tillgån-</i> <i>gar och skulder</i>	" 4.	
<i>Öfverståthållareembetet</i>	" 164.	
<i>Öfverståthållareembetets depositions-</i> <i>medel</i>	" 166.	
<i>Öfveråriga döfstumma, läroanstal-</i> <i>terna för</i>	" 447.	
<i>Örebro allm. läroverk</i>	" 346.	
" " " fonder under ..	" 537.	
" <i>tekniska skola</i>	" 392.	
" " " fonder under	" 570.	
<i>Örnsköldsviks allm. läroverk</i>	" 352.	
" " " fonder under	" 555.	
<i>Östermalms allm. läroverk</i>	" 352, 556	
<i>Östersunds allm. läroverk</i>	" 352.	
" " " fonder under	" 553.	